

APSTIPRINĀTS

ar Daugavpils pilsētas domes

2014. g. - *14. februāri*

lēmumu Nr. *125*

**PAMATBUDŽETS
PROGRAMMAS (iestādes/pasākuma)
IENĒMUMU UN IZDEVUMU TĀME 2014. gadam**

Budžeta iestāde	Daugavpils pilsētas dome	KODI
Adrese, Reģ.nr.	Daugavpils, Krišjāņa Valdemāra iela 1, 90000077325	
Budžeta veids	Pamatbudžets	
Programmas nosaukums	Iestādes darbības nodrošināšana	01
Funkcionālās kategorijas klasifikācija	Izpildvara, likumdošanas vara, finanšu un fiskālā darbība, ārlietas	01.100
Budžeta subkonts	Daugavpils pilsētas dome, Tikli	20200000000
Finansējuma avots	Dotācija no vispārējiem ienākumiem	01
Uzskaites dimensija	Daugavpils pilsētas dome - Domes pārvalde	01.01.01.00.1

Rādītāju nosaukumi	Budžeta kategorijas kods	Aprēķināts 2014. gada s EUR
1	2	3
I IENĒMUMI - kopā		950
PAŠVALDĪBU BUDŽETU TRANSFERTI	19.0.0.0.	950
Pašvaldības iestāžu saņemtie transferti no augstākas iestādes	19.3.0.0.	950
Dotācija no vispārējiem ienākumiem	19.3.1.0.	950
II IZDEVUMI - kopā		950
Preces un pakalpojumi	2000	950
Pakalpojumi	2200	950
Iestādes administratīvie izdevumi un ar iestādes darbības nodrošināšanu saistītie izdevumi	2230	950
Pārējie iestādes administratīvie izdevumi	2239	950
III lēmumu pārsniegums (+), deficīts (-) (I-II)		0

Iestādes vadītāja

[Paraksts]
(paraksts)

Izpildeklājs

[Paraksts]
(uzdevums)
[Paraksts]
(paraksts)

Telefons

2014. gada

Paskaidrojuma raksts 2014. gada ieņēmumu un izdevumu tāmes grozījumiem

KODI

Budžeta iestāde	Daugavpils pilsētas dome	
Adrese, Reģ.nr.	Daugavpils, Krišjāņa Valdemāra iela 1, 90000077325	
Budžeta veids	Pamatbudžets	
Programmas nosaukums	Iestādes darbības nodrošināšana	01
Funkcionālās kategorijas klasifikācija	Izpildvara, likumdošanas vara, finanšu un fiskālā darbība, ārlietas	01.100
Budžeta subkonts	Daugavpils pilsētas dome, Tktl	20200000000
Finansējuma avots	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	01
Uzskaites dimensija	Daugavpils pilsētas dome - Domes pārvalde	01.01.01.00.1

Ieņēmumi

Budžeta kategoriju kodi	Grozījumi	Pamatojums
	EUR	
19.3.1.0.	950	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem
		950 Līdzekļi pētījuma apmaksai (grozījumi DPD 28.11.2013. lēmumā Nr.561 "Par pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumenta izstrādi")
Kopā	950	

Izdevumi

Budžeta kategoriju kodi	Grozījumi	Pamatojums
	EUR	
2239	950	Pārējie iestādes administratīvie izdevumi
		950 Līdzekļi pētījuma apmaksai (grozījumi DPD 28.11.2013. lēmumā Nr.561 "Par pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumenta izstrādi")
Kopā	950	

Iestādes vadītājs

/paraksts/

Sagatavoja

/paraksts/

Daugavpils jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumenta izstrādāšanas darba grupas starpziņojums.

Saturs

1. Darba grupas izveidošanas mērķis.
2. Darba grupas izveidošanas iemesli.
3. Darba grupas uzdevumi.
4. Darba grupas veiktās aktivitātes un uzdevumu izpilde.
5. Esošā situācija: problēmas un sasniegumi.
6. Konceptijas izstrādes problēmas.

1. Darba grupas izveidošanas mērķis.

Saskaņā ar domes lēmumu Nr. 561, darba grupas izveidošanas mērķis ir Daugavpils jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumenta izstrāde 2014.- 2019. gadam.

2. Darba grupas izveidošanas iemesli.

Daugavpilī bija jāveido jauna Jaunatnes politikas koncepcija, jo iepriekšējā dokumenta darbības termiņš ir beidzies. Tāpēc, pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 21. panta pirmās daļas 27. punktu, Jaunatnes likuma 5. panta pirmo daļu, ievērojot Latvijas jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009. – 2018.gadam, kas atbalstītas ar Ministru kabineta 2009. gada 20.aprīļa rīkojumu Nr. 246, tika uzsākta nākamā stratēģiskās plānošanas dokumenta izstrāde, kas paaugstinās jauniešu politikas statusu un aktualitāti pilsētā, kā arī dokuments tiks veidots atbilstoši Latvijas valsts nostādņēm jaunatnes politikā.

Ņemot vērā augstākminēto informāciju, darba grupā tika iesaistīti pašvaldības un Saeimas deputāti, jauniešu organizāciju pārstāvji, zinātnieki, ka arī tika pieaicināti eksperti (t.sk. Jaunatnes departamenta speciālisti).

3. Darba grupas uzdevumi.

1. Izpētīt visu valsts un pašvaldības līmeņa normatīvo aktu izpildi, kuri saistīti ar jauniešu lietām.
2. Izpētīt Pašvaldības iestāžu darba pieredzi ar jauniešiem Daugavpilī.
3. Izpētīt iepriekšējos un esošos plānošanas dokumentus Daugavpilī un arī citās pašvaldībās.
4. Izstrādāt Daugavpils Jaunatnes politikas koncepciju, balstoties uz iegūtajiem datiem.

4. Darba grupas veiktās aktivitātes un uzdevumu izpilde.

1. Daugavpils Jaunatnes politikas koncepcijas 2011.-2013. gadam izpēte (sk. 1. Pielikumu).
2. Par tās izpildes kvalitāti atbildīgās pašvaldības struktūras – Jaunatnes departamenta darbības novērtēšana.
3. Jaunatnes departamenta izstrādāto Daugavpils pilsētas jaunatnes politikas pamatnostādņu 2014.-2015. gadam (sk. 2. Pielikumu) izpēte un secinājumi par to saturu.
4. Jaunatnes departamenta darbības izpēte un analīze.

5. Jaunatnes departamenta darbības un darba rezultātu atbilstība un saikne ar Izglītības un zinātnes ministrijas uzstādītajiem kritērijiem par Jaunatnes politikas realizāciju Latvijā.

6. Jaunatnes departamenta darba rezultātu izvērtēšana atbilstoši IZM izstrādātajam indeksam (sk. 3. Pielikumu).

7. Jaunatnes departamenta veiktā pētījuma (sk. 4 Pielikumu) un Daugavpils pilsētas jaunatnes politikas pamatnostādņu 2014.-2015. gadam salīdzināšana ar jauniešu politikas novērtēšanas kritērijiem pēc IZM indeksa.

8. Daugavpils pilsētas jaunatnes politikas pamatnostādņu 2014.-2015. gadam izvērtējums, ko veica katrs grupas dalībnieks, un viedokļu apmaiņa.
 9. Jautājumu sagatavošana Daugavpils pilsētas jaunatnes politikas pamatnostādņu 2014.-2015. gadam autoram-Teodoram Bikovskim.
 10. Tikšanās ar Daugavpils pilsētas jaunatnes politikas pamatnostādņu 2014.-2015. gadam autoru-Teodoru Bikovski un viņa atbildes uz grupas dalībnieku jautājumiem.
 11. Secinājumi, balstoties uz saņemtajām atbildēm.
 12. Tikšanās ar pārstāvjiem no Valmieras Jauniešu centra "VINDA"
 13. Darba grupas pārstāvju dalība Eiropas programmas „Erasmus+” piedāvātajā seminārā, par līdzekļu piesaistes iespējām pašvaldībām un sabiedriskajām organizācijām.
 14. Grupas dalībnieku darba uzdevumu dalīšana pēc dimensijām, lai uzrakstītu katras dimensijas koncepciju. Dimensijas tiek veidotas, ņemot vērā Latvijas valsts jaunatnes politikas plānošanas uzstādījumus un IZM ieteikumus.
 15. Grupas dalībnieku darba apvienošana kopējā koncepcijā un gala rezultāta apspriešana.
5. Esošā situācija: problēmas un sasniegumi.

Problēmas:

1) Iepriekšējā koncepcija nebija izpildīta pilnībā, jo:

- 1.1. Netika veiktas regulāras tikšanās ar NVA un sabiedriskajām organizācijām.
- 1.2. Nav izpildīts Jauniešu likuma 5. panta ieteikums, kurš iesaka Domē izveidot Jaunatnes lietu Konsultatīvo komisiju. 2012. gada 9.martā biedrība „Daugavpils Jauniešu organizāciju Koordinācijas Padome” griežas Daugavpils domē ar priekšlikumu izveidot Jaunatnes lietu Konsultatīvo komisiju, kura veicinātu pašvaldības un jauniešu organizāciju sadarbību. Tika saņemta atbilde, ka jautājumus, saistītus ar sadarbības un darba koordinācijas jautājumiem starp pašvaldību un jaunatnes organizācijām, koordinē Jaunatnes departaments un Jaunatnes lietu Konsultatīvā komisija nav nepieciešama.
- 1.3. Netika radīts pamatojums papildus līdzekļu piesaistei no valsts institūcijām, Eiropas Savienības struktūrām, kā arī dažādiem fondiem jaunatnes jautājumu risināšanai Daugavpils pilsētā.
- 1.4. Nepietiekoši efektīva jauniešu lokālpatriotisma veicināšana.
- 1.3. Nav noteiktas iespējamās prioritārās rūpniecības attīstības nozares Daugavpilī.
- 1.4. Nav kvalitatīvu rezultātu, no dialogu veicināšanas ar mācību iestādēm par noteiktu prasmju un zināšanu apguves iespējām Daugavpilī.
- 1.5. Nav kvalitatīvu rezultātu, no Biznesa inkubatora sadarbības ar pilsētas mācību iestādēm un jauniešu NVO par atbalstu un iespējām jaunu biznesu uzsākšanai Daugavpilī.
- 1.6. Nepietiekoši veicināta informācijas aprīte starp NVA, uzņēmējiem un pašvaldību par jaunu programmu pieejamību jauniešu- bezdarbnieku pārkvalifikācijai vai jaunu prakses vietu atvēršanai.
- 1.7. Ir zema jauniešu motivācija dalībai dažādos konkursos un projektos.
- 1.8. Nepietiekoši tika popularizētas priekšrocības par jauniešu iesaistīšanos jauniešu organizācijās, neformālās un interešu izglītības programmās.
- 1.9. Nepietiekoša motivācija jauniešu iesaistīšanai ārpuskolas aktivitātēs.
- 1.10. Nepietiekoši popularizētas jauniešu iesaistīšanās iespējas Daugavpils pilsētas attīstības dokumentu publiskās apspriešanās, ministriju un citu normatīvo aktu projektu apspriešanās.
- 1.11. Netika veidotas atsevišķas dzīvokļu rindas pašvaldībai nepieciešamajiem jaunajiem speciālistiem
- 1.12. Neefektīvi veidota, vienota Daugavpils jauniešiem aktuālās informācijas sistēma – interneta vietne
- 1.13. Nepastāv ikgadējas Jauniešu „līderu skolas” organizēšana.
- 1.14. Jaunatnes Departamenta darbība nav pietiekoša jauniešu organizāciju sadarbības tīkla izveidošanā, uzturēšanā un attīstīšanā.

1.15. Neefektīva līdzekļu piesaiste. (Jauniešu departaments piesaistīja 2011. -2013. gadā pilsētai 2527,28Ls, bet piemēram, Valmieras pašvaldības jaunatnes struktūra piesaistīja pilsētā: 2011.-2013. gadā pilsētai, 37614 Ls).

1.16. Nepietiekoši popularizētas uzņēmējdarbības iespējas.

1.17. Netiek veicināta pašvaldības uzņēmumu un Dzīvokļu nodaļas sadarbība jaunu un perspektīvu speciālistu piesaistē Daugavpils pilsētai.

1.18. Netika pilnveidota un attīstīta sadarbība ar Daugavpils jauniešu nevalstiskajām organizācijām.

1.19. Netika izveidoti tradicionāli ikgadēji jauniešus izglītojoši pasākumi.

1.20. Nav organizētas radošās ekspedīcijas, plenēri, izbraukuma ekskursijas u.c. aktivitātes.

1.21. Nepietiekoši efektīvi tiek izmantotas jauniešu interneta vietnes, lai informētu jauniešus no NVO koordinācijas padomes, izglītības iestādēm un Brīvā laika centriem, par iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu jauniešu interesēs.

1.22. Netika aktivizēta jauniešu līdzdalība Daugavpils pilsētas Domes sabiedriskajās apspriešanās.

1.23. Netika veicināta jauniešu iesaistīšanās sabiedrībai nozīmīgu jautājumu apspriešanā un pilsoniskās nostājas izveidē.

1.24. Netika rīkotas regulāras informatīvas tikšanās ar jauniešiem mācību iestādēs.

1.25. Netika izmantotas jaunākās informācijas tehnoloģijas, lai iesaistītu jauniešus informācijas izplatīšanā un apmaiņā, pašpārvaldes jauniešiem izveidotajā internetresursā

2. Respektīvi, brīvā laika pavadīšanas centru funkcijas samazinātas līdz tam, ka sniedz tikai atpūtas iespējas bērniem viņu brīvajā laikā, bet nerealizē valsts politiku attiecībā uz jauniešiem.

Sasniegumi:

1. Jauniešu neformālās izglītības centra izveide.

6. koncepcijas izstrādes problēmas.

Darba grupa sāka izstrādāt Daugavpils jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentu, balstoties uz kritērijiem, kurus ir izstrādājusi izglītības un zinātnes ministrija, un zinātniski aprakstījusi un pamatojusi tos zinātniskajā darbā "Jaunatnes politikas īstenošanas indekss". Kā arī, katrs darba grupas dalībnieks izpētīja indeksa izmantošanas praktikumus, kas ir aprakstīti „Jaunieši Latvijā - aktivitāte mobilitāte līdzdalība”. Sadaloties pa indeksā aprakstītajām dimensijām.: līdzdalība, jaunrade un kultūra, sociālā iekļaušana, izglītība un apmācība, jaunatne un pasaule, brīvprātīgais darbs, nodarbinātība un uzņēmējdarbība, veselība un labklājība, darba grupas dalībnieki sāka izstrādāt koncepciju savas dimensijas ietvaros. Darba gaitā bija konstatēts sekojošais, ka

Jaunatnes departamenta pētījumi rada šaubas par objektivitāti, jo tiem nav nopietna zinātniski metodoloģiskā pamatojuma, tāpēc darba grupa nevar noteikt viennozīmīgas, empīriski pamatotas dažādu jauniešu organizāciju prioritātes un jaunatnes darba prioritātes. Sakarā ar to, ka Jaunatnes departaments neiesaistījās indeksa noteikšanas aktivitātēs, darba grupa nevar noteikt Daugavpils pilsētas jaunatnes politikas pamatnostādņu 2014.-2015. gadam atbilstību valstī noteiktajām vadlīnijām Jaunatnes politikā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, mēs lūdzam rast iespēju veikt zinātniski pamatotu empīrisku pētījumu un līdz ar to pagarināt darba grupas darbības termiņu uz vienu mēnesi, lai varētu iegūt un izanalizēt zinātniskā pētījuma rezultātus.

**DAUGAVPILS PILSĒTAS JAUNATNES POLITIKAS
PAMATNOSTĀDNES 2014.-2015. GADAM**

1. Daugavpils pilsētas jauniešu aptaujas rezultātu secinājumi

2013.gada aprīlī-novembrī tika īstenota Daugavpils pilsētas jauniešu aptauja, kuras gaitā tika saņemta informācija par jaunatnes politikas īstenošanu Daugavpils pašvaldībā, pilsētas jauniešu dzīvi un noskaņojumiem. Aptauja tika veikta divās grupās: aktīvi jaunieši (70 cilvēki, interaktīvā anketēšana internetā) un pārējie pilsētas jaunieši (neaktīvi, 900 cilvēki, anketēšana pa izglītības iestādēm 4 vecumgrupās: 13-14 gadi, 15-17 gadi, 18-19 gadi un 20-25 gadi). Papildus tika veikta aptauja starp Daugavpils pilsētas NVO vadītājiem un aktīviem biedriem un darbadevējiem.

Pamatojoties uz aptaujas rezultātiem, kas tika saņemti no Daugavpils jauniešiem un jaunatnes Nevalstisko organizāciju (turpmāk NVO) vadītājiem un aktīviem biedriem, ir noteiktas sekojošas pilsētas jauniešu politikas īpatnības un aktualitātes:

1.1. Jauniešu attieksme pret nākotnes dzīvi

Lielākā respondentu daļa uztver nākotnes dzīvi standarta sabiedriskās sistēmas ietvaros, kur izglītība, profesionālā izaugsme un darbs ir līdzeklis mērķu sasniegšanai. Taču aktīvās un pārējās (neaktīvās) jaunatnes priekšstats krasi atšķiras:

Aktīvā jaunatne	Pārējā jaunatne
<p>Gatavība tērēt LAIKU</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ģimenei;</i> • <i>ikdienas darbam un profesionālisma celšanai;</i> • <i>karjerai;</i> <p>Gatavība tērēt NAUDU</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>savai materiālai labklājībai;</i> • <i>izklaidei;</i> • <i>ceļošanai.</i> 	<p>Gatavība tērēt LAIKU</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ģimenei;</i> • <i>izglītībai;</i> • <i>izklaidei</i> <p>Gatavība tērēt NAUDU</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ģimenei;</i> • <i>ceļošanai;</i> • <i>izklaidei</i>

Neaktīvās jaunatnes vērtību hierarhija labi paskaidro indiferentu attieksmi pret neformālās izglītības iespējām un brīvprātīgo darbu – lielākā jauniešu daļa nav gatava ieguldīt pat pieejamus resursus savas konkurētspējas uzlabošanā un dod priekšrocību formālai apmācībai, par ko liecina arī sertifikātu un citu pieredzes apliecinājumu nepieciešamības atzīšana.

Materiālā labklājība, izklaides un ceļošanas iespējas ieņem dominējošu vietu sadaļā, kur jaunieši asociatīvi raksturo vēlamam situāciju pilsētā – raksturojot pašu politiku un pilsētas vidi, visbiežāk tiek izmantotas definīcijas „draudzīgs, pievilcīgs, atsaucīgs”. Tāpat respondenti bieži min jēdzienus „darbavietas, darbs, algas” un „interesantas vietas”, kas arī liecina par to, ka viņu gaidas atbilst sabiedrībā pieņemtajiem stereotipiem.

Izņemot ekonomisko aspektu, kas ir saistīts ar algām un to līmeni, var secināt, ka aktuālu pozīciju pilsētas jauniešu vidū ieņem lietderīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Pētījums parādīja, ka lielākai jauniešu daļai dzīves akcenti nav saistīti ar profesionālās izaugsmes un karjeras jautājumiem.

1.2. Priekšstats par nākotnes darbu un karjeru

IZGLĪTĪBAS SFĒRAS nozīme	JAUNIEŠU NVO nozīme	PAŠPILNVEIDOŠANAS nozīme
<i>Aktīvā jaunatne:</i>		
<i>Palīdz iegūt jaunās prasmes</i>	<i>Pašrealizācija un pieredze</i>	<i>Jauniešu personīgās spējas</i>
<ul style="list-style-type: none"> • arodskolas; • augstskolas; • maksas neformālā izglītība 	<ul style="list-style-type: none"> • komunikācijas prasmes; • prasme mācīties; • motivācijas veidošana 	<ul style="list-style-type: none"> • ideju prezentācija; • atbildība; • prakse
	<ul style="list-style-type: none"> • brīvprātīgais darbs un to fakta apliecinājums; • atsauksmes no NVO vadības 	
<i>Pārējā jaunatne:</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • arodskolas; • augstskolas; 	<ul style="list-style-type: none"> • profesionālās prasmes; • atsauksmes no iepriekšējiem darbadevējiem; 	<ul style="list-style-type: none"> • atbildība; • prakse; • karjera
	<ul style="list-style-type: none"> • komunikācijas spējas • atbildība • sertifikātu un diploma esamība • brīvprātīgais darbs un to fakta apliecinājums; 	

Aptaujas dati liecina par to, ka apmēram 30% respondentu jaunatnes NVO darbību uztver kā iespēju saņemt nepieciešamo pieredzi. Tāpat lielākā daļa aptaujāto pozitīvi vērtē brīvprātīgu darbu un to nepieciešamību, bet ar piezīmi, ka ir nepieciešams formāls apstiprinājums, kas ir saistīts ar jaunieša CV veidošanu. Kopumā, jauniešu normāli uztver faktu, ka brīvprātīgais darbs neparedz atalgojumu.

Neaktīvu jauniešu priekšstats par NVO darbību ir pragmatisks un tie pārsvarā uztver to kā darbavietu, nevis kā pašrealizācijas vai pašattīstības līdzekli.

Pēc jauniešu NVO vadītāju un aktīvu biedru aptaujas datiem līdzdalība NVO darbībā dod jauniešiem vadītāja un organizētāja pieredzi, savukārt vislielākās grūtības NVO darbībā veido administratīvā darba pieredzes un kvalifikācijas trūkums sekojošās jomās:

- *Grāmatvedība;*
- *Lietvedība;*

- *Menedžments.*

Nemot vērā to, ka jaunatnes NVO darbība pārsvarā balstās uz brīvprātīgā darba principa, ir saprotams, ka aktīviem biedriem nav iespējas investēt līdzekļus un laiku apmācībā, kas ierobežo jauniešu organizāciju potenciālu un nozīmi.

Relatīvi augstu vietu jauno prasmju iespēju reitingā aktīvu jauniešu vidū ieņēma maksas neformālā izglītība, taču šis viedoklis ir raksturīgs aktīvo jauniešu grupai. Ja bezmaksas neformālā izglītība jauniešu uztverē ir tuvāk pie izklaides formas un pašrealizācijas, tad neformālā izglītība, kas atrodas tirgus ietvaros (kursi utt.), dod nepieciešamās zināšanas un prasmes. No tā var secināt, ka neformālajai izglītībai ir liels potenciāls, tomēr ir nepieciešama stimulu sistēma, kas dotu iespēju izdalīt labākās programmas.

Taču lielākā jauniešu daļa neuztver neformālu izglītību kā nepieciešamu. Problēmas būtība nav saistīta tikai ar neformālās izglītības programmu kvalitāti. Jauniešu vērtību analīze parādīja, ka jebkura papildus izglītība un pieredze (interesu vai neformālā) nav pietiekoši pieprasīta, jo profesionālisms un karjera neieņem relatīvi augstu vietu jauniešu vērtību sistēmā.

Varētu mēģināt, līdzīgi interešu izglītības finansēšanas modelim, izveidot arī neformālās izglītības programmu finansēšanas modeli, izdalot pašvaldības teritorijā populārākās un aktuālākās jauniešu apmācību programmas.

Jaunieši pārsvarā orientējās uz darba tirgus piedāvājumu, tajā skaitā arī pašvaldības jauniešu vasaras nodarbinātības pasākumu ietvaros, kā arī jaunieši vairāk saista savu konkurētspēju darba tirgū ar formālu apliecinājumu esamību, nevis ar jaunu prasmju un iemaņu iegūšanu.

Ir nepieciešams atbalstīt jaunatnes NVO un to aktivitātes, sniedzot sistematizētu atbalstu gan pasākumiem un citām aktivitātēm, gan arī palīdzēt nostiprināt to administratīvo potenciālu, izmantojot brīvprātīgo darbu un citas darba iespējas jaunatnes organizācijās kā karjeras praktiskās apmācības līdzekļi.

Tāpat ir nepieciešams paaugstināt jauniešu uzticības līmeni pret neformālās izglītības iespējām, sistematizējot uz uzlabojot programmu saturu atbilstoši jauniešu prasībām.

1.3. Informācijas aspekti darbā ar jauniešiem

<i>Aktīvā jaunatne</i>	
<i>INFORMĀCIJAS SAŅEMŠANAS IZMANTOJAMIE KANĀLI</i>	<i>INFORMĀCIJAS SAŅEMŠANAS VĒLAMIE KANĀLI</i>
<ul style="list-style-type: none"> • radio; • avīzes; • TV; • pašvaldības portāls www.jaunatne.daugavpils.lv; 	<ul style="list-style-type: none"> • sociāli tīkli Facebook un VKontakte; • skolās un augstskolās; • skolēnu parlamenti; • pilsētas informācijas portāli

<ul style="list-style-type: none"> • pilsētas informācijas portāli 	
<i>Meklē informāciju par izklaides iespējām un Jauniešu neformālās izglītības centra darbību</i>	<i>Grib saņemt vairāk informācijas par lietderīgā brīvā laika pavadīšanas iespējām un izklaidi</i>
<i>Neaktīvā jaunatne</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • sociālie tīkli; • televīzija; • tiešā informācija skolās; • informācija no skolotājiem 	<ul style="list-style-type: none"> • tiešā informācija skolās un augstskolās; • informācija no skolotājiem; • sociāli tīkli Facebook un VKontakte;
<i>Meklē informāciju par izklaides iespējām un Jauniešu vasaras nodarbinātību</i>	<i>Grib saņemt vairāk informācijas par lietderīgā brīvā laika pavadīšanas iespējām un izklaidi</i>

Jauniešu informācijas meklējumi pilnībā atbilst eksistējošām jauniešu vērtībām atkarībā no aktīvās vai neaktīvās dzīves pozīcijas. Lielākā daļa jauniešu „gaida” informāciju savas atrašanās vietā un ir lielā mērā piesaistīta pie dzīvesvietas un izglītības iegūšanas vietas, kas nosaka arī informācijas kanālu izmantošanu.

Jāatzīmē svarīgums un nepieciešamība sadarboties ar pilsētas ziņu interneta portāliem, jo pašlaik jaunieši izmanto šo kanālu un nākotnē vēlas saņemt informāciju ar šī medija palīdzību.

Pēc jaunatnes NVO vadītāju vērtējuma no līdzdalības jaunatnes organizāciju darbībā cilvēki gaida izklaides un karjeras iespējas realizāciju.

Jauniešu auditorijas daļa, kas ikdienas dzīvē izmanto valsts valodu, ir labāk informēta un augstāk vērtē pašvaldībā piedāvātās iespējas jauniešiem. Tas ir saistīts ar to, ka Jaunatnes departamenta sniegtā informācija, kas Daugavpils jauniešiem tiek publicēta internetā vai izvietota pašvaldības informācijas standos galvenokārt valsts valodā un ne vienmēr tiek tulkota citās valodās.

No tā var secināt, ka, pilnveidojot informācijas darbu ar pilsētas jaunatni, ir jāņem vērā tās multikulturālais sastāvs un jāpiemēro izmantojami informācijas instrumenti jauniešu vajadzībām.

1.4. Jaunatnes departamenta darbības novērtēšana jauniešu informētības jautājuma ietvaros

Visaugstāk aktīvi jaunieši vērtē vasaras nodarbinātības programmu – gan tās svarīgumu, gan realizāciju. No jauniešu informētības viedokļa vasaras nodarbinātības programmu var uzskatīt par jaudīgu informācijas līdzekli ar izteiktu sezona raksturu.

Neaktīvā jaunatne arī visaugstāk novērtē jauniešu vasaras nodarbinātības programmas nepieciešamību un tās realizāciju, un otrā vietā pēc svarīguma un realizācijas kvalitātes tika minēta jauniešu pasākumu organizēšana.

Bērnu un jauniešu vasaras nometņu organizēšanu pietiekoši augsti novērtēja jauniešu NVO vadītāji, bet ne paši jaunieši. Tas varētu būt skaidrojams ar to, ka respondentu vecums pārsniedz vasaras nometņu dalībnieku vecumu.

Zemāku vērtējumu realizācijas ziņā saņēma brīvprātīgais darbs, informācijas darbs un aktivitāšu līdzfinansēšanas konkurss, bet kopumā visi minētie darbības virzieni tika novērtēti pozitīvi.

Neaktīvā jaunatne kā nepietiekoši labi attīstītu atzīmēja jauniešu organizāciju aktivitāšu līdzfinansējumu un starptautisku sadarbību.

Jaunatnes NVO vadītāju un aktīvo biedru viedoklis būtiski neatšķiras – par darbības virzieniem ar relatīvu atpalikšanu tika minēts brīvprātīgais darbs, pasākumu organizēšana un Jauniešu neformālās izglītības centra (JNIC) darbība. Šādi dati ir saistīti ar to, ka jaunatnes organizāciju vadība grib aktivizēt savu NVO darbību, iesaistot brīvprātīgus, piedāvājot savas idejas pasākumiem un izmantojot piedāvātās JNIC iespējas.

Neaktīvā jaunatne atzīmēja par svarīgu jauniešu projektu līdzfinansēšanu, kaut arī nepietiekoši lielā apjomā realizējamu. Līdzīgu novērtējumu saņēma arī starptautiskās sadarbības joma.

Jaunatnes departamenta informatīvais darbs tiek veikts pietiekoši sekmīgi - atpazīstamākais pasākums jauniešu vidū ir Jauniešu festivāls „Artišoks” (ar lielu atrāvieni), kā arī Ielu kultūras festivāls „Urbanstyle” un Pilsētas jauniešu skaistuma-šova konkurss "Dīva" (organizētājs Bērnu un Jauniešu Centrs „Jaunība”). Citi nozīmīgākie pasākumi ir rokmūzikas koncerts „Chemical Reaction”, Muzikālais maratons pret AIDS”, konkurss „Arodskolu izaicinājums”, STOPTIME Mūsdienu deju čempionāts (organizētājs biedrība „STOPTIME Dance Studio”), Konkurss „Miss un Misters DU” (organizētājs Daugavpils Universitātes Studentu padome).

Sekojošu ainu veido arī jauniešu pasākumu apmeklēšana - apmērām 50% no respondentiem gada laikā neapmeklēja nevienu pasākumu, un tik pat daudz nezina organizatoru. Šie iegūti dati liecina par to, ka pilsētā ir raksturīgs jauniešu auditorijas sadalījums „aktīvajā” un „neaktīvajā” jaunatnē.

Lai iesaistītu „neaktīvu” jaunatni dažādās pilsētas aktivitātēs, svarīgāko lomu spēlē aktivitāšu veidošana un informācijas sniegšana izglītības iestādēs – respondenti aktīvāk apmeklē pasākumus mācību vietās – skolās. Tas apstiprina 2013.gada pavasarī *Jauniešu problēmu forumā* jau izteiktu viedokli par to, ka visiem, kas nodarbojas ar darbu ar jaunatni, ir nepieciešams gan Vispārējās un speciālās izglītības pārvaldes atbalsts, gan arī attiecīgu direktoru vietnieku un speciālistu palīdzība izglītības iestādēs.

Relatīvi neliels tika norādīts apmeklēto Jaunatnes departamenta organizēto pasākumu skaits, kas ir pretrunā ar pasākumu popularitātes reitingu. Tās ir skaidrojams ar to, ka praktiski visus pasākumus Jaunatnes departaments organizē sadarbībā ar jauniešu NVO.

Par jauniešu NVO aktivitātes pieaugumu liecina fakts, ka jaunieši gandrīz trīs reizēs vairāk apmeklē jauniešu organizāciju pasākumus (tsk. JNIC), nekā interešu izglītības iestādes Bērnu un Jauniešu Centra „Jaunība” rīkotus pasākumus, ieskaitot arī mikrorajona klubus.

Jauniešu NVO vadītāji un aktīvi biedri izdalīja galvenos faktoros, kas kavē jauniešu iesaistīšanos NVO darbībā:

- *Informācijas trūkums;*
- *Modes trūkums;*
- *Jaunatnes organizāciju sadarbības trūkums (jaunatnes NVO piemīt relatīvi šauri darbības virzieni).*

Atpazīstamākās jaunatnes NVO aktīvās jaunatnes vidū ir „Sarkanais Krusts”, „Latgolys Leiga”, „STOPTIME Dance Studio”.

Neaktīvā jaunatne atzīmēja sekojošās organizācijas: „Skolēnu parlaments”, „STOPTIME Dance Studio” un „ERFOLG”. Visas šīs jaunatnes organizācijās var raksturot sekojoši:

- *Liels dalībnieku skaits;*
- *Liels aktivitāšu skaits;*
- *Sadarbība ar citām organizācijām;*
- *Sadarbība ar pašvaldību;*
- *Darbības reģionālais raksturs;*
- *Atpazīstams pasākumu vai organizācijas nosaukums.*

Biedrība „ERFOLG” īsteno aktīvu un agresīvu informācijas politiku, kā arī piedāvā pilsētas iedzīvotājiem daudzveidīgas neformālās izglītības programmas.

Apkopojot informāciju, kas tika saņemta no jauniešiem, var secināt, ka jaunatnes politikas īstenošanas darbs ir sasniedzis mērķus, kas tika izvirzīti Konceptijā darbam ar jaunatni Daugavpils pilsētā 2011.-2013.gadam „aktīvās” jaunatnes auditorijā, bet nākošajā darbības posmā ir nepieciešams likt akcentu uz „neaktīvās” jaunatnes iesaistīšanu sabiedriskajā dzīvē.

2. Daugavpils pilsētas Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2014.-2015.gadam

Pamatojoties uz Daugavpils pilsētas jauniešu aptaujas rezultātiem un atbilstoši LR Jaunatnes politikas pamatnostādņēm 2009.-2018.gadam, kā arī ņemot vērā Daugavpils pilsētas attīstības programmas 2014.-2020.gadam projektu un 2013.gada Nacionālajā jaunatnes politikas foruma „Ievirzi Latviju!” rekomendācijas, tika veidotas Daugavpils jaunatnes politikas prioritātes 2014.-2015.gadam.

Lai sekmētu pilsoniskās sabiedrības vērtību nostiprināšanu, patriotisma un sabiedriski atbildīgās rīcības audzināšanu jauniešu vidū, pašvaldība turpina atbalstīt sekojošus jaunatnes politikas virzienus:

1. Jauniešu nodarbinātības veicināšanas pasākumus;
2. Bērnu un jauniešu vasaras nometņu organizāciju;
3. Jauniešu projektu un aktivitāšu līdzfinansēšanu;
4. Jauniešu lietderīgā brīvā laika pavadīšanas iespēju uzlabošanu;
5. Jauniešu līdzdalības veicināšanu lēmumos, kas ietekmē jauniešu dzīvi;
6. Jauniešu sociālo aizsardzību;
7. Jauniešu informētības uzlabošanu un par tās attīstības iespējām.

Īpaša uzmanība tiks pievērsta sekojošiem jaunatnes politikas realizācijas virzieniem Daugavpils pilsētā:

- 1. Jauniešu nodarbinātības veicināšana, uzlabojot jauniešu konkurētspēju darba tirgū:**
 - 1.1. Jauniešu priekšstata veidošana par neformālās izglītības labumiem;
 - 1.2. Jauniešu neformālās izglītības satura un formu daudzveidības un kvalitātes attīstīšana;
 - 1.3. Brīvprātīgā darba priekšrocību un labumu popularizēšana un kvalificēta brīvprātīgā darba iespēju uzlabošana jauniešu vidū;
- 2. Jaunatnes NVO atbalsta nostiprināšana, tajā skaitā NVO aktīvu biedru kvalifikācijas celšanas veicināšana praktisko iemaņu iegūšanai.**
- 3. Jauniešu informētības celšana pilsētas multikulturālā vidē par nodarbinātības, neformālās izglītības un citām iespējām, izmantojot jauniešiem piemērotus informācijas līdzekļus.**
- 4. Jauniešu pasākumu popularizēšana un pilnveidošana pilsētas tēla veidošanai jauniešu vidū.**
- 5. Pastāvīgās jauniešu līdzdalības institūcijas veidošana un regulārās darbības nodrošināšana.**

Daugavpils pilsētas Jaunatnes politikas virzieni un pamatnostādnes 2014.-2015.gadam

Politikas virziens	Pamatnostādnes 2014.-2015.gadam	Rīcības instrumenti	Organizētājs	Sadarbības partneri
Jauniešu nodarbinātības veicināšana	Jauniešu neformālās izglītības satura un formu daudzveidības un kvalitātes attīstīšana	<i>Neformālās izglītības programmu izstrādāšana un īstenošana; neformālās izglītības programmu īstenošanas rezultātu kontrole; sadarbības ar jauniešu NVO JNIC efektivitātes uzraudzība</i>	JD (JNIC)	NVO, VPIP
	Jauniešu priekšstata veidošana par neformālās izglītības labumiem	<i>Informatīvi pasākumi un informatīvi materiāli pilsētas jauniešiem; jauniešu neformālās izglītības programmu popularizēšana un to prezentāciju veidošana</i>	JD (JNIC)	VPIP, augstskolas, NVO, pilsētas mediji
	Brīvprātīgā darba priekšrocību un labumu popularizēšana un kvalificēta brīvprātīgā darba iespēju uzlabošana jauniešu vidū	<i>Jauniešu iesaistīšana pasākumu organizēšanā un neformālās izglītības programmu realizācijā; darbības rezultātu izsludināšana; brīvprātīgā darba labvēlīgu nosacījumu veidošana un finansēšana</i>	JD	Skolēnu un studentu parlamenti, NVO, pilsētas mediji
	Jauniešu NVO atbalsta nostiprināšana, tajā skaitā NVO aktīvistu kvalifikācijas celšanas veicināšana praktisko iemaņu iegūšanai	<i>Jauniešu organizāciju administratīvās kapacitātes nostiprināšana, jauniešu aktivitāšu līdzfinansēšana, jauniešu neformālās izglītības programmu un pasākumu atbalsts; jauniešu projektu pašvaldības atbalsts sadarbības partnera lomā</i>	JD (JNIC), SO atbalsta fonds	NVO, biznesa un menedžmenta augstskolas, apmācības centri
Bērnu un jauniešu vasaras nometņu organizācija	Jauniešu neformālās izglītības satura un formu daudzveidības un kvalitātes attīstīšana	<i>Bērnu un jauniešu vasaras nometņu programmu pilnveidošana</i>	JD	VPIP

Jauniešu projektu un aktivitāšu līdzfinansēšana	Jauniešu pasākumu, kas veido pilsētas tēlu jauniešu vidū, popularizēšana un pilnveidošana	<i>Lielāko un labāko NVO aktivitāšu līdzfinansēšana konkursa ietvaros; informācijas atbalsts visiem jauniešu pasākumiem; brīvprātīgu iesaistīšana NVO pasākumu organizēšanā</i>	JD	VPIP, SP, KP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji
	Jauniešu NVO atbalsta nostiprināšana, tajā skaitā NVO aktīvistu kvalifikācijas celšanas veicināšana praktisko iemaņu iegūšanai	<i>Jauniešu organizāciju administratīvās kapacitātes nostiprināšana, jauniešu aktivitāšu līdzfinansēšana, jauniešu neformālās izglītības programmu un pasākumu atbalsts; jauniešu projektu pašvaldības atbalsts sadarbības partnera lomā</i>	JD, SO atbalsta fonds	NVO
Jauniešu lietderīgā brīvā laika pavadīšanas iespēju uzlabošana	Jauniešu pasākumu, kas veido pilsētas tēlu jauniešu vidū, popularizēšana un pilnveidošana	<i>Lielāko jauniešu pasākumu satura un formu pilnveidošana; jauniešu plašāka iesaistīšana no citām Latvijas pilsētām un ārpus Latvijas; jauniešu NVO iesaistīšana pašvaldības pasākumu organizācijā; "neaktīvo" jauniešu iesaistīšana JNIC un NVO darbībā; jauniešu NVO iesaistīšana pašvaldības pasākumu organizēšanā un īstenošanā</i>	JD	VPIP, SP, KP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji
	Jauniešu neformālās izglītības satura un formu daudzveidības un kvalitātes attīstīšana	<i>Neaktīvās jaunatnes iesaistīšana JNIC un NVO darbībā; neformālās izglītības programmu izstrādāšana un īstenošana; neformālās izglītības programmu īstenošanas rezultātu kontrole; sadarbības ar jauniešu NVO JNIC efektivitātes uzraudzība</i>	JD (JNIC)	VPIP, NVO
	Brīvprātīgā darba priekšrocību un labumu popularizēšana un kvalificēta brīvprātīgā darba iespēju uzlabošana jauniešu vidū	<i>Jauniešu iesaistīšana pasākumu organizēšanā un neformālās izglītības programmu realizācijā; darbības rezultātu izsludināšana; brīvprātīgā darba labvēlīgu nosacījumu veidošana un finansēšana</i>	JD	skolēnu un studentu parlamenti, NVO, pilsētas mediji

	Jauniešu NVO atbalsta nostiprināšana, tajā skaitā NVO aktīvistu kvalifikācijas celšanas veicināšana praktisko iemaņu iegūšanai	<i>Jauniešu iesaistīšana pasākumu organizēšanā un neformālās izglītības programmu realizācijā; jauniešu organizāciju administratīvās kapacitātes nostiprināšana; jauniešu aktivitāšu līdzfinansēšana; jauniešu neformālās izglītības programmu un pasākumu atbalsts; jauniešu NVO iesaistīšana pašvaldības pasākumos organizēšanā un īstenošanā</i>	JD (JNIC), SO atbalsta fonds	NVO
	Jauniešu informētības par nodarbinātības, neformālās izglītības un citām iespējām celšana pilsētas multikulturālā vidē, izmantojot jauniešiem piemērotus informācijas līdzekļus	<i>Informācijas sniegšana par pašvaldības un NVO jauniešu aktivitātēm, izmantojot pašvaldības iespējas un attiecīgi jaunatnes auditorijas īpatnībām</i>	JD	VPIP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji
Jauniešu līdzdalības veicināšana lēmumos, kas ietekmē jauniešu dzīvi	Brīvprātīgā darba priekšrocību un labumu popularizēšana un kvalificēta brīvprātīgā darba iespēju uzlabošana jauniešu vidū	<i>Iespēju iesaistīties jauniešu aktivitāšu plānošanā, organizēšanā un īstenošanā uz brīvprātīgā darba pamata; jauniešu aktivitāšu rezultātu izsludināšana</i>	JD	skolēnu un studentu parlamenti, NVO, pilsētas mediji
	Jauniešu NVO atbalsta nostiprināšana, tajā skaitā NVO aktīvistu kvalifikācijas celšanas veicināšana praktisko iemaņu iegūšanai	<i>Jauniešu NVO iesaistīšana pašvaldības pasākumos un JNIC darbībā; pastāvīgu konsultāciju organizēšana ar NVO pārstāvjiem JNIC; informācijas sniegšana par jaunatnes aktualitātēm pašvaldībā</i>	JD	NVO
	Jauniešu informētības par nodarbinātības, neformālās izglītības un citām iespējām celšana pilsētas multikulturālā vidē, izmantojot jauniešiem piemērotus informācijas līdzekļus	<i>Informācijas sniegšana par jauniešu iespējām iesaistīties pašvaldības un NVO pasākumu un aktivitāšu plānošanā, organizēšanā un īstenošanā; aktivitāšu rezultātu un atskaišu publiskā izsludināšana</i>	JD	VPIP, SP, KP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji

Jauniešu sociālā aizsardzība	Jauniešu pasākumu, kas veido pilsētas tēlu jauniešu vidū, popularizēšana un pilnveidošana	<i>Jauniešu pasākumu un aktivitāšu brīvās pieejamības nodrošināšana; sociāli sarežģītās jauniešu auditorijas iesaistīšana pašvaldības un jauniešu NVO aktivitātēs un pasākumos</i>	JD	VPIP, SP, KP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji
	Jauniešu neformālās izglītības satura un formu daudzveidības un kvalitātes attīstīšana	<i>Neformālās izglītības programmu apgūšanas pieejamība visiem pilsētas jauniešiem</i>	JD	NVO, VPIP
	Jauniešu priekšstata veidošana par neformālās izglītības labumiem	<i>Informātīvi pasākumi un informātīvi materiāli pilsētas jauniešiem; jauniešu neformālās izglītības programmu prezentācijas un popularizācija</i>	JD	VPIP, augstskolas, NVO, pilsētas mediji
	Jauniešu NVO atbalsta nostiprināšana, tajā skaitā NVO aktīvistu kvalifikācijas celšanas veicināšana praktisko iemaņu iegūšanai	<i>NVO aktivitāšu un pasākumu, kas iesaista sociāli sarežģītu auditoriju vai ir paredzēti sociāli sarežģītai auditorijai, atbalsts jauniešu aktivitāšu līdzfinansēšanas konkursa ietvaros</i>	JD	NVO
	Jauniešu informētības par nodarbinātības, neformālās izglītības un citām iespējām celšana pilsētas multikulturālā vidē, izmantojot jauniešiem piemērotus informācijas līdzekļus	<i>Informācijas sniegšana par pašvaldības un NVO jauniešu aktivitātēm, izmantojot pašvaldības iespējas un attiecīgi jaunatnes auditorijas īpatnībām; informācijas sniegšana par iespējām jauniešiem iesaistīties pašvaldības un NVO pasākumu un aktivitāšu plānošanā, organizēšanā un īstenošanā; aktivitāšu rezultātu un atskaišu publiskā izsludināšana</i>	JD	VPIP, SP, KP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji
Jauniešu informētības uzlabošanu par to attīstības iespējām	Jauniešu informētības par nodarbinātības, neformālās izglītības un citām iespējām celšana pilsētas multikulturālā vidē, izmantojot jauniešiem piemērotus informācijas līdzekļus	<i>Informācijas sniegšana par pašvaldības un NVO jauniešu aktivitātēm, izmantojot pašvaldības iespējas un attiecīgi jaunatnes auditorijas īpatnībām; informācijas sniegšana par iespējām jauniešiem iesaistīties pašvaldības un NVO pasākumu un aktivitāšu plānošanā, organizēšanā un īstenošanā; aktivitāšu rezultātu un atskaišu publiskā izsludināšana</i>	JD	VPIP, SP, KP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji

Jauniešu priekšstata veidošana par neformālās izglītības labumiem	<i>Informatīvi pasākumi un informatīvi materiāli pilsētas jauniešiem; jauniešu neformālās izglītības programmu popularizēšana un to prezentāciju veidošana</i>	JD	VPIP, augstskolas, NVO, pilsētas mediji
Brīvprātīgā darba priekšrocību un labumu popularizēšana un kvalificēta brīvprātīgā darba iespēju uzlabošana jauniešu vidū	<i>Jauniešu iesaistīšana pasākumu organizēšanā un neformālās izglītības programmu realizācijā; darbības rezultātu izsludināšana; brīvprātīgā darba labvēlīgu nosacījumu veidošana un finansēšana</i>	JD	skolēnu un studentu parlamenti, NVO, pilsētas mediji
Jauniešu pasākumu, kas veido pilsētas tēlu jauniešu vidū, popularizēšana un pilnveidošana	<i>Lielāko jauniešu pasākumu satura un formu pilnveidošana; jauniešu plašākā iesaistīšana no citām Latvijas pilsētām un ārpus Latvijas; jauniešu NVO iesaistīšana pašvaldības pasākumu organizācijā; "neaktīvo" jauniešu iesaistīšana JNIC un NVO darbībā; jauniešu NVO iesaistīšana pašvaldības pasākumu organizēšanā un īstenošanā</i>	JD	VPIP, SP, KP, SAD, citas pašvaldības iestādes, NVO, pilsētas mediji

**KONCEPCIJA
DARBAM AR JAUNATNI
DAUGAVPILS PILSĒTĀ
2011. – 2013.GADAM**

**DAUGAVPILS
2011.**

„Konceptijas darbam ar jaunatni Daugavpils pilsētā 2011.-2013.gadam”

KOPSAVILKUMS

1. Risināmā jautājuma būtība

Izglītots, aktīvs un radošs cilvēks ir viena no galvenajām prioritātēm Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2007. – 2013.gadam. Latvijā un Daugavpils pilsētā pakāpeniski attīstās izpratne par jaunatnes politiku kā pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas politikas jomu. Jaunatnes politika ir mērķtiecīgu darbību kopums, kas veicina jauniešu kā sabiedrības locekļu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību un iekļaušanos sabiedrībā. Jaunatnes politikas īstenošanu ietekmē daudzi aspekti, jo jauniešu dzīve ir saistīta ar lielāko daļu valsts politikas jomām, tāpēc tā ir izteikta starpnozaru politika.

Jaunatnes politikas mērķis ir uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, atbalstot darbu ar jaunatni un nodrošinot jauniešiem vieglāku pāreju no bērna uz pieaugušā statusu, paredzot atbilstošas aktivitātes jaunieša personības attīstībai un attīstot pakalpojumus un aktivitātes, lai veicinātu jauniešu iekļaušanos sabiedrībā, darba tirgū un pāreju pieaugušā statusā. Darbs ar jaunatni ir uz jauniešiem vērstas plānotu, praktisku pasākumu kopums, kas nodrošina jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Konceptija darbam ar jaunatni Daugavpils pilsētā ir īstermiņa politikas plānošanas dokuments, jo nepieciešama plānveidīga darba organizācija jaunatnes jautājumu risināšanā, kas sekmētu ciešāku sadarbību ar dažādiem partneriem un veicinātu resursu efektīvu izmantošanu.

Konceptijā ir noteiktas prioritārās jomas, kurās katrā atsevišķi potenciāli pastāv problēmas, kas līdz šim risinātās pārsvarā savā šaurā kompetences ietvarā ar atbilstošu struktūru starpniecību.

Konceptijā tiek piedāvāts pasākumu un darbību kopums, lai veicinātu jauniešu kā sabiedrības locekļu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību un iekļaušanos sabiedrībā, izmantojot Daugavpils pilsētā jau esošās struktūras un resursus.

2. Problēmu risinājumam piedāvātās darbības

(Lietotā numerācija atbilst konceptijā izmantotajai darbību numerācijai)

10.1. Notiek esošās struktūras darbam ar jaunatni Daugavpilī institucionālās kapacitātes maiņa.

Konceptija paredz pārveidot budžeta iestādi „Jaunatnes Lietu nodaļa” par Daugavpils domes nodaļu.

10.2 Turpinās un paplašinās interešu izglītības (arī sporta) centru programmu attīstība Daugavpilī.

Konceptija paredz paplašināt esošajos interešu izglītības centros piedāvāto pakalpojumu klāstu un pilnveidot esošo resursu izmantošanu., BJC „Jaunība” pakļautībā apvienot esošos brīvā laika un iniciatīvu centrus ar interešu izglītības centriem, kā arī atvērt jaunu centru.

10.3., 10.4. Tiek izveidotas nepieciešamās štata vietas vai deleģētas funkcijas esošo resursu ietvaros konceptijā atklāto problēmu risinājumam.

Konceptija paredz atklāto problēmu risinājumu – jauniešiem domātas interneta vietnes administrators un jauniešu projektu koordinators amatu izveidošanu vai pienākumu deleģēšanu esošo resursu ietvaros.

10.5. Daugavpils jaunieši tiek iesaistīti Latvijas Informācijas tīklā.

Konceptija paredz nodrošināt visus brīvā laika centrus ar pieeju internetam, dodot iespēju Daugavpils pilsētai iekļauties informācijas apmaiņas tīklā.

10.6. Bezdarba un nodarbinātības problēmas tiek risinātas, veidojot ciešu un pastāvīgu sadarbību starp pašvaldību, uzņēmējiem un NVA.

Koncepcijā tiek piedāvāti dažādi sadarbības modeļi, lai veicinātu jauniešu – bezdarbnieku skaita samazināšanos, kā arī veicinātu informācijas apriti un tās nonākšanu līdz mērķauditorijai – jauniešiem – par vakancēm un citām aktuālajām iespējām darba tirgū.

10.7 .Sociālā atbalsta pasākumi Daugavpils pašvaldībā turpina pilnveidoties un paplašināties, aptverot visu sociāli jutīgo mērķauditoriju.

Koncepcijā ir paredzēti vairāki daudzpakāpju pasākumi, kas veicinās jauniešu izglītošanu par jau esošajām sociālās palīdzības iespējām Daugavpils pašvaldībā, ar informētības palīdzību mazinās sociāli atstumto personu skaitu, kas savas nezināšanas dēļ neizmanto pilnā mērā pieejamās iespējas.

INFORMATĪVĀ DAĻA

SATURS

Kopsavilkums.....	2
Saīsinājumu skaidrojums	5
Ievads.....	6
1. Konceptijas vīzija.....	6
2. Uzdevumi darbam ar jaunatni.....	6
3. Mērķi un prioritātes.....	7
4. Prioritāro jomu izvēles pamatojums.....	8
5. Konceptijas sasaiste ar galvenajiem akceptētajiem valsts un Eiropas Savienības dokumentiem.....	8
6. Problēmu formulējums.....	9
7. Esošās situācijas izklāsts.....	11
8. Iespējamās sekas, ja problēmas netiks risinātas.....	21
9. Problēmu risinājumam piedāvātie ilgtermiņa un īstermiņa mērķi Daugavpilī.....	21
10. Problēmu risinājumam paredzētās darbības.....	23
Konceptijas darbam ar jaunatni rīcības programma.....	25
Plānošanas dokumenta ietekme uz valsts un pašvaldības budžetu.....	36

Koncepcijā lietoto saīsinājumu skaidrojums

IZM – Izglītības un Zinātnes ministrija

BJC „Jaunība” – bērnu un jauniešu centrs „Jaunība”

NVO – nevalstiskā organizācija

NVA – nodarbinātības valsts aģentūra

SP BJSS - sporta pārvaldes bērnu un jauniešu sporta skola

Brīvā laika centrs – vieta, kur jaunieši var izmantot savu brīvo laiku draugu lokā un centra vadītāja uzraudzībā (Jaunatnes likums, 3.panta 4.daļa, Jaunatnes politikas valsts programma 2011.gadam)

IEVADS

Koncepcija ir politikas plānošanas dokuments, ar kuru informē lēmēj institūciju par noteiktu problēmu esamību vai par nepieciešamā normatīvā regulējuma būtību, par iespējamo turpmāko rīcību vai problēmas iespējamie risinājuma variantiem.

Daugavpils pilsētas Koncepcija darbam ar jaunatni ir nepieciešama, lai plānveidīgi organizētu darbu jaunatnes jautājumu risināšanā, kas sekmētu sadarbību ar dažādiem partneriem un veicinātu resursu efektīvu izmantošanu. Ikvienam Daugavpils jauniešiem jābūt iespējai skaidri redzēt, kas un pēc kādiem principiem tiek darīts jauniešu stāvokļa uzlabošanai.

Ar šīs Koncepcijas palīdzību tiks sekmēta jauniešu iespēja iesaistīties pašvaldības jaunatnes jautājumu risināšanas pasākumos. To visefektīvāk var nodrošināt apstākļos, kuros skaidri parādīti jomu mērķi un plānotie pasākumi.

1. KONCEPCIJAS VĪZIJA

Daugavpilī ir jauniešiem draudzīga un pievilcīga vide, kas sekmē jauniešu veidošanos par sabiedriski aktīviem, vispusīgi attīstītiem, izglītotiem, sociāli nodrošinātiem, veselīgiem un uz demokrātiskām vērtībām vēršiem sabiedrības locekļiem. Daugavpilī veiksmīgi nostiprināta un paplašināta pašvaldības struktūras darbam ar jaunatni – Jaunatnes Lietu nodaļas – institucionālā kapacitāte, papildus pieņemti darbā jauni darbinieki Koncepcijas mērķu un uzdevumu realizēšanai. Daugavpilī ir izveidota „Jaunatnes māja” un izveidota un veiksmīgi darbojas jauniešu interneta vietne.

2. UZDEVUMI DARBAM AR JAUNATNI

2.1. Definēt pašvaldības mērķus jaunatnes jautājumos, kā arī noteikt prioritātes jaunatnes lietās;

2.2. Izveidot pamatu jaunatnes lietu finanšu plānošanai Daugavpils pašvaldībā;

2.3. Radīt pamatojumu papildus līdzekļu piesaistei no valsts institūcijām, Eiropas Savienības struktūrām, kā arī dažādiem fondiem jaunatnes jautājumu risināšanai Daugavpils pilsētā;

2.4. Veidot jaunatnes lietu plānošanas un jaunatnes politikas tradīcijas un „labo praksi” Latvijā un Eiropā.

Latvijā un Daugavpils pilsētā pakāpeniski attīstās izpratne par jaunatnes politiku kā pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas politikas jomu. Jaunatnes

politika ir **mērķtiecīgu darbību kopums**, kas veicina jauniešu kā sabiedrības locekļu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību un iekļaušanos sabiedrībā. Jaunatnes politikas īstenošanu ietekmē daudzi aspekti, jo jauniešu dzīve ir saistīta ar lielāko daļu valsts politikas jomām, tāpēc tā ir izteikta **starpnozaru politika**.

Jaunatnes politikas **mērķis ir uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti**, veicinot viņu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, atbalstot darbu ar jaunatni un nodrošinot jauniešiem vieglāku pāreju no bērna uz pieaugušā statusu, paredzot atbilstošas aktivitātes jaunieša personības attīstībai un attīstot pakalpojumus un aktivitātes, lai veicinātu jauniešu iekļaušanos sabiedrībā, darba tirgū un pāreju pieaugušā statusā. **Darbs ar jaunatni** ir uz jauniešiem vērsts plānotu, praktisku pasākumu kopums, kas nodrošina jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā ir iesaistītas vairākas personas: **Izglītības un zinātnes ministrija kā koordinējošā institūcija** jaunatnes politikas jomā, citas ministrijas un pašvaldību institūcijas, jaunatnes organizācijas, jauniešu iniciatīvu grupas, kā arī biedrības un nodibinājumi, arodbiedrības, darba devēju organizācijas, reliģiskās organizācijas, politiskās partijas, uzņēmumi un jaunatnes pētnieki un jaunatnes darbinieki, kuri veic darbu ar jaunatni un kuru darbības mērķauditorija ir jaunieši.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 6.maija rīkojuma Nr.281 „Par Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministriju” 2.3. apakšpunktu, Izglītības un zinātnes ministrija, pārņemot valsts politikas jaunatnes jomā izstrādāšanas un tās īstenošanas organizēšanas un koordinēšanas funkciju no Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas, nodrošina vienotas valsts politikas izstrādi jaunatnes jomā un tās koordinētu īstenošanu.

Koncepcija darbam ar jaunatni ir īstermiņa politikas plānošanas dokuments Daugavpils pilsētā, jo nepieciešama plānveidīga darba organizācija jaunatnes jautājumu risināšanā, kas sekmētu sadarbību ar dažādiem partneriem un veicinātu resursu efektīvu izmantošanu.

Koncepcija tiek balstīta uz sešām jomām: neformālā izglītība, nodarbinātība brīvais laiks, līdzdalība, sociālā aizsardzība, informētība.

3. MĒRĶI UN PRIORITĀTES

3.1. Mērķi:

- Sekmēt jauniešu neformālo izglītību,
- Radīt ikvienam Daugavpils jauniešiem iespējas pavadīt savu brīvo laiku viņa vecumam, vajadzībām un interesēm atbilstošās aktivitātēs,
- Radīt labvēlīgu vidi jauniešu aktīvas līdzdalības attīstībai dažādos sabiedrības līmeņos un procesos,

- Veicināt sociālās palīdzības pieejamību un jauniešu informētību par esošajiem pakalpojumiem Daugavpils pilsētā,
- Veicināt jaunu darba vietu radīšanu un bezdarba līmeņa samazināšanos Daugavpilī jauniešu vidū,
- Nodrošināt jauniešiem aktuālu, kvalitatīvu, pieejamu un saistošu informāciju, balstoties uz jauniešu vajadzībām.

3.2. Prioritātes:

- Jauniešu neformālā izglītība.
- Jauniešu nodarbinātība.
- Jauniešu brīvais laiks.
- Jauniešu līdzdalība.
- Jauniešu sociālā aizsardzība.
- Jauniešu informētība.

4. PRIORITĀRO JOMU IZVĒLES PAMATOJUMS

Jaunatnes politikas prioritārās jomas izvēlētas, pamatojoties uz LR likumdošanu, esošās situācijas analīzi sadarbībā ar Jauniešu konsultatīvo padomi un izmantojot izveidotās Darba grupas Konceptijas izstrādei ieteikumus, kā arī 1. Daugavpils Jauniešu sociālā foruma noslēguma rezolūciju.

5. KONCEPCIJAS SASAISTE AR GALVENAJIEM AKCEPTĒTAJIEM VALSTS POLITIKAS PLĀNOŠANS DOKUMENTIEM UN EIROPAS SAVIENĪBAS DOKUMENTIEM

5.1. Konceptija ir izstrādāta saskaņā ar Daugavpils pilsētas Attīstības plānu līdz 2014.gadam, Eiropas Komisijas izdoto „Balto grāmatu: Jauns impulss Eiropas jaunatnei”.

5.2. Konceptija izstrādāta atbilstoši šādiem dokumentiem::

5.2.1. Jaunatnes likums;

5.2.2. Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009. – 2018.gadam (atbalstītas ar MK 2009.gada 20.aprīļa rīkojumu Nr.246 „Par Jaunatnes politikas pamatnostādnēm 2009. – 2010.gadam”);

5.2.3. Jaunatnes politikas valsts programma 2009. – 2013.gadam (atbalstīta ar MK 2009.gada 27.augusta rīkojumu Nr.589 „Par Jaunatnes politikas valsts programmu 2009. – 2013.gadam”);

5.2.4. Daugavpils pilsētas domes Jaunatnes Lietu nodaļas Nolikums.

5.2.5. Jaunatnes Starptautiskā sociālā foruma „Mana nākotne – manas pilsētas nākotne” noslēguma Rezolūcija (Daugavpils, 21.01.11.)

6. PROBLĒMU FORMULĒJUMS

Daugavpilī 2010.gada nogalē dažādos mikrorajonos vecumā no 13 līdz 25 gadiem deklarējuši dzīvesvietas 16077 jauniešu (tas ir 15,6% no Daugavpils pašvaldībā deklarēto iedzīvotāju skaita - 99053) (dati no Pilsonības un Migrācijas lietu pārvaldes ziņojuma uz 2011.gada 1.janvāri).

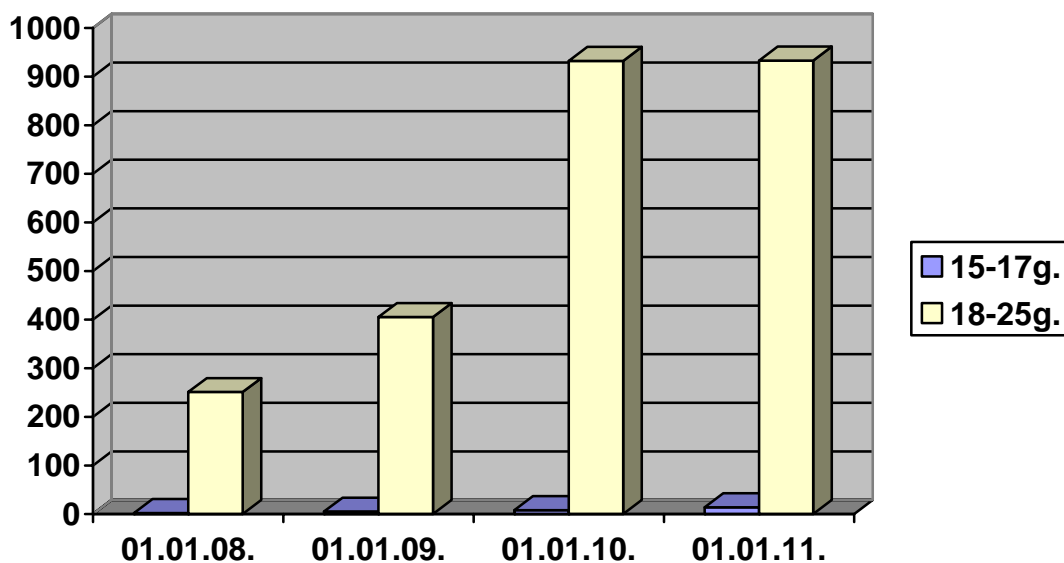
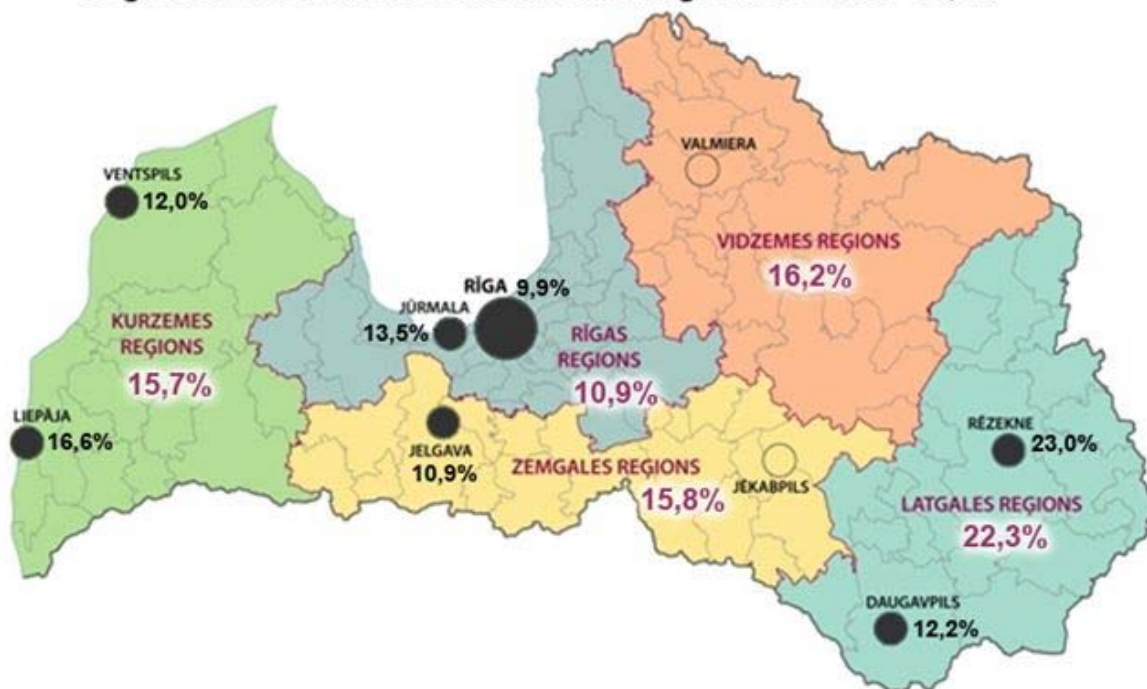
Jauniešu personības pilnveidošanā un saturīga brīvā laika pavadīšanā pamats ir **neformālā izglītība**. Jaunatnes neformālā izglītība sniedz jauniešiem iespējas apgūt prasmes un kompetences ārpus formālās izglītības.

Neformālā izglītība pamatā tiek īstenota jauniešu organizācijās, kā arī divos brīvā laika un vienā Iniciatīvu centrā. Tās galvenās priekšrocības ir spēja sniegt jauniešiem dzīvei noderīgas prasmes un iemaņas, kā arī pozitīvi ietekmēt tos sabiedrības slāņus, kurus formālā izglītība aizsniegt nespēj. Vadoties pēc kopējā jauniešu skaita Daugavpils pilsētā, ir nepieciešams paplašināt neformālās izglītības centru tīklu, pietuvinot tos jauniešu dzīvesvietām arī tajos mikrorajonos, kur šādu centru pagaidām nav. Daugavpils pilsētā neformālās izglītības veicinātāji ir Daugavpils pilsētas domes Jaunatnes Lietu nodaļa, kuras institucionālā kapacitāte jāceļ un jāpaplašina darbības jomas, aktīvās jauniešu organizācijas, kā arī interešu izglītības un sporta iestādes.

Daļā Daugavpils pilsētas jauniešu joprojām populārākie **brīvā laika pavadīšanas veidi** (atpūta diskotēkās, bāros, spēļu zālēs) negatīvi ietekmē jauniešu veselību, dzīvesveidu un vērtību sistēmu kopumā. Palielinās to jauniešu skaits, kas lieto atkarību izraisošās vielas un aizraujas ar azartspēlēm. Pastāv nepieciešamība paplašināt esošās iespējas un piedāvāt jauniešiem mūsdienīgas alternatīvas jauniešu brīvā laika pavadīšanas jomā (tai skaitā, atverot jaunus Brīvā laika centrus). Galvenie jaunatnes veselības riska faktori ir vardarbība, tabakas izstrādājumu, alkohola, narkotisko un psihotropo vielu lietošana, HIV/AIDS izplatība, seksuāli transmisīvās saslimšanas,. Ir svarīgi pasargāt jauniešus no atkarību izraisošo vielu lietošanas uzsākšanas un veikt profilaktiskus pasākumus, lai palīdzētu izsargāties no HIV/AIDS, seksuāli transmisīvajām saslimšanām u.c. (turpināt skolās rīkot lekcijas, vienaudžu – izglītotāju programmu atbalsts, tematiskie masu pasākumi „Maratons pret AIDS”, turpina darbu Mobilā šļirču apmaiņas brigāde, u.c.).

Bezdarba problēmas valstī kopumā un konkrēti Daugavpilī ļoti lielā mērā skar jauniešus:2011.gadā NVA reģistrēti 947 jaunieši – bezdarbnieki (6,02% no jauniešu kopskaita Daugavpilī). (Dati no Nodarbinātības Valsts aģentūras ziņojuma uz 2011.gada 01.janvāri) Arī pilsētā strādājošie uzņēmēji nav ieinteresēti ņemt darbā jauniešus, pat ar iegūtu augstāko izglītību, jo jauniešiem nav darba pieredzes. Paši jaunieši ne vienmēr adekvāti novērtē savas zināšanas un prasmes, tādēļ vēlas par darbu uzreiz saņemt salīdzinoši augstu atalgojumu, nepiesakoties esošajās vakancēs, ko piedāvā NVA. Tas viss veicina darbaspēka, arī jauniešu emigrāciju uz ārzemēm darba meklējumos..

Reģistrētais bezdarba līmenis valstī 2010.g. 31.decembrī - 14,3%

1.grafiks. Jauniešu bezdarbnieku skaita izmaiņas Daugavpils pilsētā 2008.g. – 2011.g.
(Dati no Nodarbinātības Valsts aģentūras)

Jaunatnes **līdzdalības** līmenis ir viens no demokrātijas rādītājiem sabiedrībā. Daugavpilī, tāpat kā visā Latvijā, aptuveni tikai 5 % jauniešu darbojas kādā jauniešu organizācijā vai skolēnu līdzpārvaldē. Tāpat tikai 5% no Latvijas iedzīvotājiem veic brīvprātīgo darbu. Pilsētas ilgtspējīgai attīstībai ir jāveicina aktīvu jauniešu līdzdalība sabiedriskajos procesos, tādēļ nepieciešams atbalstīt jau esošo NVO un biedrību, kā arī Jauniešu NVO Konsultatīvās padomes pasākumus, kas sekmētu jauniešu iesaistīšanos organizācijās un

brīvprātīgā darba programmās, ik gadu piešķirot finansējumu aktivitāšu atbalstam, kā arī palielinot dažādus atvieglojumus telpu pieejamībā ideju realizēšanai Daugavpils pilsētā (2011.gadu Eiropas Komisija ir noteikusi par Brīvprātīgā darba gadu visā Eiropas savienībā). (skat Daugavpils aktīvāko NVO tabulu).

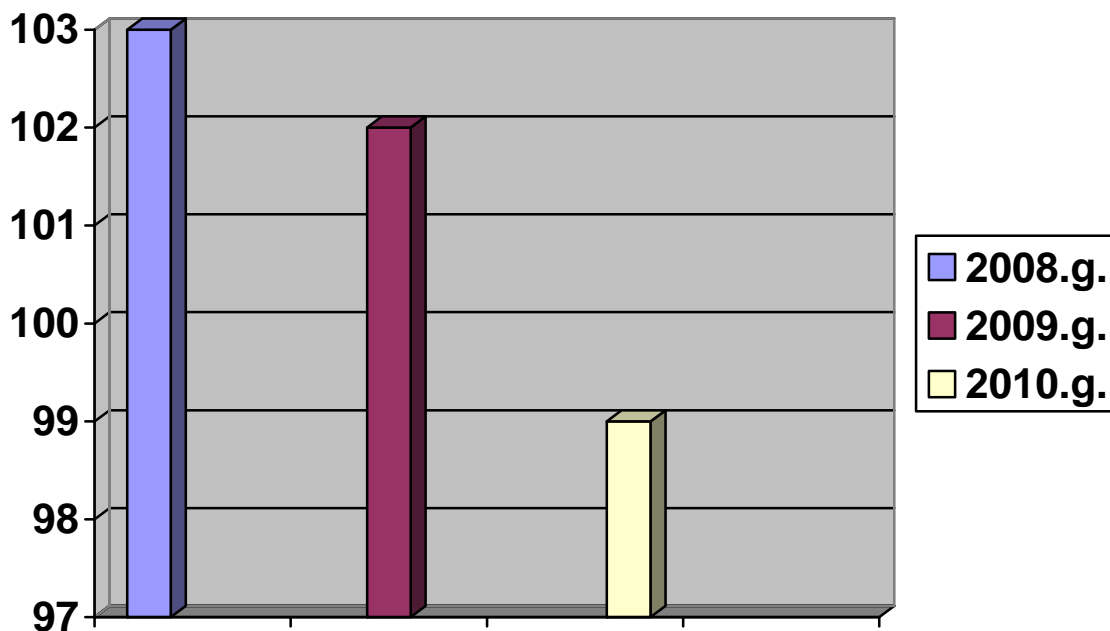
Sociālā aizsardzība ir tas pamats, uz kuru balstās smagā ekonomiskā situācijā vai krīzes situācijā nonākušas personas un ģimenes, tai skaitā jaunieši. Sociālie dienesti un pārvaldes sniedz sociālo atbalstu un palīdzību ģimenēm ar bērniem un jauniešiem, kuriem ir sociālās un psiholoģiskās problēmas, kuras saviem spēkiem nespēj pārvarēt īpašas dzīves grūtības un nesaņem pietiekamu palīdzību, un kurām ir vēlēšanās mainīt savu pašreizējo situāciju. Viens no iemesliem, kādēļ daudzi pilsētnieki, tostarp, jaunieši nezina savas tiesības un ne vienmēr izmanto jau piedāvātās iespējas, ir informācijas trūkums. Tādēļ ir nepieciešams mācību iestādēs rīkot regulāras informācijas dienas par iespējam saņemt dažādu veidu sociālo palīdzību.

Jauniešu **informētības jomā** pastāv sadrumstalotība, trūkst sadarbības starp jauniešu organizācijām, iestādēm, kas veic darbu ar jaunatni un jauniešiem. Situācijas uzlabošanai nozīmīgi ir attīstīt starpinstitucionālo sadarbību un vienotu jauniešu informācijas sistēmu Daugavpilī, iekļaujoties Latvijas jauniešu informācijas apmaiņas tīklā. Nepieciešams arī veidot īpaši jauniešiem adresētu informācijas sistēmu, kas sniegtu iespēju iegūt pilnvērtīgu informāciju par Daugavpils pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem.

7. ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZKLĀSTS

Daugavpils ir otrā lielākā un nacionālas nozīmes Latvijas pilsēta, Latgales plānošanas reģiona lielākā pilsēta. Daugavpils pilsēta atrodas pie Latvijas austrumu robežas un ir nozīmīgs sociāli ekonomiskās attīstības centrs Baltijā. Vēstures avotos tā pirmo reizi minēta 1275.gadā.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem Daugavpilī 2008. gada sākumā dzīvoja 105 958 cilvēki, bet 2008. gada beigās - 104 857 cilvēki, iedzīvotāju blīvums 1446,7 cilv./km². Daugavpilī gada laikā iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 1,04% jeb 1101 cilvēkiem.

2.grafiks. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Daugavpils pilsētā 2008. – 2010.g. (tūkstoši)

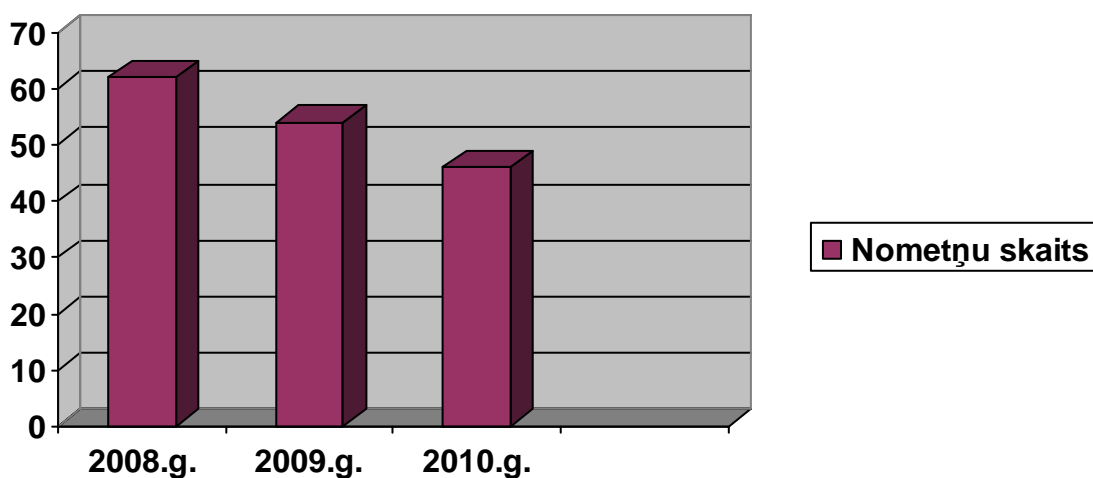
Neraugoties uz to, ka pēdējos gados bija vērojams neliels dzimstības pieaugums un neliela mirstības samazināšanās, tomēr dabiskais pieaugums saglabājas negatīvs -357 cilvēki.

Daugavpilī iedzīvotāju īpatsvaru veido krievu tautības pārstāvji - 52,7%. Latviešu skaits aptuveni trīs reizes mazāks, tas ir, 17,6%. Šajā laika posmā Daugavpilī nozīmīgu iedzīvotāju daļu veido poļi - 14,6%. Iedzīvotāju skaitam pilsētā samazinoties, nedaudz izmainījās nacionālais sastāvs. Nedaudz lielākas iedzīvotāju skaita izmaiņas bija vērojamas krievu tautības pārstāvju vidū, krievu īpatsvars Daugavpilī saruka par 0,6% jeb 1041 cilvēku.

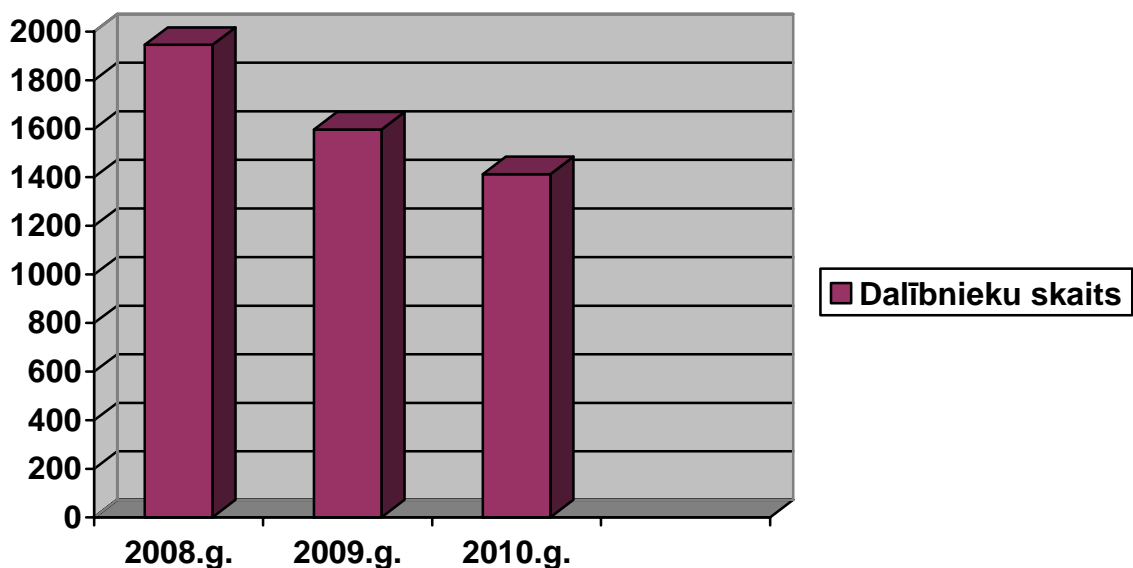
Šodien Daugavpils ir nozīmīgs kultūras, izglītības, sporta un atpūtas centrs. Šeit darbojas Daugavpils Universitāte, vairāku Rīgas augstskolu filiāles, 7 arodskolas, 19 vispārizglītojošās skolas.

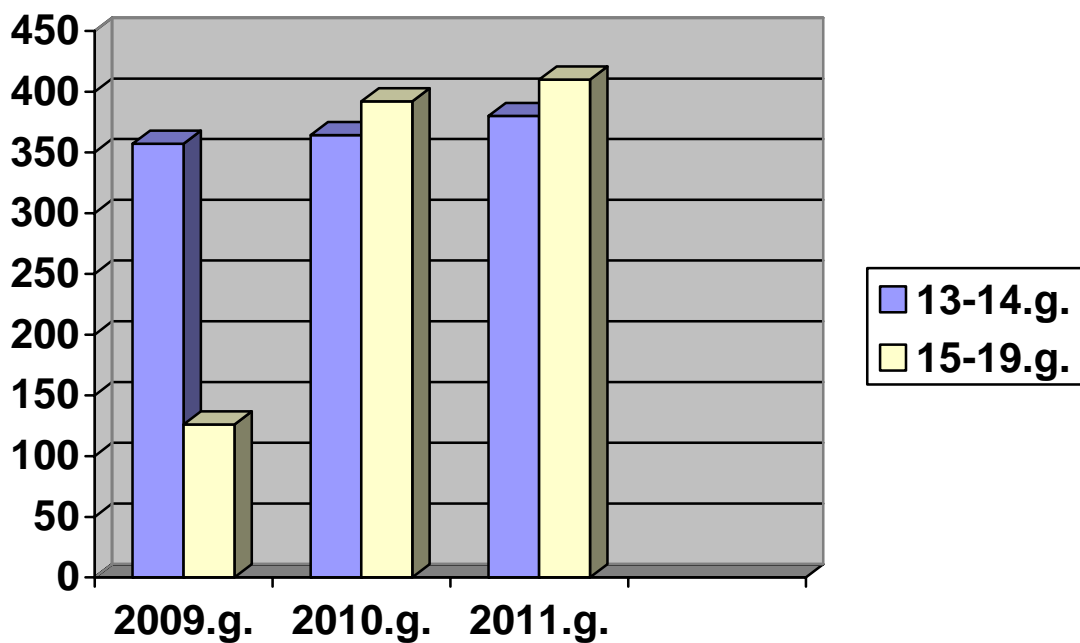
Daugavpilī kopš 2001.gada kā atsevišķa budžeta iestāde darbojas Jaunatnes Lietu nodaļa, kuras uzdevums, pamatojoties uz Jaunatnes likumu un saskaņā ar tās Nolikumu, ir veikt jauniešu nevalstisko organizāciju darba koordinēšanu (42), neformālās izglītības attīstīšanu (neformālās izglītības Brīvā laika centru atvēršana un uzturēšana (2), skeitparka uzturēšana u.c.), vasaras nometņu organizēšanu, apmācību un apmaiņas programmu realizēšanu, jauniešu vasaras nodarbinātības organizēšanu, masu pasākumu organizēšanu u.c.

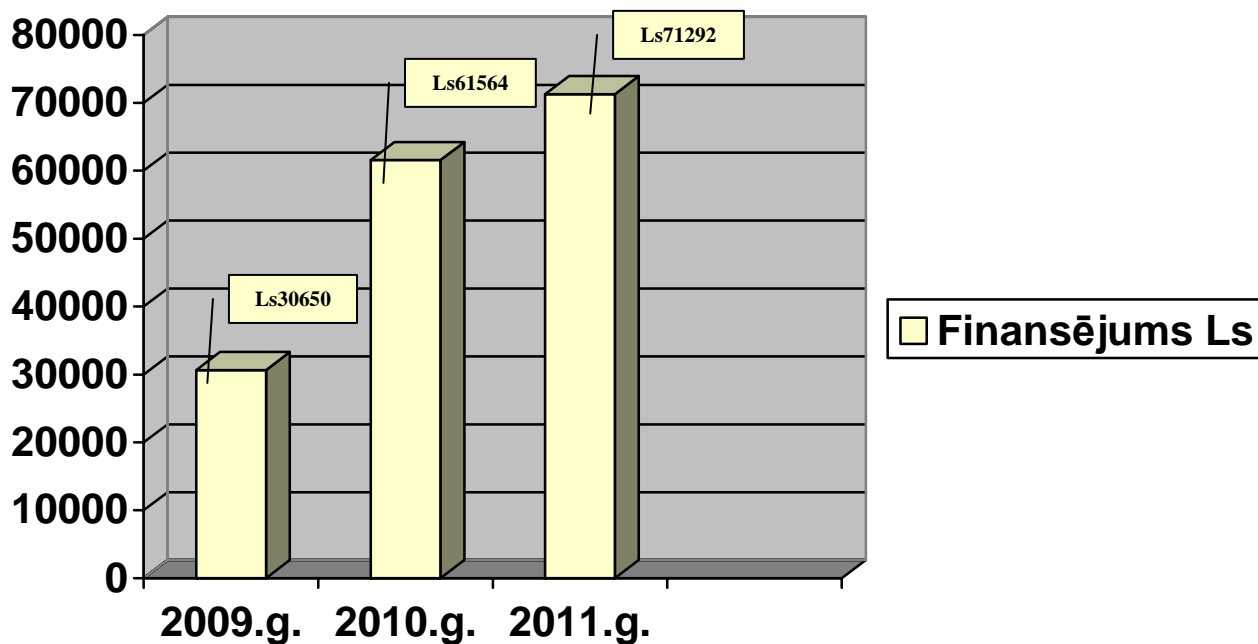
3.grafiks. Jaunatnes Lietu nodaļas organizēto nometņu skaits 2008.g. – 2010.g.

4 .grafiks. Jaunatnes Lietu nodaļas organizēto bērnu un jauniešu vasaras nometnēs iesaistīto dalībnieku skaits 2008. – 2010.g. Daugavpils pilsētā

5.grafiks. Jaunatnes Lietu nodaļas organizētās, pašvaldības finansētās vasaras nodarbinātības pasākumos iesaistīto bērnu un jauniešu skaits 2009.g.-2011.g.

6.grafiks. Bērnu un jauniešu vasaras nodarbinātībai no pašvaldības budžeta iedalītā finansējuma izmaiņas Daugavpils pilsētā 2009.g. – 2011.g.

Daugavpilī 2010.gada decembrī kā konsultatīva un padomdevēja struktūra ir izveidota **Daugavpils Jauniešu konsultatīvā padome**, kuru dibināja 21 nevalstiskā organizācija.

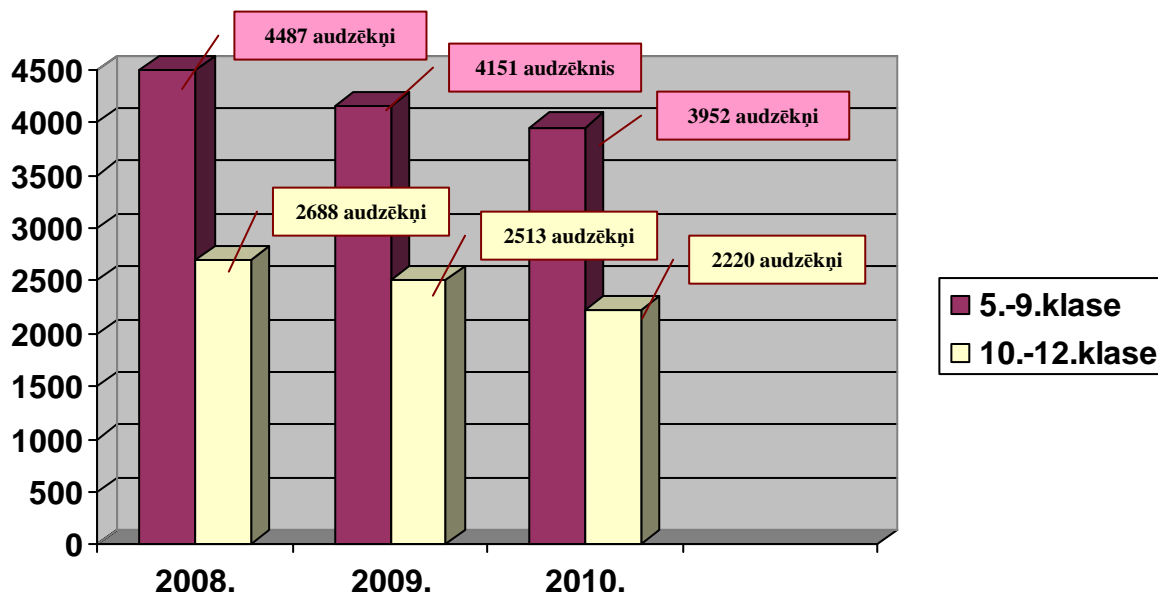
Aktīvās jauniešu nevalstiskās organizācijas Daugavpils pašvaldībā 2011.gadā

(Aktīvāko jauniešu organizāciju saraksts tiek regulāri atjaunots un papildināts).

N.p.k.	Nosaukums	Darbības virzieni
1.	Klubs „Erudīts”	Intelektuālās spēles, sacensības
2.	“Skauti un Gaidas”	Militāri – patriotiskā kustība
3.	Angola da Bahia	Kapueiro
4.	Debašu klubs	Debašu un diskusiju kustība
5.	“STIGA”	Orientāšanās sporta klubs
6.	Klubs “TRIATLONS”	Triatlona sporta klubs
7.	Arodskolu parlaments	Arodskolu audzēkņu līdzpārvalde
8.	Skolēnu parlaments	Pilsētas skolēnu līdzpārvalde

9.	“ULTRA”	Ekstremālie sporta veidi, planieru sports, motodeltaplanierisms
10.	JORG	Pasākumu organizēšana
11.	M&Y	Rokmūzikas grupu kustība
12.	Stop time dance studio	Hip-hopa deju klubs
13.	LATC	Airēšanas un tūrisma biedrība
14.	Jaunsargi	Militāri – patriotiskā kustība Zemessardzes sastāvā
15.	DU VVC “PAR TO!”	Veselīga dzīvesveida un reprodūktīvās veselības popularizēšana, jauniešu – vienaudžu izglītotāju apmācības
16.	“DISK”	Izpletņlēcēju sporta klubs
17.	“Stila skola”	Estētika, stila, etiķetes studija
18.	“TEMP ATR”	Grafiti biedrība
19.	HIP HOP FOR LIFE	Hip-hopa deju klubs
20.	Bottle spinning contest	Breika deju biedrība
21.	“DJ SCHOOL”	Dīdžeju skola, pasākumu apskaņošana
22.	Skeiteri	Ekstremālie sporta veidi – skeitbords, BMX, skrituļslidotāji
23.	“Happy diver”	Daivings
24.	“Sarkanais krusts”	Labdarība, brīvprātīgo darbs
25.	“ObKuMo”	Pasākumu organizēšana
26.	ODIN/VITA	Labdarība, brīvprātīgo darbs
27.	“JITAE”	Taekvondo sporta klubs
28.	“SINGITAJ”	Sambo, džudo, aikido sporta klubs
29.	“FUNAKOSHI SHOTOKAN”	Karatē sporta klubs
30.	Kislorod	Pasākumu organizēšana
31.	Skopter	Pasākumu organizēšana
32.	VAKH	Bārmeņu klubs
33.	Šaha-dambretes klubs	Šaha un dambretes nodarbības
34.	Fitnessa federācija	Fitness, bodibildings, trenažieri
35.	DHARMA	Austrumu deju klubs
36.	Kartinga klubs	Kartinga nodarbības
37.	Jāšanas cienītāju bērnu klubs	Jāšanas nodarbības, izjādes ar zirgiem
38.	MUSASHI	Austrumu cīņu klubs
39.	“Laimīgā bērība”	Māmiņu klubs, nodarbības mazuļiem, vasaras radošās darbnīcas
40.	“Robeža”	Vēsturiskās modelēšanas klubs
41.	“QQ Fire”	Ugunsšovi
42.	“Stage on”	Vokālā studija

Daugavpils pilsētas Izglītības pārvaldes pakļautībā ir 19 izglītības iestādēs (līdz reorganizācijai bija 22 vispārizglītojošās skolas), tai skaitā arī speciālās izglītības iestādes.

7.grafiks. Vispārizglītojošo skolu audzēkņu skaita izmaiņas Daugavpils pilsētā 2008.g. – 2010.g. *

*Informācija no Daugavpils Izglītības pārvaldes

Daugavpils pilsētā ir 7 profesionālās izglītības iestādes:

- Latgales Transporta un sakaru tehniskā skola;
- Daugavpils Medicīnas koledža;
- Daugavpils Celtnieku profesionālā skola;
- Daugavpils 1.ardrskola;
- Daugavpils Mūzikas koledža;
- Daugavpils Tirdzniecības skola;
- Daugavpils Mākslas skola „Saules skola”

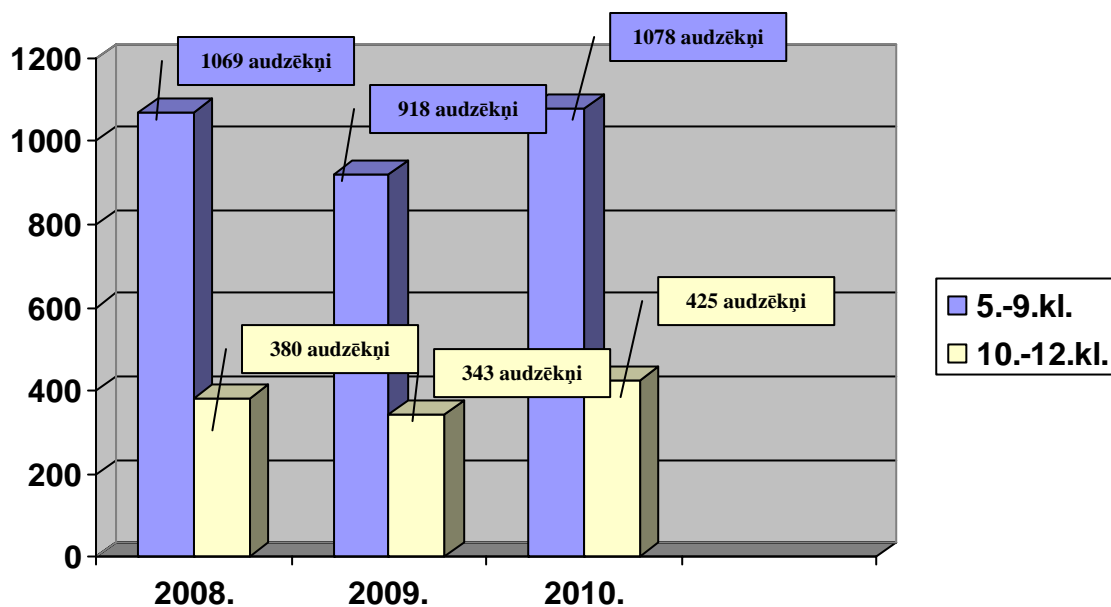
Šajās profesionālās izglītības iestādēs 43 mācību programmās profesiju apgūst 3500 jauniešu.

Daugavpils Universitāte piedāvā augstākās izglītības iegūšanas iespējas 5 fakultātēs, 32 studiju programmā, 28 maģistrantūras programmās, 9 doktora studiju programmās. 2010.gadā Daugavpils Universitātē bija 3439 studentu.

Daugavpilī darbojas BJC „Jaunība”, kas ir pašvaldības dibināta iestāde un īsteno bērnu un jauniešu interešu izglītības programmas (5 nodaļās 73 pulciņi, 176 grupas). BJC „Jaunība”:

- Nodrošina maksimāli tuvāk dzīves vietai lietderīga brīvā laika izmantošanas iespēju klubos mikrorajonos;

- Sekmē bērnu un jauniešu zināšanu un prasmju apgūšanu interešu izglītības programmās;
- Rada labvēlīgus apstākļus radošai darbībai (pasākumi, projekti, konkursi);
- Atbalsta jauniešu iniciatīvas;
- Sekmē bērnu un jauniešu līdzdarbību jaunatnes organizācijās un brīvprātīgajā darbā;
- Sekmē sociālā riska grupu bērnu un jauniešu iekļaušanu vienaudžu vidū;
- Organizē bērnu un jauniešu individuālās un grupu konsultācijas par jaunatnes aktuālām tēmām;
- Veido bērnu un jauniešu izpratni par veselīgu dzīvesveidu;
- Veicina sadarbību starp klubiem un dažādām valsts un pašvaldības institūcijām;
- Sekmē klubu audzēkņu iesaistīšanos pilsētas, novada, valsts un starptautiska mēroga pasākumos, projektos un programmās,
- Veic vecāku izglītošanu pedagogijas, psiholoģijas un likumdošanas jautājumos.

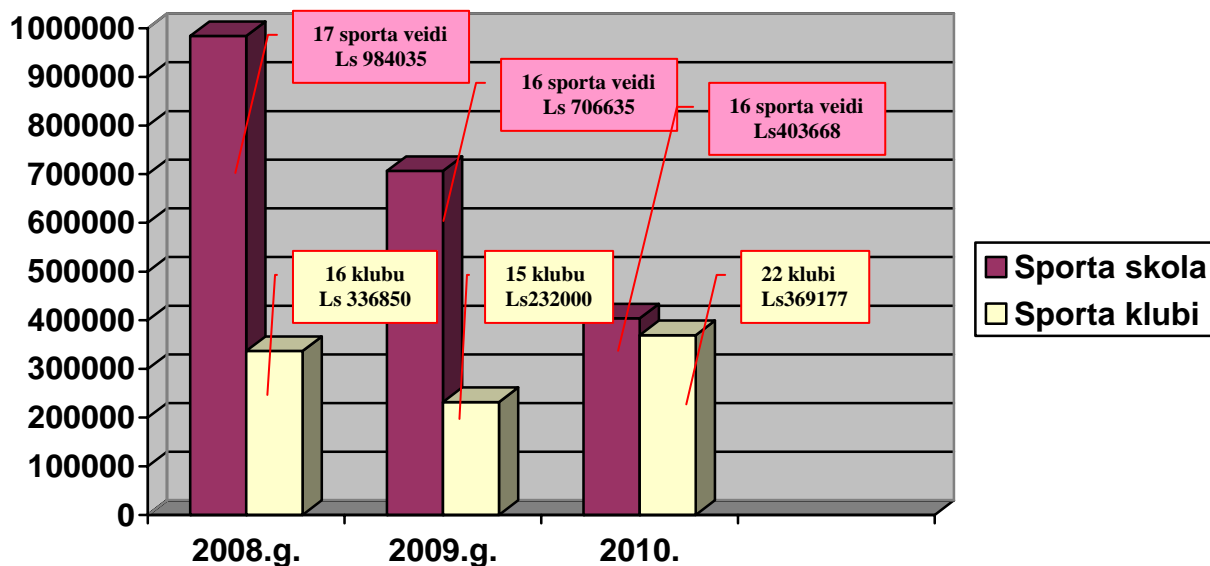

8.grafiks. Interesu izglītības audzēkņu skaita izmaiņas Daugavpils pilsētā 2008.g. – 2010.g.*

*Informācija no Bērnu un Jauniešu centra „Jaunība”

Daugavpils Sporta pārvaldes Bērnu un jauniešu sporta skola piedāvā aktīvās sporta nodarbības 1575 jaunajiem sportistiem 16 olimpiskajos sporta veidos, jaunieši piedalās valsts un starptautiskos turnīros, Jaunatnes Olimpiādēs un citās starptautiskās sacensībās. Pilsētā darbojas arī 33 sporta klubi, kas papildina SP BJSS piedāvāto sporta veidu klāstu.

Daugavpilī veiksmīgi darbojas daudzfunkcionālā sporta halle, kas piedāvā sporta un aktīvās atpūtas iespējas visdažādākā vecuma pilsētniekiem.

9.grafiks. Daugavpils pilsētā esošo sporta veidu finansējums 2008. – 2010.g. Daugavpils pašvaldības budžeta

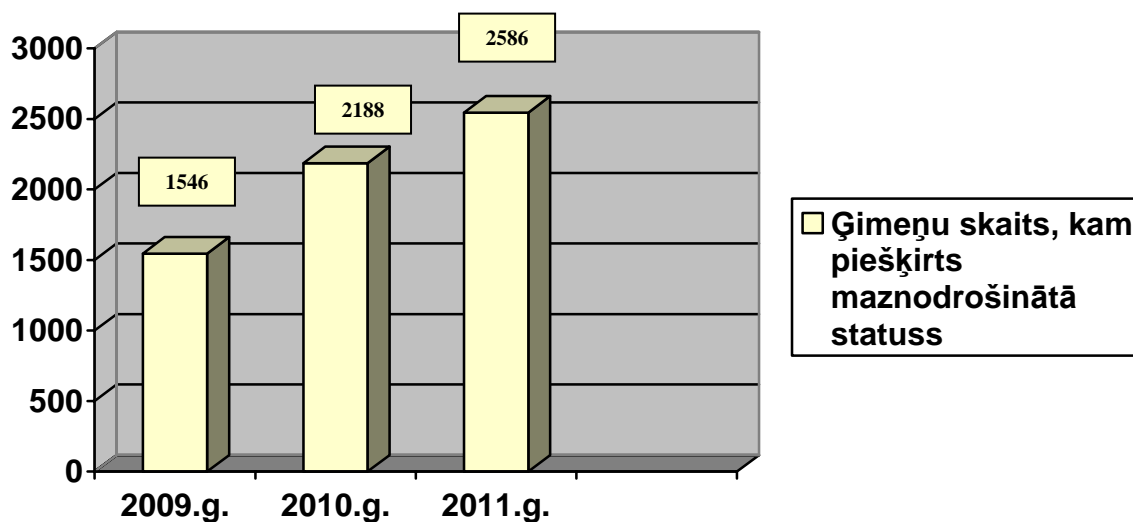
Sociālo lietu pārvaldē ir attīstīts struktūriestāžu tīkls, kas sniedz sociālos pakalpojumus jauniešiem un jaunām ģimenēm ar bērniem:

1. Sociālo pakalpojumu nodaļa ģimenēm ar bērniem;
2. Sociālo pakalpojumu nodaļa pilngadīgām personām;
3. Ģimenes atbalsta centrs/patversme;
4. Bērnu nams/patversme "Auseklītis";
5. Bērnu nams/patversme "Priedīte";
6. Dienas aprūpes centrs ar garīga rakstura traucējumiem "Iespēju pasaule".

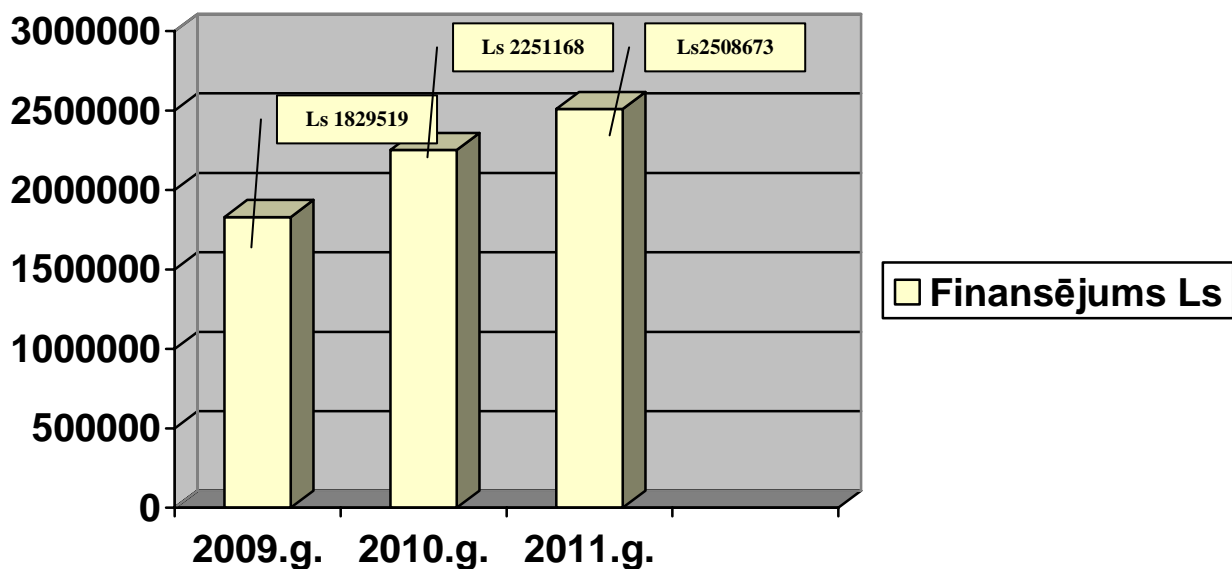
Ļoti svarīgs ir pietiekami plašs pakalpojumu klāsts, ko piedāvā Daugavpils pašvaldība sociālās aizsardzības nodrošināšanai:

- klienta individuālā konsultēšana;
- klienta sagatavošana izmaiņām;
- atbalsta un sociālā pakalpojuma sniegšana ģimenei;
- veicināt klienta dzīves apstākļu uzlabošanu;
- atbalsta grupa vecākiem;
- mājas vizīšu programmas;
- psiholoģiskā palīdzība klientiem krīzes situācijā;
- bērnu brīvā laika pavadīšana;

- palīdzība vardarbības gadījumos dzīvesvietā;
alkoholisma un narkomānijas ārstēšanas organizācija un dokumentu noformēšana jauniešu rehabilitācijai.

9.grafiks. Daugavpils Sociālo lietu pārvaldes uzskaitē esošās ģimenes, kam piešķirts maznodrošināto statuss.

10.grafiks. Pašvaldības finansējums sociālajiem pabalstiem Daugavpils pilsētā 2009. – 2011.g.

8. IESPĒJAMĀS SEKAS, JA PROBLĒMAS NETIKS RISINĀTAS

- 8.1.1. Jaunieši savu brīvo laiku pavada nelietderīgi un bezmērķīgi;
- 8.1.2. Netiek iegūtas jaunas neformālās saskarsmes prasmes un iemaņas;
- 8.1.3. Pieaug jauniešu auditorijas atstumtība un norobežošanās no pilsētas un valsts norisēm;
- 8.1.4. Zūd motivācija iegūt izglītību un iemaņas konkurencei darba tirgū;
- 8.1.5. Pieaug noziedzīgu nodarījumu skaits, ko izdarījuši jaunieši;
- 8.1.6. Jauniešu auditorijas neinformētība par pieejamajiem resursiem pašvaldībā pasliktina viņu sociālo un ekonomisko situāciju;
- 8.1.7. Samazinās jauniešu skaits Daugavpilī, pieaug ekonomiskā emigrācija.
- 8.1.8. Samazinās ekonomiski aktīvo pilsētnieku skaits un pašvaldības ieņēmumi no ienākuma nodokļa;
- 8.1.9. Daugavpils pilsētas attīstība ilgtermiņā tiek kavēta.

9. PROBLĒMU RISINĀJUMAM PIEDĀVĀTIE ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI DAUGAVPILĪ

Problēmu prioritārā joma	Problēmu risinājuma ilgtermiņa mērķi	Problēmu risinājuma īstermiņa mērķi
1. Jauniešu neformālā izglītība	1.1. Sekmēt jauniešu neformālās izglītības attīstību	1.1.1. Veicināt jauniešu organizāciju attīstību un veidošanos 1.1.2. Atbalstīt jauniešu neformālās izglītības aktivitātes 1.1.3. Veicināt informācijas pieejamību par jauniešu neformālās izglītības iespējām Daugavpilī, Latvijā un Eiropā, iesaistoties jauniešu brīvā laika centru kopējā informācijas tīklā 1.1.4. Popularizēt ģimenes vērtības, organizējot tematiskos masu pasākumus, labdarības akcijas u.c. 1.1.5. Veicināt jauniešu lokālpatriotismu 1.1.6. Veicināt neformālās izglītības – brīvā laika centru tīkla attīstību Daugavpilī

2. Jauniešu nodarbinātība	2.1. Veicināt jaunu darba vietu radīšanu un bezdarba līmeņa samazināšanos Daugavpilī jauniešu vidū	<p>2.1.1. Noteikt iespējamās prioritārās rūpniecības attīstības nozares Daugavpilī</p> <p>2.1.2. Veicināt dialogu ar mācību iestādēm par attiecīgu prasmju un zināšanu apguves iespējām Daugavpilī</p> <p>2.1.3. Veicināt Biznesa inkubatora sadarbību ar pilsētas mācību iestādēm un jauniešu NVO par atbalstu un iespējām jaunu biznesu uzsākšanai Daugavpilī</p> <p>2.1.4. Veicināt informācijas apriti starp NVA , uzņēmējiem un pašvaldību par jaunu programmu pieejamību jauniešu- bezdarbnieku pārkvalifikācijai vai jaunu prakšu vietu atvēršanai</p> <p>2.1.5. Turpināt attīstīt bērnu un jauniešu vasaras nodarbinātības pasākumus Daugavpilī</p> <p>2.1.6. Turpināt Daugavpils pilsētas domes stipendiju programmu</p> <p>2.1.7. Veicināt jauniešu motivāciju dalībai dažādos konkursos un projektos</p>
3. Jauniešu brīvais laiks	3.1. Radīt iespēju ikvienam Daugavpils jauniešiem pavadīt savu brīvo laiku viņa vecumam, vajadzībām un interesēm atbilstošās aktivitātēs	<p>3.1.1. Veicināt jauniešu iesaistīšanos jauniešu organizācijās, neformālās un interešu izglītības programmās</p> <p>3.1.2. Veicināt saturīgu jauniešu kultūras pasākumu tradīciju veidošanos sadarbībā ar muzejiem, kultūras un mākslas centriem Daugavpils pašvaldībā un ārpus tās</p> <p>3.1.3. Veicināt jauniešu iesaistīšanos ārpuskolas sporta aktivitātēs</p> <p>3.1.4. Veicināt jauniešu iesaistīšanos Daugavpils pilsētas attīstības dokumentu publiskās apspriešanās, ministriju un citu normatīvo aktu projektu apriešanās</p>

4. Jauniešu līdzdalība	4.1. Radīt labvēlīgu vidi jauniešu aktīvas līdzdalības attīstībai dažādos sabiedrības līmeņos un procesos	4.1.1. Veicināt jauniešu līdzdalību Daugavpils pilsētas pašvaldības aktivitātēs 4.1.2. Attīstīt jauniešu brīvprātīgā darba sistēmu, organizējot sociālās un parakstu vākšanas akcijas 4.1.3. Veicināt jauniešu aktivitāti un līdzdalību Daugavpils mikrorajonos 4.1.4. Iesaistīt jauniešus sociālo pakalpojumu sniegšanā
5. Jauniešu sociālā aizsardzība	5.1. Attīstīt sociālās palīdzības pieejamību un jauniešu informētību par esošajiem pakalpojumiem	5.1.1. Īstenot regulārus jauniešiem pieejamo sociālo pakalpojumu popularizēšanas pasākumus 5.1.2. Īstenot sociālo pakalpojumu sniegšanas tīkla paplašināšanu pilsētas mikrorajonos 5.1.3. Iesaistīt jauniešus caur brīvprātīgā darbu sociālo pakalpojumu sniegšanā 5.1.4. Iespēju robežās veidot atsevišķu dzīvokļu rindu pašvaldībai nepieciešamajiem jaunažiem speciālistiem
6. Jauniešu informētība	6.1. Nodrošināt jauniešiem aktuālu, kvalitatīvu, pieejamu un saistošu informāciju, balstoties uz jauniešu vajadzībām	6.1.1. Veidot vienotu Daugavpils jauniešiem aktuālās informācijas sistēmu – interneta vietni

10. PROBLĒMU RISINĀJUMAM PAREDZĒTĀS DARBĪBAS

10.1. Konceptijas realizācijas laikā Daugavpils pilsētas domei pārveidot budžeta iestādi darbam ar jaunatni „Jaunatnes Lietu nodaļa” par Daugavpils domes nodaļu darbam ar jaunatni

10.2. Daugavpils pilsētas domei uzturēt esošās interešu izglītības iestādes pakļautībā esošos interešu izglītības centrus mikrorajonos, paplašinot interešu izglītības programmu pieejamību pēc iespējas tuvāk jauniešu dzīvesvietām:

- Tiek paplašināts esošajos interešu izglītības centros piedāvāto pakalpojumu klāsts, dodot iespēju bez maksas no interešu izglītības nodarbībām brīvajā laikā esošās telpas izmantot jauniešu nevalstisko organizāciju vajadzībām

- 2011.gadā tiek atvērta jauns brīvā laika centrs Grīvas mikrorajonā Daugavpils 6.vidusskolā

- Esošie brīvā laika centri un jauniešu iniciatīvu centrs „Forštadte” tiek nodoti interešu izglītības centram „Jaunība”, to izmaksas sadārdzinās, jo darbinieku darba alga jāpalielina līdz pedagogu darba algas līmenim, kā arī centru darba laiki jāmaina

10.3. Izveidot Daugavpilī struktūrā darbam ar jaunatni štata vienību un uzturēt Daugavpils jauniešiem paredzētu elektronisku saziņas līdzekli – interneta vietni, nepastarpinātā veidā sniedzot jauniešiem precīzu, aktuālu un savlaicīgu informāciju:

- Tiek izveidota jauna štata vienība - interneta vietnes administrators, kura pienākums ir nepastarpinātā veidā apkopot un izvietot vietnē jauniešiem aktuālu, precīzu un savlaicīgu informāciju, kas tiek saņemta no Jauniešu NVO konsultatīvās padomes, citām jauniešu biedrībām, pašvaldības struktūrām, Latvijas un Eiropas Savienības struktūrām

- Daugavpils pilsētas dome budžetā paredz finansējumu jaunā darbinieka darba apmaksai, kā arī interneta vietnes izveidošanas un uzturēšanas apmaksai

10.4. Izveidot Daugavpilī struktūrā darbam ar jaunatni jaunu štata vienību darbiniekam, kura uzdevums būtu sekot pieejamajam dažādu fondu finansējumam jauniešu projektu realizācijai, kā arī jauniešu nevalstisko organizāciju projektu rakstīšana, jauniešu nevalstisko organizāciju konsultēšana un apmācība projektu rakstīšanā:

- Daugavpils pilsētas dome budžetā paredz finansējumu jaunā darbinieka darba apmaksai

10.5. Iesaistīt Daugavpils jauniešus neformālās izglītības Informācijas tīklā, veicinot informācijas apriti starp organizācijām, biedrībām, valsts un pašvaldību struktūrām gan Latvijā, gan ārzemēs, stiprinot starpinstitucionālo sadarbību jauniešu līdzdalības un informētības nostiprināšanā:

- Atbildīgajai institūcijai darbam ar jaunatni Daugavpilī turpināt aktīvi piedalīties IZM piedāvātajos projektos „Jauniešu informācijas tīkla izveide” (iesniedzējs – pašvaldība), izmantojot jau esošos resursus – brīvā laika centrus un esošo tehnisko aprīkojumu

10.6. Aktivizēt Nodarbinātības Valsts aģentūras, uzņēmēju un pašvaldības sadarbību ar mērķi veicināt jaunu darba vietu radīšanu tieši jauniešiem, kā arī paplašināt Darba prakses vietu skaitu Daugavpils pilsētā esošajos uzņēmumos:

- Sadarbībā ar Daugavpils uzņēmējiem un NVA Jauniešu interneta vietnē

izveidota datu bāze par aktuālajām vakancēm pašvaldības un privātajos uzņēmumos

- Turpina attīstīties programma par darba prakses vietu skaita palielināšanu Daugavpils pilsētas uzņēmumos

- Daugavpils pilsētā strādājošie uzņēmēji ir ieinteresēti piedāvāt darba vietas jauniešiem ar attiecīgu izglītības un kvalifikācijas līmeni

10.7. Attīstot ciešāku sadarbību ar atbildīgo sociālo pakalpojumu sniedzēju institūciju paplašināt informācijas sniegšanu par Daugavpils pašvaldībā pieejamajiem sociālajiem pakalpojumiem:

- Palielinās jauniešu skaits, kas ir informēti par pieejamajiem sociālajiem pakalpojumiem Daugavpils pilsētā

- Ar jauniešu starpniecību tiek informēti arī viņu vecāki un draugi, kas dažādu iemeslu dēļ neizmanto viņiem pienākošos sociālos pakalpojumus

- Sociālajai palīdzībai paredzētie finanšu līdzekļi tiek izmantoti lietderīgi un pilnībā, aptverot visplašāko mērķauditoriju, mazinot sociālo spriedzi sabiedrībā

- Ar sociāli aktuālu akciju un pasākumu palīdzību tiek veicināta sabiedrības līdzdalība svarīgu jautājumu risināšanā, uzturētas un stiprinātas sociālās un ģimenes pamatvērtības

10.8. Lai realizētu visus Konceptijā plānotos pasākumus darbam ar jaunatni Daugavpils pilsētā, nepieciešams stiprināt un paplašināt esošās struktūras darbam ar jaunatni Daugavpilī kapacitāti, piesaistot nepieciešamos papildus speciālistus.

Konceptijas darbam ar jaunatni Daugavpilī rīcības programma

Konceptijas darbam ar jaunatni Daugavpilī kvalitatīvai īstenošanai nepieciešams stiprināt Daugavpils Domes Jaunatnes Lietu nodaļas, kā Jaunatnes politikas īstenošana Daugavpils pilsētā, institucionālo kapacitāti, uzturot Konceptijas darbam ar jaunatni īstenošanai atbilstošu organizatorisko struktūru un darbinieku skaitu.

Koncepcijas prioritārā joma	Koncepcijas ilgtermiņa mērķi	Koncepcijas īstermiņa mērķi	Plānotās rīcības	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Partneru Institūcija/s	Iespējamais finansu avots
1. Jauniešu neformālā izglītība	1.1. Sekmēt jauniešu neformālās izglītības attīstību	1.1.1. Veicināt jauniešu organizāciju attīstību un veidošanos	1.1.1.1. Jauniešu „līderu skolas” ikgadēja organizēšana	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa Jauniešu NVO Konsultatīvā padome	Jauniešu NVO	Daugavpils Domes Jaunatnes lietu nodaļa Izglītības pārvalde ES un citi fondu projekti
			1.1.1.2. Jauniešu organizāciju sadarbības tīkla izveide, uzturēšana un attīstīšana	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa Jauniešu NVO Konsultatīvā padome	Jauniešu NVO	Daugavpils Domes Jaunatnes lietu nodaļa ES programma „Jaunatne” IZM projekti ESF
		1.1.2. Atbalstīt jauniešu neformālās izglītības aktivitātes	1.1.2.1. Sniegt atbalstu jauniešu neformālās izglītības aktivitātēm	2011. – 2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Daugavpils SLP Izglītības pārvalde Sporta pārvalde	Jaunatnes lietu nodaļa Izglītības pārvalde Sporta pārvalde Sociālo lietu pārvalde
		1.1.3. Veicināt informācijas pieejamību par jauniešu neformālās izglītības iespējām Daugavpilī, Latvijā un Eiropā, iesaistoties jauniešu brīvā laika centru kopējā informācijas tīklā	1.1.3.1. Regulāri apkopot un sniegt aktualizētu informāciju par jauniešu neformālās izglītības iespējām un būtību	2011. – 2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Latvijas Jaunatnes padome ES programma „Jaunatne” Jauniešu NVO konsultatīvā padome	Jaunatnes lietu nodaļa ES programma „Jaunatne” IZM projekti

		1.1.4. Popularizēt ģimenes vērtības, organizējot tematiskos masu pasākumus, labdarības akcijas u.c.	1.1.4.1.Tradicionāli rīkot pasākumus „Laimīgā ģimene”, „Ziemas tusiņš”, „Sportiskā ģimene” , parakstu vākšanas sociāli aktuālu lēmumu jautājumos u.c.	2011. – 2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Daugavpils SLP Izglītības pārvalde Sporta pārvalde	Jaunatnes Lietu nodaļa Izglītības pārvalde Sporta pārvalde Sociālo lietu pārvalde
		1.1.6. Veicināt neformālās izglītības - brīvā laika centru tīkla attīstību Daugavpilī	1.1.6.1. Izveidot jaunu brīvā laika centru Grīvas mikrorajonā 6.vidusskolas telpās	2011.g.	Jaunatnes Lietu nodaļa (1.variants) BJC „Jaunība” (2.variants)	Daugavpils Izglītības pārvalde Jauniešu NVO konsultatīvā padome	Jaunatnes Lietu nodaļa Daugavpils Izglītības pārvalde
2. Jauniešu nodarbinātība	2.1. Veicināt jaunu darba vietu radīšanu un bezdarba līmeņa samazināšanos Daugavpilī jauniešu vidū	2.1.1. Noteikt iespējamās prioritārās rūpniecības attīstības nozares Daugavpilī	2.1.1.1. Analizēt esošo tirgus situāciju un eksportējošo rūpniecības nozaru attīstības tendences	2011.-2013.	Biznesa attīstības nodaļa	Investīciju un ekonomiskās plānošanas nodaļa Biznesa inkubators Trīspusējā sadarbības padome	Daugavpils pilsētas Dome
		2.1.2. Veicināt dialogu ar mācību iestādēm par attiecīgu prasmju un zināšanu apguves iespējām Daugavpilī	2.1.2.1. Organizēt regulāras tikšanās trīspusējās sadarbības padomē	2011.-2013.	Trīspusējās sadarbības padome	Daugavpils Izglītības pārvalde Jaunatnes Lietu nodaļa Tirdzniecības un Rūpniecības kamera	Daugavpils pilsētas Dome

		2.1.3 Veicināt Biznesa inkubatora sadarbību ar pilsētas mācību iestādēm un jauniešu NVO par atbalstu un iespējām jaunu biznesu uzsākšanai Daugavpilī	2.1.3.1. Organizēt regulāras tikšanās pilsētas mācību iestādēs un Daugavpils jauniešu NVO konsultatīvajā padomē, informējot par iespējām, ko piedāvā speciālisti Biznesa inkubatorā	2011.-2013.	Daugavpils Jauniešu NVO Konsultatīvā padome	Daugavpils Izglītības pārvalde Jaunatnes Lietu nodaļa Tirdzniecības un Rūpniecības kamera Biznesa inkubators	Daugavpils pilsētas Dome
		2.1.4. Veicināt informācijas apriti starp NVA, uzņēmējiem un pašvaldību par jaunu programmu pieejamību jauniešu – bezdarbnieku pārkvalificēšanai un jaunu prakšu vietu atvēršanu	2.1.4.1. Organizēt regulāras tikšanās trīspusējās sadarbības padomē ar NVA speciālistiem un jauniešu NVO konsultatīvo padomi	2011.-2013.	Daugavpils Jauniešu NVO Konsultatīvā padome Trīspusējās sadarbības padome	Daugavpils pilsētas Attīstības departaments Investīciju un ekonomiskās plānošanas nodaļa	Daugavpils pilsētas Dome
		2.1.5. Turpināt attīstīt bērnu un jauniešu vasaras nodarbinātības pasākumus Daugavpilī	2.1.5.1. Organizēt vasaras nodarbinātības pasākumus bērniem un jauniešiem Daugavpils pašvaldības uzņēmumos	2011. – 2013.	Jaunatnes Lietu Nodaļa	Izglītības pārvalde Sporta pārvalde Dzīvokļu Komunālās Saimniecības uzņēmums Tramvaju uzņēmums Autobusu parks Labiekārtošana SPK	Daugavpils pilsētas Dome Jaunatnes Lietu nodaļa
		2.1.6. Turpināt Daugavpils pilsētas domes stipendiju programmu	2.1.6.1. Veicināt jauniešu informētību un ieinteresētību par iespējām iegūt pašvaldības stipendijas studiju atbalstam Daugavpils Universitātē	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Jauniešu NVO konsultatīvā padome Izglītības pārvalde	Daugavpils Dome

3. Jauniešu brīvais laiks	3.1. Radīt iespēju ikvienam Daugavpils jauniešiem pavadīt savu brīvo laiku viņa vecumam, vajadzībām un interesēm atbilstošās aktivitātēs	3.1.1. Veicināt jauniešu iesaistīšanos jauniešu organizācijās, neformālās un interešu izglītības programmās	3.1.1.1. Pilnveidot un attīstīt sadarbību ar Daugavpils jauniešu nevalstiskajām organizācijām	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Daugavpils jauniešu nevalstiskās organizācijas Jauniešu NVO konsultatīvā padome Izglītības pārvalde	Daugavpils Domes Jaunatnes Lietu nodaļa ES programma „Jaunatne”
		3.1.2. Veicināt saturīgu jauniešu kultūras un izklaides pasākumu veidošanos sadarbībā ar muzejiem, kultūras un mākslas centriem Daugavpils pašvaldībā un ārpus tās	3.1.2.1. Organizēt un atbalstīt jauniešu neformālos sporta, mākslas un kultūras pasākumus	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa Jauniešu NVO Konsultatīvā padome	Izglītības pārvalde Kultūras pārvalde Sporta pārvalde BJC „Jaunība”	Daugavpils Dome
			3.1.2.2. Tradicionālu ikgadēju jauniešu izglītojoši – izklaidējoša pasākumu organizēšana	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Izglītības pārvalde Kultūras pārvalde Sporta pārvalde BJC „Jaunība”	Jaunatnes Lietu nodaļa Izglītības pārvalde Kultūras pārvalde Sporta pārvalde BJC „Jaunība” ES programma „Jaunatne” Sabiedrības integrācijas fonds
		3.1.2.3. Veidot un organizēt radošās ekspedīcijas, plenērus, izbraukuma ekskursijas u.c. aktivitātes	2011.-2013.	Kultūras pārvalde	Jaunatnes Lietu nodaļa Jauniešu NVO Konsultatīvā padome	Daugavpils teātris Mākslas muzejs Māla mākslas centrs Rotko mākslas centrs	

		3.1.3 Veicināt jauniešu iesaistīšanos ārpuskolas sporta aktivitātēs	3.1.3.1. Veidot brīvprātīgas sporta laukumus mikrorajonos un daudzdzīvokļu namu pagalmos	2011. – 2013.	Sporta pārvalde	Jaunatnes Lietu nodaļa BJC „Jaunība” Jauniešu NVO Konsultatīvā padome Sporta klubi	Daugavpils Dome Sporta pārvalde BJC „Jaunība” IZM projekti
		3.1.4. Veicināt jauniešu iesaistīšanos Daugavpils pilsētas attīstības dokumentu publiskās apspriešanās, ministriju un citu normatīvo aktu projektu apspriešanās	3.1.4.1. Izmantojot jauniešu interneta vietni, informēt jauniešus no NVO konsultatīvās padomes, izglītības iestādēm un Brīvā laika centriem par iespēju ietekmēt lēmumu pieņemšanu jauniešu interesēs	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Jauniešu NVO Konsultatīvā padome	Jaunatnes Lietu nodaļa

4. Jauniešu līdzdalība	4.1. Radīt labvēlīgu vidi jauniešu aktīvas līdzdalības attīstībai dažādos sabiedrības līmeņos un procesos	4.1.1. Veicināt jauniešu līdzdalību Daugavpils pilsētas pašvaldības aktivitātēs	4.1.1.1. Popularizēt Daugavpils Domes Jaunatnes Lietu nodaļas darbību un tās piedāvātās aktivitātes	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	IZM Jaunatnes Politikas departaments Latvijas un ārvalstu partneru organizācijas Daugavpils Domes Sabiedrisko attiecību nodaļa	Jaunatnes Lietu nodaļa ES programma „Jaunatne”
			4.1.1.2. Aktivizēt jauniešu līdzdalību Daugavpils pilsētas Domes sabiedriskajās apspriešanās	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Daugavpils Domes Attīstības departaments Trīspusējās sadarbības padome	Daugavpils pilsētas Dome
			4.1.1.3. Pārstāvēt jauniešu intereses Daugavpils pilsētas Domes lēmumu pieņemšanas procesos	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Daugavpils Jauniešu NVO Konsultatīvā padome Jauniešu NVO	Jaunatnes Lietu nodaļa
	4.1.2. Attīstīt jauniešu brīvprātīgo darba sistēmu, organizējot sociālās un parakstu vākšanas akcijas	4.1.2.1. Iesaistīt jauniešus sabiedrībai nozīmīgu jautājumu apspriešanā un pilsoniskās nostājas veicināšanā	2011.-2013.	Jauniešu NVO konsultatīvā padome	Jaunatnes Lietu nodaļa	-	

5. Jauniešu sociālā aizsardzība	5.1. Attīstīt sociālās palīdzības pieejamību un jauniešu informētību par esošajiem pakalpojumiem	5.1.1. Īstenot regulārus jauniešiem pieejamo sociālo pakalpojumu popularizēšanas pasākumus	5.1.1.1. Rīkot regulāras informatīvas tikšanās ar jauniešiem mācību iestādēs	2011.-2013.	Sociālo lietu pārvalde	Jaunatnes Lietu nodaļa Izglītības pārvalde Jauniešu NVO Konsultatīvā padome	Sociālo lietu pārvalde Izglītības pārvalde
			5.1.1.2. Veicināt informācijas izplatīšanu un apmaiņu jauniešiem izveidotajā internetresursā	2011. – 2013.	Sociālo lietu pārvalde	Jauniešu NVO Konsultatīvā padome Jaunatnes Lietu nodaļa	Sociālo lietu pārvalde Jaunatnes Lietu nodaļa
		5.1.4. Iespēju robežās veidot atsevišķu dzīvojamās platības piešķiršanas programmu pašvaldībai nepieciešamo jauno speciālistu piesaistei	5.1.4.1. Veicināt pašvaldības uzņēmumu un Dzīvokļu nodaļas sadarbību jaunu un perspektīvu speciālistu piesaistē Daugavpils pilsētai	2011.-2013.	Daugavpils pilsētas dome	Pašvaldības uzņēmumi	Daugavpils pilsētas dome

6. Jauniešu informētība	6.1. Nodrošināt jauniešiem aktuālu, kvalitatīvu, pieejamu un saistošu informāciju, balstoties uz jauniešu vajadzībām	6.1.1. Veidot vienotu Daugavpils jauniešiem aktuālās informācijas sistēmu	6.1.1.1. Izveidot un uzturēt Daugavpils jauniešiem sniedzamās informācijas internetresursu	2011.-2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Jauniešu NVO Konsultatīvā padome Jauniešu biedrības Jauniešu iniciatīvu grupas un apvienības	Jaunatnes Lietu nodaļa
			6.1.1.2. Sekmēt sadarbību ar informācijas telpas pārstāvjiem – Daugavpils un Latvijas masu medijiem	2011. – 2013.	Jaunatnes Lietu nodaļa	Jauniešu NVO Konsultatīvā padome Jauniešu biedrības Jauniešu iniciatīvu grupas un apvienības Daugavpils Domes Sabiedrisko attiecību nodaļa	Jaunatnes Lietu nodaļa

1. tabula "0 variants" (konceptija netiek īstenota)

		2012.g	2013.g	2014.g
	Aizbraukušo jauniešu skaits, kopš 2011. g.	147	294	441
	Darba alga	350	350	370
A	Potenciāli nesamaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis pašvaldības budžetā	77 103	154 206	246 757
b	Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos: (Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas+ iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa (18%))	190 249	380 497	60 3815
c	Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos: potenciāli nesamaksātais PVN (20%)	69 112	138 224	21 8640
B=b+c	Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos kopā	259 361	518 722	822 455

2. tabula Pašvaldības iespējamie izdevumi koncepcijas īstenošanai

		2012.g	2013.g	2014.g
	Jauniešu darba vietu skaits	60	120	180
	Darba alga	210	210	230
a	Pašvaldības izdevumi jauniešu algām	46 951	93 902	154 256
	Jaunas štata vietas			
b	Projektu koordinators	3 726	3 726	3 726
c	Mājas lapas administrators	1 492	1 492	1 492
d	Mājas lapas izstrāde	150	0	0
e	Jaunā kluba atklāšana, ar Jaunatnes lietu nodaļas statusa izmaiņām saistītie izdevumi	1 351	1 351	1 351
f	Pasākumu atbalsts	12 000	18 000	27 000
g	Sporta laukumu ierīkošana	5 000	5 000	10 000
C=a+b+c+d+e+f+g	Pašvaldības izdevumi kopā	65 670	118 471	197 825

3. tabula Pašvaldības iespējamie ieņēmumi no radītām darba vietām

		2012.g	2013.g	2014.g
	Jauniešu darba vietu skaits	60	120	180
	Darba alga	210	210	230
a	Pašvaldības ieņēmumi no jauniešu algām IIN veidā	5 237	10 474	17 677
b	Pašvaldības ieņēmumi no speciālistu algām IIN veidā	545	545	545
D=a+b	Pašvaldības budžeta ieņēmumi kopā	5 782	11 019	18 222

4. tabula Iespējamie valsts budžeta ieņēmumi no radītām darba vietām

		2012.g	2013.g	2014.g
	Jauniešu darba vietu skaits	60	120	180
	Darba alga	210	210	230
a	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas+ iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa (18%)	13 283	13 283	43 605
b	Potenciāli samaksātais PVN (20%)	5 451	10 902	17 796
	Jaunas štata vietas			
c	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas+ iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa (18%)	1 593	1 593	1 593
d	Potenciāli samaksātais PVN (20%)	615	615	615
E=a+b+c+d	Valsts budžeta ieņēmumi kopā	22 760	26 618	63 834

5. tabula Iespējamie pašvaldības budžeta ieņēmumi no „notūretiem” jauniešiem

		2012.g	2013.g	2014.g
	Potenciāli nodarbināto jauniešu skaits	62	125	187
	Darba alga	350	350	370
a	Pašvaldības ieņēmumi no jauniešu algām IIN veidā	40 650	81 955	13 0793
F=a	Pašvaldības ieņēmumi kopā	40 650	81 955	13 0793

6. tabula Iespējamie valsts budžeta ieņēmumi no „notūretiem” jauniešiem

		2012.g	2013.g	2014.g
	Potenciāli nodarbināto jauniešu skaits	62	125	187
	Darba alga	350	350	370
a	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas+ iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa (18%)	99 681	217 980	366 872
b	Potenciāli samaksātais PVN (20%)	40 080	80 807	127 478
G=a+b	Valsts ieņēmumi kopā	139 761	298 787	494 350

**Politikas plānošanas dokumenta ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem
„0 variants” (konceptija netiek īstenota)**

	Turpmākie trīs gadi (tūkst. latu)		
	2012	2013	2014
Kopējās izmaiņas budžeta ieņēmumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos	-259,36	-518,72	-822,45
Izmaiņas pašvaldību budžeta ieņēmumos	-77,10	-154,21	-246,76
Kopējās izmaiņas budžeta izdevumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta izdevumos	0	0	0
Izmaiņas pašvaldību budžeta izdevumos	0	0	0
Kopējā finansiālā ietekme:			
Finansiālā ietekme uz valsts budžetu	-259,36	-518,72	-822,45
Finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu	-77,10	-154,21	-246,76
Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu pievieno politikas plānošanas dokumenta pielikumā. Ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem norāda atsevišķi valsts un pašvaldību budžetam)	Skat. pielikumu		
Cita informācija			
Izmaiņas budžeta izdevumos no N+4 līdz N+7 gadiem*			

N – politikas plānošanas dokumenta izstrādes gads

N+1 – politikas dokumenta darbības pirmais gads

N+2 – politikas plānošanas dokumenta darbības otrais gads

N+3 – politikas plānošanas dokumenta darbības trešais gads

Piezīme. * Šim periodam norādāms indikatīvs līdzekļu apjoms, atsevišķi norādot valsts un pašvaldību budžetus.

Koncepcijas realizācijas variants

	Turpmākie trīs gadi (tūkst. latu)		
	2012	2013	2014
Kopējās izmaiņas budžeta ieņēmumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos	+162,52*	+325,40*	+558,18*
Izmaiņas pašvaldību budžeta ieņēmumos	+46,43*	+92,97*	+149,02*
Kopējās izmaiņas budžeta izdevumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta izdevumos	0	0	0
Izmaiņas pašvaldību budžeta izdevumos	65,67	118,47	197,83
Kopējā finansiālā ietekme:			
Finansiālā ietekme uz valsts budžetu	+162,52*	+325,40*	+558,18*
Finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu	-19,24*	-25,5*	-48,81*
Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu pievieno politikas plānošanas dokumenta pielikumā. Ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem norāda atsevišķi valsts un pašvaldību budžetam)	Skat. pielikumu		
Cita informācija	* Aprēķinos netika ņemti vērā nemateriālie ieguvumi (<i>intangible benefits</i>), kas rodas politikas īstenošanas gaitā.		
Izmaiņas budžeta izdevumos no N+4 līdz N+7 gadiem*			

Aprēķināšanas shēma „0 variantam” saskaņā ar 1. tabulu (skat. pielikumā)

	Turpmākie trīs gadi (tūkst. latu)		
	2012	2013	2014
Kopējās izmaiņas budžeta ieņēmumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos	B	B	B
Izmaiņas pašvaldību budžeta ieņēmumos	A	A	A
Kopējās izmaiņas budžeta izdevumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta izdevumos	0	0	0
Izmaiņas pašvaldību budžeta izdevumos	0	0	0
Kopējā finansiālā ietekme:			
Finansiālā ietekme uz valsts budžetu	B	B	B
Finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu	A	A	A

Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu pievieno politikas plānošanas dokumenta pielikumā. Ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem norāda atsevišķi valsts un pašvaldību budžetam)	Skat. pielikumu		
Cita informācija			
Izmaiņas budžeta izdevumos no N+4 līdz N+7 gadiem*			

Aprēķināšanas shēma koncepcijas realizācijas variantam saskaņā ar 2.-6. tabulām (skat. pielikumā)

	Turpmākie trīs gadi (tūkst. latu)		
	2012	2013	2014
Kopējās izmaiņas budžeta ieņēmumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos	E+G	E+G	E+G
Izmaiņas pašvaldību budžeta ieņēmumos	F+D	F+D	F+D
Kopējās izmaiņas budžeta izdevumos t.sk.:			
Izmaiņas valsts budžeta izdevumos	0	0	0
Izmaiņas pašvaldību budžeta izdevumos	C	C	C
Kopējā finansiālā ietekme:			
Finansiālā ietekme uz valsts budžetu	E+G	E+G	E+G
Finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu	(F+D)-C	(F+D)-C	(F+D)-C
Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu pievieno politikas plānošanas dokumenta pielikumā. Ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem norāda atsevišķi valsts un pašvaldību budžetam)	Skat. pielikumu		
Cita informācija			
Izmaiņas budžeta izdevumos no N+4 līdz N+7 gadiem*			

Aprēķinos izmantotie dati, nosacījumi un pieņēmumi

Izmantojot CSP datus: iedzīvotāju dabisko pieaugumu, migrācijas saldo un iedzīvotāju skaita izmaiņas Daugavpilī 2007.-2009. gados, tika pieņemts, ka katru gadu no pilsētas vidēji aizbrauc 977 cilvēki. Tika pieņemts, ka katru gadu no Daugavpils aizbrauc 147 jaunieši. Šis skaitlis iegūts, reizinot kopējo izbraukušo skaitu ar jauniešu īpatsvaru pilsēta (15%).

Aizbraukušie jaunieši rada izmaiņas pašvaldības un valsts budžetā potenciāli nesamaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa veidā, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksu veidā un PVN (20% no „tūriem” ienākumiem) veidā. Pieņemts, ka strādātu 80% aizbraukušo jauniešu un tie saņemtu 2009.gada vidējo bruto algu Ls 350 apmērā, bet 2014. gadā- Ls 370.

Ņemot vērā Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009. – 2018. gadam ietvertiem jaunatnes politikas īstenošanas rādītājiem, tika pieņemts, ka koncepcijas realizācijas gadījumā katru gadu jauniešu īpatsvars (%), kuri novērtē savu dzīves kvalitāti kā labu un uzskata, ka viņiem ir visas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā viņi vēlas, palielinās par 0,5% gadā. Pieņemts, ka šī jauniešu daļa neaizbrauks un 80% no šiem jauniešiem, strādās

pilsētā, saņemot 2009. gada vidējo brutto algu Ls 350 apmērā, bet 2014. gadā- Ls 370.

Koncepcija paredz vasaras laikā, salīdzinot ar 2011. gadu, papildus nodarbināt pašvaldības uzņēmumos 2012. gadā- 60 jauniešus, 2013. gadā- 120 jauniešus, 2014. gadā- 180 jauniešus. Pieņemts, ka šī jauniešu daļa tuvāko 3 gadu laikā neizbrauks.

Koncepcija paredz izveidot šādas jaunas štata vietas:

Nr.	Amata nosaukums	Kods pēc profesiju klasifikatora	Amatalga	Likmju skaits	Mēneša darba algas fonds
1.	Projektu koordinators	242202	250	1	250
2.	Mājas lapas administrators	351403	200	0,5	100

Koncepcija paredz palielināt par 50% pašvaldības izdevumus dažādu jauniešu pasākumu organizēšanai un atbalstam, ka arī plānots ierīkot jaunus sporta laukumus mikrorajonos (4 laukumi*5 000 Ls =20 000).

Koncepcija paredz jauniešiem paredzētās interneta mājaslapas izstrādi (150 Ls).

Aprēķinos tika ņemts vērā, ka koncepcija paredz pārveidot budžeta iestādi „Jaunatnes lietu nodaļa” par Daugavpils pilsētas domes nodaļu, ka arī BJC „Jaunība” pakļautībā apvienot esošos brīvā laika un iniciatīvu centrus ar interešu izglītības centriem un atvērt jaunu centru.

I. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss

RĪGA, 2012

SATURS

IEVADS	3
PĒTĪJUMA APRAKSTS	5
1. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss	8
1.1. Mērķis un ieguvumi	8
1.2. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa koncepcijas izstrāde	9
Jaunatnes politikas tiesiskais ietvars	10
Likumdošana Latvijā	10
Pētnieciskais ietvars Eiropas Savienībā	13
Citu valstu pieredzes apskats	18
Kopsavilkums.....	22
1.3. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa koncepcija	24
Indeksa dimensijas	24
Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa sistēmas izmantošanas plāns.....	29
Indeksa svaru karte	33
1.4. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss	52
Rezultāti nacionālā līmenī: Latvija.....	52
Rezultāti reģionālā līmenī: Gadījuma izpēte Jelgavā	56
PĒTĪJUMA SECINĀJUMI UN IETEIKUMI	63
PIELIKUMS	131

IEVADS

Jaunatnes situācijas kvalitatīva novērošana un datus balstīta politikas izvērtēšana un koordinēšana ir nozīmīgi rīki jaunatnes kopējā stāvokļa uzlabošanai Latvijā. Jaunatnes politikas valsts programmā 2009. – 2013. gadam ir noteikts, ka Latvijā ir nepieciešams nodrošināt pastāvīgu jaunatnes politikas monitoringu, kā arī jaunatnes politikas īstenošanas indeksa izstrādi.

Jau sākot ar 2008.gadu regulāri tiek veikts ikgadējais jaunatnes politikas monitorings par aktuāliem jaunatnes politikas aspektiem. Šis monitorings nodrošina iespējas novērot politikas īstenošanas rezultātus, īpaši pievēršoties tam, kādā mērā pašreiz sasniegtie rezultāti un reālā situācija atšķiras no ideālās un vēlamās, kā arī norāda uz to, kādiem politikas aspektiem būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība, lai uzlabotu esošo situāciju.

Lai varētu monitorēt politikas attīstības tendences un ietekmi uz jauniešu ikdienu, katru gadu tiek izmantota praktiski nemainīga pētījuma metodoloģija. Arī šajā gadā jaunatnes situācijas monitoringā nemainītā formā tika iekļauti monitoringa jautājumi par jaunatnes politikas īstenošanas rezultātiem, kas ļauj identificēt jauniešu aktivitāti, iesaistoties brīvprātīgajā darbā, jaunatnes organizāciju un jauniešu iniciatīvu grupu darbībā, sabiedriskajā dzīvē un fiziskajās aktivitātēs, kā arī identificēt galvenos informācijas iegūšanas avotus un vēlamu informāciju.

2012.gadā ir paplašināts jaunatnes politikas monitoringa ietvaros aptverto jaunatnes politikas aspektu loks, pievēršoties arī jautājumiem par izglītības un apmācības, nodarbinātības un uzņēmējdarbības, veselības aizsardzības un labklājības, jaunrades un kultūras aspektiem un interesēm, līdzdalības formām, brīvprātīgā darba izvērtējumam, sociālās iekļaušanas jautājumiem un vērtējumiem par jaunatnes situāciju pasaulē kopumā.

Tāpat šajā gadā ir izstrādāts jaunatnes politikas īstenošanas indekss, kas ļauj sistemātiski un konceptuāli apkopot un izvērtēt jaunatnes politikas ietekmes un rezultātus noteiktās jauniešu dzīves jomās. Šāds jaunatnes politikas indekss nodrošina iespēju pēc vienotiem parametriem novērtēt jaunatnes politikas īstenošanas procesu gan Latvijā kopumā, gan katrā pašvaldībā atsevišķi. Indeksa izstrādes procesā tika veikta citu valstu pieredzes izpēte, Latvijas Republikas un Eiropas Savienības likumdošanas izpēte, kā arī veidotas ekspertu diskusijas.

Abu šo politikas ietekmes mērīšanas rīku - jaunatnes politikas monitoringa un jaunatnes politikas īstenošanas indeksa - vienlaicīga izmantošana sniedz plašu ieskatu jaunatnes ikdienā, norādot uz pašreizējo jaunatnes situāciju valstī. Savukārt šo rīku izmantošana ilgtermiņā sniedz iespējas izvērtēt jaunatnes politikas ietekmes sfēras un rezultātu izmaiņas, un tas ļaus izstrādāt risinājumus jaunatnes situācijas uzlabošanai.

Projekta izpildes grupa:

No Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas puses:

Projekta koordinēšana – Diāna Sīmansone

No SIA TNS Latvia puses:

Projekta koordinēšana – Monta Dalke

Darba grupa – Signe Kaņējeva, Dace Goško, Natalja Kovaļova

Programmēšana – Ilze Liepiņa

Lauka darba koordinēšana (CAWI) – Mārcis Jākobsons

Lauka darba koordinēšana (PAPI) – Ilze Kumerdanka, Ilona Grasmane

Datu statistiskā apstrāde – Gundars Sporāns, Jānis Reinsons

Grafiku un tabulu veidošana – Jānis Reinsons, Anna Orehova

Rezultātu analīze – Monta Dalke, Dace Goško, Signe Kaņējeva

PĒTĪJUMA APRAKSTS

TNS LATVIA no 2012.gada septembra līdz decembrim veica aptauju ikgadējā monitoringa ietvaros par jauniešu dzīves kvalitāti, iesaistīšanos brīvprātīgajā darbā, jaunatnes organizāciju darbībā un piekļuvi jauniešiem aktuālai informācijai un izstrādāja un pielietoja situācijas analīzei jaunatnes politikas īstenošanas indeksu.

Mērķis: izstrādāt daudzdimensionālu jaunatnes politikas īstenošanas indeksu, kas nodrošinātu iespēju veikt jaunatnes politikas izvērtējumu dažādu teritoriālo vienību līmenī un iegūt gan savstarpēji, gan dažādos laika periodos salīdzināmus rezultātus.

Mērķa grupa: Latvijas jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem.

Aptaujas metode: Pētījums tika veikts kvantitatīvas aptaujas veidā. Primāri intervijas ar respondentiem tikai veiktas ar interneta palīdzību, izmantojot datorizētās tiešsaistes (CAWI - *Computer Assisted Web Interviews*) aptaujas metodi. Tāpat tika pielietota tiešo papīra interviju metode (PAPI - *Paper Assisted Personal Interviews*) atsevišķās demogrāfiskajās grupās. Aptaujas valoda - latviešu vai krievu - pēc respondenta izvēles.

Ģeogrāfiskais pārklājums: Visa Latvija

Ģenerālais kopums: aptuveni 363 045 Latvijas iedzīvotāji vecumā no 13 līdz 25 gadiem (*LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2012. gada 1. janvāri*).

Izlases lielums: 1 083 iedzīvotāju.

Izlases reprezentativitāte: Pētījuma izlase ir reprezentatīva, līdz ar to rezultātus var attiecināt uz atbilstošo mērķa grupu noteiktajā vecumā (Latvijas jaunieši 13 līdz 25 gadiem).

Izlases metode: pētījuma izlase tika veidota, izmantojot kombinēto izlases veidošanas metodi - stratificētās nejaušās izlases un kvotu metodi. Lai nodrošinātu reprezentatīvu izlasi tika izmantota precīzi atlasīta un sasegmentēta e-pastu datu bāze atbilstoša Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 13 līdz 25 gadiem) ģenerālajam kopumam.

Pētījuma norise: Aptaujas dalībnieki anketu tiešsaistes režīmā aizpildīja laikā no 2012. gada 1. - 23. novembrim. Tiešās intervijas ar respondentiem tika veiktas no 2012.gada 19.-23.novembrim.

Vidējais aptaujas aizpildīšanas laiks: ~15-25 minūtes

Pētījuma koordinēšana: CAWI intervijas koordinēja 1 koordinators (izsūtīt uz e-pasta adresēm paroles un uzaicinājumus piedalīties šajā aptaujā, atgādinājumus par anketas aizpildīšanu, kā arī sekojot līdzi atbildētībai). PAPI aptaujas koordinēja 2 koordinatori (uzraugot izlases kvotas un sekojot līdzi atbildētībai).

Kvalitātes kontrole: tika veikta visās pētījuma stadijās (programmas pārbaude, datu tīrīšana un kontrole).

Datu svēršanas procedūras:

Rezultāti pirms apstrādes papildus tika svērti pēc 5 parametriem: dzimuma, vecuma, apdzīvotās vietas tipa, reģiona un tautības atbilstoši oficiāli pieejamiem LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem uz 2012. gada 1. janvāri.

Piemērojot datu svēršanas procedūras, tika koriģēts pētījuma izlases sadalījums, to pietuvinot Latvijas iedzīvotāju vecumā no 13 līdz 25 gadiem struktūrai. Šādas procedūras piemērošana koriģē gan izlases struktūras atbilstību reālajai situācijai, gan atteikumu rezultātā radušās novirzes no ideālās izlases struktūras.

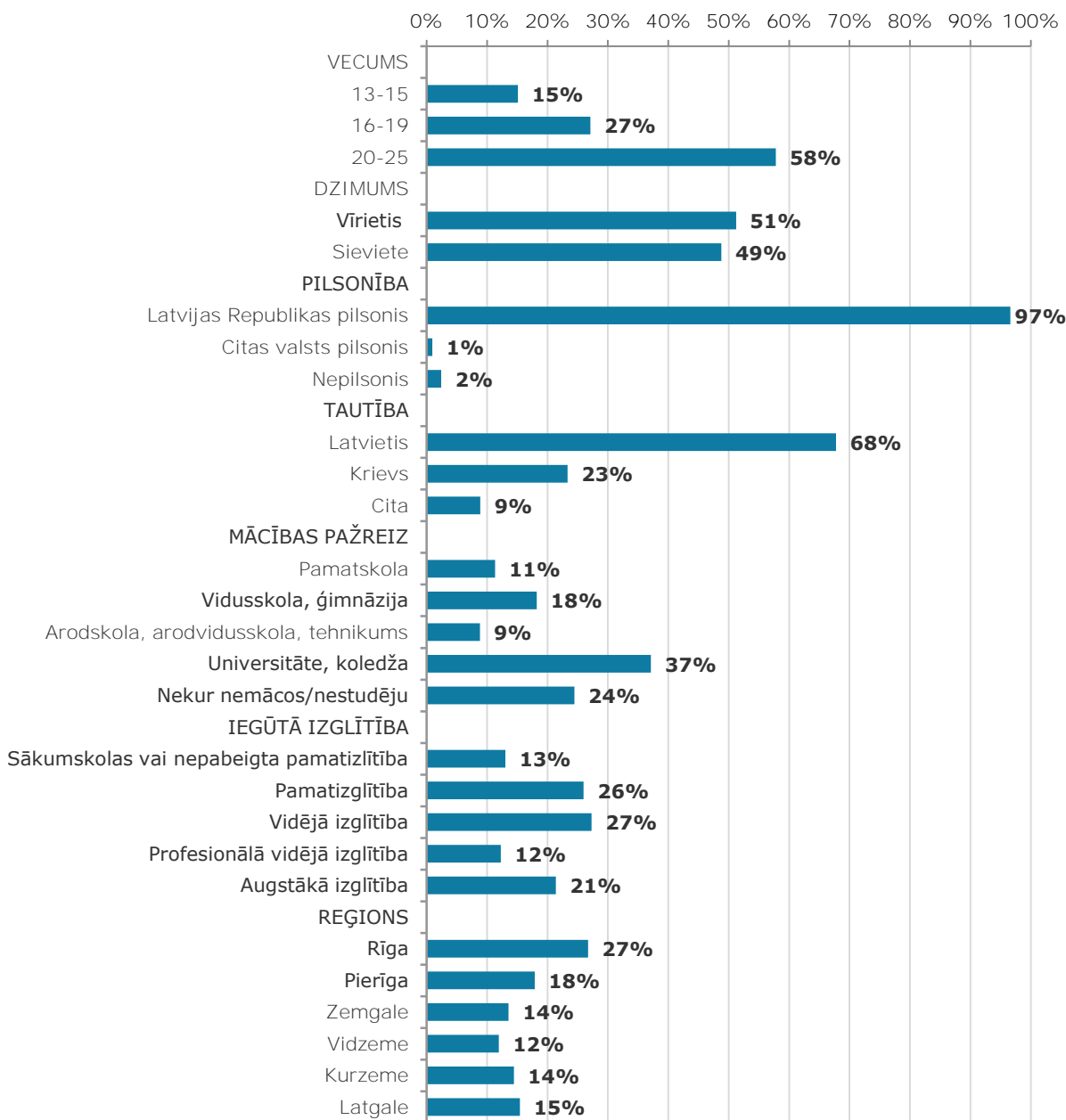
Tabulā sniegts pētījuma sasniegtās izlases salīdzinājums ar iedzīvotāju statistiku.

Sasniegtās izlases salīdzinājums ar iedzīvotāju statistiku

	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	Statistika* (%)
KOPĀ:	100.0	100
Dzimums		
Vīrietis	51	51
Sieviete	49	49
Vecums		
13 - 15	15	15
16 - 19	27	27
20 - 25	58	58
Tautība		
Latvietis	68	68
Krievs	23	23
Cita	9	9
Reģions		
Rīga	27	27
Pierīga	18	18
Vidzeme	12	12
Kurzeme	14	14
Zemgale	14	14
Latgale	15	15
Teritoriālā piederība		
Rīga	27	27
Pilsētas (8 lielās pilsētas, rajona centri, citas pilsētas)	36	36
Neliels ciemats, ciems, lauki	37	37

* **Avots:** LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2012. gada 1. janvāri.

Aptaujāto respondentu raksturojums

Bāze: visi respondenti, n=1083

Rezultātu precizitāte: pie izlases apjoma (n = 1083) pētījuma kopējā kļūda ir +/-3,01% ar 95% varbūtības līmeni.

Pētījuma veikšanas laiks: 2012. gada no 30.augusta līdz 7.decembrim.

1. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss

Jaunatnes politikas centrālais uzdevums ir uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti, veicinot jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību un iekļaušanos sabiedrībā. To, ka jaunatnes politikas jomā tiek veiktas dažādas aktivitātes un uzlabojumi, apliecina ne tikai politikas īstenošanai paredzēto budžeta līdzekļu apjoms, bet arī jaunatnes situācijas uzlabošanās. Tomēr nozīmīgi ir saprast, kādā mērā dažādas rīcībpolitikas jaunatnes jomā sasniedz savu mērķi un kādiem jaunatnes politikas virzieniem nepieciešams pievērst papildus uzmanību. Ne vienmēr reālā situācija pilnībā atbilst situācijai, kas noteikta politikas dokumentos, tāpēc jaunatnes situācija visprecīzāk ir novērtējama, apskatot un analizējot tieši jauniešu viedokli un pieredzi saskarsmē ar dažādiem jaunatnes politikas aspektiem.

1.1 Mērķis un ieguvumi

Indeksa mērķis:

noskaidrot dažādu jaunatnes politikas aspektu ietekmi uz jauniešu dzīvi un pašvērtējumu, īpaši pievērsties Jaunatnes likumā definētajiem vienlīdzības, līdzdalības un jauniešu interešu ievērošanas principiem.

Kopumā indekss – skaitliski izteikts, matemātisks aprēķināts rādītājs – visaptveroši atbild uz jautājumu: **Kā jaunieši novērtē savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību, sagatavojoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā?**

Ieguvumi:

- Izveidots matemātiski aprēķināms, skaitliski izsakāms Jaunatnes politikas īstenošanas indekss, kas nodrošina iespēju vispārīgi novērtēt jauniešu dzīves kvalitāti saistībā ar noteiktām jaunatnes politikas jomām; matemātiskā pieeja indeksa veidošanā nodrošina rezultātu objektivitāti.
- Indeksa pieeja jaunatnes politikas aspektiem ir vispārīga – tiek aptverts plašs dažādu jautājumu loks, bet tajā pašā laikā vispārīgā pieeja novērš tādas padziļinātas un specifiskas informācijas dublēšanos, kas jau līdz šim ir apkopota dažāda līmeņa un nozaru institūcijās;
- Vienota un stingri noteikta metodoloģija un indeksa skaitliskais formāts nodrošina iespēju iegūt savstarpēji salīdzināmus rezultātus gan dažādos laika periodos, gan dažādu teritoriālo vienību vidū. Rezultātu tendenču novērojums ilgtermiņā sniedz iespēju izvērtēt kādā mērā jaunatnes politikas ietvaros veiktās darbības sasniedz savu mērķauditoriju, kā arī pieņemt informācijā balstītus lēmumus turpmāko politiku virzīšanai.

1.2. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa koncepcijas izstrāde

Jaunatnes politika ir starpnozaru sadarbības politika, kuras īstenošanā un pilnveidošanā ir iesaistītas dažāda līmeņa un nozaru institūcijas. Tāpat aptverto jaunatnes politikas tēmu loks ir ļoti plašs – pievērsties gan jaunatnes situācijas analīzei tādos vispārīgos politikas virzienos kā veselības aizsardzība, labklājība un tiesības, gan saistībā ar citām grupām nesaistītām politikas jomām – jaunatnes brīvprātīgais darbs, jauniešu līdzdalība lēmumu pieņemšanā un brīvprātīgā laika lietderīga izmantošanā.

Lai tiktu gūts priekšstats par izveidojamā indeksa apmēru, īpatnībām un prasībām tika veikta:

- Nacionāla līmeņa politikas dokumentu analīze – kā rezultātā tika iegūts vispārīgs skatījums par jaunatnes likumdošanas ietvaru, kā arī identificētas nozīmīgākās jomas un jautājumi jaunatnes politikas īstenošanā Latvijā;
- Eiropas Savienības līmeņa politikas dokumentu analīze – kā rezultātā tika apzināts Eiropas Savienības likumdošanas ietvars, kas regulē un virza jaunatnes politikas attīstību Eiropas Savienības kontekstā;
- Citu valstu pieredzes analīze jaunatnes politikas dimensiju pētniecībā – apskatot citu valstu pieredzi, tiek apskatīti veidi kā tiek apkopota un ilgtermiņā monitorēta situācija jaunatnes politikas jomā.

Turpmākajā nodaļā sniegts vispārīgs ieskats nozīmīgākajos jaunatnes politikas dokumentos un galvenajās jaunatnes politikas tēmās. Izmantojot dokumentu analīzes metodi, tiek iegūts plašs, sistemātisks ieskats tajās jomās, kuras jaunatnes politikas kontekstā tiek uzskatītas par īpaši nozīmīgām, kā arī tiek izvēlēti nozīmīgākie politikas aspekti, kuriem būtu jāpievērš īpaša uzmanība jaunatnes politikas īstenošanas indeksā.

JAUNATNES POLITIKAS TIESISKAIS IETVARS

Likumdošana Latvijā

Latvijas līmenī kopējā jaunatnes politikas virzība un konkrēti uzdevumi darbam ar jaunatni tiek atrunāti, galvenokārt, trīs politikas dokumentos – Jaunatnes likumā¹; Jaunatnes politikas pamatnostādnēs 2009.-2018.gadam² un Jaunatnes politikas valsts programmā 2009.-2013.gadam³.

Šo dokumentu analītisks pārskats atklāj nozīmīgāko jautājumu un tēmu loku jaunatnes politikas jomā, kā arī norāda, kādas rīcības tiek veiktas, un ir ielānotas jaunatnes situācijas uzlabošanai.

Jaunatnes likums

2008.gadā pieņemtais Jaunatnes likums ir pamata dokuments jaunatnes politikas jomā Latvijā. Tajā tiek definēta Latvijas jaunatnes politikas mērķa auditorija, nosakot, ka Latvijā jaunieši ir personas vecumā no 13 līdz 25 gadiem.

Tāpat šajā dokumentā, papildus citam, ir noteikti arī galvenie uzdevumi un rīcības veidi jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanai, „veicinot viņu [jauniešu] iniciatīvas, darba tikumu un patriotismu, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī atbalstot darbu ar jaunatni”.

Jaunatnes likumā ir uzvērts, ka valstij un pašvaldībai ir jāveicina jauniešu neformālo izglītību, brīvprātīgo darbu, fiziskās aktivitātes un iesaistīšanos kultūras dzīvē, kā arī ir jāveicina lietderīgas brīvā laika izmantošanas veidus⁴.

Likumā definētie jaunatnes politikas pamatprincipi ir:

- 1) **līdzdalības princips** – nodrošināt jauniešiem iespēju iesaistīties jaunatnes politiku ietekmējošu lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas;
- 2) **informācijas pieejamības princips** – sekmēt jauniešu nodrošināšanu ar viņu attīstības vajadzībām atbilstošu informāciju;
- 3) **vienlīdzīgu iespēju princips** – nodrošināt jauniešiem iespēju bez jebkādas diskriminācijas aktīvi piedalīties sabiedriskās, politiskās, kultūras un ekonomiskās dzīves aktivitātēs;
- 4) **jauniešu interešu ievērošanas princips** – risinot ar jaunatni saistītus jautājumus, izvērtēt jauniešu intereses, tiesības, vajadzības un iespējas;

¹ Jaunatnes likums: LR likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=175920> [Aplūkots 2012.gada 11.decembrī]

² Apstiprinātas ar 2008.gada 20.aprīļa Ministru Kabineta rīkojumu Nr.246. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Normativie_akti/IZMpamn_021009.pdf [Aplūkots 2012.gada 11.decembrī]

³ Apstiprinātas ar 2009.gada 27.augusta Ministru Kabineta rīkojumu Nr.589. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/IZMProg_070709.2323.pdf [Aplūkots 2012.gada 11.decembrī]

- 5) **labvēlīgu ekonomisko priekšnosacījumu princips** – veicināt tādu apstākļu veidošanos, kuros jauniešiem ir iespēja būt ekonomiski patstāvīgiem Latvijas iedzīvotājiem;
- 6) **jauniešu integrācijas princips** – veicināt starpkultūru dialogu visos jaunatnes politikas izstrādes un īstenošanas posmos;
- 7) **mobilitātes un starptautiskās sadarbības princips** – nodrošināt jauniešiem iespēju būt mobiliem, apgūt zināšanas un prasmes ārpus viņu dzīvesvietas un veicināt citu valstu ieteikumu, kā arī labās prakses apmaiņu un ieviešanu Latvijas jaunatnes politikā.

Šie politikas pamatprincipi ir īpaši nozīmīgi jaunatnes politikas īstenošanas indeksa kontekstā, jo tie norāda uz vēlamo un ideālo situāciju jaunatnes politikā, t.i. situāciju, kad visi šie pamatprincipi pilnā mērā darbojas un to sniegtās priekšrocības ir izmantojamas visiem jauniešiem. Tā kā indeksa būtība ir novērot un identificēt pašreizējo situāciju jaunatnes politikā, skatoties no politikas izmantotāju - pašu jauniešu – skatupunkta, indeksa izstrādē tiek pieņemts, ka labvēlīgākā situācija, un līdz ar to arī augstākais indeksa rādītājs ir iespējams gadījumos, ja iegūtajās atbildēs papildās Jaunatnes likumā definētie jaunatnes politikas pamatprincipi. Savukārt zemāks indeksa rezultāts veidojas gadījumos, ja politikas pamatprincipos ietvertie aspekti, balstoties uz jauniešu personīgo situācijas izjūtu un pieredzi, īstenojas daļēji, vai neīstenojas nemaz. Šis secinājums ir centrālais indeksa aprēķina matemātiskajā sistēmā.

Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.-2018. gadam

Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.-2018. gadam ir ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kurā tiek identificēti prioritārie rīcības virzieni un sasniedzamie politikas rezultāti. Pamatnostādnēs noteiktie uzdevumi jaunatnes politikas attīstīšanai ir izstrādāti, balstoties uz Jaunatnes likumā noteiktajiem pamatprincipiem. Jaunatnes politika tiek definēta kā „mērķtiecīgu darbību kopums (...) kas veicina jauniešu kā sabiedrības locekļu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, iekļaušanos sabiedrībā un dzīves kvalitātes uzlabošanu”.

Pamatnostādnēs uzmanība tiek pievērsta Jaunatnes likumā definētajiem politikas pamatprincipiem, balstoties uz kuriem, tiek definētas trīs galvenās Latvijas jaunatnes politikas dimensijas. Katrai no šīm 3 dimensijām, tiek norādīti arī situācijas uzlabošanai nepieciešamie rīcības virzieni un darbības rezultāti:

- 1) **jaunatnes politikas pilnveides dimensija** – kurā, *indeksa izstrādes kontekstā*, nozīmīgākie rīcības virzieni ir jaunatnes politikas koordinācijas

attīstība, [...], atbalstot darba ar jaunatni īstenošanu pašvaldībās, veicinot jaunatnes informētības palielināšanos, [...].

- 2) **politiskās attīstības dimensija**, kas ietver jauniešu līdzdalības un brīvā laika lietderīgas izmantošanas jautājumu loku, kurā, *indeksa izstrādes kontekstā*, nozīmīgākie rīcības virzieni ir jauniešu līdzdalības veicināšana lēmumu pieņemšanā, jaunatnes organizācijās un jauniešu iniciatīvu grupas, kā arī iesaistīšanos brīvprātīgajā darbā, fiziskajās aktivitātēs un kultūras dzīvē.
- 3) **jauniešu sociālekonomiskās attīstības dimensija**, kas pamatnostādnēs attiecīgi aptver jautājumus par jauniešu sociāli ekonomiskās izaugsmes, konkurētspējas un iekļaušanās sabiedrībā veicināšanu, un kurā, *indeksa izstrādes kontekstā*, nozīmīgākie rīcības virzieni ir jauniešu sociāli ekonomiskās izaugsmes un konkurētspējas, kā arī iekļaušanās sabiedrībā veicināšana.

Šī dokumenta kontekstā lielākā uzmanība tiek pievērsta norādītajiem rīcības virzieniem, pieņemot, ka tie nosaka galvenās politikas sfēras, kurās uzlabojumi ir gan nepieciešami, gan plānoti. Tādējādi, indeksa izstrādes procesā tiek pieņemts, ka ir nozīmīgi pievērsties pastiprināti atsevišķiem politikas nostādnēs noteiktajiem rīcības virzieniem, kuros esošo situāciju ir nozīmīgi izvērtēt gan pašreiz, gan ilgtermiņā:

- jauniešu līdzdalības lēmumu pieņemšanā īstenošanai un informētības palielināšanai;
- jauniešu līdzdalības paaugstināšanai dažādās jaunatnes organizācijās un aktivitātēs, aktīvai līdzdarbībai sabiedrības sociālajā dzīvē;
- konkurētspējas palielināšanai un iekļaušanās sabiedrībā veicināšanai.

Jaunatnes politikas valsts programma 2009.-2013.gadam

Jaunatnes politikas valsts programma 2009.-2013.gadam ir izstrādāta saskaņā ar Jaunatnes pamatnostādnēs 2009.-2018.gadam noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem. Tāpat šīs programmas izstrādē ir ņemtas vērā starptautiskās rekomendācijas un labās prakses piemēri jaunatnes jomā, tajā skaitā Eiropas Padomes un Eiropas Savienības sadarbības ietvaros pieņemtās rezolūcijas un rekomendācijas jaunatnes jomā. Programmā ir definēti konkrēti pasākumi un rīcības jomas, lai tiktu sasniegti jaunatnes politikas mērķi.

PĒTNIECISKAIS IETVARS EIROPAS SAVIENĪBĀ

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma XI sadaļu jaunatnes politikā netiek izdotas direktīvas vai regulas, bet pilnīgi tiek respektēta dalībvalstu rīcība Eiropas Savienības kopējo mērķu īstenošanā. Jaunatnes politika Eiropas Savienības līmenī pieņemtajiem tiesību aktiem jaunatnes jomā ir ieteikuma raksturs, un, balstoties dažādos tiesību aktos noteiktajos punktos, katrai valstij pašai ir jātiecas sasniegt labākus rezultātus jauniešu apstākļu uzlabošanai.

Eiropas Savienībā jaunatnes politikas jautājumi aptver daudz plašāku sabiedrības daļu, jo par jaunatni Eiropā tiek uzskatīti jaunieši vecumā no 13 līdz 30⁵. Atsevišķiem statistikas mērķiem tiek izmantoti arī citi vecuma dalījumi. Tomēr kopumā šāds vecuma dalījums atklāj politikas sarežģīto raksturu, kad politika aptver ļoti plašu cilvēku loku ar dažādām vecumam un attīstībai raksturīgām īpatnībām.

Eiropas Padomes Rezolūcija par atjauninātu regulējumu Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010-2018)⁶

Eiropas Savienības Padomes rezolūcijā par atjauninātu regulējumu Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010-2018) (saukta arī par Eiropas Savienības Jaunatnes stratēģiju (2010-2018))⁷ ir norādītas galvenās darbības jomas, kurās būtu jānāk klajā ar ierosmēm, lai sasniegtu galvenos izvērstas Eiropas sadarbības mērķus jaunatnes jomā. Rezolūcijā minētās galvenās darbības jomas ir:

- 1) Izglītība un apmācība
- 2) Nodarbinātība un uzņēmējdarbība
- 3) Veselības aizsardzība un labklājība
- 4) Līdzdalība
- 5) Brīvprātīgais darbs
- 6) Sociālā iekļaušana
- 7) Jaunatne un pasaule
- 8) Jaunrade un kultūra

Katrā no šīm jomām ir konkrēts mērķis un tiek definēti katras jomas galvenie aspekti, kam ir jāpievērš padziļināta uzmanība. Katram no astoņiem centrālajiem

⁵ Eiropas Kopienų Komisija. Paziņojums padomei, Eiropas parlamentam, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Eiropas Savienības jaunatnes stratēģija - ieguldīt jaunatnē, iesaistīt jauniešus. Atjaunināta atvērtās koordinācijas metode, kā risināt jauniešu problēmas un tiem pavērt jaunas iespējas. 2.lpp. 27.04.2009.

Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:LV:PDF>

⁶ Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. Eiropas Padomes Rezolūcija (2009. gada 27.novembris) par atjauninātu regulējumu Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010-2018) (2009/C 311/01). Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:311:0001:0011:LV:PDF>

⁷ Eiropas Komisija. Paziņojums preseī. ES ziņojumā par jaunatni par galvenajām prioritātēm aicina noteikt nodarbinātību un sociālo iekļaušanu. 10.09.2012.

Pieejams: http://ec.europa.eu/latvija/news/press_releases/2012_09_10_lv.htm

mērķiem pievienotas arī dalībvalstu ierosmes un komentāri par veicamajām darbībām konkrētās politikas jomās.

Lai gan kopumā dokumentā definētie mērķi, rīcības virzieni un darbības sfēras ir noteiktas ļoti vispārīgi, tiek uzskatīts, ka Eiropas Savienības Padomes rezolūcijā norādītās galvenās darbības jomas aptver visus nozīmīgākos jaunatnes politikas aspektus un virzienus. Noteikti mērķi lielā mērā pārklājas ar Jaunatnes likumā noteiktajiem pamatprincipiem – par vienlīdzīgu iespēju pieejamību, līdzdalības attīstīšanu, sociālekonomisko iespēju nodrošināšanu, u.c.

Eiropas Savienības jaunatnes stratēģija - ieguldīt jaunatnē, iesaistīt jauniešus. Atjaunināta atvērtās koordinācijas metode, kā risināt jauniešu problēmas un tiem pavērt jaunas iespējas

Šajā dokumentā izklāstīta nākotnes politikas stratēģija attiecībā uz Eiropas jauniešiem. Dokumentā tiek ierosinātā metode, kurā tiek pieņemta starpnozaru pieeja, kas piedāvā veikt noteiktus īstermiņa pasākumus, piemēram, jauniešu vienlīdzīgu iespēju veicināšana, kā rezultātā tiks panākti arī jauniešu situācijas uzlabojumi ilgtermiņā. Kopumā tiek norādīts, ka izstrādātā stratēģija „radīs labvēlīgus apstākļus jauniešiem, lai tie varētu uzlabot prasmes, īstenot savu potenciālu, strādāt, aktīvi piedalīties sabiedrībā un ciešāk iesaistīties Eiropas Savienības projekta veidošanā”.

Tiek norādīts, ka, lai tiktu nodrošināta iespēja jauniešiem izmantot savu potenciālu vislabākajā veidā, ir nepieciešams politikā ieviest divu pakāpju pieeju, kuru izmantojot tiks pilnveidota sadarbība starp jaunatnes politikas un citām politikas jomām:

- **Ieguldīt jaunatnē:** piešķirt lielākus resursus, lai izstrādātu politikas jomas, kas ikdienā ietekmē jauniešus, kā rezultātā tiktu uzlabota jauniešu labklājība;
- **Iesaistīt jauniešus:** jauniešu potenciāla veicināšana, lai atjauninātu sabiedrību un palīdzētu īstenot Eiropas Savienības vērtības un mērķus.

Papildus divpakāpju sistēmai, tiek ieteikta jauna stratēģija jaunatnes politikas jomā ar trim visaptverošiem un savstarpēji saistītiem mērķiem, no kuriem katram ir identificētas konkrētas darbības jomas un uzdevumi:

- **Pavērt vairāk** izglītības un nodarbinātības **iespēju** jauniešiem – darbības jomas ir izglītība, nodarbinātība, radošums un uzņēmējdarbība;
- **Uzlabot** jauniešu **iespējas** pilnībā **līdzdarboties** sabiedrībā – darbības jomas ir veselība un sports, līdzdalība;
- **Veidot savstarpēju solidaritāti** starp sabiedrību un jauniešiem – darbības jomas ir sociālā integrācija, brīvprātīgais darbs, jaunatne un pasaule.

Kopumā dokumentā ir noteikts, ka ik pēc trīs gadiem notiek pārbaude un izvērtēšana par sasniegtajiem mērķiem un to apjomu, kā arī turpmāko darbības jomu un virzienu izvērtēšana.

Šis dokuments Eiropas Savienības kontekstā ir nozīmīgs, jo nosaka prioritāros virzienus un rīcības plānus. Dokumentā noteiktā divpakāpju pieeja lielā mērā atklāj līdzīgus mērķus Eiropas Savienības jaunatnes politikā kā definēts Latvijas Republikas Jaunatnes likuma pamatprincipos – par vienlīdzības, integrācijas, interešu ievērošanas u.c. principu ievērošanu.

Eiropas Savienības izstrādātie indikatori jaunatnes jomā⁸

Lai tiktu nodrošināta Eiropas Savienības Jaunatnes stratēģijā noteikto galveno darbības jomu mērķu sasniegšana un noritētu kopējā politikas pilnveidošana, Eiropas Komisija noteica, ka ir nepieciešams izstrādāt veidu, kā uzraudzīt sasniegtos rezultātu. Šādi rezultāti ne tikai nodrošinātu regulāru politikas virzības monitoringu, bet arī sniegtu kopēju un vienādā veidā salīdzināmu informāciju par jaunatnes politikas aspektiem dažādās Eiropas Savienības valstīs un Eiropas Savienībā kopumā.

Tā kā Eiropas valstu vidū, definīcijas par jaunatnes vecumu ievērojami atšķiras, Eiropas Komisija pieņem, ka jaunatne Eiropā ir jaunieši vecumā no 15 līdz 30 gadiem.

Dati par jaunatnes politikas virzību kopumā tiek iegūti izmantojot jau Eiropas Savienībā pastāvošos aptauju un statistikas apkopošanas rīkus – Eurostat, Eurobarometer, kā arī Eiropas Parlamenta rīcībā esošos datus un citu pārnacionālu aptauju vai pētījumu rezultātus. Ekspertu grupas izstrādātie indikatori aptver Eiropas Savienības jaunatnes stratēģijā noteiktās 8 jaunatnes politikas galvenās jomas. Indikatori ir noteikti statistiskie rādītāji, kas tieši vai netieši norāda uz reālo situāciju noteiktajās jaunatnes politikas darbības jomās. Indikatori ir izteikti matemātiskā formā, noteiktās skalās.

Papildus indikatoriem, kuri tiek apkopoti 8 jaunatnes politikas darbības jomās, Eiropas Komisijas ekspertu darba grupa, kuras sastāvā darbojās vairāk nekā 60 eksperti no dažādām nozarēm, ir noteikusi, ka ir svarīgi apkopot arī 4 kontekstuālos indikatorus, kas norādītu atsevišķus kopējos rādītājus par jaunatnes situāciju Eiropā.

- Sadaļā „**Kontekstuālie indikatori**” tiek apkopota informācija par - kopējo bērnu (0-14 gadiem) skaitu Eiropas Savienībā; kopējo jauniešu skaitu Eiropas Savienībā; kopējais jaunu cilvēku īpatsvars Eiropas Savienībā un vidējais vecums, kad jaunieši uzsāk dzīvot atsevišķi no vecākiem.

⁸ Commission staff working document. On EU indicators in the field of youth. 25.03.2011. Pieejams: http://ec.europa.eu/youth/news/doc/sec401_en.pdf

Katrā no politikas darbības virzieniem ir noteikts skaits apkopojamo indikatoru:

- **Sadaļā „Izglītība un apmācība”** tiek apkopota informācija par jauniešiem, kuri pametuši pamatizglītības apmācību; jauniešiem, kuriem ir zems izglītības pamatprasmju novērtējums; procentuālo cilvēku skaitu, kuriem vecumā no 30 līdz 34 gadiem ir iegūta augstākā izglītība; procentuālo cilvēku skaitu, kuriem vecumā no 20 līdz 24 gadiem ir iegūta vidusskolas izglītība.
- **Sadaļā „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība”** tiek apkopota informācija par jaunatnes nodarbinātības un ilgtermiņa bezdarba rādītājiem; pašnodarbinātības rādītājiem jauniešu vidū; jauniešu vēlmi uzsākt pašiem savu uzņēmumu; jauniešiem, kuri strādā ar terminētajiem līgumiem.
- **Sadaļā „Veselības aizsardzība un labklājība”** tiek apkopota informācija par smēķēšanu jauniešu vidū; par liekā svara problēmām; par alkohola patēriņu pēdējā mēneša laikā; par pašnāvību gadījumiem jauniešu vidū; psiholoģisko labsajūtu; un jauniešiem, kuri ir iesaistīti ceļu satiksmes negadījumos.
- **Sadaļā „Sociālā iekļaušana”** tiek apkopota informācija par dažāda vecuma jauniešiem, kuri ir pakļauta sociālās atstumtības riskam; dažāda vecuma jauniešiem, kuri ir pakļauti nabadzības riskam; jauniešiem, kuri dzīvo māsaimniecībās ar ļoti zemu nodarbinātības intensitāti (kā rezultātā var tikt pakļauti gan sociālās atstumtības, gan nabadzības riskam); gadījumiem, kad jaunieši nav saņēmuši nepieciešamo medicīnisko palīdzību; to jauniešu skaitu, vecumā no 15 līdz 25 gadiem, kuri nav nodarbināti un nav iesaistīti jebkādā izglītības vai apmācības formā.
- **Sadaļā „Kultūra un radošums”** tiek apkopota informācija par līdzdalību dažādās amatieru mākslas formās; līdzdalību kultūras aktivitātēs; līdzdalību sporta organizācijās, brīvā laika pavadīšanas vai jaunatnes organizācijās; divu vai vairāku svešvalodu apguves procesu.
- **Sadaļā „Jaunatnes līdzdalība”** tiek apkopota informācija par jauniešiem, kuri piedalās dažāda veida nevalstiskajās organizācijās; līdzdalību dažāda līmeņa vēlēšanās; jauniešu skaitu, kuri ir ievēlēti Eiropas Padomē; jauniešiem, kuri izmanto internetu, lai sazinātos ar politiskajām autoritātēm; jauniešiem, kuri izmanto internetu, lai paustu savu viedokli vai nostāju.
- **Sadaļā „Brīvprātīgais darbs”** tiek apkopota informācija par jauniešiem, kuri piedalās dažādās brīvprātīgā darba aktivitātēs; jauniešiem, kuri ir veikuši

brīvprātīgo darbu citās valstīs; jauniešiem, kuri ir ieguvuši apliecinājuma dokumentus par brīvprātīgā darba veikšanu.

- **Sadaļā „Jaunatne un pasaule”** pirmo gadu tiek apkopota informācija par jauniešiem, kuri līdzdarbojas nevalstiskajās organizācijās, kuru primārās darbības jomas ir saistītas ar klimata pārmaiņām, attīstības palīdzību vai cilvēktiesībām; jauniešiem, kuri pagājušajā gadā ir iesaistījušies jaunatnes projektos citos kontinentos.

Lai gan konkrētie izstrādātie indikatori aptver plašu tēmu loku un sniedz ieskatu jaunatnes kopējā politikā Eiropas Savienības līmenī, šo indikatoru pielietošana Latvijas līmenī būtu sarežģīta un resursu ietilpīga – daudzi no rādītājiem tiek apkopoti tikai valstu līmenī (kā rezultātā šādu indeksu nebūtu iespējams izmantot Latvijā dažādu teritoriālu vienību līmenī); rādītāji tiek apkopoti par noteiktām vecuma grupām, kas neatbilst Latvijas Republikas likumdošanā norādītajai jaunatnes definīcijai (no 13 līdz 25 gadi); atsevišķi no indikatoriem tiek iegūti no pētījumiem, kuri tiek veikti ar noteiktu laika intervālu, piemēram, trīs līdz pieciem gadiem, kā rezultātā šādu indikatoru apkopošana Latvijas līmenī būtu laikietilpīga un neregulāra.

Atsevišķi indikatori no Eiropas līmeņa jaunatnes monitoringa ir iekļauti Latvijas jaunatnes politikas īstenošanas indikatoru sistēmā, tomēr datu iegūšanas metode nebalstās uz statistikas un veikto pētījumu rezultātu apkopošanu, bet gan uz aptaujas metodi, kas nodrošina jauniešu subjektīvās situācijas un pieredzes izzināšanu saistībā ar dažādiem politikas aspektiem.

Atšķirībā no Latvijas gadījumā izstrādātā jaunatnes politikas īstenošanas indeksa, Eiropas līmeņa sniegumi dažādās politikas darbības jomās un dažādos jautājumos netiek apstrādāti vienotā sistēmā un gala rezultātā netiek izteikts vienots indikatora skaitlis.

CITU VALSTU PIEREDZES APSKATS

Lai izstrādātu Jaunatnes politikas īstenošanas indeksu tika veikta citu valstu pieredzes izpēte saistībā ar jaunatnes situācijas monitoringa praksēm, kā arī apskatītajiem politikas aspektiem un situācijas monitoringā izmantotajiem indikatoriem. Padziļināta uzmanība tika pievērsta Nīderlandes, Igaunijas un Lietuvas piemēriem un pieredzēm.

Jaunatnes situācijas monitorings Nīderlandē

Nīderlandes Nacionālais Jaunatnes monitorings⁹, kopš 2007.gada, apkopo un apstrādā dažādu pētījumu un projektu ietvaros izmantotos statistikas datus par jaunatni Nīderlandē. Monitoringa mērķis ir nodrošināt ar kvalitatīvu un vispusīgu informāciju politikas lēmumu pieņēmējus, pētniekus un citas ieinteresētās personas. Nozīmīgākā izmantoto datu daļa ir iegūta, izmantojot Nīderlandes Centrālās statistikas pārvaldes rīcībā esošos datus, kuri ir plaši, reizē vispusīgi un pietiekami padziļināti, kā arī tie tiek regulāri apkopoti.

Apkopotie dati Nīderlandes Jaunatnes monitoringā tiek apkopoti par jauniešiem vecumā no 0 līdz 24 gadiem – tādējādi monitoringā ir aptverts plašs, dažādiem vecumiem un jauniešu dzīves posmiem raksturīgs, tēmu loks.

Kopumā Nīderlandes jaunatnes monitorings koncentrējas uz pieciem politikas aspektiem – jaunatne un ģimene, veselība un labklājība, izglītība, nodarbinātība (darbs), un drošība un tiesiskums. Dati ir iegūti, apkopojot Nīderlandes Centrālās statistikas pārvaldes rīcībā esošos datus.

- **Jaunatne un ģimene** indikatori - apkopota dažāda informācija par jauniešu skaitu kopumā; mājsaimniecību skaitu, kurās mīt jaunieši; jauniešiem, kuri dzīvo viena vecāka ģimenēs; šķirtajām ģimenēm, kurām ir vismaz viens bērns; pusaudžu mātēm; u.c.;
- **Veselība un labklājība** indikatori – apkopota dažāda informācija par zīdaiņu veselību un mirstības jautājumiem; dažādu narkotiku un alkohola patēriņu jauniešu vidū; fiziskās aktivitātes līmeni; vecāku apmierinātību ar veidu, kā tiek audzināti viņu bērni; dažādu pret bērniem izdarīto noziegumu skaits; subjektīvais veselības novērtējums; līdzdalības aktivitātes; u.c.
- **Izglītība** indikatori – plaši apkopota informācija par jauniešu iesaistību dažādās formālās izglītības pakāpēs (atbilstoši jauniešu vecumam); iegūto dažādu līmeņu formālās izglītības; jaunieši, kuri noteiktos vecumos izstājušies no formālās izglītības apguves; u.c.

⁹ Netherlands Ministry of Health, Wealthfare and Sport. Youth monitor. Skatīts:12.12.2012.
Pieejams: <http://jeugdmonitor.cbs.nl/en-GB/menu/home/default.htm>

- **Nodarbinātība/darbs** indikatori – apkopota informācija par nodarbināto jauniešu skaitu, izglītības un kvalifikācijas rādītājiem; neaktīvo jauniešu skaitu un iemesliem; saņemtajiem sociālās palīdzības veidiem; jauniešu skaitu, kuri piedalās dienas aprūpē un ārpuskolas aprūpē; u.c.
- **Drošība un tiesiskums** indikatori – ļoti plaši apkopota informācija par jauniešu izdarītajiem dažāda apmēra likumpārkāpumiem, saņemtajiem sodiem; jauniešiem, kuri pašlaik atrodas ieslodzījumā, probācijas vai noteiktās integrācijas programmās; jauniešu subjektīvo drošības izjūtu, u.c.

Kopumā Nīderlandes jaunatnes politikas monitoringā tiek apkopots ļoti liels informācijas daudzums par jauniešiem dažādu rādītāju griezumos. Noteikti var apgalvot, ka šāds monitoringa sniedz ieskatu jaunatnes politikas situācijā Nīderlandē un ļauj novērtēt noteiktas jaunatnes situācijas attīstības tendences laika gaitā.

Lai gan atsevišķi aspekti un indikatori no šī monitoringa tiešā vai pārveidotā formā tiek izmantoti jaunatnes monitoringa pilnveidošanā vai jaunatnes politikas īstenošanas indeksa izveidē, Latvijas situācijā nav iespējams precīzi izmantot Nīderlandes gadījuma metodoloģiju, jo Latvijā ir definēts cits jaunatnes vecums (no 13 līdz 25 gadiem), kā rezultātā atsevišķi rādītāji Latvijas situācijai nebūtu aktuāli; tāpat šādas indikatoru sistēmas pielietošana nebūtu iespējama, jo Latvijā netiek tik padziļināti, regulāri vai atbilstošajos griezumos apkopota informācija par jautājumiem, kas saistīti ar jaunatni, savukārt šādu pētījumu regulāra veikšana prasītu plašus finansiālus un laika resursu ieguldījumus.

Jaunatnes situācijas monitorings Igaunijā

Igaunijā, kopš 2009.gada, Igaunijas Jaunatnes institūts, sistemātiski apkopo datus par jauniešu situāciju valstī kopumā. Lai iegūtu pilnīgu skatījumu uz jauniešu situāciju un rādītājiem Igaunijā, šajā monitoringā¹⁰, papildus plaši izmantotajiem statistiskajiem datiem, tiek izmantoti dažādi izveidoti indikatori, kas attēlo dažādus nozīmīgākos jaunatnes dzīves aspektus, tāpat tiek apkopoti pētījumi un analīzes par dažādiem ar jaunatnes ikdienu saistītiem jautājumiem.

Šāda jaunatnes politikas monitoringa izstrāde Igaunijā tiek pamatota ar nepieciešamību veidot zināšanās balstītu un līdz ar to, arī mērķtiecīgi izstrādātu jaunatnes politiku Igaunijā. Tieši šādu, kvalitatīvu un visaptverošu datu esamība nodrošina iespēju padziļināti izvērtēt konkrētu politikas sfēru un darbību ietekmi uz kopējo jaunatnes situāciju valstī.

¹⁰ Youth Monitor. Estonia. Skatīts: 12.12.2012.

Pieejams: <http://www.noorteseire.ee/en/about-youth-monitor/structure-of-youth-monitoring>

Igaunijas izvēlētie indikatori ir primāri balstīti uz Igaunijas oficiālo statistiku, kā arī rādītājiem, kas iegūti tiešos pētījumos izmantojot dažādas datu iegūšanas metodes. Aptvertajos datos galvenokārt statistika tiek apkopota par jauniešiem vecumā no 7 līdz 26 gadiem.

Izdalītas astoņas kategorijas, kas daļēji pārklājas ar Eiropas Savienības Jaunatnes stratēģijā norādītajām nozīmīgākajām politikas jomām. Katrā no kategorijām tiek apkopoti tematiskie rādītāji, kurus iespējams salīdzināt dažādu demogrāfisko grupu vidū – pēc dzimuma, vecuma, reģionālās piederības, izglītības līmeņa, dzimtās valodas, tautības un etniskās piederības. Indeksa kategorijas:

- Sadaļā **„Demogrāfijas jautājumi”** padziļināti apkopota informācija par dažādiem demogrāfijas jautājumiem, t.sk – kopējo jauno cilvēku skaitu sabiedrībā; dzimušo skaitu; mirstības rādītājiem jauniešu vidū; paredzamo dzīves ilgumu; jauniešu imigrācijas un emigrācijas, kā arī migrācijas valsts robežās jautājumiem; u.c.
- Sadaļā **„Izglītība”** tiek apkopota informācija par jauniešu apgūtās un pašreiz apgūstamās izglītības līmeni; līdzdalību apmācībās un dažādos formālās izglītības veidos; u.c.
- Sadaļā **„Darba tirgus”** pieejami indikatori par jauniešu dalību darba tirgū; vidējiem nodarbinātības un dažāda tipa bezdarba rādītājiem; pašnodarbinātības rādītājiem; karjeras konsultantu pakalpojumu izmantošana; nodarbināto personu darba algas jautājumiem; u.c.
- Sadaļā **„Iztika un labklājība”** apkopota informācija par jauniešiem, kuri ir pakļauti nabadzības riskam; jauniešiem un bērniem, kuri palikuši bez vecāku apgādības un kuriem ir nepieciešama palīdzība; u.c.
- Sadaļā **„Veselība”** apkopta informācija par slimību izplatību jauniešu un iedzīvotāju vidū; jauniešu alkohola patēriņa paradumiem un smēķēšanu; depresīvu situāciju regularitātei jauniešu vidū; fiziskās veselības jautājumiem; seksuālās veselības jautājumiem; satiksmes drošības jautājumiem; u.c.
- Sadaļā **„Tiesību sistēma un drošība”** apkopota informācija par dažādiem jauniešu veiktajiem pārkāpumiem; notiesātajiem jauniešiem; jauniešiem, kuri ir kļuvuši par noziegumu upuriem; u.c.
- Sadaļā **„Darbs ar jaunatni”** apkopota informācija par jauniešu līdzdalību dažādās aktivitātēs; jaunatnes centru apmeklētību; jauniešu dalību starptautiskās apmaiņas programmās; jauniešu dalību asociācijās; jaunatnes organizāciju skaitu; u.c.

- Sadaļā „**Pilsoniskā līdzdalība un attieksmes jautājumi**” apkopota informācija par jauniešu brīvprātīgā darba aktivitātēm; brīvprātīgā darba veikšanu ārzemēs; politisko interesi un interesi par nacionālo aizsardzību; līdzdalību vēlēšanās; u.c.
- Sadaļā „**Brīvais laiks**” apskatīti jautājumi par jauniešu brīvā laika aktivitāšu veidiem un līdzdalību kultūras dzīvē.

Kopumā Igaunijas monitoringa ietvaros pakopoto datu formāts ir interaktīvs, viegli izprotams un izmantojams. Tomēr, līdzīgi kā Nīderlandes gadījumā konkrētie indikatori pilnībā nav pielietojami Latvijas jaunatnes situācijas izpētei, galvenokārt, tādēļ, ka Latvijas līmenī netiek apkopota statistiskā informācija par jaunatnes jautājumiem tik padziļināti vai dalījumos pēc noteiktām pazīmēm – vecuma vienībām, reģionālās piederības, tautības, etniskās piederības, u.c. Šādas izpētes veikšana būtu ievērojami apgrūtināta nepieciešamo ievērojamo laika un ekonomisko resursu dēļ.

Jaunatnes situācijas monitorings Lietuvā

Lietuvas Republikas normatīvie dokumenti nosaka, ka jaunietis ir 14-29 gadus vecs iedzīvotājs¹¹. Jaunatnes politikas attīstībā tiek noteikti divi virzieni:

- jaunatnes interešu nodrošinājumu izglītības un zinātnes, sporta, nodarbinātības, mājokļa, dzīves apstākļu, veselības, kultūras jomā;
- darbs ar jaunatni, nodrošinot iespēju mācīties no paša dzīves pieredzes (brīvprātība, neatkarība, paša atbildība).

Lietuvas Republikas Jaunatnes politikas likumā ir noteikti jaunatnes politikas ieviešanas pamatprincipi – paritāte un subsidiaritāte, dalība un informēšana, neatkarība un brīvprātīgums, sadarbības vadība, kopvadība (co-management), komunikācija u.c.¹². Nacionālajā jaunatnes politikas attīstības programmā 2011.-2019. gadam ir noteikts, ka ir jāveic jauniešu vajadzību un situācijas monitorings, taču rādītāji netiek apkopoti pēc vienotās metodoloģijas. Informācija tiek vākta par atsevišķajām jomām, t.sk. visās Eiropas Savienības valstīs rīkoto pētījumu ietvaros.

¹¹ Law on Youth Policy Framework. Republic of Lithuania. Pieejams: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_bin?p_id=245497

¹² Youth policy. Ministry of Social Security and Labour, Republic of Lithuania. Pieejams: <http://www.socmin.lt/index.php?-460861425>

KOPSAVILKUMS

Tā kā jaunatnes politika kopumā ir komplicēta un aptver ļoti plašu tēmu loku, lai izstrādātu jaunatnes politikas īstenošanas indeksu sākotnēji tika veikta:

Latvijas nacionāla līmeņa dokumentu analīze, padziļināti apskatot:

- Jaunatnes likumu;
- Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.-2018.gadam;
- Jaunatnes politikas valsts programma 2009.-2013.gadam;

Pētnieciskā ietvara Eiropas Savienībā analīze, padziļināti apskatot:

- Eiropas Padomes Rezolūcija par atjauninātu regulējumu Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010-2018)
- Eiropas Savienības jaunatnes stratēģija - ieguldīt jaunatnē, iesaistīt jauniešus. Atjaunināta atvērtās koordinācijas metode, kā risināt jauniešu problēmas un tiem pavērt jaunas iespējas
- Eiropas Savienības izstrādātos indikatorus jaunatnes jomā.

Citu valstu pieredzes analīze jaunatnes politikas situācijas pētniecībā, pievēršoties Nīderlandes, Igaunijas un Lietuvas piemēriem.

Kopumā, pēc dokumentu un citu valstu pieredzes analīzes tiek secināts, ka:

- Likumdošanā kopumā tiek identificētas galvenās jaunatnes politikas jomas, kurās ir jācenšas sasniegt konkrētus mērķus. Lai gan atsevišķi galveno jomu nosaukumi netiek iekļauti visos konkrētajos dokumentos, tiem tiek pievērsta uzmanība tematiski. Iepazīstoties ar dažādajiem dokumentiem un valstu pieredzēm, ir iespējams apgalvot, ka kopumā centrāli norādītās 8 jomas visaptveroši pievēršas jaunatnes politikas jautājumiem. Tiek nolemts izmantot šīs jomas arī jaunatnes politikas īstenošanas indeksa izstrādē. Šīs jomas ir – izglītība un apmācība; līdzdalība, brīvprātīgais darbs, jaunrade un kultūra, nodarbinātība un uzņēmējdarbībā, veselības aizsardzība un labklājība, sociālā iekļaušana, un jaunatne un pasaule.
- Visos no apskatītajiem dokumentiem noteiktā mērā uzmanība tiek pievērsta centrālajiem politikas veidošanas principiem, aspektiem, kuri norāda kādā virzienā ir jāattīsta jaunatnes politika un kādi ir vēlamie tās rezultāti. Galvenie no šiem principiem ir saistīti ar Jaunatnes likumā definētajiem politikas pamatprincipiem – līdzdalību, vienlīdzību, interešu ievērošanas, integrācijas u.c. Balstoties uz šo secinājumu tiek gūts pamatojums indeksa sistēmas aprēķinam, pieņemot, ka pozitīvāk ir vērtējamas situācijas, kad tiek pilnībā

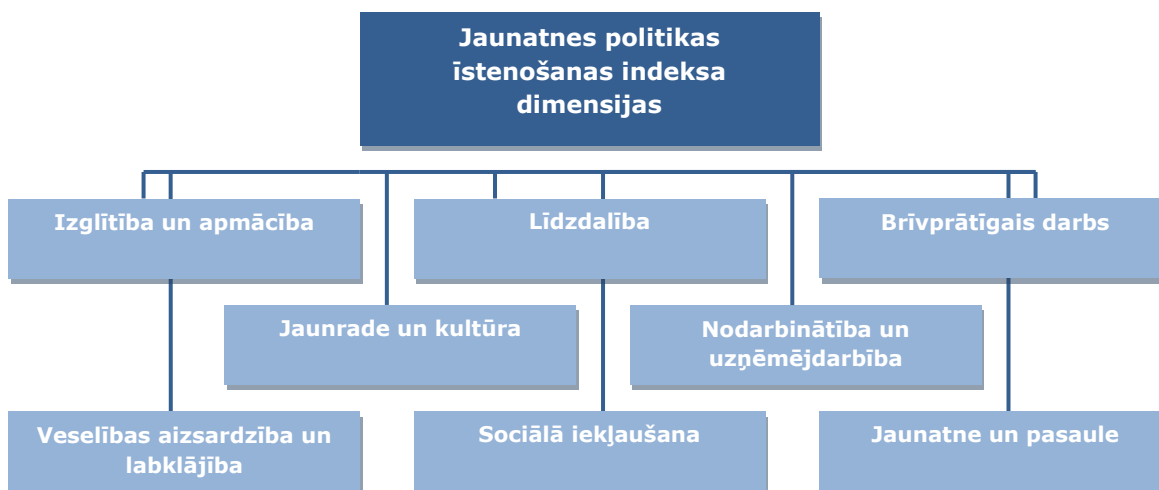
īstenoti Jaunatnes likumā noteikti pamatprincipi – t.i. jaunieši ir aktīvi līdzdalībā, izjūt vienlīdzību, izjūt iespējas paust savu viedokli, u.c.

- Lai gan citās valstīs tiek veikti kvalitatīvi un dažādu politikas jomu visaptveroši mērījumi jaunatnes politikas jomā, Latvijā šādi mērījumi nav izmantojami jauniešu mērķa grupas izpētei piemērotas statistikas trūkuma dēļ. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss ir jāveido balstoties uz primāri iegūstamiem datiem, tos apstrādājot Latvijas situācijai piemērotā sistēmā. Indeksa rezultātu apstrādes sistēmas principi tiek veidoti matemātiski apstrādājot rezultātus.

1.3. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa koncepcija

Balstoties uz citu nozīmīgu valsts dokumentu analīzes rezultātiem un citu valstu pieredzes apskatiem, tika secināts, ka Eiropas Savienības Padomes rezolūcijā norādītās galvenās darbības jomas aptver visus nozīmīgākos jaunatnes politikas aspektus un virzienus, tādēļ Latvijas jaunatnes politikas īstenošanas indeksa veidošana tika balstīta uz šīm 8 jaunatnes politikas jomām, nosakot tās par 8 jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensijām.

1.Attēls. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensijas.

JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANAS INDEKSA DIMENSIJAS

Izglītība un apmācība

Izglītība kopumā tiek uzskatīta par kvalitatīvas un spējīgas sabiedrības attīstības pamatu, tādēļ izglītības un dažāda veida apmācību kvalitātes un pieejamības jautājumiem jaunatnes politikas kontekstā tiek pievērsta īpaši padziļināta uzmanība. Tāpat sabiedrības attīstībai nozīmīga ir daudzpusīga un dažādas izglītības pieejamība, kas, ne tikai sniedz iespējas īstenot noteiktas vēlmes, bet tajā pat laikā arī atklāj alternatīvas izglītības un attīstības iespējas. Politikas īstenošanas indeksa kontekstā izglītības un apmācības dimensijā ietvertie jautājumi kopumā sniedz atbildi uz jautājumu:

Kādas ir jauniešu iespējas iegūt viņiem vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru?

Lai noskaidrotu atbildes uz šo kopējo dimensijas jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par izglītības un apmācības pakalpojumu pieejamību, šīs pieejamības atbilstību reālajām pakalpojumu izmantošanas vēlmēm, kopējo izglītības kvalitātes un skolas piedāvāto aktivitāšu apjoma novērtējumu.

Līdzdalība

Līdzdalība kopumā ir ļoti plašs jēdziens, kas ietver dažādas līdzdalības aspektus un formas. Dažādu līdzdalības formu pieejamība un sasniedzamība veicina ne tikai indivīda personīgo attīstību, bet arī tolerantas un rīcībspējīgas sabiedrības veidošanos. Līdzdalības kontekstā ir īpaši svarīgi pievērsties tieši jaunatnes līdzdalībai dažādās aktivitātēs un sabiedrības procesos, jo tieši šādā veidā jauniešiem tiek atklātas iespējas pierādīt sevi un veidot vidi sev apkārt. Politikas īstenošanas indeksa līdzdalības dimensijā ietvertie jautājumi kopumā sniedz atbildi uz jautājumu:

Cik aktīvi ir jaunieši kopumā un kādi līdzdalības veidi ir jauniešiem aktuālākie?

Lai noskaidrotu atbildes uz centrālo dimensijas jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par to, cik lielā mērā dažādu līdzdalības aktivitāšu pieejamība atbilst jauniešu reālajai vēlmei iesaistīties dažādās līdzdalības formās, par to, kāds ir pašreizējais līdzdalības rādītājs jauniešu vidū, kāda ir jauniešu līdzdalības pieredze un kā jaunieši novērtē informācijas pieejamību par dažādām līdzdalības aktivitātēm.

Brīvprātīgais darbs

Jaunatnes brīvprātīgā darba veicināšana un atbalstīšana ir viena no jaunatnes politikas prioritātēm. Galvenie ieguvumi no brīvprātīgā darba veikšanas ir jauniešiem pašam – viņa zināšanu, prasmju, iemaņu attīstība un lietderīga brīvā laika pavadīšana. Tomēr, kā pierādījuši pētījumi¹³, brīvprātīgā darba veikšana jauniešu vidū Latvijā nav aktuāla, un jaunieši īsti neizprot brīvprātīgā darba nozīmi un ieguvumus no tā veikšanas. Lai izprastu kāds ir brīvprātīgā darba attīstības potenciāls un reālā situācija, politikas īstenošanas indekss brīvprātīgā darba dimensijā ietver jautājumus, kuri sniedz atbildi uz jautājumu:

Cik lielā mērā jaunieši ir ieinteresēti brīvprātīgā darba veikšanā?

Lai noskaidrotu atbildi uz šo dimensijas kopējo jautājumu, tiek noskaidrota jauniešu brīvprātīgā darba veikšanas regularitāte, vēlme turpmākajā gadā veikt brīvprātīgo darbu un kopējās informācijas par brīvprātīgo darbu pieejamība.

Jaunrade un kultūra

Jauniešu attīstība lielā mērā ir saistīta tieši ar kultūras, sociālo un ekonomisko vidi, kurā jaunieši attīstās. Plašs kultūras skatījums sniedz jauniešiem iespējas „redzēt” un „zināt” vairāk, meklēt dažādus risinājumus un izvērtēt dažādus rīcības modeļus

¹³ SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” LR Bērnu un ģimenes lietu ministrijas pasūtījumā „Jauniešu sociālās un politiskās darbības izpēte Latvijā. Gala ziņojums”. Rīga, 2007. 91.lpp. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/jaunatne/petijumi/Jauniesu_socialas_un_politiskas_darbibas_izpete_Latvija.pdf

ikdienas situācijās. Tieši plaša dažādu zināšanu bāze tiek uzskatīta par jaunrades un inovāciju veicinātāju sabiedrībā, savukārt tieši jaunrades reālais līmenis un potenciāls veicina sabiedrības ekonomiskās un sociālās situācijas uzlabošanu.

Latvijas līmenī uzmanība tiek pievērsta tieši kopējā aktivitātes līmeņa identificēšanai, kas norāda, cik lielā mērā tiek apmierinātas jauniešu vajadzības pēc jaunrades un kultūras aktivitātēm. Jaunrades un kultūras dimensijas kopējais jautājums ir:

Cik aktīvi ir jaunieši iesaistoties dažādās kultūras aktivitātēs?

Lai noskaidrotu atbildi uz šo jautājumu, jauniešiem tiek uzdots jautājumu kopums par interesi izmantot dažādus kultūras pakalpojumus, par dažādu pasākumu pieejamības atbilstību pakalpojumu izmantošanas interesi, kā arī par aktivitātes līmeni pasākumu organizēšanas iniciēšanai.

Nodarbinātība un uzņēmējdarbība

Jautājumi, kas saistīti ar jaunatnes nodarbinātību mūsdienās gan Eiropas, gan Latvijas līmenī ir īpaši aktuāli – bieži tiek diskutēts par jaunatnes bezdarbu, apgūto zināšanu līmeņa un kvalitātes neatbilstību darba tirgus prasībām, grūtībām savienot darbu ar mācībām un dažāda vecuma jauniešiem piemērotu nodarbinātības veidu trūkumu. Tajā pašā laikā, kad pastāv sarežģījumi jaunatnes nodarbinātības jomā, paralēli tiek norādīts, ka ekonomisko attīstību var veicināt kvalitatīvas uzņēmējdarbības attīstība un jaunu, inovatīvu uzņēmumu veidošanās.

Šādu skatījumu kontekstā lielākā uzmanība jāpievērš jautājumiem par apgūto prasmju kvalitāti un piemērotību darba tirgum, kā rezultātā jauniešiem tiktu nodrošināta konkurētspējīga pozīcija, sagatavojoties dzīvei pēc izglītības apgūšanas.

Nodarbinātības un uzņēmējdarbības dimensijas kopējais jautājums ir:

Kā jaunieši novērtē savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar iekļaušanos darba tirgū?

Lai rastu atbildi uz šo jautājumu, tiek noskaidroti jauniešu viedokļi par viņu apgūto prasmju piemērotību darba tirgum, īpaši pievēršoties prasmēm un zināšanām, kuras apgūtas skolā un studijās, un prasmēm un zināšanām, kuras apgūtas interešu vai neformālās izglītības vietās, kā arī par vēlamākajām nodarbinātības formām nākotnē.

Veselības aizsardzība un labklājība

Veselības un labklājības līmenis kopumā tiek mērīts ļoti dažādi (piemēram, kopējie labklājības un dzīves kvalitātēs pētījumi; atsevišķi OECD finansētie pētījumi), tomēr visbiežāk pētījumos padziļināta uzmanība tiek pievērsta atsevišķiem,

konkrētiem veselības, sociālās politikas vai labklājības aspektiem. Kopumā iegūtā informācija ir salīdzinoši sadrumstalota un sarežģīti pārvaldāma. Lai Jaunatnes politikas īstenošanas kontekstā iegūtie dati būtu savstarpēji salīdzināmi, ērti iegūstami un salīdzinoši viegli analizējami un izmantojami, tiek pieņemts, ka galvenais princips šīs dimensijas izstrādē ir vispārīgums. Kopējais veselības aizsardzības un labklājības dimensijas jautājums ir:

Kāds ir vispārējais jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmenis?

Lai gūtu atbildi uz šo jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par viņu dzīves kvalitātes novērtējumu, veselības stāvokli un fizisko aktivitāšu līmeni.

Sociālā iekļaušana

Sociālās iekļaušanas tematika aptver ne tikai jautājumus par emocionālo drošību vai līdzvērtīgu iespēju nodrošināšanu pēc dažādām pazīmēm atšķirīgām personām, sociālās iekļaušanas jautājumi ir arī jautājumi par labvēlīgas vides nodrošināšanu, kopējā savstarpējās uzticības līmeņa nodrošināšanu un iespējām ietekmēt sev nozīmīgus apkārtējos notikumus¹⁴. Kopējais jautājums Jaunatnes politikas īstenošanas kontekstā Sociālās iekļaušanas dimensijā ir:

Kāda ir jauniešu pašizjūta apkārtējā sociālajā vidē?

Šajā dimensijā tiek aptverti jautājumi par uzticības līmeni citiem cilvēkiem un par iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu dažādos sociālajos līmeņos.

Jaunatne un pasaule

Mūsdienu globalizētajā pasaulē ir radušās dažādas iespējas, kuras pirms vairākiem gadu desmitiem nepastāvēja. Interneta attīstība nodrošinājusi iespēju komunicēt ar dažādu tautību un valstu pārstāvjiem; ir pavērušās plašākas izglītības, nodarbinātības iespējas; paaugstinās ne tikai informētības pakāpe par dažādiem pasaules līmeņa notikumiem, bet arī interese par tiem.

Šobrīd jaunieši vairs nesaista savu ikdienu un dzīvi kopumā tikai ar kādu vienu nelielu teritoriālu vienību. Tāpēc ir nozīmīgi panākt to, ka jaunieši izprot savu „vietu” un nozīmi pasaulē – jauni cilvēki ir spējīgi, aktīvi rīkojoties un līdzdarbojoties, veidot sev patīkamu un piemērotu sociālo, ekonomisko un politisko vidi. Kopējais jautājums Jaunatnes politikas īstenošanas kontekstā Jaunatnes un pasaules dimensijā ir:

Kā jaunieši izjūt savas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu un cik lielā mērā jaunieši aktīvi interesējas par dažāda līmeņa notikumiem?

¹⁴ LR Labklājības ministrija. Sociālā iekļaušana. Situācijas raksturojums. Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/548>

Lai atbildētu uz šo dimensijas kopējo jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par informētības līmeni par notikumiem dažāda līmeņa teritoriālajās vienībās, par iespējām ietekmēt dažādu valsts un sabiedrības līmeņa lēmumu pieņemšanu un iespējām ietekmēt tieši jauniešu ikdienā un sadzīvē nozīmīgu jautājumu izlemšanu dažāda līmeņa teritoriālajās vienībās.

Indeksa dimensiju kopējais politikas jomu ietvars

Kopumā Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa jomās ir aptvertas galvenās likumdošanā definētās jaunatnes politikas darbības jomas. Visas identificētās dimensijas - izglītība un apmācība; līdzdalība; brīvprātīgais darbs; jaunrade un kultūra; nodarbinātība un uzņēmējdarbība; veselības aizsardzība un labklājība; sociālā iekļaušana; jaunatne un pasaule - ir nozīmīgi jaunatnes politikas virzieni, kuri tiek uzskatīti par centrālajiem jaunatnes politikas izveidē.

Katra no indeksa dimensijām atbild uz konkrētu jautājumu, kas ļauj indeksa vērtējumus analizēt ne tikai kopumā, bet arī par katru dimensiju atsevišķi, kā arī nodrošina ērtāku indeksa rezultātu salīdzināšanu gan dažādu teritoriālu vienību vidū, gan laika gaitā.

Izveidotais Jaunatnes politikas īstenošanas indekss balstās Latvijas Jaunatnes likumā norādītajos jaunatnes politikas pamatprincipos, un izmantojot indeksu ir iespējams noskaidrot dažādu jaunatnes politikas aspektu ietekmi uz jauniešu dzīvi un pašizjūtu, kā arī izvērtēt šo politikas aspektu sniegumu laika gaitā.

JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANAS INDEKSA SISTĒMAS IZMANTOŠANAS PLĀNS

Indekss ir rādītājs, kurā skaitliskā formā ir izteikts jaunatnes politikas īstenošanas rezultāts.

Izlase

Lai datu ievākšana būtu korekta, sākotnēji ir nepieciešams definēt izpētes apmēru, koncentrējoties uz noteiktu teritoriālu vienību. Lai iegūtu reprezentatīvu izlasi ir nepieciešams uzzināt kopējo jauniešu skaitu un demogrāfiskās īpašības noteiktajā teritoriālajā vienībā*.

Lai iegūtos rezultātus varētu attiecināt uz visiem konkrētās teritorijas jauniešiem, ir svarīgi, lai respondentu dalījums pētījuma izlasē atbilst kopējam teritoriālās vienības demogrāfiskajam sadalījumam:

- pēc dzimuma;
- pēc vecuma;
- pēc tautības.

Nepieciešamības gadījumā var izmantot kvotu metodi, kas nosaka precīzu respondentu skaitu, kas jāsavāc katrā demogrāfiskajā grupā noteiktajā teritoriālajā vienībā.

Piemērs: Izlase Latvijas gadījumā. Demogrāfiskais rādītājs – dzimums un vecums.

LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2012. gada 1. janvāri norāda, ka visā Latvijas teritorijā noteiktajā vecumā ir 51% vīriešu un 49 % sieviešu. Savukārt jauniešu sadalījums vecuma grupās no 13 līdz 15 gadiem – 15%; no 16 līdz 19 gadiem – 27%; no 20 līdz 25 gadiem – 58%.

Tas nozīmē, ka kopējam respondentu skaitam pētījuma izlasē ir jābūt šādā dalījumā:

Kopējā izlase, %	
Dzimums	
Vīrietis	51
Sieviete	49
Vecums	
13-15	15
16-19	27
20-25	58

Rezultātu precizitāte

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināmas statistiskās kļūdas robežas. Analizējot un interpretējot katrā pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās jeb ir mazākas par statistiskās kļūdas robežu, var uzskatīt par nenozīmīgām.

* Dati par jauniešu - personu vecumā no 13 līdz 25 gadiem – skaitu noteiktās teritoriālās vienībās ir pieejami Centrālās Statistikas pārvaldes publiskajos arhīvos.

Pētījuma rezultātu statistiskās kļūdas noteikšanas tabula

(ar 95% varbūtību)

Atbilžu sadalījums %	Respondentu skaits (bāze) n =												
	50	75	100	150	200	300	400	500	600	800	850	1000	1200
2 vai 98	3.9	3.2	2.7	2.2	1.9	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0	0.9	0.9	0.8
4 vai 96	5.4	4.4	3.8	3.1	2.7	2.2	1.9	1.7	1.6	1.4	1.3	1.2	1.1
6 vai 94	6.6	5.4	4.7	3.8	3.3	2.7	2.3	2.1	1.9	1.6	1.6	1.5	1.3
8 vai 92	7.5	6.1	5.3	4.3	3.8	3.1	2.7	2.4	2.2	1.9	1.8	1.7	1.5
10 vai 90	8.3	6.8	5.9	4.8	4.2	3.4	2.9	2.6	2.4	2.1	2.0	1.9	1.7
12 vai 88	9.0	7.4	6.4	5.2	4.5	3.7	3.2	2.8	2.6	2.3	2.2	2.0	1.8
15 vai 85	9.9	8.1	7.0	5.7	4.9	4.0	3.5	3.1	2.9	2.5	2.4	2.2	2.0
20 vai 80	11.1	9.1	7.8	6.4	5.5	4.5	3.9	3.5	3.2	2.8	2.7	2.5	2.3
25 vai 75	12.0	9.8	8.5	6.9	6.0	4.9	4.2	3.8	3.5	3.0	2.9	2.7	2.5
30 vai 70	12.7	10.4	9.0	7.3	6.4	5.2	4.5	4.0	3.7	3.2	3.1	2.8	2.6
35 vai 65	13.2	10.8	9.3	7.6	6.6	5.4	4.7	4.2	3.8	3.3	3.2	3.0	2.7
40 vai 60	13.6	11.1	9.6	7.8	6.8	5.5	4.8	4.3	3.9	3.4	3.3	3.0	2.8
45 vai 55	13.8	11.3	9.8	8.0	6.9	5.6	4.9	4.4	4.0	3.4	3.3	3.1	2.8
50 vai 50	13.9	11.3	9.8	8.0	6.9	5.7	4.9	4.4	4.0	3.5	3.4	3.1	2.8

Lai noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, nepieciešams zināt respondentu skaitu atbilstošajā apakšgrupā (tabulās apzīmēts ar "N") un pētījuma rezultātu izteiktu procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas +/- procentos ar 95%-tu varbūtību.

Piemēram, ja pētījuma rezultātā no visiem aptaujātajiem respondentiem (respondentu skaits Jaunatnes īstenošanas monitoringa gadījumā visā Latvijā ir n=1 000) tiek iegūta 75% atbilde, ka *jaunieši pašlaik līdzdarbojas kādā jaunatnes organizācijā*, tad ar 95%-tu varbūtību ir iespējams teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šajā jautājumā ir +/- 2,5% robežās. No tā izriet, ka *jauniešu grupa, kura ir minējusi, ka pašlaik līdzdarbojas kādā jaunatnes organizācijā* ir no 72,3% no 77,7%.

Statistiskās kļūdas iespējams samazināt, palielinot kopējo izlases apmēru. Tomēr jāņem vērā teritoriālajā vienībā reāli dzīvojošo jauniešu skaitu un pētījumam atvēlēto līdzekļu apmērs.

Datu ievākšana

Lai nodrošinātu indeksa salīdzināšanas iespējamību ar kopējo Latvijas Jaunatnes politikas īstenošanas indeksu, datu ievākšanā ir jāizmanto 2012.gada pētījumā izstrādātā Jaunatnes politikas indeksa īstenošanas anketa (*pievienota pielikumā*).

Lai izlasē būtu pārstāvēti gan latvieši, gan cittautieši, nepieciešamības gadījumā ir jāizmanto aptaujas anketas ne tikai latviešu, bet arī krievu valodā.

Aptauja var tikt veikta izmantojot dažādas datu ieguves metodes CAPI (*Computer Assisted Personal Interviews*), PAPI (*Paper Assisted Personal Interviews*), CAWI (*Computer Assisted Personal Interviews*) u.c. Metodes iespējams kombinēt.

Datu apstrāde

Pēc datu ievākšanas, dati tiek svērti pēc dzimuma, vecuma, tautības, reģiona un apdzīvotas vietas tipa. Atvērtās atbildes tiek apstrādātas. Tiek izvērtēta atbilžu precizitāte un no turpmākās analīzes izslēgtas nekorekti aizpildītas anketas.

Indeksa aprēķins

Lai nodrošinātu korektu indeksa rezultāta aprēķinu, dati ir jāapstrādā noteiktā sistēmā, kas ir padziļināti aprakstīta nodaļā „Indeksa svaru karte”.

Indeksa aprēķina process sastāv no:

- primāro rezultātu apstrādes, kad tiek iegūti kopumā 8 rādītāji (viens par katru dimensiju). Katras dimensijas rezultāts tiek izteikts punktu skalā no 0 līdz 100. Aprēķini padziļināti aprakstīti nodaļā „Indeksa svaru karte”.
- indeksa rezultāta aprēķina – kad lai nodrošinātu rezultātu objektivitāti un jaunatnes politikas dimensiju vienlīdzīgu nozīmi kopējā indeksa rādītājā, Jaunatnes politikas īstenošanas indekss tiek iegūts, saskaitot visu dimensiju rezultāta rādītājus, un iegūto rezultātu izdalot ar kopējo dimensiju skaitu.

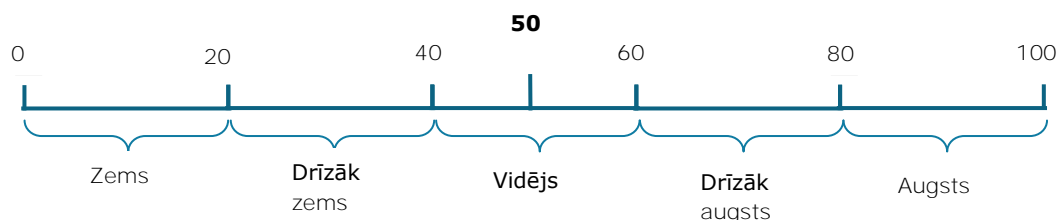
Indeksa aprēķina formulas paraugs.

$$\text{Indekss} = (68+47+41+68+56+66+50+55)/8$$

Indeksa rezultātu analīze

Gan iegūtais indeksa rezultāts, gan rezultāti katrā no indeksa dimensijām ir izteikti punktu skalā no 0 līdz 100.

Analīzes shēma. Punktu skala. Snieguma vērtējums.

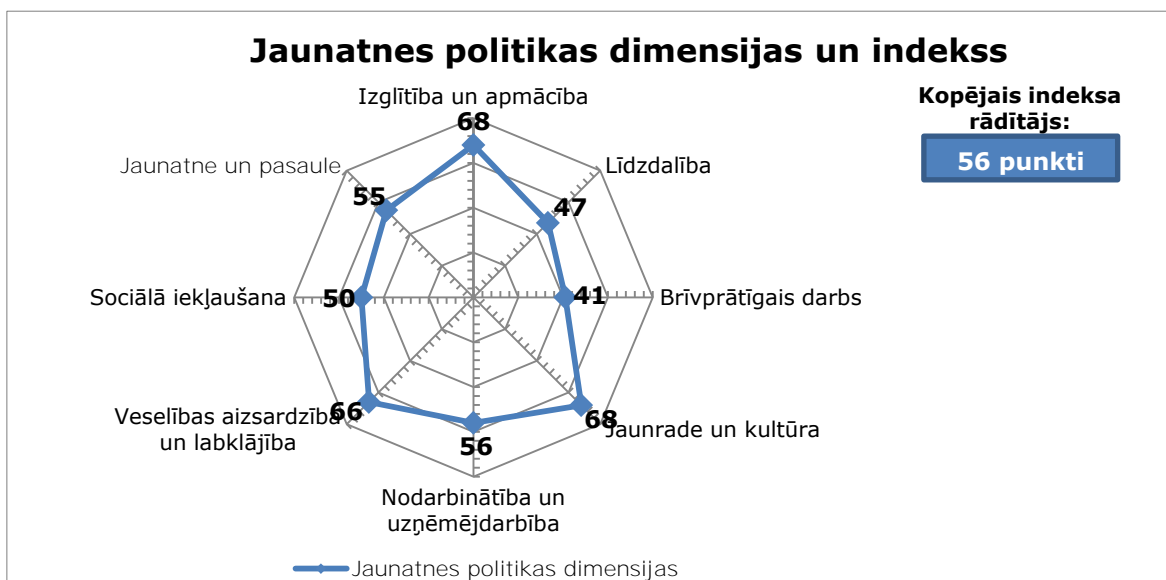
Rezultātu analīze tiek balstīta uz snieguma novērtēšanas skalu, kurā kopējais stāvokļa novērtējums tiek sadalīts 5 vienādās vērtējumu grupās (robežās ik pa 20 punktiem), kur katrai grupai atbilst noteikts vērtējums:

- no 0 līdz 20 punktiem – zems novērtējums;
- no 21 līdz 40 punktiem - drīzāk zems novērtējums;
- no 41 līdz 60 punktiem – vidējs novērtējums;
- no 61 līdz 80 punktiem - drīzāk augsts novērtējums;
- no 81 līdz 100 punktiem - drīzāk augsts novērtējums.

Indeksa dimensiju vai kopējais indeksa rezultāts tiek uzskatīts par ļoti augstu, ja indekss ir 81 punkts vai vairāk. Šis rādītājs - vismaz 81 punkts – tāpat tiek uzskatīts par vēlamu situāciju politikas novērtējuma kontekstā. Tomēr jāņem vērā tas, ka indeksu var uzlabot tikai pakāpeniski, piemēram, gada laikā reāli sasniedzams indeksa uzlabojums ir vismaz 3 indeksa punkti.

Tā kā kopējais Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa rezultāts (*skatīt piemēru*) tiek iegūts apkopot visu dimensiju vidējos rādītājos, šis indekss parāda jaunatnes vidējo rezultātu līmeni. Attiecīgi dimensiju rādītāji tiek salīdzināti pret indeksa vidējo rādītāju – norādot dimensijas, kurās kopumā ir augstāks vai zemāks vērtējums nekā indeksa kopējais rādītājs.

Jaunatnes politikas dimensiju grafiskais attēlojums ar skaitliskiem vērtējumiem. Piemērs.

Tāpat indekss nodrošina iespēju veikt salīdzinājumus starp dimensiju rezultātiem.

Tiek pieņemts, ka visos gadījumos var runāt par nozīmīgām atšķirībām, ja atšķirības ir vismaz 3 indeksa punkti. Tas nozīmē, ka, ja rezultāti starp dimensijām ir līdzīgi, piemēram, 55 un 56 punkti, nevar uzskatīt, ka vērtējumos ir nozīmīgas atšķirības. Tomēr, ja rezultātu vidū ir atšķirības vismaz par trīs punktiem, piemēram, 56 un 68 punkti, tad var apgalvot, ka rezultāti ir būtiski atšķirīgi.

INDEKSA SVARU KARTE

Indekss ir rādītājs, kurā skaitliskā formā izteikts jaunatnes politikas īstenošanas rezultāts. Tas tiek veidots, apstrādājot aptaujas veidā iegūtos 8 Jaunatnes politikas dimensiju novērtējumus, kā rezultātā vērtējums tiek iegūts gan par katru no 8 dimensijām, gan indeksa rādītājs par visām dimensijām kopumā. Indekss tiek izteikts skalā no 0 līdz 100.

Rezultātu apstrāde dimensiju līmenī

Turpmākajā sadaļā attēloti jautājumi, kas tiek izmantoti katras atsevišķās dimensijas rādītāja/rezultāta noskaidrošanai, un matemātiskās funkcijas un to paskaidrojumi, kas izmantojamas katras no šo dimensiju rādītāju aprēķinam.

Indeksa svaru kartes interpretācija

Indeksa svaru karte ir attēlota tabulas formātā, kurā ir kopumā 7 kolonnas:

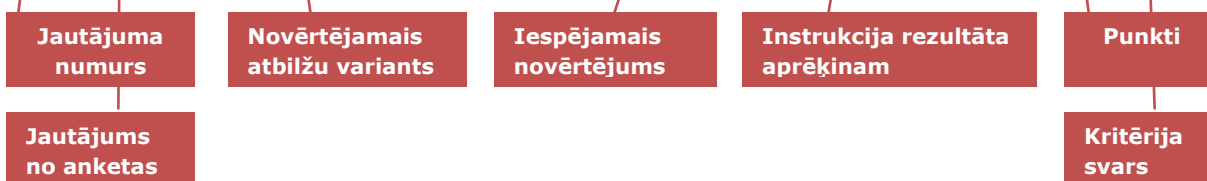
- 1. kolonna.** Anketā iekļautā jautājuma numurs;
- 2. kolonna.** Anketā iekļautais jautājums;
- 3. kolonna.** Atbilžu varianti/Novērtējamie atbilžu varianti* ;
- 4. kolonna.** Iespējamie novērtējumi/atbilžu varianti;
- 5.kolonna.** Instrukcijas rezultāta aprēķinam – kurā paskaidrots kā tiek apstrādāti/ir jāapstrādā no aptaujas iegūtie rezultāti un kāds ir maksimālais punktu skaits, kas iegūstams par katru jautājumu;
- 6. kolonna.** Punkti – kurā norādīts kāds punktu vērtējums ir piešķirams par katru no iespējamām sniegtajām atbildēm;
- 7. kolonna.** Kritērija svars – skaitlis no 0 līdz 1 ar kādu jāreizina katrā jautājumā iegūto punktu skaits, lai visās kategorijās iegūtais rezultāts būtu savstarpēji salīdzināms un pielietojams Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa aprēķinā.

Krāsu lietojums

- - Jautājumi, kuri ir tiek izmantoti indeksa aprēķinā
- - Jautājumi, kuri indeksa aprēķinā tiek izmantoti, apstrādājot iegūtās atbildes kopā ar cita jautājuma atbildēm.

*Jautājumi ir veidoti formā, kad ar vienu jautājumu tiek lūgts novērtēt vairākus iespējamus ar dimensiju aspektus, piemēram, jautājumā „Kā Tu novērtētu...” novērtējamie atbilžu varianti ir „Savas izglītības kvalitāti kopumā” un „Izglītības iestādes piedāvāto aktivitāšu/pulciņu daudzumu/dažādību”, attiecīgi šajā gadījumā respondents atsevišķi novērtē gan „Savas izglītības kvalitāti kopumā”, gan „Izglītības iestādes piedāvāto aktivitāšu/pulciņu daudzumu/dažādību”.

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
1. Izglītība un apmācība						
Q1.1.	Vai Tev ir pieejami?	1 - Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.) 2 - Valodu apguves kursi 3 - Deju pulciņš/grupa 4 - Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.)	1 - Jā 2 - Nē 3 - Grūti pateikt	Jautājums tiek izmantots Q2.10. aprēķinam. Jautājuma atbildes tiek arī atsevišķi iekļautas indeksā.	100	0.33
Q1.2.	Vai Tu vēlētos?	1 - Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.) 2 - Valodu apguves kursi 3 - Deju pulciņš/grupa 4 - Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.)	1 - Jā 2 - Nē 3 - Grūti pateikt	Jautājums netiek iekļauts indeksā, bet tiek izmantots Q2.10. aprēķinam		
Aprēķins no Q1.1. un Q1.2.	Rādītājs, aprēķināts no jautājumiem Q1.1. un Q1.2.	1 - Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.) 2 - Valodu apguves kursi 3 - Deju pulciņš/grupa 4 - Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.)	1 - Q1.1. un Q1.2. katrā no variantiem, abos jautājumos atbilde "Jā". 3 - Drīzāk negatīvi 4 - Ļoti negatīvi 5 - Grūti pateikt	Tiek savstarpēji analizēti jautājumu varianti no Q1.1. un Q1.2. izsakot procentuāli attiecību par piekļuvi pakalpojumiem un vēlmi tos izmantot.	100 25 0 0	0.33 1

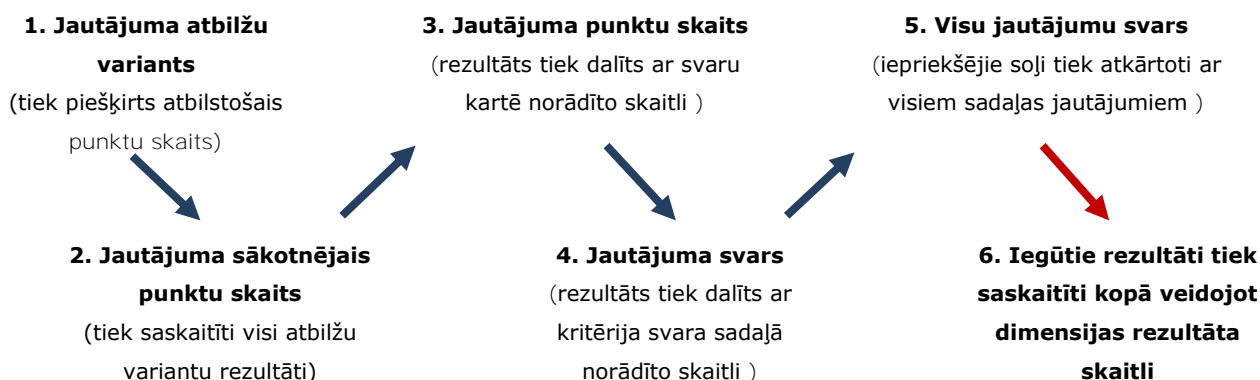
1.Attēls. Indeksa svaru kartes attēlojums aprēķinam dimensijas līmenī.

Dimensijas rezultāta aprēķina secība

Jaunatnes politikas īstenošanas indekss tiek rēķināts „no apakšas – uz augšu”, sākot aprēķinu ar nelielākajām vienībām un sākotnēji piešķirot novērtējamajiem atbilžu variantiem svaru kartē noteiktos vērtējumus. Attiecīgi, novērtējamie varianti viena jautājuma robežās tiek saskatīti un nepieciešamības gadījumā dalīti ar indeksa svaru kartē norādīto skaitli. Šāds aprēķins nodrošina, ka iegūtie dati būs noteiktā formā izmantojami turpmākajā analizē.

Pēc rezultāta iegūšanas jautājuma ietvaros, kopējais jautājuma rezultāts ir jāreizina ar kritērija svara sadaļā norādīto skaitli, piešķirot katram jautājumam vienādā skalā izteiktu vērtību. Pēc reizināšanas ar kritērija svara koeficientu, iegūtie rezultāti ir jāsaskaita, tādējādi izsakot dimensijas kopējo novērtējumu.

2.Attēls. Piemērs dimensijas rezultāta aprēķināšanas secībai

Izglītība un apmācība

Izglītības un apmācības dimensijā tiek uzdoti kopumā 3 jautājumi:

- 1.jautājums – novērtē 7 veidu pulciņu/aktivitāšu pieejamību;
- 2.jautājums – novērtē vēlmi turpmākā gada laikā izmantot šo 7 veidu pulciņus/aktivitātes;
- 3.jautājums – novērtē divus ar izglītību un izglītības iestādi saistītus aspektus;

Izglītības un apmācības dimensijas jautājumi:

Q1.1. Vai Tev ir pieejami (finansālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) šādi pulciņi/aktivitātes?

		Q1.1.		Grūti pateikt/N A
		Jā	Nē	
1	Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.)	1	2	8
2	Valodu apguves kursi	1	2	8
3	Deju pulciņš/grupa	1	2	8
4	Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.)	1	2	8
5	Vizuālās mākslas pulciņš/grupa	1	2	8
6	Dažādas radošās un tematiskās grupu aktivitātes (piem. teātra mākslas grupas, tehniskās jaunrades grupas, folkloras pulciņi, vides izglītības pulciņi, u.c.)	1	2	8
7	Dažādas tematiskās neformālās izglītības aktivitātes (nometnes, apmācības, pieredzes apmaiņa, izglītojošie semināri, iesaiste projektā, utt.)	1	2	8

Q1.2. Vai Tu vēlētos tuvākā gada laikā piedalīties šādos pulciņos/aktivitātes?

(Norādi, lūdzu, savu viedokli neatkarīgi no tā vai jau piedalies kādā pulciņā/aktivitātē vai ne).

		Q1.2.		Grūti pateikt/N A
		Jā	Nē	
1	Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.)	1	2	8
2	Valodu apguves kursi	1	2	8
3	Deju pulciņš/grupa	1	2	8
4	Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.)	1	2	8
5	Vizuālās mākslas pulciņš/grupa	1	2	8
6	Dažādas radošās un tematiskās grupu aktivitātes (piem. teātra mākslas grupas, tehniskās jaunrades grupas, folkloras pulciņi, vides izglītības pulciņi, u.c.)	1	2	8
7	Dažādas tematiskās neformālās izglītības aktivitātes (nometnes, apmācības, pieredzes apmaiņa, izglītojošie semināri, iesaiste projektā, utt.)	1	2	8

Q1.5. Kā Tu novērtētu

Ja esi pabeidzis mācības, lūdzu sniedz atbildi par pēdējo izglītības iestādi.

		Ļoti pozitīvi	Drīzāk pozitīvi	Drīzāk negatīvi	Ļoti negatīvi	Grūti pateikt / NA
1	Savas izglītības kvalitāti kopumā	1	2	3	4	8
2	Izglītības iestādes piedāvāto aktivitāšu/pulciņu daudzumu/dažādību	1	2	3	4	8

!!! Tāpat šajā dimensijā tiek izmantots rādītājs, kas nosaka, kādā mērā jauniešu iespējas izmantot noteiktos 7 dažādus pakalpojumu/aktivitāšu tipus (pieejamība) atbilst jauniešu interesei izmantot šos 7 dažādos pakalpojumu/aktivitāšu tipus. Šis rādītājs tiek izteikts izmantojot jautājumu Q1.1. un Q1.2. atbildes, analizējot to savstarpējās attiecības un sakritības.

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
1. Izglītība un apmācība						
Q1.1.	Vai Tev ir pieejami (finansiālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) šādi pulciņi/aktivitātes?	1 - Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.) 2 - Valodu apguves kursi 3 - Deju pulciņš/grupa 4 - Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.) 5 - Vizuālās mākslas pulciņš/grupa 6 - Dažādas radošās un tematiskās grupu aktivitātes (piem. teātra mākslas grupas, tehniskās jaunrades grupas, folkloras pulciņi, vides izglītības pulciņi, u.c.) 7- Dažādas tematiskās neformālās izglītības aktivitātes (nometnes, apmācības, pieredzes apmaiņa, izglītojošie semināri, iesaiste projektā, utt.)	1 - Jā 2 - Nē 3 - Grūti pateikt	■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. Aprēķinā tiek pieņemts, ka katra atbilde „jā” (par to, ka pakalpojums ir pieejams) sniedz 25 punktus. Maksimāli iegūstamais punktu skaits ir 100 punkti, t.i. ja visas aktivitātes ir „jā” (pieejamas), maksimālais jautājumā iegūstamais punktu skaits ir 100. ■Jautājums tiek izmantots arī Q1.10. aprēķinam.	100	0.33
Q1.2.	Vai Tu vēlētos tuvākā gada laikā piedalīties šādos pulciņos/aktivitātes?	1 - Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.) 2 - Valodu apguves kursi 3 - Deju pulciņš/grupa 4 - Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.) 5 - Vizuālās mākslas pulciņš/grupa 6 - Dažādas radošās un tematiskās grupu aktivitātes (piem. teātra mākslas grupas, tehniskās jaunrades grupas, folkloras pulciņi, vides izglītības pulciņi, u.c.) 7- Dažādas tematiskās neformālās izglītības aktivitātes (nometnes, apmācības, pieredzes apmaiņa, izglītojošie semināri, iesaiste projektā, utt.)	1 - Jā 2 - Nē 3 - Grūti pateikt	■Jautājums netiek iekļauts indeksā atsevišķi, bet iegūtās atbildes tiek izmantotas Q1.10. aprēķinam.		
Aprēķins no Q1.1. un Q1.2. - Q1.10	Rādītājs, aprēķināts no jautājumiem Q1.1. un Q1.2., kas norāda cik lielā mērā pieejamība atbilst jauniešu interesei piedalīties noteiktās aktivitātēs	1 - Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.) 2 - Valodu apguves kursi 3 - Deju pulciņš/grupa 4 - Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.) 5 - Vizuālās mākslas pulciņš/grupa 6 - Dažādas radošās un tematiskās grupu aktivitātes (piem. teātra mākslas grupas, tehniskās jaunrades grupas, folkloras pulciņi, vides izglītības pulciņi, u.c.) 7- Dažādas tematiskās neformālās izglītības aktivitātes (nometnes, apmācības, pieredzes apmaiņa, izglītojošie semināri, iesaiste projektā, utt.)	Aprēķins tiek veikts gadījumā, ja jautājumos Q1.1. un Q1.2. katrā no variantiem (par pieejamību un vēlmi izmantot), abos novērtējamajos atbilstu variantos atbilde "Jā".	■Tiek savstarpēji analizēti jautājumu varianti no Q1.1. un Q1.2. procentuāli izsakot attiecību par piekļuvu pakalpojumiem un vēlmi tos izmantot. Katra no 7 novērtējamajiem variantiem attiecība tiek izteikta punktos, piešķirot 100 punktus gadījumā, kad ir iespēja UN vēlme izmantot pakalpojumu. ■ Iegūtie punkti tiek saskaitīti kopā, un dalīti ar 7, izsakot kopējo skaitli skalā no 0 - 100.	100	0.33
Q1.5.	Kā Tu novērtētu	1 - Savas izglītības kvalitāti kopumā 2 - Izglītības iestādes piedāvāto aktivitāšu/pulciņu daudzumu /dažādību	1 - Ļoti pozitīvi 2 - Drīzāk pozitīvi 3 - Drīzāk negatīvi 4 - Ļoti negatīvi 5 - Grūti pateikt	■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. Par katru no atbildēm tiek aprēķināts punktu skaits no „Ļoti pozitīvi”(100) līdz „Ļoti negatīvi”(0).Kopējais iegūto punktu skaits tiek dalīts ar 2.	100 75 25 0 0	0.34

Līdzdalība

Līdzdalības dimensijā tiek uzdoti kopumā 5 jautājumi:

- 1.jautājums – novērtē 6 veidu pulciņu/aktivitāšu pieejamību;
- 2.jautājums – novērtē vēlmi turpmākā gada laikā izmantot šo 6 veidu pulciņus/aktivitātes;
- 3.jautājums – identificē vai norit pašreizējā līdzdalība;
- 4.jautājums – novērtē pēdējā gada līdzdalības aktivitāšu izmantošanas biežumu
- 5.jautājums - novērtē informācijas pieejamību par iespējām iesaistīties dažādās līdzdalības formās.

Līdzdalības dimensijas jautājumi:

Q2.1. Vai Tev ir iespēja (finansiālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) līdzdarboties šādās aktivitātēs?

		Q2.1.		
		Jā	Nē	Grūti pateikt/NA
1	Tematiskajās domubiedru grupās internetā	1	2	8
2	Tematiskajās domubiedru grupās klātienē (ārpus skolas/studijām)	1	2	8
3	Nevalstiskajās organizācijās	1	2	8
4	Jauniešu centros vai jaunatnes organizācijās	1	2	8
5	Dažādās sociālajās un sabiedriskajās aktivitātes Tavas dzīvesvietas tuvumā	1	2	8
6	Dažādas politiskajās aktivitātes/ politiskā viedokļa paušanā	1	2	8

Q2.2. Vai Tu vēlētos tuvākā gada laikā līdzdarboties šādās aktivitātēs?

Atzīmē, lūdzu, atbilžu variantu, kas vislielākā mērā atbilst Tavam viedoklim.

		Q2.2.		
		Jā	Nē	Grūti pateikt/NA
1	Tematiskajās domubiedru grupās internetā	1	2	8
2	Tematiskajās domubiedru grupās klātienē (ārpus skolas/studijām)	1	2	8
3	Nevalstiskajās organizācijās	1	2	8
4	Jauniešu centros vai jaunatnes organizācijās	1	2	8
5	Dažādās sociālajās un sabiedriskajās aktivitātes Tavas dzīvesvietas tuvumā	1	2	8
6	Dažādas politiskajās aktivitātes/ politiskā viedokļa paušanā	1	2	8

Q2.3. Vai Tu pašlaik līdzdarbojies kādā jaunatnes organizācijā?

- 1) Jā
- 2) Nē
- 3) Grūti pateikt

Filtrs: Tiem, kas mācās D5.1. atb. 1-4 uzdot visus jautājumus; tiem, kam D5.1. – 5 (nemācās) uzdot 2-5 jautājumu)

Q2.5. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies šādās aktivitātēs?

Rotēt jomas	12 Reizes vai biežāk	6-11 reizes	1-5 reizes	Ne reizes	Grūti pateikt /NA
1 Skolas aktivitātes (skolēnu/ studentu pašpārvalde, skolas pasākumi)	1	2	3	4	5
2 Interesu aktivitātes (pulciņi, interešu klubi un grupas ārpus skolas)	1	2	3	4	5
3 Sabiedriskās un sociālās aktivitātes (dalība nevalstiskajās organizācijās, vides sakopšana, talkas, brīvprātīgais darbs ar cilvēkiem vai dzīvniekiem, labdarības pasākumi u.c.)	1	2	3	4	5
4 Politiskās aktivitātes (diskusijas par politiku, vēlēšanas, dalība partiju darbībā)	1	2	3	4	5
5 Kultūras un izklaides aktivitātes (koncerti, sporta sacensības, festivāli, kino u.c.)	1	2	3	4	5

Filtrs: *Tiem, kas mācās D5.1. atb. 1-4 uzdot visus jautājumus; tiem, kam D5.1. – 5 (nemācās) uzdot 2-5 jautājumu)*

Q2.7. Novērtē, cik lielā mērā Tev ir pieejama informācija par iespējām iesaistīties...

Rotēt jomas	Ir pietiekoši daudz informācijas	Ir par maz informācijas	Nav nemaz informācijas	Neinteresē šāda informācija
1 ...savas skolas/ augstskolas aktivitātēs?	1	2	3	4
2 ... savas pašvaldības darbībā?	1	2	3	4
3 ... nevalstisko un sabiedrisko organizāciju darbībā?	1	2	3	4
4 ... jaunatnes organizāciju darbībā?	1	2	3	4
5 ... jauniešu pulciņu, klubīņu, interešu grupu aktivitātēs?	1	2	3	4
6 ... politisko organizāciju darbībā?	1	2	3	4

!!! Tāpat šajā dimensijā tiek izmantots rādītājs, kas nosaka, kādā mērā jauniešu iespējas izmantot noteiktos 7 dažādus pakalpojumu/aktivitāšu tipus (pieejamība) atbilst jauniešu interesei izmantot šos 7 dažādos pakalpojumu/aktivitāšu tipus. Šis rādītājs tiek izteikts izmantojot jautājumu Q2.1. un Q2.2. atbildes, analizējot to savstarpējās attiecības un sakritības.

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
2. Līdzdalība						
Q2.1.	Vai Tev ir iespēja (finansiālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) līdzdarboties šādās aktivitātēs?	1 - Tematiskajās domubiedru grupās internetā 2 - Tematiskajās domubiedru grupās klātienē (ārpus skolas/studijām) 3 - Nevalstiskajās organizācijās 4 - Jauniešu centros vai jaunatnes organizācijās 5 - Dažādās sociālajās un sabiedriskajās aktivitātes Tavas dzīvesvietas tuvumā 6 - Dažādas politiskajās aktivitātes/ politiskā viedokļa paušanā	1 - Jā 2 - Nē 3 - Grūti pateikt	■Jautājums netiek iekļauts indeksā atsevišķi, bet iegūtās atbildes tiek izmantotas Q2.10. aprēķinam.		
Q2.2.	Vai Tu vēlētos tuvākā gada laikā līdzdarboties šādās aktivitātēs?	1 - Tematiskajās domubiedru grupās internetā 2 - Tematiskajās domubiedru grupās klātienē (ārpus skolas/studijām) 3 - Nevalstiskajās organizācijās 4 - Jauniešu centros vai jaunatnes organizācijās 5 - Dažādās sociālajās un sabiedriskajās aktivitātes Tavas dzīvesvietas tuvumā 6 - Dažādas politiskajās aktivitātes/ politiskā viedokļa paušanā	1 - Jā 2 - Nē 3 - Grūti pateikt	■Jautājums netiek iekļauts indeksā atsevišķi, bet iegūtās atbildes tiek izmantotas Q2.10. aprēķinam.		
Aprēķins no Q2.1. un Q2.2. - Q2.10	Rādītājs, aprēķināts no jautājumiem Q2.1. un Q2.2., kas norāda cik lielā mērā pieejamība atbilst jauniešu interesei piedalīties noteiktās aktivitātēs	1 - Tematiskajās domubiedru grupās internetā 2 - Tematiskajās domubiedru grupās klātienē (ārpus skolas/studijām) 3 - Nevalstiskajās organizācijās 4 - Jauniešu centros vai jaunatnes organizācijās 5 - Dažādās sociālajās un sabiedriskajās aktivitātes Tavas dzīvesvietas tuvumā 6 - Dažādas politiskajās aktivitātes/ politiskā viedokļa paušanā	Aprēķins tiek veikts gadījumā, ja jautājumos Q2.1. un Q2.2. katrā no variantiem (par pieejamību un vēlmi izmantot), abos novērtējamos atbilžu variantos atbilde "Jā".	■Tiek savstarpēji analizēti jautājumu varianti no Q2.1. un Q2.2. izsakot procentuāli attiecību par piekļuvi pakalpojumiem un vēlmi tos izmantot. Katra no 6 vērtējamajiem variantiem attiecība tiek izteikta punktos, piešķirot 100 punktus par gadījumu, kad ir iespēja UN vēlme izmantot pakalpojumu. ■6 gadījumu punkti tiek saskaitīti kopā, un dalīti ar 6, izsakot kopējo skaitli skalā no 0- 100.	100	0.25
Q2.3.	Vai Tu pašlaik līdzdarbojies kādā jaunatnes organizācijā?	1 - Jā 2 - Nē 3 - Grūti pateikt		■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. Atbilde „jā” vērtējums ir 100 punkti; atbildes „nē” vērtējums – 0 punktu.	100 0 0	0.25

2. Līdzdalība (tabulas turpinājums)						
Q2.5.	Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies šādās aktivitātēs?	1 - Skolas aktivitātes (skolēnu/ studentu pašpārvalde, skolas pasākumi)	1 - 12 Reizes vai biežāk	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Aprēķinā tiek pieņemts, ka katra atbilde „1-12 reizes vai biežāk” sniedz 100 punktus, atbilde „2- 6-11 reizes” sniedz 75 punktus, u.tt.</p> <p>■Kopējais punktu skaits tiek dalīts ar 5, lai iegūtu skaitli skalā no 0-100.</p> <p>■Tiem, kuri nemācās, kopējais punktu skaits tiek dalīts ar 4.</p>	100	0.25
		2 - Interesu aktivitātes (pulciņi, interešu klubi un grupas ārpus skolas)	2 - 6-11 reizes		75	
		3 - Sabiedriskās un sociālās aktivitātes (dalība nevalstiskajās organizācijās, vides sakopšana, talkas, brīvprātīgais darbs ar cilvēkiem vai dzīvniekiem, labdarības pasākumi u.c.)	3 - 1-5 reizes		50	
		4 - Politiskās aktivitātes (diskusijas par politiku, vēlēšanas, dalība partiju darbībā)	4 - Ne reizes		0	
		5 - Kultūras un izklaides aktivitātes (koncerti, sporta sacensības, festivāli, kino u.c.)	5 - Grūti pateikt/NA		0	
Q2.7.	Novērtē, cik lielā mērā Tev ir pieejama informācija par iespējām iesaistīties...	1 - ...savas skolas/ augstskolas aktivitātēs?	1 - Ir pietiekoši daudz informācijas	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Aprēķinā tiek pieņemts, ka katra atbilde „1-Ir pietiekoši daudz informācijas” sniedz 100 punktus un atbilde „2- Ir par maz informācijas” sniedz 25 punktus.</p> <p>■Kopējais punktu skaits tiek dalīts ar 6, lai iegūtu skaitli skalā no 0 - 100.</p> <p>■Tiem, kuri nemācās, kopējais punktu skaits tiek dalīts ar 5.</p>	100	0.25
		2 - ... savas pašvaldības darbībā?	2 - Ir par maz informācijas		25	
		3 - ... nevalstisko un sabiedrisko organizāciju darbībā?	3 - Nav nemaz informācijas		0	
		4 - ... jaunatnes organizāciju darbībā?	4 - Neinteresē šāda informācija		0	
		5 - ... jauniešu pulciņu, klubiņu, interešu grupu aktivitātēs?				
		6 - ... politisko organizāciju darbībā?				

Brīvprātīgais darbs

Brīvprātīgā darba dimensijā tiek uzdoti kopumā 3 jautājumi:

- 1.jautājums – identificē brīvprātīgā darba veikšanas biežumu pēdējā gada laikā;
- 2.jautājums – novērtē vēlmi turpmākā gada laikā veikt brīvprātīgo darbu;
- 3.jautājums - novērtē informācijas pietiekamību par iespējām veikt brīvprātīgo darbu.

Brīvprātīgā darba dimensijas jautājumi:

Q.3.2. Cik bieži Tu esi veicis/veikusi brīvprātīgo darbu pēdējā gada laikā?

- 1) Veicu regulāri, vairākas reizes gadā (4 un vairāk reizes)
- 2) Veicu dažas reizes gadā (2-3 reizes)
- 3) Veicu vienu reizi gadā
- 4) *Pēdējā gada laikā brīvprātīgo darbu neesmu veicis/veikusi*

Q.3.3. Vai Tu vēlies nākamā gada laikā veikt brīvprātīgo darbu?

- 1) Noteikti vēlos veikt brīvprātīgo darbu
- 2) Drīzāk vēlos veikt brīvprātīgo darbu
- 3) Drīzāk nevēlos veikt brīvprātīgo darbu
- 4) Noteikti nevēlos veikt brīvprātīgo darbu

Q3.4. Kā Tu kopumā vērtētu informācijas pietiekamību par iespējām veikt brīvprātīgo darbu?

- 1) Informācija ir pilnīgi pietiekama
- 2) Informācija ir drīzāk pietiekama
- 3) Informācija drīzāk nav pietiekama
- 4) Informācija pilnībā nav pietiekama
- 5) *Grūti pateikt*

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
3. Brīvprātīgais darbs						
Q.3.2.	Cik bieži Tu esi veicis/veikusi brīvprātīgo darbu pēdējā gada laikā?	1 - Veicu regulāri, vairākas reizes gadā (4 un vairāk reizes)		<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Aprēķinā tiek pieņemts, ka atbilde „1-veicu regulāri, vairākas reizes gadā” sniedz 100 punktus, atbilde „2- 6-11 reizes” sniedz 75 punktus, u.tt.</p>	100	0.33
		2 - Veicu dažas reizes gadā (2-3 reizes)			75	
		3 - Veicu vienu reizi gadā			50	
		4 - Pēdējā gada laikā brīvprātīgo darbu neesmu veicis/veikusi			0	
Q.3.3.	Vai Tu vēlies nākamā gada laikā veikt brīvprātīgo darbu?	1 - Noteikti vēlos veikt brīvprātīgo darbu		<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Aprēķinā tiek pieņemts, ka atbilde „1-noteikti vēlos veikt brīvprātīgo darbu” sniedz 100 punktus, atbilde „2- drīzāk vēlos veikt brīvprātīgo darbu” sniedz 75 punktus, u.tt.</p>	100	0.34
		2 - Drīzāk vēlos veikt brīvprātīgo darbu			75	
		3 - Drīzāk nevēlos veikt brīvprātīgo darbu			25	
		4 - Noteikti nevēlos veikt brīvprātīgo darbu			0	
Q3.4.	Kā Tu kopumā vērtētu informācijas pietiekamību par iespējām veikt brīvprātīgo darbu?	1 - Informācija ir pilnīgi pietiekama		<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Aprēķinā tiek pieņemts, ka atbilde „1-informācija ir pilnīgi pietiekama” sniedz 100 punktus, atbilde „2-informācija ir drīzāk pietiekama” sniedz 75 punktus, u.tt.</p>	100	0.33
		2 - Informācija ir drīzāk pietiekama			75	
		3 - Informācija drīzāk nav pietiekama			25	
		4 - Informācija pilnībā nav pietiekama			0	
		5 - Grūti pateikt			0	

Jaunrade un kultūra

Jaunrades un kultūras dimensijā tiek uzdoti kopumā 3 jautājumi:

- 1.jautājums – novērtē jauniešu iniciatīvu noteiktās aktivitātes formās;
- 2.jautājums – novērtē 4 kultūras aktivitāšu pieejamību;
- 3.jautājums - novērtē vēlmi turpmākā gada laikā izmantot šo 4 veidu kultūras aktivitātes.

Jaunrades un kultūras dimensijas jautājumi:

Q4.1. Cik lielā mērā Tavai rīcībai atbilst katrs no šiem apgalvojumiem? Lūdzu, novērtē savu atbildi skalā „pilnībā atbilst”, „drīzāk atbilst”, „drīzāk neatbilst” vai „pilnībā neatbilst”.

		Pilnībā atbilst	Drīzāk atbilst	Drīzāk neatbilst	Pilnībā neatbilst	Grūti pateikt/NA
1	Es bieži iesaistos dažādu kultūras pasākumu organizēšanā	1	2	3	4	8
2	Es regulāri organizēju dažādus pasākumus saviem draugiem	1	2	3	4	8

Q4.2. Vai Tev ir iespēja (finansiālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) izmantot šādus pakalpojumus?

		Q4.2.		Grūti pateikt/NA
		Jā	Nē	
1	Kultūras pasākumu apmeklējums (opera, teātris, klasiskās mūzikas koncerts, izstādes u.c.)	1	2	8
2	Populārās/masu kultūras pasākumu apmeklējums (pasaules slaveno dziedātāju uzstāšanās, dažādi vasaras festivāli)	1	2	8
3	Kultūras objektu apmeklējums (pilis, pieminekļi, u.c.)	1	2	8
4	Ceļojums uz citu valsti	1	2	8

Q4.3. Vai Tu vēlētos nākamā gada laikā izmantot šādus pakalpojumus?

Atzīmē, lūdzu, atbilžu variantu, kas vislielākā mērā atbilst Tavam viedoklim.

		Q4.3.		Grūti pateikt/NA
		Jā	Nē	
1	Kultūras pasākumu apmeklējums (opera, teātris, klasiskās mūzikas koncerts, izstādes u.c.)	1	2	8
2	Populārās/masu kultūras pasākumu apmeklējums (pasaules slaveno dziedātāju uzstāšanās, dažādi vasaras festivāli)	1	2	8
3	Kultūras objektu apmeklējums (pilis, pieminekļi, u.c.)	1	2	8
4	Ceļojums uz citu valsti	1	2	8

!!! Tāpat šajā dimensijā tiek izmantots rādītājs, kas nosaka, kādā mērā jauniešu iespējas izmantot noteiktos 4 kultūras pakalpojumus veidus (pieejamība) atbilst jauniešu interesei izmantot šos 4 kultūras pakalpojumu veidus. Šis rādītājs tiek izteikts izmantojot jautājumu Q4.2. un Q4.3. atbildes, analizējot to savstarpējās attiecības un sakritības.

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
4. Jaunrade un kultūra						
Q4.1.	Cik lielā mērā Tavai rīcībai atbilst katrs no šiem apgalvojumiem? Lūdzu, novērtē savu atbildi skalā „pilnībā atbilst”, „drīzāk atbilst”, „drīzāk neatbilst” vai „pilnībā neatbilst”.	1 - Es bieži iesaistos dažādu kultūras pasākumu organizēšanā	1 - Pilnībā atbilst	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Aprēķinā tiek pieņemts, ka katra atbilde „1-pilnībā atbilst” sniedz 100 punktus, atbilde „2- drīzāk atbilst” sniedz 75 punktus, atbilde „3 – drīzāk neatbilst” sniedz 25 punktus u. tt.</p> <p>■Kopējais iegūto punktu skaits tiek dalīts ar 2, lai iegūtu skaitli skalā no 0-100.</p>	100	0.33
		2 - Es regulāri organizēju dažādus pasākumus saviem draugiem	2 - Drīzāk atbilst		75	
			3 - Drīzāk neatbilst		25	
			4 - Pilnībā neatbilst		0	
			5 - Grūti pateikt/NA		0	
Q4.2.	Vai Tev ir iespēja (finansiālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) izmantot šādus pakalpojumus?	1 - Kultūras pasākumu apmeklējums (opera, teātris, klasiskās mūzikas koncerts, izstādes u.c.)	1 - Jā	<p>■Jautājums netiek iekļauts indeksā atsevišķi, bet iegūtās atbildes tiek izmantotas Q4.10. aprēķinam.</p>		
		2 - Populārās/masu kultūras pasākumu apmeklējums (pasaules slaveno dziedātāju uzstāšanās, dažādi vasaras festivāli)	2 - Nē			
		3 - Kultūras objektu apmeklējums (pilis, pieminekļi, u.c.)	3 - Grūti pateikt			
		4 - Ceļojums uz citu valsti				
Q4.3.	Vai Tu vēlētos nākamā gada laikā izmantot šādus pakalpojumus?	1 - Kultūras pasākumu apmeklējums (opera, teātris, klasiskās mūzikas koncerts, izstādes u.c.)	1 - Jā	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. Aprēķinā tiek pieņemts, ka katra atbilde „jā” (pieejamība) sniedz 25 punktus. Maksimāli iegūstamais punktu skaits ir 100 punkti</p> <p>■Jautājums tiek izmantots arī Q4.10. aprēķinam.</p>	100	0.33
		2 - Populārās/masu kultūras pasākumu apmeklējums (pasaules slaveno dziedātāju uzstāšanās, dažādi vasaras festivāli)	2 - Nē			
		3 - Kultūras objektu apmeklējums (pilis, pieminekļi, u.c.)	3 - Grūti pateikt			
		4 - Ceļojums uz citu valsti				
Aprēķins no Q4.2. un Q4.3. - Q4.10	Rādītājs, aprēķināts no jautājumiem Q4.2. un Q4.3., kas norāda cik lielā mērā pieejamība atbilst jauniešu interesei piedalīties noteiktās kultūras aktivitātēs	1 - Kultūras pasākumu apmeklējums (opera, teātris, klasiskās mūzikas koncerts, izstādes u.c.)	Aprēķins tiek veikts gadījumā, ja jautājumos Q2.1. un Q2.2. katrā no variantiem (par pieejamību un vēlmi izmantot), abos novērtējamajos atbilžu variantos atbilde "Jā".	<p>■Tiek savstarpēji analizēti jautājumu varianti no Q4.2. un Q4.3. izsakot procentuāli attiecību par piekļuvi pakalpojumiem un vēlmi tos izmantot. Katra no 4 vērtējamajiem variantiem attiecība tiek izteikta punktos, piešķirot 100 punktus par gadījumu, kad ir iespēja UN vēlme izmantot pakalpojumu.</p> <p>■4 gadījumu punkti tiek saskaitīti kopā, un dalīti ar 4, izsakot kopējo skaitli skalā</p>	100	0.34
		2 - Populārās/masu kultūras pasākumu apmeklējums (pasaules slaveno dziedātāju uzstāšanās, dažādi vasaras festivāli)				
		3 - Kultūras objektu apmeklējums (pilis, pieminekļi, u.c.)				
		4 - Ceļojums uz citu valsti				

Nodarbinātība un uzņēmējdarbība

Nodarbinātības un uzņēmējdarbības dimensijā tiek uzdoti kopumā 3 jautājumi:

- 1.jautājums – identificē jauniešu vēlamo nākotnes nodarbinātības formu;
- 2.jautājums – novērtē izglītības vai apmācību ceļā apgūtās zināšanas saistībā ar iekļaušanos darba tirgū;
- 3.jautājums - novērtē kopējo izglītības pieredzi saistībā ar iekļaušanos darba tirgū.

Nodarbinātības un uzņēmējdarbības dimensijas jautājumi:

Q5.1. Ja Tev šodien vajadzētu izvēlēties starp dažādiem iespējamiem nodarbošanās veidiem nākotnē, kuram no tiem Tu dotu priekšroku?

- 1) Būt par darba ņēmēju (darbinieks kādā uzņēmumā)
- 2) Būt par pašnodarbināto (individuāls uzņēmējs, kas pats rada un pārdod preces un pakalpojumus)
- 3) Būt par darba devēju (persona, kas vada uzņēmumu un nodarbina citas personas)
- 4) *Cits (lūdzu, norādi)* _____
- 5) *Grūti pateikt*

Q5.2. Tavuprāt, cik lielā mērā, šīs Tavas prasmes ... Tev palīdzētu (palīdzēja) veiksmīgi iekļauties darba tirgū?

Tiem, kuri šobrīd nemācās jautājumi, tiek uzdoti pagātnes formā – vai iepriekš apgūtās lietas palīdzēja utt.

		Sniegtu /(sniedza) man ievērojamas priekšrocības	Nodrošinātu /(nodrošināja), ka esmu vienādā/līdzīgā līmenī kā citi	Nesniegtu /(nesniedza) man nekādas priekšrocības /drīzāk kavētu /(kavēja)	<i>Grūti pateikt/ NA</i>
1	Zināšanas, ko apgūstu/-uvu skolā/studijās	1	2	3	8
2	Prasmes un zināšanas, ko apgūstu/-uvu interesešu vai neformālā izglītības ceļā	1	2	3	8

Q5.3. Vai, Tavuprāt, Tava izglītības pieredze kopumā (zināšanas, saskarsmes spējas, kontakti, u.c.) ir piemērota, lai veiksmīgi iekļautos darba tirgū?

- 1) Noteikti jā
- 2) Drīzāk jā
- 3) Drīzāk nē
- 4) Noteikti nē
- 5) *Grūti pateikt*

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
5. Nodarbinātība un uzņēmējdarbība						
Q5.1.	Ja Tev šodien vajadzētu izvēlēties starp dažādiem iespējamiem nodarbošanās veidiem nākotnē, kuram no tiem Tu dotu priekšroku?	1 - Būt par darba ņēmēju (darbinieks kādā uzņēmumā) 2 - Būt par pašnodarbināto (individuāls uzņēmējs, kas pats rada un pārdod preces un pakalpojumus) 3 - Būt par darba devēju (persona, kas vada uzņēmumu un nodarbina citas personas) 4 - Cits 5 - Grūti pateikt		■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. ■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits.	75 100 100 0 0	0.33
Q5.2.	Tavuprāt, cik lielā mērā, šīs Tavas prasmes ... Tev palīdzētu (palīdzēja) veiksmīgi iekļauties darba tirgū?	1 - Zināšanas, ko apgūstu/-uvu skolā/studijās 2 - Prasmes un zināšanas, ko apgūstu/-uvu interešu vai neformālā izglītības ceļā	1 - Sniegtu /(sniedza) man ievērojamas priekšrocības 2 - Nodrošinātu /(nodrošināja), ka esmu vienādā/līdzīgā līmenī kā citi 3 - Nesniegtu /(nesniedza) man nekādas priekšrocības/drīzāk kavētu /(kavēja) 4 - Grūti pateikt/NA	■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. ■Aprēķinā tiek pieņemts, ka katra atbilde „1-sniegtu man ievērojamas priekšrocības” sniedz 100 punktus, atbilde „2- nodrošināja, ka esmu līdzīgā līmenī kā citi” sniedz 50 punktus, u.tt. ■Kopējais iegūto punktu skaits tiek dalīts ar 2, lai iegūtu skaitli skalā no 0-100.	100 50 0 0	0.33
Q5.3.	Vai, Tavuprāt, Tava izglītības pieredze kopumā (zināšanas, saskarsmes spējas, kontakti, u.c.) ir piemērota, lai veiksmīgi iekļautos darba tirgū?	1 - Noteikti jā 2 - Drīzāk jā 3 - Drīzāk nē 4 - Noteikti nē 5 - Grūti pateikt		■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. ■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits.	100 75 25 0 0	0.34

1

Veselības aizsardzība un labklājība

Veselības aizsardzības un labklājības dimensijā tiek uzdoti kopumā 3 jautājumi:

- 1.jautājums – dzīves kvalitātes novērtējums;
- 2.jautājums – veselības stāvokļa novērtējums;
- 3.jautājums – fizisko aktivitāšu apmēra noteikšana pēdējās nedēļas laikā.

Veselības aizsardzības un labklājības dimensijas jautājumi:

Q6.1. Lūdzu, novērtē kāda ir Tava dzīve (dzīves kvalitāte) pašlaik: izglītības iespējas, hobiju un brīvā laika iespējas, finanses, veselība, drošība (skolā, uz ielas, mājās)?

- 1) Esmu pilnībā apmierināts/-a ar savu dzīvi
- 2) Esmu drīzāk apmierināts/-a ar savu dzīvi
- 3) Esmu drīzāk neapmierināts/-a ar savu dzīvi
- 4) Esmu pilnībā neapmierināts/-a ar savu dzīvi

Q6.4. Kā Tu pats (pati) novērtē savu pašreizējo veselības stāvokli?

- 1) labs
- 2) diezgan labs
- 3) vidējs
- 4) diezgan slikts
- 5) slikts

Q6.5. Kurš no šiem apgalvojumiem vislielākā mērā atbilst Tavai situācijai? Tev/Tavas..?

Paskaidrojums: Fiziskās aktivitātes ir aktivitātes, kas izraisa elpošanas paātrināšanos. Fiziskās aktivitātes nav mājas uzkopšanas darbu veikšana

- 1) nav bijušas sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā
- 2) sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā kopumā nepārsniedz 2,5 stundas nedēļā
- 3) sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā nepārsniedz 5 stundas nedēļā
- 4) sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā kopumā ir vairāk nekā 5 stundas nedēļas laikā
- 5) *Grūti pateikt*

Sociālā iekļaušana

Sociālās iekļaušanas dimensijā tiek uzdoti kopumā 2 jautājumi:

- 1.jautājums – iespēju ietekmēt lēmumu pieņemšanu novērtējums;
- 2.jautājums – kopējais uzticības līmenis citiem cilvēkiem.

Sociālās iekļaušanas dimensijas jautājumi:

Filtrs: Tiem, kas mācās D5 ir 1-4 uzdot visus; tiem, kam D5 ir 5 (nemācās) uzdot 1;2;4;

Q7.2. Kā Tu vērtē, cik lielā mērā Tev personīgi ir iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu...

		Lielā mērā (mans viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	Nedaudz (Mans viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)	Nemaz (mans viedoklis nekad netiek ņemts vērā)	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā ģimenē	1	2	3	8
2	Tavā draugu kompānijā	1	2	3	8
3	Tavā izglītības iestādē	1	2	3	8
4	Pašvaldībā, kurā Tu dzīvo	1	2	3	8
5	Latvijā	1	2	3	8

Q7.3. Cik lielā mērā Tu kopumā uzticies cilvēkiem?

- 1) Pilnībā uzticos
- 2) Drīzāk uzticos
- 3) Drīzāk neuzticos
- 4) Nemaz neuzticos
- 5) *Grūti pateikt*

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
6. Veselības aizsardzība un labklājība						
Q6.1.	Lūdzu, novērtē kāda ir Tava dzīve (dzīves kvalitāte) pašlaik: izglītības iespējas, hobiju un brīvā laika iespējas, finanses, veselība, drošība (skolā, uz ielas, mājās)?	1 - Esmu pilnībā apmierināts/-a ar savu dzīvi		<ul style="list-style-type: none"> ■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. ■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits. 	100	0.34
		2 - Esmu drīzāk apmierināts/-a ar savu dzīvi			75	
		3 - Esmu drīzāk neapmierināts/-a ar savu dzīvi			25	
		4 - Esmu pilnībā neapmierināts/-a ar savu dzīvi			0	
Q6.4.	Kā Tu pats (pati) novērtē savu pašreizējo veselības stāvokli?	1 - labs		<ul style="list-style-type: none"> ■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. ■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits. 	100	0.33
		2 - diezgan labs			75	
		3 - vidējs			50	
		4 - diezgan slikts			25	
		5 - slikts			0	
Q6.5.	Kurš no šiem apgalvojumiem vislielākā mērā atbilst Tavai situācijai? Tev/Tavas..?	1 - nav bijušas sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā		<ul style="list-style-type: none"> ■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā. ■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits. 	0	0.33
		2 - sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā kopumā nepārsniedz 2,5 stundas nedēļā			25	
		3 - sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā nepārsniedz 5 stundas nedēļā			50	
		4 - sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā kopumā ir vairāk nekā 5 stundas nedēļas laikā			100	
		5 - Grūti pateikt			0	

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
7. Sociālā iekļaušana						
Q7.2.	Kā Tu vērtē, cik lielā mērā Tev personīgi ir iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu...	1 - Tavā ģimenē	1 - Lielā mērā (mans viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits skalā no 0 līdz 100.</p> <p>■Kopējais iegūto punktu skaits tiek dalīts ar 5, lai iegūtu skaitli skalā no 0-100.</p> <p>■Tiem, kuri nemācās, kopējais punktu skaits tiek dalīts ar 4.</p>	100	0.5
		2 - Tavā draugu kompānijā	2 - Nedaudz (mans viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)		50	
		3 - Tavā izglītības iestādē	3 - Nemaz (mans viedoklis nekad netiek ņemts vērā)		0	
		4 - Pašvaldībā, kurā Tu dzīvo	4 - Grūti pateikt/NA		0	
		5 - Latvijā				
Q7.3.	Cik lielā mērā Tu kopumā uzticies cilvēkiem?	1 - Pilnībā uzticos		<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits.</p>	100	0.5
		2 - Drīzāk uzticos			75	
		3 - Drīzāk neuzticos			25	
		4 - Nemaz neuzticos			0	
		5 - Grūti pateikt			0	

Jaunatne un pasaule

Jaunatne un pasaule dimensijā tiek uzdoti kopumā 3 jautājumi:

- 1.jautājums – sekošana līdzī daudā līmeņa notikumiem;
- 2.jautājums – jauniešu iespēju novērtējums, ietekmējot daudā valsts un sabiedrības līmeņa lēmumu pieņemšanu;
- 3.jautājums - jauniešu iespēju novērtējums, ietekmējot lēmumus, kas tieši attiecas uz jauniešu dzīvi.

Jaunatne un pasaule dimensijas jautājumi:

Q8.1. Cik lielā mērā Tu seko līdzī informācijai par notiekošo...

		Regulāri sekoju līdzī	Dažreiz sekoju līdzī	Nesekoju līdzī nemaz	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1	2	3	8
2	Tavā reģionā	1	2	3	8
3	Latvijā	1	2	3	8
4	Eiropā	1	2	3	8
5	Citur pasaulē	1	2	3	8

Q8.2. Kā Tu vērtē, cik lielā mērā jauniešiem kopumā ir iespējas ietekmēt daudā valsts un sabiedrības līmeņa lēmumu pieņemšanu...

		Lielā mērā (jauniešu viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	Nedaudz (jauniešu viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)	Nemaz (jauniešu viedoklis vispār netiek ņemts vērā)	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1	2	3	8
2	Tavā reģionā	1	2	3	8
3	Latvijā	1	2	3	8

Q8.3. Kā Tu vērtē, cik lielā mērā jauniešiem kopumā ir iespējas ietekmēt daudā lēmumu, kas tieši attiecas uz viņu dzīvi, pieņemšanu?

		Lielā mērā (jauniešu viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	Nedaudz (jauniešu viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)	Nemaz (jauniešu viedoklis vispār netiek ņemts vērā)	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1	2	3	8
2	Tavā reģionā	1	2	3	8
3	Latvijā	1	2	3	8

Nr.	Jautājums	Atbildes (Rindas)	Atbilde - Kolonnas	Instrukcijas rezultāta aprēķinam	Punkti	Kritērija svars
8. Jaunatne un pasaule						
Q8.1.	Cik lielā mērā Tu seko līdzī informācijai par notiekošo....	1 - Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1 - Regulāri sekoju līdzī	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits skalā no 0 līdz 100; atbilžu variants „1 – Regulāri sekoju līdzī” sniedz 100 punktus, „2 – Dažreiz sekoju līdzī” sniedz 50 punktu, u.tt.</p> <p>■Kopējais iegūto punktu skaits tiek dalīts ar 5, lai iegūtu skaitli skalā no 0-100.</p>	100	0.33
		2 - Tavā reģionā	2 - Dažreiz sekoju līdzī		50	
		3 - Latvijā	3 - Nesejoju līdzī nemaz		0	
		4 - Eiropā	4 - Grūti pateikt/NA		0	
		5 - Citur pasaulē				
Q8.2.	Kā Tu vērtē, cik lielā mērā jauniešiem kopumā ir iespējas ietekmēt dažādu valsts un sabiedrības līmeņa lēmumu pieņemšanu...	1 - Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1 - Lielā mērā (jauniešu viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits skalā no 0 līdz 100; atbilžu variants „1 – lielā mērā” sniedz 100 punktus, „2 – nedaudz” sniedz 25 punktu, u.tt.</p> <p>■Kopējais iegūto punktu skaits tiek dalīts ar 3, lai iegūtu skaitli skalā no 0-100.</p>	100	0.33
		2 - Tavā reģionā	2 - Nedaudz (jauniešu viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)		25	
		3 - Latvijā	3 - Nemaz (jauniešu viedoklis vispār netiek ņemts vērā)		0	
		4 - Grūti pateikt/NA			0	
Q8.3.	Kā Tu vērtē, cik lielā mērā jauniešiem kopumā ir iespējas ietekmēt dažādu lēmumu, kas tieši attiecas uz viņu dzīvi, pieņemšanu?	1 - Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1 - Lielā mērā (jauniešu viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	<p>■Jautājuma atbildes tiek apstrādātas atsevišķi un iekļautas indeksā.</p> <p>■Katrai no atbildēm tiek piešķirts norādītais punktu skaits skalā no 0 līdz 100; atbilžu variants „1 – lielā mērā” sniedz 100 punktus, „2 – nedaudz” sniedz 25 punktu, u.tt.</p> <p>■Kopējais iegūto punktu skaits tiek dalīts ar 3, lai iegūtu skaitli skalā no 0-100.</p>	100	0.34
		2 - Tavā reģionā	2 - Nedaudz (jauniešu viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)		25	
		3 - Latvijā	3 - Nemaz (jauniešu viedoklis vispār netiek ņemts vērā)		0	
		4 - Grūti pateikt/NA			0	

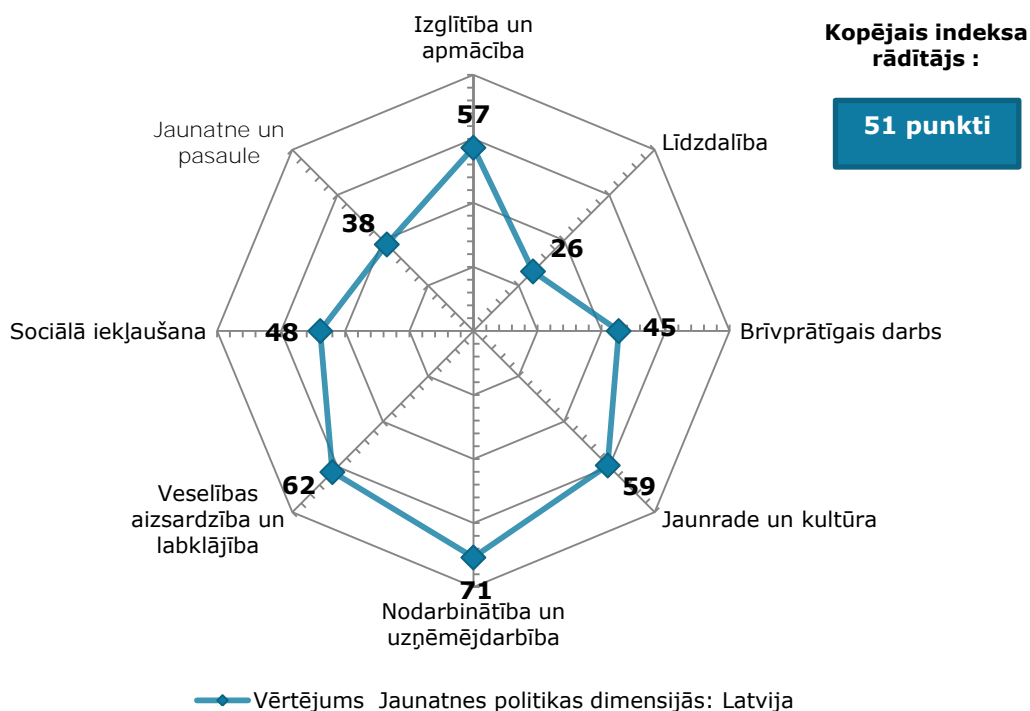
1.4. JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANAS INDEKSS

REZULTĀTI NACIONĀLĀ LĪMENĪ: Latvija

Sākotnēji tika definēts, ka indeksa mērķis ir **noskaidrot dažādu jaunatnes politikas aspektu ietekmi uz jauniešu dzīvi un pašizjūtu, īpaši pievērošoties Jaunatnes likumā definētajiem vienlīdzības, līdzdalības un jauniešu interešu ievērošanas principiem.**

Apstrādājot dimensiju rezultātus noteiktajā sistēmā, tiek iegūts indeksa rādītājs, kurš attēlo kopējo jaunatnes politikas situāciju Latvijā un atbild uz jautājumu: **Kā jaunieši novērtē savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību, sagatavojoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā?**

Jaunatnes politikas īstenošanas indekss: Latvija

Indeksa kopējais rādītājs Latvijas situācijai ir vērtējams kā viduvējs – 51 punkts no 100 punktiem. Tas nozīmē, ka jaunieši Latvijā savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību, sagatavojoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā vērtē kā viduvējas.

Analizējot iegūtos rezultātus Latvijas līmenī, pēc indeksa svaru kartē aprakstītajiem soļiem tika iegūti rezultāti katrā no politikas jomām. Iegūtie

rezultāti tiek salīdzināti ar Latvijas vidējo indeksa rādītāju, ņemot vērā aprēķina metodoloģijā noteiktās vismaz trīs punktu atšķirības, kad ir iespējams savstarpēji salīdzināt rezultātus un to starpā ir vērojamas nozīmīgas atšķirības.

Dimensija	Izglītība un apmācība	Līdzdalība	Brīvprātīgais darbs	Jaunrade un kultūra
	57 ↑	26 ↓	45 ↓	59 ↑

Dimensija	Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	Veselības aizsardzībai un labklājība	Sociālā iekļaušana	Jaunatne un pasaule
	71 ↑	62 ↑	48	38 ↓

↓ Rezultāts ir nozīmīgi zemāks kā vidējais indeksa rādītājs

↑ Rezultāts ir nozīmīgi augstāks kā vidējais indeksa rādītājs

Vērtējums un salīdzinājums

Vērtējums dimensijā „**Izglītība un apmācība**” ir vidējs (57 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

Kādas ir jauniešu iespējas iegūt viņiem vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru?

Tas nozīmē, ka jauniešiem tiek nodrošinātas tikai daļējas iespējas iegūt viņiem vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru.

Tomēr kopumā dimensijas vērtējums ir uzskatāms par augstāku kā vidējo indeksa rādītāju Latvijā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta pozitīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Izglītības un apmācības” (57 punkti) dimensija ir līdzīgi novērtēta kā dimensija „Jaunrade un kultūra” (59 punkti); ievērojami augstāk ir novērtētas dimensijas „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (71 punkts) un „Veselības aizsardzība un labklājība” (62 punkti); savukārt salīdzinot, ievērojami zemāki vērtējumi ir dimensijās „Sociālā aizsardzība” (48 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti), „Jaunatne un pasaule” (38 punkti) un „Līdzdalība” (26 punkti).

Vērtējums dimensijā „**Līdzdalība**” ir drīzāk zems (26 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

Cik aktīvi ir jaunieši kopumā un kādi līdzdalības veidi ir jauniešiem aktuālākie?

Tas nozīmē, ka jaunieši kopumā nav aktīvi dažādos līdzdalības veidos, un nozīmīga daļa līdzdalības veidu jauniešiem vispār nav aktuāli.

Kopumā dimensijas vērtējums ir uzskatāms par zemāku kā vidējo indeksa rādītāju Latvijā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta ievērojami negatīvāk.

Šī dimensijas novērtējums salīdzinoši ar citām dimensijām ir viszemākais un citas dimensijas ir novērtētas ievērojami augstāk – „Jaunatne un pasaule” (38 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti), „Sociālā aizsardzība” (48 punkti), „Izglītības un apmācības” (57 punkti), „Jaunrade un kultūra” (59 punkti), „Veselības aizsardzība un labklājība” (62 punkti) un „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (71 punkts).

Vērtējums dimensijā **„Brīvprātīgais darbs”** ir vidējs (45 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Cik lielā mērā jaunieši ir ieinteresēti brīvprātīgā darba veikšanā?](#)

Šāds rezultāts nozīmē, ka kopumā jaunieši ir daļēji ieinteresēti brīvprātīgā darba veikšanā. Tomēr kopumā dimensijas vērtējums ir uzskatāms par zemāku kā vidējo indeksa rādītāju Latvijā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta negatīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti) dimensija ir līdzīgi novērtēta kā dimensija „Sociālā iekļaušana” (48 punkti); ievērojami zemāki vērtējumi ir dimensijās „Jaunatne un pasaule” (38 punkti) un „Līdzdalība” (26 punkti). Savukārt „Izglītības un apmācības” (57 punkti), „Jaunrades un kultūra” (59 punkti), „Veselības aizsardzības un labklājība” (62 punkti) un „Nodarbinātības un uzņēmējdarbība” (71 punkts). dimensijās vērtējumi ir ievērojami augstāki, kā rezultātā var norādīt, ka situācija šajās situācijās tiek uzskatīta par pozitīvāku.

Vērtējums dimensijā **„Jaunrade un kultūra”** ir vidējs (59 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Cik aktīvi ir jaunieši iesaistoties dažādās kultūras aktivitātēs?](#)

Kopumā sniegums šajā kategorijā ir salīdzinoši augsts, un šāds kategorijas rezultāts norāda, ka kopumā jaunieši ir salīdzinoši aktīvi, iesaistoties dažādās kultūras aktivitātēs, un jauniešiem kopumā ir interese par šādām aktivitātēm.

Dimensijas vērtējums (59 punkti) ir uzskatāms par augstāku nekā vidējo indeksa rādītāju Latvijā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatupunkta vērtēta pozitīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Jaunrade un kultūra” (59 punkti) dimensija ir līdzīgi novērtēta kā dimensija „Veselības aizsardzība un labklājība” (62 punkti) un „Izglītība un apmācība” (57 punkti). Salīdzinoši pozitīvāk tiek vērtēta tikai situācija dimensijā „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (71 punkts), savukārt salīdzinoši zemāk tiek novērtētas dimensijas „Sociālā aizsardzība” (48 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti), „Jaunatne un pasaule” (38 punkti) un „Līdzdalība” (26 punkti).

Vērtējums dimensijā **„Nodarbinātība un uzņēmējdarbība”** ir drīzāk augsts (71 punkts no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Kā jaunieši novērtē savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar iekļaušanos darba tirgū?](#)

Kopumā šāds rezultāts norāda, ka jaunieši savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar iekļaušanos darba tirgū novērtē salīdzinoši augstu.

Šīs dimensijas vērtējums ir ievērojami augstāks kā vidējo indeksa rādītāju Latvijā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta ievērojami pozitīvāk.

Salīdzinoši ar visām citām dimensijām, arīdzan, dimensija „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” tiek novērtēta ievērojami augstāk.

Vērtējums dimensijā **„Veselības aizsardzība un labklājība”** ir drīzāk augsts (62 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Kāds ir vispārējais jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmenis?](#)

Kopumā šāds rādītājs atklāj, ka kopējais jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmenis ir salīdzinoši augsts. To, ka situācija kopumā ir pozitīva, norāda arī dimensijas vērtējums (62 punkti), kas ir uzskatāms par augstāku rādītāju kā Latvijā vidēji.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Veselības aizsardzība un labklājība” (62 punkti) dimensija ir līdzīgi novērtēta kā dimensija „Jaunrade un kultūra” (62 punkti). Salīdzinoši pozitīvāk tiek vērtēta tikai situācija dimensijā „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (71 punkts), savukārt salīdzinoši zemāk tiek novērtētas dimensijas „Sociālā aizsardzība” (48 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti), „Jaunatne un pasaule” (38 punkti) un „Līdzdalība” (26 punkti).

Vērtējums dimensijā **„Sociālā iekļaušana”** ir viduvējs (48 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

Kāda ir jauniešu pašizjūta apkārtējā sociālajā vidē?

Šāds rādītājs atklāj, ka kopumā jaunieši jūtas drīzāk vidēji labi apkārtējā sociālajā vidē. Kopumā situācija saistībā ar šo dimensiju ir vērtējama kā viduvēja. Salīdzinoši ar Latvijas vidējo indeksa rādītāju, atšķirību nav.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Sociālās iekļaušanas” (48 punkti) dimensija ir līdzīgi novērtēta kā dimensija „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti); ievērojami zemāki vērtējumi ir dimensijās „Jaunatne un pasaule” (38 punkti) un „Līdzdalība” (26 punkti). Savukārt „Izglītības un apmācības” (57 punkti), „Jaunrades un kultūra” (59 punkti), „Veselības aizsardzības un labklājība” (62 punkti) un „Nodarbinātības un uzņēmējdarbība” (71 punkts). dimensijās vērtējumi ir ievērojami augstāki.

Vērtējums dimensijā **„Jaunatne un pasaule”** ir drīzāk zems (38 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

Kā jaunieši izjūt savas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu un cik lielā mērā jaunieši aktīvi interesējas par dažāda līmeņa notikumiem?

Kopumā jaunieši drīzāk vāji izjūt savas spējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu sabiedrībā. Tāpat arīdzan aktivitāte interesējoties par dažāda līmeņa notikumiem ir drīzāk zema.

Dimensijas vērtējums ir uzskatāms par zemāku kā vidējo indeksa rādītāju Latvijā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta negatīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Jaunatne un pasaule” (38 punkti) dimensija ir novērtēta augstāk kā dimensija „Līdzdalība” (26 punkti); pārējās dimensijās - „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti), „Sociālā iekļaušana” (48 punkti), „Izglītības un apmācības” (57 punkti), „Jaunrades un kultūra” (59 punkti), „Veselības aizsardzības un labklājība” (62 punkti) un „Nodarbinātības un uzņēmējdarbība” (71 punkts) – tiek vērtētas ievērojami augstāk.

JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANAS INDEKSS

REZULTĀTI REĢIONĀLĀ LĪMENĪ: Gadījuma izpēte Jelgavā

Lai identificētu kā indekss darbojas atsevišķā teritoriālajā vienībā, ne Latvijā, tika veikta gadījuma izpēte vienā no valsts līmeņa pilsētām – Jelgavā. Aptauja norisinājās vienlaicīgi un tādā pašā veidā kā Latvijas līmenī, tomēr papildus tika sekots līdzī Jelgavas jauniešu izlasei.

Pētījuma metodoloģija

Mērķa grupa: Jelgavas jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem.

Aptaujas metode: Pētījums tika veikts kvantitatīvas aptaujas veidā. Primāri intervijas ar respondentiem tikai veiktas ar interneta palīdzību, izmantojot datorizētās tiešsaistes aptaujas metodi. Tāpat tika pielietota tiešo papīra interviju metode atsevišķās demogrāfiskajās grupās. Aptaujas valoda - latviešu vai krievu- pēc respondenta izvēles.

Ģeogrāfiskais pārklājums: Jelgavas pilsēta

Izlases lielums: 100 Jelgavas jauniešu

Izlases metode: pētījuma izlase tika veidota, izmantojot kombinēto izlases veidošanas metodi – stratificētās nejaušās izlases un kvotu metodi.

Pētījuma norise: Aptaujas dalībnieki anketu tiešsaistes režīmā aizpildīja laikā no 2012. gada 1. – 23. novembrim. Tiešās intervijas ar respondentiem tika veiktas no 2012.gada 19.-23.novembrim.

Vidējais aptaujas aizpildīšanas laiks: ~15-25 minūtes

Kvalitātes kontrole: tika veikta visās pētījuma stadijās (programmas pārbaude, datu tīrīšana un kontrole).

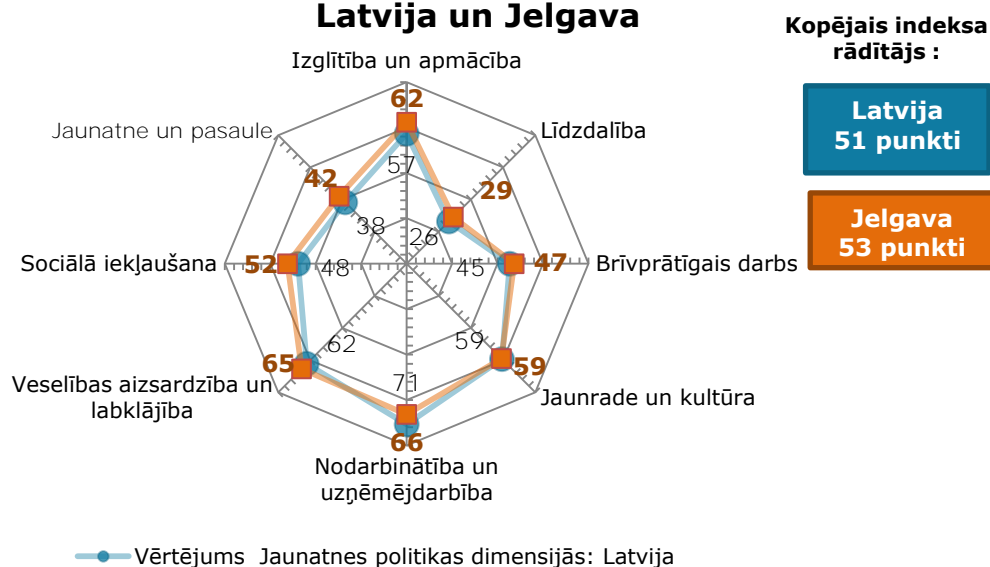
Rezultātu precizitāte: pie izlases apjoma (n = 100) pētījuma kopējā kļūda ir +/-9,08% ar 95% varbūtības līmeni.

Rezultātu apstrāde

Rezultātu apstrāde tika veikta tādā pašā veidā kā kopējo Latvijas līmeņa rezultātu apstrāde – tā formā, kas ir aprakstīta indeksa svaru kartē.

Indeksa kopējais rādītājs Latvijas situācijai ir izteikti viduvējs – 53 punkti no 100 punktiem. Tas nozīmē, ka arīdzan Jelgavas jaunieši savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību, sagatavojoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā vērtē kā viduvējas. Kopumā gan situācija ir nedaudz labāka kā Latvijā kopumā, jo indeksa rezultāts no vēlamā atpaliek par 28 punktiem.

Jaunatnes politikas īstenošanas indekss: Latvija un Jelgava

Tā kā starp Latvijas kopējo indeksa rādītāju (51 punkti) un Jelgavas kopējo indeksa rādītāju (53 punkti) ir nelielas atšķirības, divu punktu apmērā, tiek uzskatīts, ka, lai gan abās teritoriālajās vienībās indeksa rādītāji ir uzskatāmi par viduvējiem, iezīmējas tendence, ka kopumā Jelgavas ir pozitīvāks. Jelgavas indeksa rezultāts (53 punkti) no vēlamā (vismaz 81 punkts) atpaliek par 28 punktiem.

Rezultātu salīdzinājums dimensiju vidū: Jelgava un Latvija.

Dimensija	Izglītība un apmācība	Līdzdalība	Brīvprātīgais darbs	Jaunrade un kultūra
Jelgava	62 ↑	29	47	59
Latvija	57	26	45	59

Dimensija	Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	Veselības aizsardzībai un labklājība	Sociālā iekļaušana	Jaunatne un pasaule
Jelgava	66 ↓	65	52 ↑	42 ↑
Latvija	71	62	48	38

- ↓ Rezultāts ir nozīmīgi zemāks kā vidējais Latvijas indeksa rādītājs
 ↑ Rezultāts ir nozīmīgi augstāks kā vidējais Latvijas indeksa rādītājs

Salīdzinot Jelgavas gadījuma izpētes rezultātus ar Latvijas vidējo rezultātu pa atsevišķām dimensijām, redzams, ka Jelgavas pilsētā ir salīdzinoši augstāks vērtējums dimensijās „Izglītība un apmācība” (Jelgavā – 62 punkti, Latvijā - 57 punkti), „Sociālā iekļaušana” (Jelgavā – 52 punkti, Latvijā – 48 punkti), kā arī „Jaunatne un pasaule” (Jelgavā – 42 punkti, Latvijā - 38 punkti), bet salīdzinoši zemāks vērtējums nekā Latvijā kopumā ir dimensijā „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (Jelgavā – 66 punkti, Latvijā - 71 punkts).

Rezultātu salīdzinājums dimensiju vidū: Jelgava.

Dimensija	Izglītība un apmācība	Līdzdalība	Brīvprātīgais darbs	Jaunrade un kultūra
	62 ↑	29 ↓	47 ↓	59 ↑

Dimensija	Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	Veselības aizsardzība un labklājība	Sociālā iekļaušana	Jaunatne un pasaule
	66 ↑	65 ↑	52	42 ↓

↓ Rezultāts ir nozīmīgi zemāks kā vidējais indeksa rādītājs

↑ Rezultāts ir nozīmīgi augstāks kā vidējais indeksa rādītājs

Kopumā salīdzinot Jelgavas gadījuma izpētes rezultātus savā starpā ir novērojamas līdzīgas tendences kā Latvijas situācijā – dimensijas „Izglītība un apmācība” (62 punkti), „Jaunrade un Kultūra” (59 punkti), „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (66 punkti) un „Veselības aizsardzība un labklājība” (65 punkti) tiek vērtētas augstāk kā vidējais indeksa novērtējums Jelgavā (53 punkti). Savukārt salīdzinoši zemāk tiek vērtētas dimensijas „Līdzdalība” (29 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (47 punkti) un „Jaunatne un pasaule” (42 punkti). Nozīmīgu atšķirību ar vidējo novērtējumu Jelgavā nepastāv dimensijā „Sociālā aizsardzība” (52 punkti).

Vērtējums dimensijā „**Izglītība un apmācība**” ir drīzāk augsts (62 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

Kādas ir jauniešu iespējas iegūt viņiem vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru?

Tas nozīmē, ka jauniešiem tiek noteiktā līmenī nodrošinātas iespējas iegūt viņiem vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru.

Kopumā dimensijas vērtējums ir uzskatāms par augstāku kā vidējo indeksa rādītāju Jelgavā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta pozitīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Izglītības un apmācības” (62 punkti) dimensija ir līdzīgi novērtēta kā dimensija „Jaunrade un kultūra” (59 punkti) un dimensija „Veselības aizsardzība un labklājība” (65 punkti). Ievērojami augstāk ir novērtēta dimensija „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (66 punkti); savukārt salīdzinot, ievērojami zemāki vērtējumi ir dimensijās „Sociālā aizsardzība” (48 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (45 punkti), „Jaunatne un pasaule” (38 punkti) un „Līdzdalība” (26 punkti).

Vērtējums dimensijā **„Līdzdalība”** ir drīzāk zems (29 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Cik aktīvi ir jaunieši kopumā un kādi līdzdalības veidi ir jauniešiem aktuālākie?](#)

Tas nozīmē, ka jaunieši kopumā nav aktīvi dažādos līdzdalības veidos, un nozīmīga daļa līdzdalības veidu jauniešiem vispār nav aktuāli.

Kopumā dimensijas vērtējums ir uzskatāms par zemāku nekā vidējais indeksa rādītājs Jelgavā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta ievērojami negatīvāk.

Šī dimensijas novērtējums, salīdzinot ar citām dimensijām, ir viszemākais, jo citas dimensijas ir novērtētas ievērojami augstāk – „Jaunatne un pasaule” (42 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (47 punkti), „Sociālā aizsardzība” (52 punkti), „Izglītības un apmācības” (62 punkti), „Jaunrade un kultūra” (59 punkti), „Veselības aizsardzība un labklājība” (65 punkti) un „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (66 punkti).

Vērtējums dimensijā **„Brīvprātīgais darbs”** ir vidējs (47 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Cik lielā mērā jaunieši ir ieinteresēti brīvprātīgā darba veikšanā?](#)

Šāds rezultāts nozīmē, ka kopumā jaunieši ir daļēji ieinteresēti brīvprātīgā darba veikšanā. Tomēr kopumā dimensijas vērtējums ir uzskatāms par zemāku nekā vidējais indeksa rādītājs Jelgavā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta negatīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Brīvprātīgais darbs” (47 punkti) dimensija ir nedaudz augstāk novērtēta kā dimensija „Jaunatne un pasaule” (42 punkti) un „Līdzdalība” (29 punkti). Savukārt „Izglītības un apmācības” (62 punkti), „Jaunrades un kultūra” (59 punkti), „Veselības aizsardzības un labklājība” (65 punkti) un „Nodarbinātības un uzņēmējdarbība” (66 punkti) dimensijās vērtējumi ir ievērojami augstāki, kā rezultātā var norādīt, ka situācija šajās situācijās tiek uzskatīta par pozitīvāku.

Vērtējums dimensijā **„Jaunrade un kultūra”** ir vidējs (59 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Cik aktīvi ir jaunieši iesaistoties dažādās kultūras aktivitātēs?](#)

Kopumā sniegums šajā kategorijā ir salīdzinoši augsts, un šāds kategorijas rezultāts norāda, ka kopumā jaunieši ir salīdzinoši aktīvi, iesaistoties dažādās kultūras aktivitātēs, un jauniešiem kopumā ir interese par šādām aktivitātēm.

Dimensijas vērtējums (59 punkti) ir uzskatāms par augstāku kā vidējo indeksa rādītāju Jelgavā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatpunkta vērtēta pozitīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Jaunrade un kultūra” (59 punkti) dimensija tiek vērtēta pozitīvāk kā dimensijas „Sociālā aizsardzība” (52 punkti), „Brīvprātīgais darbs” (47 punkti), „Jaunatne un pasaule” (42 punkti) un „Līdzdalība” (29 punkti).

Salīdzinoši pozitīvāk tiek vērtēta tikai situācija dimensijā „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (66 punkti), „Izglītība un apmācība” (62 punkti), „Veselības aizsardzība un labklājība” (65 punkti).

Vērtējums dimensijā **„Nodarbinātība un uzņēmējdarbība”** ir drīzāk augsts (66 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Kā jaunieši novērtē savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar iekļaušanos darba tirgū?](#)

Kopumā šāds rezultāts norāda, ka jaunieši savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar iekļaušanos darba tirgū novērtē salīdzinoši augstu.

Šīs dimensijas vērtējums ir augstāks nekā vidējais indeksa rādītājs Latvijā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta ievērojami pozitīvāk.

Salīdzinoši ar visām citām dimensijām, Jelgavas līmenī dimensija „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” tiek novērtēta ievērojami augstāk.

Vērtējums dimensijā **„Veselības aizsardzība un labklājība”** ir drīzāk augsts (65 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Kāds ir vispārējais jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmenis?](#)

Kopumā šāds rādītājs atklāj, ka kopējais jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmenis ir salīdzinoši augsts. To, ka situācija kopumā ir pozitīva,

norāda arī dimensijas vērtējums (65 punkti), kas ir uzskatāms par augstāku rādītāju kā Jelgavā vidēji.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Veselības aizsardzība un labklājība”(65) dimensija ir līdzīgi novērtēta kā dimensija „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (66) un „Izglītība un apmācība” (62). Salīdzinoši zemāk tiek novērtētas dimensijas „Sociālā aizsardzība” (52), „Brīvprātīgais darbs” (47), „Jaunatne un pasaule” (42) un „Līdzdalība” (29).

Vērtējums dimensijā **„Sociālā iekļaušana”** ir viduvējs (52 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Kāda ir jauniešu pašizjūta apkārtējā sociālajā vidē?](#)

Šāds rādītājs atklāj, ka kopumā jaunieši jūtas drīzāk vidēji labi apkārtējā sociālajā vidē. Kopumā situācija saistībā ar šo dimensiju ir vērtējama kā viduvēja. Salīdzinoši ar Jelgavas vidējo indeksa rādītāju, atšķirību nav.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Sociālās iekļaušanas” (52 punkti) dimensija novērtēta augstāk kā dimensijas „Brīvprātīgais darbs” (47 punkti), „Jaunatne un pasaule” (42 punkti) un „Līdzdalība” (29 punkti). Salīdzinoši augstāki vērtējumi ir dimensijām „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (66 punkti), „Veselības aizsardzība un labklājība” (65 punkti), un „Izglītība un apmācība” (62 punkti).

Vērtējums dimensijā **„Jaunatne un pasaule”** ir vidējs (42 punkti no 100 punktiem). Sākotnēji izvirzītais dimensijas kopējais jautājums ir:

[Kā jaunieši izjūt savas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu un cik lielā mērā jaunieši aktīvi interesējas par dažāda līmeņa notikumiem?](#)

Kopumā jaunieši drīzāk vāji izjūt savas spējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu sabiedrībā. Tāpat arī izpauž aktivitāti interesējoties par dažāda līmeņa notikumiem ir drīzāk zema.

Dimensijas vērtējums ir uzskatāms par zemāku kā vidējo indeksa rādītāju Jelgavā, kā rezultātā ir iespējams teikt, ka situācija šajā jomā tiek kopumā no jauniešu skatu punkta vērtēta negatīvāk.

Salīdzinoši ar citām dimensijām, „Jaunatne un pasaule” (42 punkti) dimensija ir novērtēta augstāk kā dimensija „Līdzdalība” (28 punkti); pārējās dimensijās - „Brīvprātīgais darbs” (47 punkti), „Sociālā iekļaušana” (52 punkti), „Izglītības un apmācības” (62 punkti), „Jaunrades un kultūra” (59 punkti), „Veselības aizsardzības un labklājība” (65 punkti) un „Nodarbinātības un uzņēmējdarbība” (66 punkti) – tiek vērtētas ievērojami augstāk.

PĒTĪJUMA SECINĀJUMI UN IETEIKUMI¹⁷

Jaunatnes politikas īstenošanas indekss

- Jaunatnes politikas īstenošanas indekss Latvijā ir izstrādāts pirmo gadu. Lai izstrādātu šo indeksu tika veikta Eiropas līmeņa un Latvijas likumdošanas izpēte, kā arī citu valstu pieredzes izpēte jaunatnes situācijas monitoringu veidošanā. Kopumā jaunatnes politikas galvenās darbības jomas, un galvenie izpētes virzieni pārklājas dažādu valstu monitoringos - šie 8 virzieni ir pieņemti arī kā indeksa dimensijas Latvijas jaunatnes politikas īstenošanas indeksā.
- Indeksā, aptverot noteikto tēmu loku, skaitliskā formā tiek attēlots tas, kā jaunieši kopumā izjūt savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību sagatavoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā. Indeksa rezultāts ir izteikts formā no 0 līdz 100 punktiem, kurā par augstu un vēlamu rezultātu tiek uzskatīti rezultāti, kas ir augstāki par 81 punktu. Šajā gadā Latvijas kopējā situācija tiek vērtēta kā viduvēja – indeksa skaitlis ir 51 punkts.
- Latvijas līmenī augstākie rezultāti ir jautājumos par jauniešu pašvērtējumu par izglītības procesā iegūto prasmju kvalitāti, lai iekļautos darba tirgū, un jautājumā par jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmeni.
- Salīdzinoši zemāki vērtējumi ir dimensijās, kas norāda kāda ir jauniešu kopējā aktivitāte un kādi līdzdalības veidi ir jauniešiem aktuālākie, kā arī dimensijā, kas norāda jauniešu pašizjūtu par savām iespējām ietekmēt dažādu lēmumu pieņemšanu un to, cik lielā mērā jaunieši aktīvi interesējas par dažādu līmeņu notikumiem.
- Veicot jaunatnes politikas indeksa aprēķinu, turpmākajos gados varēs izvērtēt snieguma izmaiņas jaunatnes politikas galvenajās ietekmes sfērās, kā arī, balstoties uz rezultātiem, būs iespējams izstrādāt konkrētus risinājumus jaunatnes situācijas uzlabošanai.

¹⁷ Pētījuma izlase ir veidota reprezentatīvi, līdz ar to pētījuma rezultāti var tikt attiecināti uz visiem Latvijas jauniešiem vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Sīkāk par pētījuma izlases veidošanas nosacījumiem skatīt 5.lpp.

PIELIKUMS

**APTAUJAS ANKETA LATVIEŠU VALODĀ
JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANAS INDEKSA JAUTĀJUMI**

Izglītība un apmācība

Q1.1. Vai Tev ir pieejami (finansiālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) šādi pulciņi/aktivitātes?

Q1.2. Vai Tu vēlētos tuvākā gada laikā piedalīties šādos pulciņos/aktivitātes?

(Norādi, lūdzu, savu viedokli neatkarīgi no tā vai jau piedalies kādā pulciņā/aktivitātē vai ne).

Atzīmē, lūdzu, atbilstošu variantu, kas vislielākā mērā atbilst Tavam viedoklim.

		Q1.1.		Q1.2.		Grūti pateikt/ NA
		Jā	Nē	Jā	Nē	
1	Komandu sporta aktivitātes (basketbols, volejbols, florbols, utt.)	1	2	1	2	8
2	Valodu apguves kursi	1	2	1	2	8
3	Deju pulciņš/grupa	1	2	1	2	8
4	Ar muzicēšanu saistītas aktivitātes (ansamblis, orķestris, koris, utt.)	1	2	1	2	8
5	Vizuālās mākslas pulciņš/grupa	1	2	1	2	8
6	Dažādas radošās un tematiskās grupu aktivitātes (piem. teātra mākslas grupas, tehniskās jaunrades grupas, folkloras pulciņi, vides izglītības pulciņi, u.c.)	1	2	1	2	8
7	Dažādas tematiskās neformālās izglītības aktivitātes (nometnes, apmācības, pieredzes apmaiņa, izglītojošie semināri, iesaiste projektā, utt.)	1	2	1	2	8

Paskaidrojums: Neformālā izglītība – aktivitātes/izglītojoša darbība, kas organizēta ārpus skolas vai augstskolas. Neformālā izglītība attīsta dažādas jauniešu interesēm atbilstošas prasmes, kas var noderēt darba tirgū – piemēram, darbošanās projektos, lai veicinātu saskarsmes spējas un laika plānojumu, attīstītu līderības spējas, u.c.

Q1.3. Vai Tavas dzīvesvietas tuvumā ir pieejami karjeras konsultantu pakalpojumi?

- 1) Jā
- 2) Nē
- 3) Nezinu tādu profesiju
- 4) Nezinu vai manas dzīvesvietas tuvumā ir pieejami šādi pakalpojumi

Q1.4. Vai Tavas dzīvesvietas tuvumā ir pieejams Jaunatnes lietu speciālists/jaunatnes darbinieks?

- 1) Jā
- 2) Nē
- 3) Nezinu tādu profesiju
- 4) Nezinu vai manas dzīvesvietas tuvumā ir pieejami šādi pakalpojumi

Q1.5. Kā Tu novērtētu

Ja esi pabeidzis mācības, lūdzu sniedz atbildi par pēdējo izglītības iestādi.

		Ļoti pozitīvi	Drīzāk pozitīvi	Drīzāk negatīvi	Ļoti negatīvi	Grūti pateikt/ NA
1	Savas izglītības kvalitāti kopumā	1	2	3	4	8
2	Izglītības iestādes piedāvāto aktivitāšu/pulciņu daudzumu/dažādību	1	2	3	4	8
3	Kopējo attieksmi pret skolēniem/studentiem savā izglītības iestādē	1	2	3	4	8
4	Kopējo sociālo vidi/atmosfēru savā izglītības iestādē	1	2	3	4	8

Filtrs: Jaunieši D5.1.2. (pārtraukuši mācības)

Q1.6. Kādēļ Tu pārtrauci mācības?

Lūdzu, ieraksti.....
...

Filtrs: Jaunieši D5.1.2. (pārtraukuši mācības)

Q1.7. Vai Tu plāno tuvākā gada laikā atsākt mācības?

- 1) Jā
- 2) Nē
- 3) Grūti pateikt

Līdzdalība

Q2.1. Vai Tev ir iespēja (finansālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) līdzdarboties šādās aktivitātēs?

Q2.2. Vai Tu vēlētos tuvākā gada laikā līdzdarboties šādās aktivitātēs?

Atzīmē, lūdzu, atbilžu variantu, kas vislielākā mērā atbilst Tavam viedoklim.

		Q2.1.		Q2.2.		Grūti pateikt/ NA
		Jā	Nē	Jā	Nē	
1	Tematiskajās domubiedru grupās internetā	1	2	1	2	8
2	Tematiskajās domubiedru grupās klātienē (ārpus skolas/studijām)	1	2	1	2	8
3	Nevalstiskajās organizācijās	1	2	1	2	8
4	Jauniešu centros vai jaunatnes organizācijās	1	2	1	2	8
5	Dažādās sociālajās un sabiedriskajās aktivitātes Tavas dzīvesvietas tuvumā	1	2	1	2	8
6	Dažādas politiskajās aktivitātes/ politiskā viedokļa paušanā	1	2	1	2	8

Q2.3. Vai Tu pašlaik līdzdarbojies kādā jaunatnes organizācijā?

- 1) Jā
- 2) Nē
- 3) Grūti pateikt

Q2.4. Kādas jaunatnes organizācijas Tu zini?

- 1) Ieraksti, lūdzu, to nosaukumus.....
- 2) Nezinu nevienu jaunatnes organizāciju

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: Tiem, kas mācās D5.1. atb. 1-4 uzdot visus jautājumus; tiem, kam D5.1. – 5 (nemācās) uzdot 2-5 jautājumu)

Q2.5. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies šādās aktivitātēs?

Rotēt jomas	12 Reizes vai biežāk	6-11 reizes	1-5 reizes	Ne reizes	Grūti pateikt /NA
1 Skolas aktivitātes (skolēnu/ studentu pašpārvalde, skolas pasākumi)	1	2	3	4	5
2 Interesu aktivitātes (pulciņi, interešu klubi un grupas ārpus skolas)	1	2	3	4	5
3 Sabiedriskās un sociālās aktivitātes (dalība nevalstiskajās organizācijās, vides sakopšana, talkas, brīvprātīgais darbs ar cilvēkiem vai dzīvniekiem, labdarības pasākumi u.c.)	1	2	3	4	5
4 Politiskās aktivitātes (diskusijas par politiku, vēlēšanas, dalība partiju darbībā)	1	2	3	4	5
5 Kultūras un izklaides aktivitātes (koncerti, sporta sacensības, festivāli, kino u.c.)	1	2	3	4	5

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q2.6. Ar kādiem šķēršļiem Tu esi saskāries/saskārusies, lai iesaistītos dažādās sabiedriskās, sociālās, politiskās vai cita veida aktivitātēs?

VAIRĀKATBILŽU JAUTĀJUMS

- 1) Man nebija interese piedalīties
- 2) Man nebija pietiekami daudz informācijas
- 3) Man nebija laika
- 4) Man bija slinkums
- 5) Esmu pārāk kautrīgs/ kautrīga
- 6) Neticu, ka varēšu kaut ko mainīt
- 7) Man nepietika naudas, lai piedalītos
- 8) Cita atbilde (lūdzu, ieraksti): _____
- 9) Neesmu saskāries/ saskārusies ar šķēršļiem

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: *Tiem, kas mācās D5.1. atb. 1-4 uzdot visus jautājumus; tiem, kam D5.1. – 5 (nemācās) uzdot 2-5 jautājumu)*

Q2.7. Novērtē, cik lielā mērā Tev ir pieejama informācija par iespējām iesaistīties...

Rotēt jomas	Ir pietiekoši daudz informācijas	Ir par maz informācijas	Nav nemaz informācijas	Neinteresē šāda informācija
1 ...savas skolas/ augstskolas aktivitātēs?	1	2	3	4
2 ... savas pašvaldības darbībā?	1	2	3	4
3 ... nevalstisko un sabiedrisko organizāciju darbībā?	1	2	3	4
4 ... reliģisko organizāciju darbībā?	1	2	3	4
5 ... jaunatnes organizāciju darbībā?	1	2	3	4
6 ... jauniešu pulciņu, klubu, interešu grupu aktivitātēs?	1	2	3	4
7 ... politisko organizāciju darbībā?	1	2	3	4

Brīvprātīgais darbs

Q3.1. Vai Tu zini, kas ir „Brīvprātīgais darbs“?

- 1) Jā, esmu labi informēts
- 2) Jā, esmu kaut ko dzirdējis
- 3) Nē, neesmu informēts, nezinu

Paskaidrojums: Brīvprātīgais darbs ir visā pasaulē atzīts darbs bez atlīdzības, lai iesaistītos sabiedriskajā dzīvē, pārveidotu un uzlabotu savu un apkārtējo dzīves kvalitāti, palīdzētu citiem. Jauniešu brīvprātīgais darbs ir orientēts uz sabiedriskā labuma darbību un veicina viņu zināšanu, prasmju, iemaņu un attieksmju attīstību, kā arī brīvā laika lietderīgu izmantošanu.

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q3.2. Cik bieži Tu esi veicis/veikusi brīvprātīgo darbu pēdējā gada laikā?

- 1) Veicu regulāri, vairākas reizes gadā (4 un vairāk reizes)
- 2) Veicu dažas reizes gadā (2-3 reizes)
- 3) Veicu vienu reizi gadā
- 4) Pēdējā gada laikā brīvprātīgo darbu neesmu veicis/veikusi

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q3.3. Vai Tu vēlies nākamā gada laikā veikt brīvprātīgo darbu?

- 1) Noteikti vēlos veikt brīvprātīgo darbu
- 2) Drīzāk vēlos veikt brīvprātīgo darbu
- 3) Drīzāk nevēlos veikt brīvprātīgo darbu
- 4) Noteikti nevēlos veikt brīvprātīgo darbu

Q3.4. Kā Tu kopumā vērtētu informācijas pietiekamību par iespējām veikt brīvprātīgo darbu?

- 1) Informācija ir pilnīgi pietiekama
- 2) Informācija ir drīzāk pietiekama
- 3) Informācija drīzāk nav pietiekama
- 4) Informācija pilnībā nav pietiekama
- 5) Grūti pateikt

Q3.5. Kā, Tavuprāt, brīvprātīgā darba veikšana kopumā ietekmē jauniešu...

	Ļoti pozitīvi	Drīzāk pozitīvi	Drīzāk negatīvi	Ļoti negatīvi	Neietekmē nekādā veidā	Grūti pateikt/ NA
1 nākotnes karjeras iespējas	1	2	3	4	5	8
2 personības izaugsmi	1	2	3	4	5	8
3 prasmes un iemaņas (sociālās, komunikatīvās, pilsoniskās u tml.)	1	2	3	4	5	8

Jaunrade un kultūra

Q4.1. Cik lielā mērā Tavai rīcībai atbilst katrs no šiem apgalvojumiem? Lūdzu, novērtē savu atbildi skalā „pilnībā atbilst”, „drīzāk atbilst”, „drīzāk neatbilst” vai „pilnībā neatbilst”.

	Pilnībā atbilst	Drīzāk atbilst	Drīzāk neatbilst	Pilnībā neatbilst	Grūti pateikt / NA
1 Es bieži iesaistos dažādu kultūras pasākumu organizēšanā	1	2	3	4	8
2 Es regulāri organizēju dažādus pasākumus saviem draugiem	1	2	3	4	8
3 Man patīk radīt un izdomāt jaunas un interesantas lietas un aktivitātes	1	2	3	4	8
4 Es bieži aicinu savus draugus un ģimenes locekļus piedalīties dažādās sociālās aktivitātēs	1	2	3	4	8

Q4.2. Vai Tev ir iespēja (finansālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) izmantot šādus pakalpojumus?

Q4.3. Vai Tu vēlētos nākamā gada laikā izmantot šādus pakalpojumus?

Atzīmē, lūdzu, atbilstošu variantu, kas vislielākā mērā atbilst Tavam viedoklim.

		Q4.2		Q4.3		Grūti pateikt/N A
		Jā	Nē	Jā	Nē	
1	Kultūras pasākumu apmeklējums (opera, teātris, klasiskās mūzikas koncerts, izstādes u.c.)	1	2	1	2	8
2	Populārās/masu kultūras pasākumu apmeklējums (pasaules slavenu dziedātāju uzstāšanās, dažādi vasaras festivāli)	1	2	1	2	8
3	Kultūras objektu apmeklējums (pilis, pieminekļi, u.c.)	1	2	1	2	8
4	Ceļojums uz citu valsti	1	2	1	2	8

Nodarbinātība un uzņēmējdarbība

Q5.1. Ja Tev šodien vajadzētu izvēlēties starp dažādiem iespējamiem nodarbošanās veidiem nākotnē, kuram no tiem Tu dotu priekšroku?

- 1) Būt par darba ņēmēju (darbinieks kādā uzņēmumā)
- 2) Būt par pašnodarbināto (individuāls uzņēmējs, kas pats rada un pārdod preces un pakalpojumus)
- 3) Būt par darba devēju (persona, kas vada uzņēmumu un nodarbina citas personas)
- 4) Cits (lūdzu, norādi) _____
- 5) Grūti pateikt

Q5.2. Tavuprāt, cik lielā mērā, šīs Tavas prasmes ... Tev palīdzētu (palīdzēja) veiksmīgi iekļauties darba tirgū? Tiem, kuri šobrīd nemācās jautājumi, tiek uzdoti pagātnes formā – vai iepriekš apgūtās lietas palīdzēja utt.

		Sniegtu /(sniedza) man ievērojamas priekšrocības	Nodrošinātu /(nodrošināja), ka esmu vienādā/līdzīgā līmenī kā citi	Nesniegtu /(nesniedza) man nekādas priekšrocības /drīzāk kavētu /(kavēja)	Grūti pateikt/ NA
1	Zināšanas, ko apgūstu/-uvu skolā/studijās	1	2	3	8
2	Prasmes un zināšanas, ko apgūstu/-uvu interešu vai neformālā izglītības ceļā	1	2	3	8
3	Apgūtās svešvalodu zināšanas	1	2	3	8
4	Ģimenes un draugu atbalsts	1	2	3	8
5	Apgūtās saskarsmes un komunikatīvās prasmes (Tās ir prasmes, kas demonstrē Tavu spēju efektīvi komunicēt, spēju strādāt komandā, izprast citu cilvēku noskaņojumu, kā arī spēju uzņemties vadību un līdera lomus u.c.)	1	2	3	8

Q5.3. Vai, Tavuprāt, Tava izglītības pieredze kopumā (zināšanas, saskarsmes spējas, kontakti, u.c.) ir piemērota, lai veiksmīgi iekļautos darba tirgū?

- 1) Noteikti jā
- 2) Drīzāk jā
- 3) Drīzāk nē
- 4) Noteikti nē
- 5) Grūti pateikt

Veselības aizsardzība un labklājība

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q6.1. Lūdzu, novērtē kāda ir Tava dzīve (dzīves kvalitāte) pašlaik: izglītības iespējas, hobiju un brīvā laika iespējas, finanses, veselība, drošība (skolā, uz ielas, mājās)?

- 1) Esmu pilnībā apmierināts/-a ar savu dzīvi
- 2) Esmu drīzāk apmierināts/-a ar savu dzīvi
- 3) Esmu drīzāk neapmierināts/-a ar savu dzīvi
- 4) Esmu pilnībā neapmierināts/-a ar savu dzīvi

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: uzdot tiem, kuriem Q6.1=2,3 un 4 – kaut kādā mērā neapmierināti ar dzīvi.

Q6.2. Kas ir galvenie iemesli, kādēļ neesi pilnībā apmierināts/-a ar savu dzīvi?

Lūdzu, ieraksti _____

Q6.3. Ja Tev šodien būtu jāuzsāk patstāvīga dzīve (atsevišķa mājvieta, budžets, ikdienas organizēšana), vai Tu justos...

- 1) Ļoti pārliecināts par sevi un savām spējām uzsākt patstāvīgu dzīvi
- 2) Drīzāk pārliecināts par sevi un savām spējām uzsākt patstāvīgu dzīvi
- 3) Drīzāk nepārliecināts par sevi un savām spējām uzsākt patstāvīgu dzīvi
- 4) Pilnībā nepārliecināts par sevi un savām spējām uzsākt patstāvīgu dzīvi
- 5) *Esmu jau uzsācis patstāvīgu dzīvi*
- 6) *Grūti pateikt*

Q6.4. Kā Tu pats (pati) novērtē savu pašreizējo veselības stāvokli?

- 1) labs
- 2) diezgan labs
- 3) vidējs
- 4) diezgan slikts
- 5) slikts

Q6.5. Kurš no šiem apgalvojumiem vislielākā mērā atbilst Tavai situācijai? Tev/Tavas..?

Paskaidrojums: Fiziskās aktivitātes ir aktivitātes, kas izraisa elpošanas paātrināšanos. Fiziskās aktivitātes nav mājas uzkopšanas darbu veikšana

- 1) nav bijušas sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā
- 2) sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā kopumā nepārsniedz 2,5 stundas nedēļā
- 3) sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā nepārsniedz 5 stundas nedēļā
- 4) sporta vai fiziskās aktivitātes pēdējo 7 dienu laikā kopumā ir vairāk nekā 5 stundas nedēļas laikā
- 5) *Grūti pateikt*

Q6.6. Vai Tev ir iespējams (finansiālā un/vai ģeogrāfiskā ziņā (attālums)) nodarboties ar šādām fiziskajām aktivitātēm?

Q6.7. Vai Tu vēlētos tuvākā gada laikā nodarboties ar šādām fiziskajām aktivitātēm?

Atzīmē, lūdzu, atbilžu variantu, kas vislielākā mērā atbilst Tavam viedoklim.

		Q6.6		Q6.7		Grūti pateikt/NA
		Jā	Nē	Jā	Nē	
1	Skriešanu	1	2	1	2	8
2	Peldēšanu	1	2	1	2	8
3	Komandu sportu (basketbols, futbols, volejbols)	1	2	1	2	8
4	Cīņas sportu	1	2	1	2	8
5	Apmeklēt sporta zāli	1	2	1	2	8

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q6.8. Lūdzu, novērtē savas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā Tu to vēlies!

- 1) Man ir visas iespējas
- 2) Man ir lielas iespējas
- 3) Man ir nelielas iespējas
- 4) Man nav nekādu iespēju

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: Q6.9. uzdot tiem, kuriem Q6.8.=2, 3 un 4

Q6.9. Kādas iespējas pavadīt brīvo laiku Tu vēlētos, lai Tev būtu pieejamas?

Lūdzu, ieraksti! _____

Sociālā iekļaušana

Q7.1. Kur Tu vērstos, ja Tev būtu nepieciešama palīdzība sarežģītā situācijā (emocionāls vai materiāls atbalsts)?

VAIRĀKU ATBILŽU JAUTĀJUMS

- 1) Pie ģimenes locekļiem,
- 2) Pie radniekiem
- 3) Pie draugiem
- 4) Pie kolēģiem, studiju vai mācību biedriem
- 5) Nevalstiskajā organizācijā
- 6) Baznīcā, draudzē
- 7) Pie kādas vecākas, daudz pieredzējušākas uzticības personas (skolotājs, padomnieks)
- 8) Pie sociālā darbinieka
- 9) Pie skolas psihologa
- 10) Pašvaldībā
- 11) Pie kādas citas personas (*ieraksti, lūdzu _____*)
- 12) *Nevērstos nekur (mēģinātu pats tikt galā)/ Man nav bijusi šāda vajadzība*
- 13) *Grūti pateikt*

Filtrs: Tiem, kas mācās D5 ir 1-4 uzdot visus; tiem, kam D5 ir 5 (nemācās) uzdot 1;2;4;5

Q7.2. Kā Tu vērtē, cik lielā mērā Tev personīgi ir iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu...

		Lielā mērā (mans viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	Nedaudz (Mans viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)	Nemaz (mans viedoklis nekad netiek ņemts vērā)	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā ģimenē	1	2	3	8
2	Tavā draugu kompānijā	1	2	3	8
3	Tavā izglītības iestādē	1	2	3	8
4	Pašvaldībā, kurā Tu dzīvo	1	2	3	8
5	Latvijā	1	2	3	8

Q7.3. Cik lielā mērā Tu kopumā uzticies cilvēkiem?

- 1) Pilnībā uzticos
- 2) Drīzāk uzticos
- 3) Drīzāk neuzticos
- 4) Nemaz neuzticos
- 5) Grūti pateikt

Jaunatne un pasaule

Q8.1. Cik lielā mērā Tu seko līdzī informācijai par notiekošo...

		Regulāri sekoju līdzī	Dažreiz sekoju līdzī	Nesekoju līdzī nemaz	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1	2	3	8
2	Tavā reģionā	1	2	3	8
3	Latvijā	1	2	3	8
4	Eiropā	1	2	3	8
5	Citur pasaulē	1	2	3	8

Q8.2. Kā Tu vērtē, cik lielā mērā jauniešiem kopumā ir iespējas ietekmēt dažādu valsts un sabiedrības līmeņa lēmumu pieņemšanu...

		Lielā mērā (jauniešu viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	Nedaudz (jauniešu viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)	Nemaz (jauniešu viedoklis vispār netiek ņemts vērā)	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1	2	3	8
2	Tavā reģionā	1	2	3	8
3	Latvijā	1	2	3	8
4	Eiropā	1	2	3	8
5	Citur pasaulē	1	2	3	8

Q8.3. Kā Tu vērtē, cik lielā mērā jauniešiem kopumā ir iespējas ietekmēt dažādu lēmumu, kas tieši attiecas uz viņu dzīvi, pieņemšanu?

		Lielā mērā (jauniešu viedoklis vienmēr tiek ņemts vērā)	Nedaudz (jauniešu viedoklis dažreiz tiek ņemts vērā)	Nemaz (jauniešu viedoklis vispār netiek ņemts vērā)	Grūti pateikt/ NA
1	Tavā dzīvesvietā (pilsētā, pagastā)	1	2	3	8
2	Tavā reģionā	1	2	3	8
3	Latvijā	1	2	3	8
4	Eiropā	1	2	3	8
5	Citur pasaulē	1	2	3	8

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q8.4. Kur Tev būtu visērtāk saņemt informāciju par dažādiem projektiem, jauniešu iespējām, jaunatnes politiku valstī?

VAIRĀKATBILŽU JAUTĀJUMS

- 1) No draugiem
- 2) No masu medijiem (TV, žurnāliem, avīzēm, radio)
- 3) Skolā
- 4) No vecākiem
- 5) No portāla www.jaunatneslietas.lv
- 6) Citur internetā (Lūdzu, ieraksti) _____
- 7) Nevalstiskajās organizācijās, no NVO koordinātoriem
- 8) E-pastā, ziņu listēs
- 9) Citur (Lūdzu, ieraksti) _____
- 10) Nevēlos saņemt šādu informāciju

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q8.5. (NO MONITORINGA Q11.)Lūdzu, ieraksti, TRĪS galvenos jautājumus, kurus Latvijas valdībai būtu jārisina tieši jauniešu jomā.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Sociāldemografiskie rādītāji

D1. Ieraksti, lūdzu, kāds ir Tavs vecums?

I ___ I ___ I gadi

Filtrs: D1 ir 13 – 25 gadi; pārējiem aptauju beigt.

D2. Atzīmē savu dzimumu

- 1) Vīrietis
- 2) Sieviete

D3. Kuras valsts pilsonis Tu esi?

- 1) Latvijas Republikas pilsonis
- 2) Citas valsts pilsonis
- 3) Nepilsonis

D4. Kāda ir Tava tautība?

- 1) Latvietis
- 2) Krievs
- 3) Cita

D5. Kur Tu pašlaik mācies?

- 1) pamatskola
- 2) vidusskola, ģimnāzija
- 3) arodskola, arodvidusskola, tehnikums
- 4) universitāte, koledža
- 5) *Nekur nemācos/nestudēju*

Filtrs: Tie, kas D5 atbilstu variants 5 „Nekur nemācos/nestudēju”

D5.1. Kādēļ Tu pašreiz nemācies/nestudē?

- 1) Esmu ieguvis nepieciešamo izglītības līmeni
- 2) Esmu pašlaik pārtraucis mācības/studijas mācību iestādē

D6. Kāda ir Tava augstākā iegūtā izglītība?

- 1) Sākumskola vai nepabeigta pamatizglītība (līdz 8-9 klasēm)
- 2) Pamatizglītība (8- 9 klases)
- 3) Vidējā (pabeigta vidusskola, ģimnāzija)
- 4) Profesionālā vidējā (pabeigta arodskola, arodvidusskola, tehnikums)
- 5) Augstākā (iegūta akadēmiskā augstākā vai profesionālā augstākā izglītība (bakalaurs), tai skaitā arī pabeigta koledža, maģistratūra, doktorantūra)

D7. Kurā Latvijas pilsētā/novadā Tu dzīvo?

Lūdzu, ieraksti _____

Uzdot no 15 gadu vecuma

D8 Vai Tu pašlaik strādā algotu darbu?

- 1) Jā, pašlaik strādāju
- 2) Nē, pašlaik nestrādāju, un nekad neesmu strādājis
- 3) Nē, pašlaik nestrādāju, bet vasarās, brīvlaikā strādāju

Filtrs: Tiem, kam D8 kods 1; Jā, pašlaik strādā

D9 Savā pamatdarbā tu strādā:

- 1) pilna laika darba dienu
- 2) daļēju/nepilna laika darba dienu (uz pusslodzi utml.)
- 3) strādāju dažādus gadījuma darbus (neregulāri)

Filtrs: Tiem, kam D8 kods 1; Jā, pašlaik strādā

D10 Kādā nodarbinātības sektorā Tu strādā?

- 1) Valsts sektorā (valsts sektoros vai uzņēmumos ar valsts kapitālu)
- 2) Privātajā sektorā (uzņēmumos ar privāto kapitālu)
- 3) Nevalstiskajā sektorā (nevalstiskajās organizācijās)

PALDIES PAR ATSAUCĪBU!

**APTAUJAS ANKETA KRIEVU VALODĀ
JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANAS INDEKSA JAUTĀJUMI**

Izglītība un arpmācība

Q1.1. Доступны ли Тебе (в финансовом и/или географическом (расстояние) плане) такие кружки/ мероприятия?

Q1.2. Хотел/-а бы Ты в ближайший год участвовать в таких кружках/мероприятиях?
(Norādi, lūdzu, savu viedokli neatkarīgi no tā vai jau piedalies kādā pulciņā/aktivitātē vai ne).

Отметь, пожалуйста, вариант ответа, который больше всего соответствует Твоему мнению.

		Q1.1.		Q1.2.		Трудно сказать /Нет ответа
		Да	Нет	Да	Нет	
1	Командные виды спорта (баскетбол, волейбол, футбол и т.д.)	1	2	1	2	8
2	Курсы по изучению языков	1	2	1	2	8
3	Танцевальный кружок/группа	1	2	1	2	8
4	Мероприятия, связанные с музыкой (ансамбль, оркестр, хор и т.д.)	1	2	1	2	8
5	Кружок/группа по изобразительному искусству	1	2	1	2	8
6	В различных творческих и тематических групповых мероприятиях (например, театральные художественные группы, группы технического творчества, фольклорные кружки, кружки, в которых изучают окружающую среду и др.)	1	2	1	2	8
7	В различных тематических неформальных образовательных мероприятиях (лагеря, обучения, обмен опытом, обучающие семинары, участие в проекте и т.д.)	1	2	1	2	8

Paskaidrojums: Неформальное образование – мероприятия/образовательная деятельность, которая организована вне школы или высшего учебного заведения. Неформальное образование у разных юношей и девушек развивает соответствующие навыки, которые могут пригодиться на рынке труда – например, участие в проектах, чтобы развить навыки общения и планирование времени, развить навыки лидерства и др.

Q1.3. Доступны ли вблизи Твоего места жительства услуги консультантов по карьере?

- 1) Да
- 2) Нет
- 3) Не знаю такую профессию
- 4) Не знаю доступны ли такие услуги вблизи моего места жительства

Q1.4. Доступны ли вблизи Твоего места жительства специалист по делам молодежи/по работе с молодежью?

- 1) Да
- 2) Нет
- 3) Не знаю такую профессию
- 4) Не знаю доступны ли такие услуги вблизи моего места жительства

Q1.5. Как бы Ты оценил/-а ...

Ja esi pabeidzis mācības, lūdzu sniedz atbildi par pēdējo izglītības iestādi.

		Очень положи тельно	Скорее положи тельно	Скорее отрица тельно	Очень отрица тельно	Трудно сказать /Нет ответа
1	Качество своего образования в целом	1	2	3	4	8
2	Предлагаемые образовательными учреждениями мероприятия/количество кружков /разнообразность	1	2	3	4	8
3	Общее отношение к ученикам/студентам в своем учебном заведении	1	2	3	4	8
4	Общую социальную среду/атмосферу в своем учебном заведении	1	2	3	4	8

Filtrs: Jaunieši D5.1.2. (pārtraukuši mācības)

Q1.6. Почему Ты прекратил/-а учебу?

Пожалуйста, впиши.....

Filtrs: Jaunieši D5.1.2. (pārtraukuši mācības)

Q1.7. Планируешь ли Ты в течение ближайшего года возобновить учебу?

- 1) Да
- 2) Нет
- 3) Трудно сказать

Līdzdalība

Q2.1. Есть ли у Тебя возможность (в финансовом и/или географическом (расстояние) плане) участвовать в таких мероприятиях?

Q2.2. Хотел/-а бы Ты в ближайший год участвовать в таких мероприятиях?

Отметь, пожалуйста, вариант ответа, который больше всего соответствует Твоему мнению.

		Q2.1.		Q2.2.		Трудно сказать /Нет ответа
		Да	Нет	Да	Нет	
1	Тематические группы единомышленников в интернете	1	2	1	2	8
2	Тематические группы единомышленников в живую (вне школы/учебы)	1	2	1	2	8
3	В негосударственных организациях	1	2	1	2	8
4	В молодежных центрах или молодежных организациях	1	2	1	2	8
5	В различных социальных и общественных мероприятиях вблизи Твоего места жительства	1	2	1	2	8
6	В различных политических мероприятиях / в выражении политического мнения	1	2	1	2	8

Q2.3. Участвуешь ли Ты в какой-либо молодежной организации?

- 1) Да
- 2) Нет
- 3) Трудно сказать

Q2.4. Какие молодежные организации Ты знаешь?

- 1) Впиши, пожалуйста, их названия
- 2) Не знаю ни одну молодежную организацию

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: Tiem, kas mācās D5.1. atb. 1-4 uzdot visus jautājumus; tiem, kam D5.1. – 5 (nemācās) uzdot 2-5 jautājumu)

Q2.5. Как часто Ты за последний год Ты вступил/-ла в такой вид деятельности...?

Rotēt jomas	12 раз и чаще	6-11 раз	1-5 раз	Ни разу	Трудно сказать /Нет ответа
1 Школьные мероприятия (школьные/ студенческие самоуправления, школьные мероприятия)	1	2	3	4	5
2 Мероприятия по интересам (кружки, клубы и группы по интересам вне школы)	1	2	3	4	5
3 Общественные и социальные мероприятия (участие в негосударственных организациях, уборка окружающей среды, субботники, добровольная работа с людьми или животными, благотворительные мероприятия и др.)	1	2	3	4	5
4 Политические мероприятия (дискуссии о политике, выборы, участие в работе партий)	1	2	3	4	5
5 Культурные и развлекательные мероприятия (концерты, спортивные соревнования, фестивали, кино и др.)	1	2	3	4	5

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q2.6. С какими препятствиями Ты сталкивался/-лась, чтобы вступить в различную общественную, социальную, политическую или какую-либо другую деятельность?

VAIRĀKATBILŽU JAUTĀJUMS

- 1) Мне не было интересно участвовать
- 2) У меня не было достаточно много информации
- 3) У меня не было времени
- 4) Мне было лень
- 5) Я слишком скромн/-на
- 6) Не верю, что смогу что-то изменить
- 7) У меня не хватило денег, чтобы участвовать
- 8) Другой ответ (пожалуйста, впиши): _____
- 9) Не сталкивался/-лась ни с какими препятствиями

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: Tiem, kas mācās D5.1. atb. 1-4 uzdot visus jautājumus; tiem, kam D5.1. – 5 (nemācās) uzdot 2-5 jautājumu)

Q2.7. Оцени, насколько Тебе доступна информация о возможности вступить...

Rotēt jomas		Достаточно информации	Мало информации	Нет совсем информации	Такая информация не интересует
1	...в деятельность своей школы/ высшего учебного заведения?	1	2	3	4
2	... в работу своего самоуправления?	1	2	3	4
3	... в работу негосударственных и общественных организаций?	1	2	3	4
4	... в работу религиозных организаций?	1	2	3	4
5	... в работу молодежных организаций?	1	2	3	4
6	... в деятельность молодежных кружков, клубов, групп по интересам?	1	2	3	4
7	... в работу политических организаций?	1	2	3	4

Brīvprātīgais darbs

Q3.1. Ты знаешь, что такое „добровольная работа“?

- 1) Да, я хорошо информирован
- 2) Да, я что-то слышал
- 3) Нет, я не информирован, не знаю

Paskaidrojums: Добровольная работа – является всемирно признанной неоплачиваемой работой, чтобы приобщиться в общественную жизнь, изменить и улучшить качество своей жизни и жизни окружающих, чтобы помочь другим. Добровольная работа молодежи ориентирована на общественно полезную деятельность и способствует развитию их знаний, умений, навыков и отношения, а также для эффективного использования свободного времени.

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q.3.2. Как часто в течение последнего года Ты выполнял/-а добровольную работу?

- 1) Выполнял/-а регулярно, несколько раз в год (4 раза и больше)
- 2) Выполнял/-а несколько раз в год (2-3 раза)
- 3) Выполнял/-а один раз в год
- 4) В течение последнего года добровольную работу не выполнял/-а

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q.3.3. Хочешь ли Ты в следующем году выполнять добровольную работу?

- 1) Определенно хочу выполнять добровольную работу
- 2) Скорее хочу выполнять добровольную работу
- 3) Скорее не хочу выполнять добровольную работу
- 4) Определенно не хочу выполнять добровольную работу

Q3.4. Как Ты в целом оценил/-а бы достаточность информации о возможностях выполнять добровольную работу?

- 1) Информации полностью достаточно
- 2) Информации скорее достаточно
- 3) Информации скорее не достаточно
- 4) Информации полностью не достаточно
- 5) Трудно сказать

Q3.5. По-Твоему, как в целом выполнение добровольной работы влияет на ... молодежи

		Очень положи тельно	Скоре е полож итель но	Скорее отрицате льно	Очень отрицат ельно	Neietekmē nekādā veidā	Трудно сказать /Нет ответа
1	возможности будущей карьеры	1	2	3	4	5	8
2	рост личности	1	2	3	4	5	8
3	умение и навыки (социальные, коммуникационные, гражданские и т.п.)	1	2	3	4	5	8

Jaunrade un kultūra

Q4.1. Насколько Твоему поведению соответствует каждое из этих утверждений? Пожалуйста, оцените свой ответ по шкале «полностью соответствует», «скорее соответствует», «скорее не соответствует» или «полностью не соответствует».

		Полно стью соотве тствует	Скорее соотве тствует	Скорее не соответ ствует	Полнос тью не соответ ствует	Трудн о сказать /Нет ответа
1	Я часто участвую в организации различных культурных мероприятий	1	2	3	4	8
2	Я регулярно организую различные мероприятия для своих друзей	1	2	3	4	8
3	Мне нравится создавать и придумывать новые и интересные вещи и мероприятия	1	2	3	4	8
4	Я часто приглашаю своих друзей и членов семьи участвовать в различных социальных мероприятиях	1	2	3	4	8

Q4.2. Есть ли у Тебя возможность (в финансовом и/или географическом (расстояние) плане) использовать такие услуги?

Q4.3. Хотел/-а бы Ты в течение ближайшего года использовать такие услуги?

Отметь, пожалуйста, вариант ответа, который больше всего соответствует Твоему мнению.

		Q4.2.		Q4.3.		Трудно сказать/Н ет ответа
		Да	Нет	Да	Нет	
1	Посещение культурного мероприятия (опера, театр, концерт классической музыки, выставки и др.)	1	2	1	2	8
2	Посещение популярных/массовых культурных мероприятий (выступления известных мировых певцов, различные летние фестивали)	1	2	1	2	8
3	Посещение культурных объектов (замки, памятники и др.)	1	2	1	2	8
4	Путешествие в другую страну	1	2	1	2	8

Nodarbinātība un uzņēmējdarbība

Q5.1. Если бы Тебе сегодня надо было бы выбирать между различными возможными видами деятельности в будущем, кому из них Ты отдал/-а бы предпочтение?

- 1) Быть наемным работником (работник на каком-нибудь предприятии)
- 2) Быть самозанятым (индивидуальный предприниматель, который сам производит и продает товары и услуги)
- 3) Быть работодателем (человек, который руководит предприятием и устраивает на работу других людей)
- 4) Другое (пожалуйста, укажи) _____
- 5) Трудно сказать

Q5.2. По-Твоему, насколько Твои навыки ... Тебе помогли бы (помогли) удачно выйти на рынок труда? *Tiem, kuri šobrīd nemācās jautājumi, tiek uzdoti pagātnes formā – vai iepriekš apgūtās lietas palīdzēja utt.*

		Дали бы /(дали) мне значительно е преимущес т во	Обеспечили бы /(обеспечили) мне одинаковый /равный уровень с другими	Не дал бы /(не дал) мне никакие преимущес т ва/скорее притормозил бы/(приторм озил)	Трудно сказать/ Нет ответа
1	Знания, которые получаю/-ил в школе/ учебе	1	2	3	8
2	Умения и навыки, которые получаю/-ил через интересы или неформальное обучение	1	2	3	8
3	Полученные знания иностранных языков	1	2	3	8
4	Поддержка семьи и друзей	1	2	3	8
5	Полученные навыки общения и коммуникации (<i>Это навыки, которые демонстрируют Твое умение эффективно общаться, умение работать в команде, понять настроение других людей, а также умение взять на себя управление и роль лидера и т.д.</i>)	1	2	3	8

Q5.3. По-Твоему, Твой образовательный опыт в целом (знания, умение общаться, контакты и др.) подходит для того, чтобы удачно выйти на рынок труда?

- 1) Определенно да
- 2) Скорее да
- 3) Скорее нет
- 4) Определенно нет
- 5) Трудно сказать

Veselības aizsardzība un labklājība

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q6.1. Пожалуйста, оцени какая Твоя жизнь (уровень жизни) на данный момент: возможности образования, возможности хобби и свободного времени, финансы, здоровье, безопасность (в школе, на улице, дома)?

- 1) Я полностью доволен/-а своей жизнью
- 2) Я скорее доволен/-а своей жизнью
- 3) Я полностью не доволен/-а своей жизнью
- 4) Я полностью не доволен/-а своей жизнью

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: uzdot tiem, kuriem Q6.1=2,3 un 4 – kaut kādā mērā neapmierināti ar dzīvi.

Q6.2. Какие основные причины, почему Ты не полностью доволен/-а своей жизнью?

Пожалуйста, впиши _____

Q6.3. Если бы Тебе сегодня надо было бы начать самостоятельную жизнь (отдельное жилье, бюджет, организация повседневности), чувствовал/-а бы Ты себя...

- 1) Очень уверенно за себя и свои возможности начать самостоятельную жизнь
- 2) Скорее уверенно за себя и свои возможности начать самостоятельную жизнь
- 3) Скорее не уверенно за себя и свои возможности начать самостоятельную жизнь
- 4) Очень не уверенно за себя и свои возможности начать самостоятельную жизнь
- 5) Я уже начал/-а самостоятельную жизнь
- 6) Трудно сказать

Q6.4. Как Ты сам (сама) оцениваешь свое нынешнее состояние здоровья?

- 1) хорошее
- 2) достаточно хорошее
- 3) среднее
- 4) достаточно плохое
- 5) плохое

Q6.5. Какое из этих утверждений наиболее соответствует Твоей ситуации? У Тебя...?

Paskaidrojums: Физическая активность – это деятельность, которая вызывает учащенное дыхание. Физическая активность – это не работа по уборке дома.

- 1) не было спорта или физической активности за последние 7 дней
- 2) спортивная или физической активность за последние 7 дней не привысила 2,5 часа в неделю
- 3) спортивная или физической активность за последние 7 дней не привысила 5 часов в неделю
- 4) спортивная или физической активность за последние 7 дней в целом больше, чем 5 часов в неделю
- 5) Трудно сказать

Q6.6. Есть ли у Тебя возможность (в финансовом и/или географическом (расстояние) плане) заниматься такими физическими занятиями?**Q6.7. Хотел/-а бы Ты в течение ближайшего года заниматься такими физическими занятиями?**

Atzīmē, lūdzu, atbilžu variantu, kas vislielākā mērā atbilst Tavam viedoklim.

		Q6.6		Q6.7		Трудно сказать/ Нет ответа
		Да	Нет	Да	Нет	
1	Бег	1	2	1	2	8
2	Плавание	1	2	1	2	8
3	Командный спорт (баскетбол, футбол, волейбол)	1	2	1	2	8
4	Борьба	1	2	1	2	8
5	Посещать спортзал	1	2	1	2	8

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q6.8. Пожалуйста, оцени свои возможности проводить свободное время так, как Ты этого хочешь!

- 1) У меня есть все возможности
- 2) У меня есть большие возможности
- 3) У меня есть небольшие возможности
- 4) У меня нет никаких возможностей

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Filtrs: Q6.9. uzdot tiem, kuriem Q6.8.=2, 3 un 4

Q6.9. Какие возможности проводит свободное время Ты бы хотел/-а, чтобы были для Тебя доступны?

Пожалуйста, впиши! _____

Sociālā iekļaušana**Q7.1. Куда бы Ты обратился/-ась, если бы Тебе была необходима помощь в сложной ситуации (эмоциональная или материальная поддержка)?**

VAIRĀKU ATBILŽU JAUTĀJUMS

- 1) К членам семьи
- 2) К родственникам
- 3) К друзьям
- 4) К коллегам, однокурсникам или одноклассникам
- 5) В негосударственную организацию
- 6) В церковь, приход
- 7) К какому-нибудь более старшему, более опытному доверенному лицу (учитель, советник)
- 8) К социальному работнику
- 9) К школьному психологу
- 10) В самоуправление
- 11) К кому-нибудь другому (пожалуйста, впиши _____)
- 12) Никуда бы не обратился (сам попытался бы справиться)/ У меня не было такой необходимости
- 13) Трудно сказать

Filtrs: Tiem, kas mācās D5 ir 1-4 uzdot visus; tiem, kam D5 ir 5 (nemācās) uzdot 1;2;4;5

Q7.2. Как Ты оцениваешь, насколько лично Ты можешь влиять на принятие решений ...

		В большой степени (мое мнение всегда учитывается)	Немного (мое мнение иногда учитывается)	Нисколько (мое мнение никогда не учитывается)	Трудно сказать/ Нет ответа
1	В Твоей семье	1	2	3	8
2	В компании Твоих друзей	1	2	3	8
3	В Твоем учебном заведении	1	2	3	8
4	В самоуправлении, в котором Ты живешь	1	2	3	8
5	В Латвии	1	2	3	8

Q7.3. Насколько в целом Ты доверяешь людям?

- 1) Полностью доверяю
- 2) Скорее доверяю
- 3) Скорее не доверяю
- 4) Совсем не доверяю
- 5) Трудно сказать

Jaunatne un pasaule

Q8.1. Насколько Ты следишь за информацией о происходящем...

		Регулярно слежу	Иногда слежу	Совсем не слежу	Трудно сказать/Не т ответа
1	В Твоем месте жительства (в городе, в волости)	1	2	3	8
2	В Твоем регионе	1	2	3	8
3	В Латвии	1	2	3	8
4	В Европе	1	2	3	8
5	В мире	1	2	3	8

Q8.2. Как Ты оцениваешь, насколько у молодежи в целом есть возможность влиять на принятие некоторых решений государственного и общественного уровня...

		В большой степени (мнение молодежи всегда берется во внимание)	Немного (мнение молодежи иногда берется во внимание)	Нисколько (мнение молодежи вообще не берется во внимание)	Трудно сказать/ Нет ответа
1	В Твоем месте жительства (в городе, в волости)	1	2	3	8
2	В Твоем регионе	1	2	3	8
3	В Латвии	1	2	3	8
4	В Европе	1	2	3	8
5	В мире	1	2	3	8

Q8.3. Как Ты оцениваешь, насколько у молодежи в целом есть возможность влиять на принятие некоторых решений, которые имеют непосредственное отношение к их жизни?

		В большой степени (мнение молодежи всегда берется во внимание)	Немного (мнение молодежи иногда берется во внимание)	Нисколько (мнение молодежи вообще не берется во внимание)	Трудно сказать/ Нет ответа
1	В Твоем месте жительства (в городе, в волости)	1	2	3	8
2	В Твоем регионе	1	2	3	8
3	В Латвии	1	2	3	8
4	В Европе	1	2	3	8
5	В мире	1	2	3	8

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q8.4. Где Тебе было бы удобнее получать информацию о различных проектах, возможностях молодежи, молодежной политике в стране?

VAIRĀKATBILŽU JAUTĀJUMS

- 1) От друзей
- 2) Из СМИ (ТВ, журналы, газеты, радио)
- 3) В школе
- 4) От родителей
- 5) Из портала www.jaunatneslietas.lv
- 6) В интернете, но в другом месте в (Пожалуйста, впиши) _____
- 7) От негосударственных организаций, от координаторов негосударственных организаций
- 8) По электронной почте, в листовках
- 9) В другом месте (Пожалуйста, впиши) _____
- 10) Не хочу получать такую информацию

Jautājums no Jaunatnes politikas monitoringa 2011.gada aptaujas.

Q8.5. Пожалуйста, напишите ТРИ главных вопроса, которые Латвийское правительство должно решить именно в сфере молодежи.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Sociāldemografiskie rādītāji

D1. Впиши, пожалуйста, свой возраст

I _____ I _____ I лет

Filtrs: D1 ir 13 – 25 gadi; pārējiem aptauju beigt.

D2. Отметь свой пол

- 1) Мужчина
- 2) Женщина

D3. Гражданином какой страны Ты являешься?

- 1) гражданин Латвийской Республики
- 2) гражданин другой страны
- 3) не гражданин

D4. Твоя национальность?

- 1) Латыш
- 2) Русский
- 3) Другая

D5. Где Ты сейчас учишься?

- 1) основная школа
- 2) средняя школа, гимназия
- 3) профтехучилище, техникум
- 4) университет, колледж
- 5) Нигде не учусь

Filtrs: Tie, kas D5 atbilžu variants 5 „Нигде не учусь“

D5.1. Почему Ты сейчас не учишься?

- 1) Я получил необходимый уровень образования
- 2) В данный момент я прервал учебу в учебном заведении

D6. Какой Твой наивысший полученный уровень образования?

- 1) Начальное или неоконченное основное образование (до 8-9 класса)
- 2) Основное образование (8-9 классов)
- 3) Среднее образование (окончена средняя школа, гимназия)
- 4) Среднее специальное (окончен техникум, училище)
- 5) Высшее образование (академическое высшее, профессиональное высшее (бакалавр), а также оконченный колледж, магистратура, докторантура)

D7. В каком городе/округе Латвии Ты живешь?

Впиши, пожалуйста, _____

Uzdot no 15 gadu vecuma

D8 Работаешь ли Ты сейчас по найму?

- 1) Да, в данный момент работаю
- 2) Нет, в данный момент не работаю и никогда не работал
- 3) Нет, в данный момент не работаю, но работаю летом, на каникулах

Filtrs: Tiem, kam D8 kods 1; Jā, pašlaik strādā

D9 На своем основном рабочем месте Ты работаешь:

- 1) полный рабочий день
- 2) частичный/неполный рабочий день (на полставки и т.п.)
- 3) выполняю некоторые случайные работы (нерегулярно)

Filtrs: Tiem, kam D8 kods 1; Jā, pašlaik strādā

D10 В каком секторе занятости Ты работаешь?

- 1) В государственном секторе (в государственных секторах или предприятиях с государственным капиталом)
- 2) В частном секторе (на предприятиях с частным капиталом)
- 3) В негосударственном секторе (в негосударственных организациях)

СПАСИБО ЗА УДЕЛЕННОЕ ВРЕМЯ!

1	Kas ir nepieciešams, lai es būtu labi informēts par pilsētas jauniešu organizāciju pasākumiem?			
	<i>Ir nepieciešams</i>	<i>Nav nepieciešams</i>	<i>Es izmantoju</i>	
Labākie informācijas izplatīšanas ceļi:				
	Sociālie tīkli	344	63	361
	Avīzes	249	313	116
	Televīzija	281	194	243
	Tiešā informācija skolās	407	103	178
	Informācija no skolēnu parlamenta	240	292	107
	Informācija no skolotājiem	377	118	187
	Informācija Jaunatnes departamenta mājas lapā http://jaunatne.daugavpils.lv	210	347	98
	Informācija Daugavpils pilsētas domes mājas lapā www.daugavpils.lv	196	378	83
	savs variants			
Kādos sociālos tīklos es gribētu saņemt informāciju par jauniešu aktivitātēm?				
	Facebook	367		240
	Odnoklassniki	187		155
	Google+	194		136
	Vkontakte	310		226
	Draugiem.lv	156		93
	LinkedIn	47		18
	Badoo	27		9
	Livejournal	96		10
	Myspace	69		17
	Twitter	276		106
	ask.fm	133		112
Vairāk informatīvu pasākumu jauniešiem:				
	Skolās	452	64	108
	Domē	213	325	26
	Jauniešu neformālās izglītības centrā (Varšavas 45)	192	342	31
	Pilsētas augstskolās	287	250	25
	savs variants			
2		<i>Skolā</i>	<i>Jauniešu organizācijās</i>	<i>Jaunatnes departamenta rīkoto pasākumu</i>
	Cik jauniešu pasākumu es apmeklēju 2012.gadā (ierakstiet skaitu)?	2749	1279	540
		<i>Jauniešu neformālās izglītības centrā (Varšavas 45)</i>	<i>Centra "Jaunība" un mikrorajona klubos</i>	<i>Komercpasākumi</i>

3. Kas ir nepieciešams, lai saņemtu labu darbu? Vai dalība NVO varētu veicināt manu gatavību darbam?				
	<i>Ir nepieciešams</i>	<i>Nav nepieciešams</i>	<i>Veicina</i>	
Sociālās prasmes un individuālās īpatnības:				
Komunikācijas spējas	448	64	173	
Spēja ātri mācīties	391	82	200	
Spēja ātri pielāgoties jauniem apstākļiem	418	54	203	
Atbildība	483	42	192	
Iniciatīva un aktivitāte	389	62	231	
Skaidra motivācija darbam	425	110	174	
savs variants				
Mācību prasmes un formalitātes:				
Sertifikātu un diploma esamība	442	79	163	
Spēja un vēlme apgūt jaunās prasmes, specialitāti utt.	413	70	198	
Profesionālās prasmes	464	49	159	
savs variants				
Prakse (pieredze):				
Brīvprātīga darba apliecinājums nepieciešamā jomā	353	112	191	
Atsauksmes no iepriekšējiem darba devējiem	341	145	209	
Atsauksmes no jauniešu NVO vadības	220	269	171	
Atsauksmes no oficiālām struktūrām (Jaunatnes departments utl.)	232	250	156	
savs variants				
4. Lai pilnveidotu savas spējas un sasniegtu savu dzīvesmērķi, ir jābūt gatavam:				
	<i>Jā</i>	<i>Nē</i>	<i>Esmu gatavs</i>	
Brīvprātīgam darbam	354	159	173	
Uzņemties atbildību	470	29	248	
Prezentēt savu ideju	476	74	168	
Praksei	473	47	206	
Karjerai	485	65	169	
savs variants				
5. Uz ko es esmu gatavs tērēt naudu un laiku?				
	<i>Naudu</i>		<i>Laiku</i>	
	<i>gatavs</i>	<i>neesmugatavs</i>	<i>gatavs</i>	
Ģimene	576	49	489	
Materiālās labklājības nodrošināšana	448	132	380	
Ikdienas darbs un profesionālitate	368	163	419	
Karjera un augstamats	394	146	435	
Izklaide	493	106	425	
Ceļošana	526	99	440	
Izglītība	466	119	479	

Jaunās prasmes un iemaņas ārpus formālās izglītības	313	212	367
Pašreālizācija mākslā, sportā, sabiedriskajā darbā utt.	348	190	392
savs variants			

6.	Ardviemvārdiem raksturojiet, lūdzu, arkādāmīpašībām jābūt ... laiesvarētubūtlaimīgssavāpilsētā?		
	Man		
	Pilsētai		
	Darbavietai		
	Valstij		
	Draugiem		
	Ģimenei		
	Pilsētas jaunatnes politikai		

7.	Kādi īstenojamie jauniešu pilsētas politikas virzieni ir vissvarīgākie?			
		<i>Ir svarīgs pilsētas jauniešiem</i>	<i>Nav svarīgs pilsētas jauniešiem</i>	<i>Pietiekoši labi realizēts pilsētā</i>
	Jauniešu vasaras nodarbinātība	565	37	168
	Jauniešu vasaras nometņu organizēšana	400	107	198
	Pasākumu organizēšana jauniešiem	461	82	161
	ES projektu iesniegšana un reālizēšana	396	161	109
	Brīvprātīgā darba iespēju veicināšana un sistematizācija	373	158	140
	Jauniešu organizāciju publisko pasākumu atbalsts	418	128	136
R	Jauniešu organizāciju projektu līdzfinansēšana	460	100	103
	Jauniešu neformālās izglītības centra darbība	345	165	139
R	Starptautiskā sadarbība	450	106	109
	Jauniešu informētības veicināšana (internet utt.)	426	105	137
	savs variants			

8.	Kādas Daugavpils jauniešu organizācijas zināmu?			
		<i>Dzirdēju</i>	<i>Zinu, ar ko nodarbojas</i>	<i>Piedalījos darbībā</i>
	DU student padome	416	119	19
	Skolēnuparlaments	269	242	120
	Latgolys studentu centrs	331	125	21
	Erudīts	327	152	47
	Skautu un gaidu centrālā organizācija	322	112	10
	Sniegpulkstenīte	301	157	12
	The British Club Latvia	306	109	27
	ERFOLG	284	215	88
	Career and hobby education center	298	91	21
	D-juno	290	101	12
	DU veselības veicināšanas centra jauniešu nodaļa "Par to!"	297	135	21
	Rīcība	300	94	13
	Odin/Vita	276	115	25
	Sarkanais krusts Daugavpils nodaļa	281	221	40
	Laimīgi bērni un vecāki	294	121	14

	Kapēc 5	257	82	24
	TempArt	274	86	18
	Patrioti.lv	288	103	86
	M&Y	262	88	11
	Daugavpils DJ gruppa	280	160	19
	Dagood Studio	283	74	11
	DSDC SINGITAJ	270	93	20
	J.Org	278	58	13
	SKOPTR	274	68	21
	Latvijas jauniešu klubs	269	148	27
	OK "Stiga"	273	87	35
	TRIATLONA CENTRS	276	141	21
	Latgales airēšanas un tūrisma centrs	267	165	11
	Latgales taekvondo centrs Jitae	261	165	20
	LatgolysLeiga	262	106	15
	Daugavpils karatē skola	251	209	20
	D-pils originals	260	108	19
	STOPTIME Dance Studio	227	212	52
	Robeža	269	87	19
	Kislorod	272	76	10
	Piektais elements	283	90	18
	Tavainākotnei	267	101	11
	Čigānu Kultūras attīstības biedrība "Me Roma"	282	83	20
	Konsultāciju centrs "Viktorija"	258	130	21
	Serža Li mākslas sintēzes biedrība	264	87	16
	Fresh Juice	265	87	13
	NĒVO DROM D	267	64	10
	Latgales džeza klubs-studija	276	131	16
	Sadarbība-D	264	75	15
	Baltic Underwater Group	270	86	12

9. Kādi pasākumi jauniešiem man ir pazīstami?

	<i>Dzirdēju</i>	<i>Zinu</i>	<i>Biju ka skatītājs vai piedalījies</i>	
	Artišoks	216	241	206
	Rokmūzikaskoncerts "Chemical reaction"	279	131	77
	Ielu Kultūras festivāls "Urbanstyle"	264	207	104
	Jauniešu Jaungada radošā laboratorija	299	87	26
	Muzikālais maratons Pret AIDS	295	134	46
	"Arodskoluizaicinājums"	289	103	72
	Fotokonkurss „Parādi pilsētu viesiem!”	281	138	28
	Radošais konkurss „Esikomandā!”	300	85	33
	Jauniešu problēmu forums	293	68	26
	Literāri tematisks vakars „Senjori, Juniori un Mode”	286	76	36
	Starptautiskais turnīrs SAMBO cīņā	291	95	22
	Stoptime mūsdienu deju čempionāts	261	127	57
	Pilsetas jauniešu skaistuma-sova konkurss "Dīva"	255	213	46

	ZOOmaifest	267	81	26
	Konkurss: Miss un misters DU	321	136	47
	Taekvondo Starptautiskais turnīrs "Daugavpils kauss"	283	99	74
	JAK spēles	265	82	35
	"Par to!" veselības maratons DU	280	82	30
	"Running City" Daugavpils	275	86	33
	Popviktorīna	294	68	29
	Pirmās palīdzības sacensības	275	100	33
	Dzejasslems	285	59	24
	Citas aktivitātes			
10.	Kur es uzzināju par pasākumiem (aktivitātēm), ko apmeklēju pēdējo reizi?			
		<i>Par izklaidi</i>	<i>Par jauniešu organizāciju</i>	<i>Par pilsētas pasākumu</i>
	Sociālos tīklos	426	220	247
	Pilsētas informācijas portālos	197	216	265
	Jaunatnes departamenta mājas lapā http://jaunatne.daugavpils.lv	155	243	123
	No paziņām un draugiem	419	228	232
	No avīzēm	218	154	243
	No TV	238	148	255
	No radio	229	153	228
	No afišām	336	194	250
	No skolotājiem	255	257	235
	Uzzināju nejauši	293	190	191
	savs variants			
11.	Cik bieži es pats mēklēju informāciju par jauniešu aktivitātēm?			
		<i>Nekad</i>	<i>1 reizi mēnesī</i>	<i>1 reizi nedēļā</i>
	Par izklaides iespējām	158	303	209
	Par neformālās izglītības iespējām	328	251	64
	Par jauniešu vasaras nodarbinātību	200	342	92
	Par vasaras nometnēm	368	203	72
	Par ES projektu iespējām	371	204	60
	Par brīvprātīgo darbu	357	216	59
	Par jauniešu organizāciju pasākumu atbalstu	361	211	68
	Par Jauniešu neformālās izglītības centra darbību	379	159	76
	savs variants			
	Jūsu vecums			

JAUNIEŠI LATVIJĀ

AKTIVĪTĀTE, MOBILĪTĀTE, LĪDZDALĪBA

2008-2013

Pētījumi

Statistika

Politika

JAUNIEŠI LATVIJĀ 2008–2013: AKTIVITĀTE, MOBILITĀTE, LĪDZDALĪBA

Atbildīgais par izdevumu	Gints Klāsons
Tekstu autori	Gints Klāsons, Diāna Sīmansone, Anda Laķe
Maketētāja	Ilze Dzene
Korektore	Inese Auziņa
Fotogrāfe	Nora Krevņeva

PATEICAMIES

Par ieguldījumu izdevuma tapšanā esam ļoti pateicīgi

Arnim Kaktiņam, Tīrgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” direktoram, par atļauju izmantot SKDS rīcībā esošo socioloģisko pētījumu datus

Ievai Strodei, Tīrgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” projektu direktorei, par jauniešu mērķa grupas datu sagatavošanu

Oksanai Žabko, Latvijas Sociologu asociācijas valdes priekšsēdētājai, par palīdzību Latvijas jaunatnes pētnieku apzināšanā

Ilzei Trapencierei, LU Filozofijas un socioloģijas institūta pētniecei, par palīdzību Latvijas jaunatnes pētnieku apzināšanā

IZDEVUMĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ES	Eiropas Savienība
EK	Eiropas Komisija
EP	Eiropas Padome
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija

IEVADVĀRDI

„Visticamāk, ka 2030. gadā Latvijas sabiedrība būtiski atšķirsies no tās, kas šeit dzīvo šobrīd – valstī dzīvos aptuveni 2 miljoni iedzīvotāju, vairums būs vecāki par 45 gadiem, bet jau 2020. gadā pensijas vecuma cilvēku būs vairāk nekā bērnu un jauniešu vecumā līdz 18 gadiem.” – šis tuvākās nākotnes konstatējums Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030. gadam jauniešus liek uzlūkot kā īpaši nozīmīgu mūsu sabiedrības grupu. Situāciju Latvijā vidējā un ilgtermiņā ļoti būtiski ietekmēs mūsu jauniešu lēmumi par to, kur un kādu izglītību iegūt, kādas prasmes apgūt, kurā valstī dzīvot un strādāt, kurās sociālajās, politiskajās un brīvā laika aktivitātēs iesaistīties u. c. Savukārt jauniešu lēmumi lielā mērā būs atkarīgi no politikas veidotāju un īstenotāju pieņemtajiem lēmumiem, kas ietekmēs jauniešu izglītības, brīvā laika, pašrealizācijas un citas iespējas.

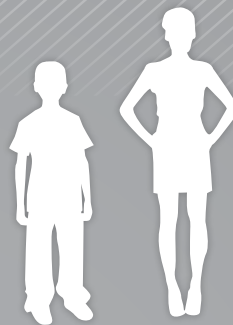
Ilgtermiņā sekmīga var būt tikai tāda politika, kas balstās zināšanās, datos un informācijā par cilvēkiem, kurus tā ietekmē. Jaunatnes politiku veidojot un īstenojot, mums jāņem vērā jauniešu vēlmes, viedokļi un plāni. Lai risinātu jauniešu bezdarba problēmu, mums jāzina, kas ir tās cēloņi un kādas būs sekas. Lai nodrošinātu jauniešiem nepieciešamo sociālo atbalstu, mums jāzina, kuras ir jauniešu aktuālākās vajadzības. Lai informētu jauniešus, mums jāzina, kādi ir viņu ikdienas informācijas ieguves paradumi. Izglītības un zinātnes ministrija ik gadu īsteno jaunatnes politikas monitoringa aptauju, lai iegūtu jauniešu vērtējumu par to, cik sekmīgi tiek īstenoti pasākumi jaunatnes politikā, kuras ir jauniešiem aktuālākās problēmas, kādas ir jauniešu aktivitātes un kāda – dzīves kvalitāte kopumā. Pēdējo gadu laikā tikuši īstenoti arī vairāki tematiski pētījumi: brīvprātīgā darba attīstība Latvijā, jauniešu sociālā un politiskā aktivitāte, jauniešu vērtības, attieksme pret dalību jaunatnes organizācijās u. c. Būtisku ieguldījumu jaunatnes pētniecībā devušas arī citas ministrijas un pašvaldības, veicot izpēti par jauniešu nodarbinātību, veselību, dzīves kvalitāti, kultūras pieejamību u. c. Kā būtiska iniciatīva jāmin arī 2012. gadā Izglītības un zinātnes ministrijas uzsāktais darbs pie jaunatnes politikas īstenošanas indeksa izstrādes – tas ļauj detalizēti novērtēt jaunatnes politikas sekmīgumu tās daudzveidīgajos aspektos. Liela daļa no minētajos pētījumos iegūtajiem datiem un informācijas ir apkopota šajā rakstu krājumā, un tā ir laba informatīvā bāze gan jaunatnes pētniekiem un jaunatnes politikas veidotājiem, gan arī pašiem jauniešiem.

Nobeigumā īpaši vēlos uzsvērt – jaunatnes politikas sekmīgums vislielākajā mērā ir atkarīgs no visu iesaistīto pušu pilnvērtīgas sadarbības. Jaunatnes politika ir starpnozarju joma, kur būtisks ir katras ministrijas ieguldījums – jauniešu iespējas ietekmē gan reģionālā attīstība un veselības aprūpes sistēma, gan situācija ekonomikā un nodarbinātībā, gan kultūras pieejamība un daudzveidība, gan sociālā drošība un mobilitātes iespējas. Tāpat būtiska ir jaunatnes politikas veidotāju un jaunatnes pētnieku sadarbība – tā veido zināšanās pamatotu politiku. Un visbeidzot pats svarīgākais – izšķiroša ir pašu jauniešu iesaistīšanās lēmumu pieņemšanas procesā. Mums jārada iespējas un jāiedvesmo jaunieši personības izaugsmei, savu talantu un spēju attīstībai. To darot, mēs veidojam sabiedrību, kādā vēlamies dzīvot pēc 10, 20, 30 un vairāk gadiem. ●

Sanda Liepiņa
Izglītības un zinātnes ministrijas
valsts sekretāre

Jaunietis Latvijā ir persona
vecumā no **13-25 gadiem** [■]

■ Saskaņā ar Jaunatnes likumu

2013. gadā Latvijā dzīvo **308 435 jaunieši** [■]

■ Saskaņā ar CSP datiem

149 969 (49%) ir sievietes [■]

■ Saskaņā ar CSP datiem

158 466 (51%) ir vīrieši [■]

■ Saskaņā ar CSP datiem

Saturs

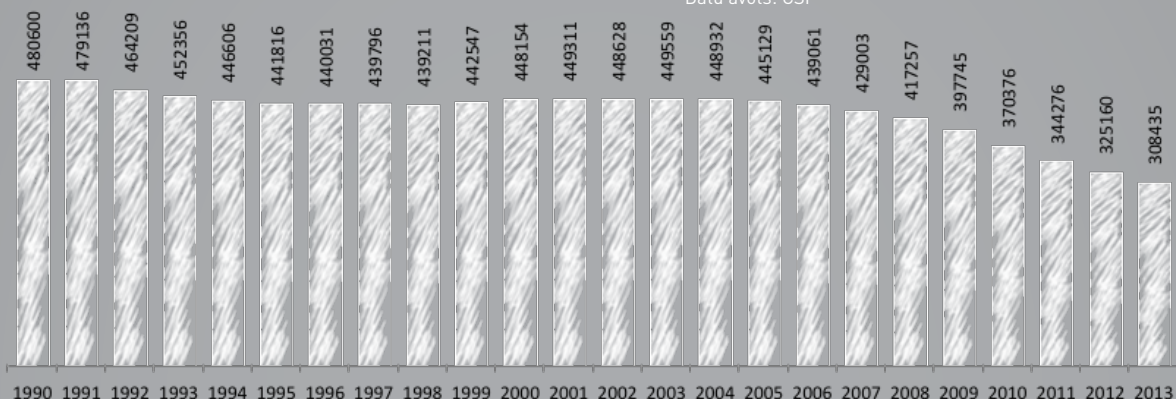
6. lpp.	JAUNIEŠI LATVIJĀ – ŠODIEN UN RĪT
8. lpp.	AKTIVITĀTE, MOBILITĀTE, LĪDZDALĪBA – JAUNIEŠU DZĪVES KVALITĀTES PAMATS
12. lpp.	LĪDZDALĪBA
20. lpp.	JAUNRADE UN KULTŪRA
26. lpp.	SOCIĀLĀ IEKĻĀUŠANA
34. lpp.	IZGLĪTĪBA UN APMĀCĪBA
40. lpp.	JAUNATNE UN PASAULE
48. lpp.	BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS
54. lpp.	NODARBINĀTĪBA UN UZŅĒMĒJDARBĪBA
58. lpp.	VESELĪBA UN LABKLĀJĪBA
66. lpp.	KOPSAVILKUMS
66. lpp.	JAUNATNES POLITIKA LATVIJĀ
69. lpp.	JAUNIEŠU DZĪVES KVALITĀTE LATVIJĀ
80. lpp.	JAUNATNES PĒTNIEKI LATVIJĀ
82. lpp.	IZMANTOTIE DATU UN INFORMĀCIJAS AVOTI

JAUNIEŠI LATVIJĀ – ŠODIEN...

Pēdējo 20 gadu laikā jauniešu skaits Latvijā ir būtiski samazinājies. Ja iedzīvotāju skaits Latvijā kopumā laika periodā no 1990. gada līdz 2013. gadam samazinājies par 22%, tad jauniešu skaits – par 36%. Salīdzinot ar 1990. gadu, šodien Latvijā ir aptuveni par 170000 jauniešu mazāk, bet salīdzinot ar 2003. gadu – aptuveni par 140 000 jauniešu mazāk. Tātad pēdējo piecu līdz desmit gadu laikā ir novērojams īpaši izteikts jauniešu skaita kritums.

Jauniešu (13-25) skaits Latvijā, 1990-2013

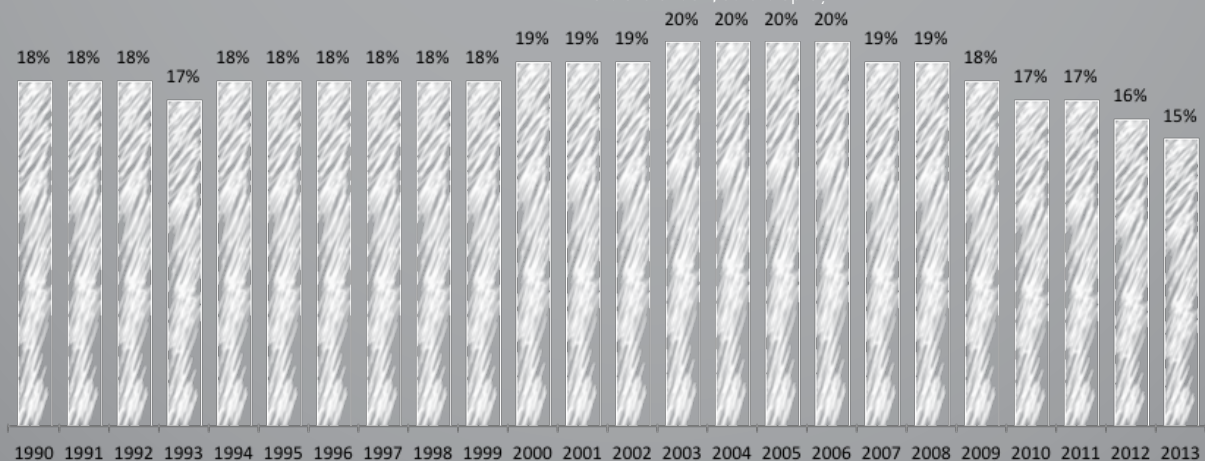
Datu avots: CSP

Samazinājies arī jauniešu īpatsvars attiecībā pret Latvijas iedzīvotāju kopskaitu. Ja vēl 2003.–2006. gadā 20% Latvijas iedzīvotāju bija vecumā no 13 līdz 25 gadiem, tad 2013. gadā jauniešu īpatsvars samazinājies jau līdz 15%, kas ir zemākais rādītājs pēdējo 20 gadu laikā. Kā norādīts CSP izdevumā „Bērni Latvijā” – arī bērnu īpatsvars Latvijā ir viens no zemākajiem ES. 2012. gadā no visiem Latvijas iedzīvotājiem 14,3% bija bērni vecumā līdz 14 gadiem. ES valstu vidējais rādītājs bija 15,6%. Vēl mazāk bērnu bija Vācijā un Bulgārijā (13%), un Itālijā (14%). Igaunijā un Lietuvā šis rādītājs bija attiecīgi 15,5% un 14,9%, savukārt augstākais rādītājs bija Īrijā – 21,6%.

Jauniešu (13-25) īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā Latvijā, 1990-2013

Datu avots: CSP, autoru aprēķini

Visvairāk jauniešu dzīvo Rīgā – 85092 jeb 28% no visiem Latvijā dzīvojošajiem jauniešiem ir galvaspilsētas iedzīvotāji. Pierīgā dzīvo 18% (56021) no visiem Latvijas jauniešiem. Salīdzinot reģionos dzīvojošo jauniešu skaitu, vislielākais ir Latgalē (45624 jeb 15%), bet mazākais – Vidzemē (36225 jeb 12%). Tajā pašā laikā pēdējos trīs gados Rīgā novērojams arī lielākais jauniešu skaita samazinājums (15628 jeb 16%), kamēr pārējos reģionos jauniešu skaits samazinājies par aptuveni 8%.

Jauniešu (13–25) skaits Latvijas reģionos, 2013

Datu avots: CSP, autoru sagatavota karte

...UN RĪT

Ņemot vērā pēdējo 15 gadu dzimstības rādītāju tendences (dzimstības pieaugums līdz 2008. gadam, bet samazinājums vēlākajos gados), sagaidāms, ka jauniešu skaits Latvijā varētu nedaudz palielināties laika periodā starp 2020. un 2030. gadu, bet pēc tam atkal samazināties. Kā norādīts Ģimenes valsts politikas pamatnostādņēs 2011.–2017. gadam, turpinoties depopulācijai Latvijā, pēc 2020. gada vecu iedzīvotāju (65 gadi un vairāk) būs vairāk nekā jauniešu līdz 18 gadu vecumam. Tas nozīmē – sāks sarukt darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits, vislielāko darbspējas vecuma iedzīvotāju samazinājumu paredzot laika posmā starp 2015. un 2025. gadu un tālākā perspektīvā pēc 2040. gada. Līdztekus – bērnu un jauniešu īpatsvars visdrīzāk būtiski nemainīsies, jo samazināsies arī kopējais Latvijas iedzīvotāju skaits.

AKTIVITĀTE, MOBILITĀTE, LĪDZDALĪBA – JAUNIEŠU DZĪVES KVALITĀTES PAMATS

Ja vēl pirms 10–15 gadiem bija novērojams, ka lielākas iespējas dzīvē ir tiem, kuri ieguvuši augstāku izglītības līmeni, kuri apguvuši darba tirgū pieprasītu profesiju, kuri dzīvo ekonomiski attīstītākos reģionos u. tml., tad šodien šādas kopsakarības vairs nav tik izteiktas. Protams, joprojām izglītība sniedz lielākas iespējas gūt panākumus, veiksmīga profesijas izvēle ļauj sasniegt karjeras mērķus, un dzīve pilsētās nodrošina lielākas izvēles iespējas, tomēr tie nebūt vairs nav noteicošie faktori. Piemēram, ekonomiskās krīzes ietekmē izglītība vairs negarantē nodarbinātību – arī jaunieši ar augstāko izglītību kļūst par bezdarbniekiem. Globālās attīstības tendences un to ietekme uz darba tirgus struktūru vairs neļauj kādas konkrētas profesijas nosaukt par nākotnē pieprasītākajām. Pirms 10–20 gadiem nebija lielas daļas to profesiju, kuras šodien darba tirgū ir vienas no pieprasītākajām. Savukārt konkrētas dzīvesvietas izvēle tikai daļēji nosaka pieejamās iespējas – transporta un jauno tehnoloģiju attīstība nodrošina ātras mobilitātes un tiešsaistes komunikācijas iespējas neatkarīgi no fiziskās atrašanās vietas.

Dzīves kvalitāti mūsdienās vairāk ietekmē iespējas un prakse būt aktīvam sabiedriskajos un sociālajos procesos, būt mobilam izglītībā, praksē un nodarbinātībā, būt iesaistītam pilsoniskajās, brīvā laika, kultūras un veselīga dzīvesveida aktivitātēs. Kur un kā iesaistīties un būt aktīvam – tās lielā mērā ir pašu jauniešu izvēles, bet jaunatnes politikas plānotāju un īstenotāju dienaskārtībā aktuālam jābūt šo iespēju pieejamības un daudzveidības nodrošināšanas jautājumam.

Mūsdienu atvērtajā pasaulē jauniešu dzīves kvalitāti jebkurā lielākā vai mazākā apdzīvotā vietā ietekmē globālās sociāli ekonomiskās attīstības tendences. 2013. gada rudenī Budapeštā notika EK un EP partnerības jaunatnes jomā (*The EU-CoE Youth Partnership*) organizēta konference „Jaunatne 2020 – Jaunatnes politiku nākotne” (*Youth in 2020 – the Future of Youth Policies*), kurā tika apkopotas un analizētas tās attīstības tendences un izaicinājumi, kas visbūtiskāk ietekmēs jauniešus tuvākajā desmitgadē.

Viens no nozīmīgākajiem faktoriem, kas noteiks nepieciešamību pēc būtiskām strukturālām pārmaiņām sabiedrībā kopumā un jaunatnes politikā, ir demogrāfiskie izaicinājumi. Eiropas iedzīvotāju straujā novecošanās jau tuvāko 5–10 gadu laikā radīs vairākas sociālas konsekvences – darbavietu skaits būs lielāks nekā darbaspējīgo skaits, palielināsies starppaaudžu nevienlīdzība, pieaugs migrācijas intensitāte, mainīsies vērtības un dzīves stili. Lai efektīvi reaģētu uz šiem izaicinājumiem, nepietiks ar esošās politikas korekcijām – demogrāfiskās tendences prasa pārdomātu, bet līdztekus ambiciozu nacionālo un ES līmeņa politikas izstrādi un koordinētu īstenošanu. Īpaši tiek uzsvērtā nepieciešamība savlaicīgi reformēt ES dalībvalstu sociālās apdrošināšanas sistēmu, kā arī pievērst pastiprinātu uzmanību nodarbinātības formu un veidu dažādošanai.

Otrs būtisks izaicinājums Eiropas jauniešu kontekstā ir nodarbinātība. Ekonomiskā krīze ļoti smagi ietekmējusi nodarbinātību tieši jauniešu vidū – atsevišķās valstīs jauniešu bezdarbs ir pieaudzis divas un pat trīs reizes. 2013. gada vidū bez darba Eiropā bija gandrīz seši miljoni jauniešu. Īpaši satraucošs ir ilgstošā bezdarba rādītājs – gandrīz katrs trešais jauniešs bez darba ir ilgāk nekā gadu. Tāpat augsti ir jauniešu nabadzības un sociālās atstumtības riska rādītāji. Arvien aktīvāk tiek diskutēts arī par jauniešiem, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu. Minētās tendences izvirza vairākus izaicinājumus jaunatnes jomā – izglītības sistēmas pārorientācija no formālu zināšanu nodrošināšanas uz prasmju un spēju attīstīšanu, jauniešu līdzdalības un iesaistīšanas formu dažādošana, mērķētu atbalsta aktivitāšu ieviešana īpaši mazaizsargātām jauniešu mērķa grupām.

Jauno tehnoloģiju straujā attīstība ir trešais būtiskais pārmaiņu virzītājs – tās rada gan apdraudējumus, gan iespējas. Personalizēta mācīšanās, jaunas komunikācijas platformas, vietai nepiesaistīta mācīšanās, skolotāju lomas pārmaiņas – tie ir tikai daži no izaicinājumiem, kurus nosaka tehnoloģiju attīstība. Tajā pašā laikā tehnoloģijas nevar uzskatīt par aizvietotāju skolotājiem, mācību procesam, personīgai saskarsmei, tās uzskatāmas tikai par līdzekli, kas ļauj uzlabot un paplašināt mācīšanās, komunikācijas un pieredzes ieguves iespējas gan jauniešiem, gan pieaugušajiem.

Jauniešu nākotni būtiski ietekmēs arī daudzas citas globālās pasaules iezīmes: ekoloģijas un ilgtspējas izaicinājumi, jauniešu vērtību maiņa, reģionālā attīstība, pilsoniskuma izpratnes un līdzdalības veidu maiņa. Daudzveidīgās globālās attīstības ietekmes un daudzšķautņainais jauniešu ikdienas dzīves raksturs jaunatnes politikai arvien vairāk prasa būt starpsektorālai. Mūsdienās vairs nav iespējams izglītību skatīt atrauti no darba tirgus, kultūras pieejamību no reģionālās attīstības, veselību no izglītības, līdzdalību no labklājības utt. Tas savukārt no visām iesaistītajām pusēm prasa kā skaidru koordināciju, tā atvērtību sadarbībai, iesaistot ne tikai valsts un pašvaldības institūcijas, bet arī nevalstiskā sektora un pašu jauniešu pārstāvjus.

Sekmīgu politikas plānošanu un īstenošanu lielā mērā nosaka zināšanu, datu un informācijas pieejamība par procesā iesaistītajām tiešajām un netiešajām mērķa grupām. Latvijā jaunatnes pētniecība līdz šim notikusi fragmentāri, tādēļ ne vienmēr jauniešu atbalsta aktivitātes sasniegušas vēlamos rezultātus. Lai gan tiek veikti atsevišķi socioloģiski un akadēmiski jaunatnes pētījumi (to skaitā, starptautiski), izstrādāti studentu un skolēnu pētnieciskie darbi par jaunatnes tēmu, pēdējo desmit gadu laikā notikušas divas jaunatnes pētniecībai veltītas konferences, tomēr kā pastāvīga un patstāvīga disciplīna jaunatnes pētniecība pagaidām nav nostiprinājusies. Pētījumos bieži tiek izmantoti atšķirīgi jaunatnes vecuma grupu definējumi, kas nav atbilstoši Jaunatnes likumā noteiktajam, tie tiek veikti neregulāri, nepastāv vienotas jaunatnes pētījumu datu bāzes. Ir iespējams gūt ieskatu jaunatnes problemātikā par atsevišķām jauniešu mērķa grupām (studenti, sociālā riska grupas, reģionos dzīvojošie jaunieši u.tml.) un atsevišķiem laika periodiem, tomēr ir nepilnīgas iespējas pētīt un analizēt izmaiņas ilgākā laika periodā. Viens no iespējamajiem tā iemesliem – lai gan Latvijā aktīvi strādā atsevišķi jaunatnes pētnieki (Ilze Trapenciene, Ilze Koroļeva, Ritma Rungule, Ieva Kārklīņa, Evija Kļave, Aleksandrs Aleksandrovšs, Gints Klāsons), tomēr nepastāv formālas vai neformālas institūcijas, kas jaunatnes pētniecības aktualitāti uzturētu politikas un pētniecības dienaskārtībā. Tādēļ īpaši būtiski, ka pēdējo pāris gadu laikā ir uzsāktas vairākas IZM iniciatīvas jaunatnes pētniecības aktivizēšanai un attīstībai.

Detalizētākos un uzticamākos datus par jebkuru sabiedrības dzīves jomu parasti nodrošina statistika. Diemžēl CSP neapkopo informāciju par Latvijas jauniešiem kā atsevišķu mērķa grupu, tādēļ statistikas dati par Latvijas iedzīvotājiem – 13 līdz 25 gadus veciem jauniešiem – iegūstami tikai atsevišķās tematiskās datu bāzēs (nodarbinātība, izglītība, demogrāfija, drošība u. c.). Tomēr arī tas nenodrošina pilnvērtīgu statistisko informāciju, jo dažādiem statistikas rādītājiem tiek izmantots dažāds vecuma grupu dalījums (16–24, 18–24 u. tml.), kas tikai retos gadījumos atbilst Jaunatnes likumā definētajai 13–25 gadu robežai.

Vismaz daļu trūkstošo datu un informācijas spēj nodrošināt dažādu jomu socioloģiskie pētījumi. Valsts kancelejas pētījumu un publikāciju datu bāze par laika periodu no 2004. gada līdz 2013. gadam uzrāda kopumā tikai 22 ierakstus, kas saistīti ar pētījumiem tieši par jauniešu mērķa grupu. Protams, šajā periodā ir tikuši veikti arī dažādi citi pētījumi, kas tieši vai netieši attiecas uz jauniešu mērķa grupu, piemēram, apjomīgie nacionālās programmas „Darba tirgus pētījumi”, atsevišķi Rīgas domes īstenoti pētījumi, Sabiedrības veselības aģentūras pētījumi par kaitīgiem ieradumiem u. c. Tomēr tie visi iekļauj tikai kādu atsevišķu jauniešu mērķa grupu (absolventi, skolēni, studenti, bezdarbnieki, sociālā riska grupas u.tml.), bet neanalizē jauniešus kā sociālo grupu kopumā.

Vienīgais regulārais pētījums, kurā tiek apzināta un analizēta jauniešu mērķa grupa vecumā no 13 līdz 25 gadiem kopumā, šobrīd ir ikgadējais monitorings par jauniešu dzīves kvalitāti, viņu iesaistīšanos brīvprātīgajā darbā, jaunatnes

organizāciju darbībā un piekļuvi jauniešiem aktuālai informācijai, kuru kopš 2008. gada veic IZM. Tā ietvaros tiek iegūti dati par jauniešu dzīves kvalitāti, pieredzi brīvprātīgā darba veikšanā, iespējām pavadīt brīvo laiku, līdzdalību sociālās, sabiedriskās un politiskās aktivitātēs, informācijas pieejamību un informācijas avotiem, kā arī par jauniešiem aktuāliem jautājumiem. Monitoringa ikgadējais raksturs ļauj vērtēt jauniešu mērķa grupas izmaiņas vairāku gadu periodā. Šo pētījumu rezultāti veido lielāko daļu no šajā izdevumā analizētajiem datiem.

Tēmu loks, par ko tiek veikta jaunatnes pētniecība pēdējo gadu laikā, nav ļoti plašs. Visbiežāk veikti pētījumi par jauniešu izglītības un veselības jautājumiem, nereti pētīti arī dzīves kvalitātes, sociālās un politiskās līdzdalības, jaunatnes politikas īstenošanas un brīvprātīgā darba jautājumi. Maz pētīti un analizēti ir tādi būtiski ar jaunatni saistīti jautājumi kā vērtības un identitāte, mobilitāte (gan nacionālā, gan starptautiskā aspektā), sociālā iekļaušanās, pilsoniskā līdzdalība, jauno tehnoloģiju un mediju ietekme u. c. Lai veicinātu jaunatnes pētniecības attīstību, IZM ir definējusi vairāk nekā 20 iespējamās pētniecisko darbu tēmas jaunatnes pētniecības jomā un aicinājusi Latvijas augstskolas iekļaut minētās tēmas studentu bakalaura un maģistra darbu tematu sarakstā.

Apzinoties un aktualizējot jaunatnes pētniecības nozīmīgo lomu jaunatnes politikas plānošanā un īstenošanā, kopš 2012. gada Latvija ir atjaunojusi dalību Eiropas Jaunatnes politikas zināšanu centrā (*The European Knowledge Centre for Youth Policy*), kurā bija aktīva dalībniece līdz 2009. gadam. Eiropas Jaunatnes politikas zināšanu centrs tika izveidots 2005. gadā ar mērķi veicināt faktos pamatotu jaunatnes politikas plānošanu un īstenošanu. Lai sasniegtu šo mērķi, īpaši būtiska ir zināšanu pārnese starp pētniecības, politikas un prakses jomām. Šobrīd Eiropas Jaunatnes politikas zināšanu centrā darbojas 45 valstu, to skaitā, arī visu trīs Baltijas valstu nacionālie pārstāvji, kuri apkopo un regulāri aktualizē informāciju par jaunatnes politiku un pētniecību savā valstī. Katru gadu nacionālie pārstāvji gatavo tematisku ziņojumu par konkrētajā gadā aktuālu jaunatnes politikas tēmu, piemēram, 2012. gadā tika gatavoti padziļināti pārskati par tēmu „Jaunatne un pasaule”, bet 2013. gadā – par sociālo iekļaušanu.

Uzskatot, ka jaunatnes politikas efektivitāte un rezultativitāte ir tieši atkarīga no iespējām novērtēt tās īstenošanas procesu, IZM 2012. gadā iniciēja jaunatnes politikas īstenošanas indeksa izstrādi un pirmā pilotpētījuma veikšanu. Savukārt 2013. gadā tika rīkots projektu konkurss, finansiāli atbalstot indeksa mērījumus vairāk nekā desmit Latvijas pašvaldībās. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss ir daudzdimensionāls rādītājs, kas nodrošina iespēju veikt jaunatnes politikas īstenošanas rezultātu izvērtējumu dažādos tās tematiskajos aspektos: izglītība un apmācība, līdzdalība, brīvprātīgais darbs, jaunrade un kultūra, nodarbinātība un uzņēmējdarbība, veselības aizsardzība un labklājība, sociālā iekļaušanās, jaunatne un pasaule. Izstrādātais indekss ļauj novērtēt jauniešu iespējas dažādās jomās, kā arī jauniešu praksi un gatavību izmantot savas iespējas. Lai gan šāds indekss lielā mērā ir subjektīvs jauniešu mērķa grupas viedokļu mērījums, tas nodrošina iespēju vērtēt jaunatnes politikas īstenošanas rezultativitāti tās tiešās mērķa grupas skatījumā. Laika gaitā papildinot šo mērījumu ar objektīviem papildu rādītājiem (statistika, starptautiski novērtējumi u. tml.), indeksu iespējams attīstīt par inovatīvu un visaptverošu politikas īstenošanas vērtēšanas instrumentu, ko iespējams izmantot arī citās rīcībpolitikas jomās. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa mērījums šajā izdevumā izmantots kā visu analizēto tēmu vienojošs kontekstuāls rādītājs.

Šajā izdevumā apkopoti pēdējo piecu gadu laikā veikto jaunatnes pētījumu nozīmīgākie secinājumi, sniedzot gan to tematikas kontekstuālu analīzi ES Jaunatnes stratēģijas astoņu tēmu aspektā, gan arī salīdzinot Latvijas un citu ES dalībvalstu jauniešu portretējumu. Tas dod iespēju gan novērtēt līdz šim sasniegto, gan noteikt tuvākās nākotnes aktualitātes jaunatnes politikas un darba ar jaunatni īstenošanā.

- Pētījumu dati izdevumā sakārtoti tematiskās sadaļās atbilstoši ES jaunatnes stratēģijā definētajām astoņām darbības jomām: līdzdalība, jaunrade un kultūra, sociālā iekļaušana, izglītība un apmācība, jaunatne un pasaule, brīvprātīgais darbs, nodarbinātība un uzņēmējdarbība, veselība un labklājība.

- Katras tematiskās sadaļas ievadā sniegts konkrētās tēmas konteksta pārskats, pamatojot tās nozīmību un būtiskākos aspektus. Sadaļas pamattekstā iekļauti dati, kas raksturo jauniešus un jauniešu uzskatus pēdējo piecu gadu laikā (atsevišķos gadījumos izmantots cits laika periods, atkarībā no datu pieejamības). Sadaļas nobeigumā apkopoti secinājumi par konkrēto tēmu un sniegts Latvijas jauniešu salīdzinājums ES dalībvalstu kontekstā.

- Jaunieši ir personas vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Visos gadījumos, kad dati sniegti par citu vecuma grupu, tas norādīts tekstā.

- Katra datu grafika nosaukumā norādīts pētījuma, kura dati tiek izmantoti, kods. Izmantoto pētījumu sarakstu un kodu atšifrējumu skatīt izdevuma pielikumā.

- ES dalībvalstu salīdzinājumu datu un informācijas avots ir ES Jaunatnes stratēģijas 2012. gada ziņojums (*EU Youth Report*). Šie dati nav tiešā veidā salīdzināmi ar sadaļu pamattekstā sniegtajiem datiem par Latvijas jauniešiem, jo izmanto Eiropas barometra pētījumu datus, kuros jaunieši kā mērķa grupa tiek definēta vecuma grupā no 15–30 gadiem.

Līdzdalība

LĪDZDALĪBA

Līdzdalība ir svarīga jaunatnes politikas sastāvdaļa kā nacionālā, tā ES līmenī. Iespēju nodrošināšana jauniešiem iesaistīties lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē jaunatnes politiku valsts un pašvaldību mērogā, definēta par vienu no būtiskākajiem pamatprincipiem Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2009.–2018. gadam. Savukārt jauniešu līdzdalība un lietderīga brīvā laika pavadīšana tiek identificēta kā viena no trim jaunatnes politikas dimensijām, paredzot jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, dalību jaunatnes organizācijās, brīvprātīgā darba aktivitātēs, jauniešu nometnēs, kā arī sportā un kultūras dzīvē. Jauniešu iedrošināšana aktīvam pilsoniskumam un līdzdalībai sabiedrībā ir arī viens no diviem ES Jaunatnes stratēģijas mērķiem. Savukārt strukturētais dialogs ir viens no visās ES dalībvalstīs ieviestajiem instrumentiem, kas veicina jauniešu līdzdalību un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.

Ņemot vērā datus par arvien sarūkošo jauniešu iesaisti kā sociālās, tā politiskās aktivitātēs (kā arī intereses mazināšanos par sabiedriskajiem un politiskajiem jautājumiem), ES līmenī īpaša uzmanība tiek pievērsta līdzdalības iespēju un veidu adaptēšanai jauniešu komunikācijas un iesaistes ieradumiem. Šodien tā vairs nav tikai piedalīšanās vēlēšanās, iesaistīšanās politisko partiju darbībā, piedalīšanās protesta akcijās vai peticiju parakstīšana, bet daudz vairāk izpaužas aktīvā pilsoniskā nostājā sociālajos tīklos, dalībā diskusijās, personīgā komunikācijā ar lēmumu pieņēmējiem u. tml. EK veikusi arī vairākus pētījumus par jauniešu līdzdalību, piemēram, Eiropas barometra aptauja „Jaunatnes kustībā” (*„Youth on the move”*) un vairāku pētījumu datu un secinājumu apkopojums „Politiskā līdzdalība un ES pilsonība: jauniešu uztvere un uzvedība” (*„Political Participation and EU Citizenship: Perceptions and Behaviours of Young People”*). Pamatojoties pētījumu secinājumos par jauniešu ieradumu maiņu informācijas ieguvē un ikdienas komunikācijā, ES līmenī liels uzsvars tiek likts uz interneta iespēju izmantošanu jauniešu iesaistē (piemēram, tiek pilnībā pārveidots Eiropas Jauniešu portāls, nodrošinot jauniešu līdzdalības tiešsaistes iespējas, kā arī izveidotas vairākas speciālas mājaslapas bērnu informēšanai un iesaistei).

JAUNIEŠU LĪDZDALĪBA LATVIJĀ

Kopumā jauniešu līdzdalības aktivitāte Latvijā nav augsta – tikai aptuveni 1/4 jauniešu regulāri (vismaz 12 reizes gadā jeb vismaz reizi mēnesī) piedalās kādās sociālās, sabiedriskās vai interešu aktivitātēs. Nedaudz augstāka ir līdzdalība kultūras un izklaides pasākumos (koncerti, festivāli, kino, teātris, sporta sacensības u.tml.) – kopumā 35% jauniešu tādās piedalās vismaz reizi mēnesī. 24% jauniešu regulāri piedalās interešu aktivitātēs (pulciņi, interešu grupas un klubi ārpus skolas). Tikai 10% jauniešu ir aktīvi skolas aktivitātēs (skolu vai studentu pašpārvaldes, skolas pasākumi) un tikai 6% – sabiedriskās un sociālās aktivitātēs (dalība nevalstiskajās organizācijās, labdarības pasākumos, brīvprātīgajā darbā, vides sakopšanā u.tml.). Viszemākā ir jauniešu aktivitāte politiskajās aktivitātēs (dalība partiju darbā, politiskās diskusijās u.tml.) – tikai 2% tādās iesaistās regulāri.

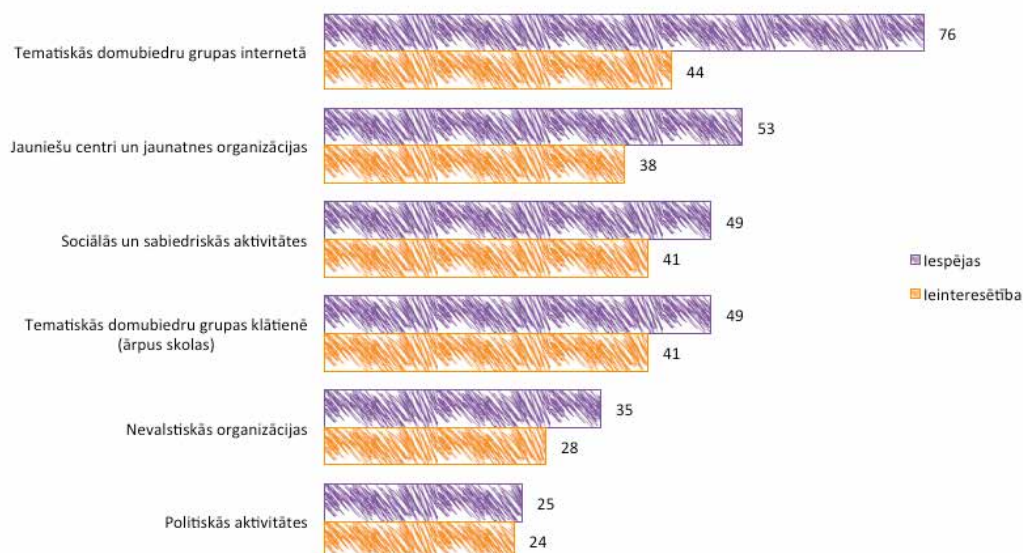
Pēdējo piecu gadu periodā novērojamas nelielas izmaiņas jauniešu līdzdalībā – ir pieaugusi jauniešu līdzdalība kultūras un izklaides, kā arī interešu aktivitātēs (attiecīgi +7% un +3%), savukārt skolas, sabiedriskajās un politiskajās aktivitātēs izmaiņas ir nebūtiskas.

Ir svarīgi vērtēt ne tikai aktīvo, bet arī neaktīvo jauniešu mērķa grupu, un šādā aspektā novērojams, ka liels ir to jauniešu īpatsvars, kuri nevienu reizi nav piedalījušies kādās aktivitātēs pēdējā gada laikā. Vairākums (60%) jauniešu nevienu reizi nav piedalījušies politiskajās aktivitātēs, aptuveni 1/3 jauniešu – skolas, sabiedriskās un sociālās aktivitātēs, savukārt 1/4 – interešu aktivitātēs. Kultūras un izklaides aktivitātēs neiesaistīto īpatsvars ir mazāks par 1/10. Tajā pašā laikā, vērtējot pēdējo piecu gadu periodā, novērojams, ka neaktīvo jauniešu īpatsvars ir ievērojami samazinājies. Visbūtiskāk samazinājies to jauniešu īpatsvars, kuri nav iesaistīti sabiedriskajās un sociālajās aktivitātēs (20%). Tāpat par vismaz 10% samazinājies neaktīvo jauniešu īpatsvars interešu, skolas un politiskajās aktivitātēs.

Tajā pašā laikā pētījumu dati arī liecina, ka jauniešu iespējas līdzdalībai šobrīd ir daudz lielākas kā ieinteresētība iesaistīties. Piemēram, 76% jauniešu novērtē, ka viņiem ir iespējas piedalīties tematiskās domubiedru grupās internetā, bet tikai 44% izsaka ieinteresētību tādās piedalīties. Tāpat 53% jauniešu ir iespējas piedalīties jauniešu centros vai organizācijās, bet tikai 38% to vēlētos darīt. Līdzīga ir arī situācija sociālo, sabiedrisko, politisko un nevalstisko aktivitāšu gadījumos. Neviens no pētījumos iekļautajām kategorijām ieinteresētība nav bijusi augstāka par iespējām.

Jauniešu iespējas un ieinteresētība līdzdalībai aktivitātēs (2012; P1)

Vērtējot, kāds ir to jauniešu īpatsvars, kuriem ir gan iespējas, gan interese līdzdalībai, novērojams, ka dažāda veida aktivitātēs ieinteresēto īpatsvars nav lielāks par 1/4 no Latvijā dzīvojošajiem jauniešiem. Tajā pašā laikā interneta sniegtās iespējas līdzdalības aktivitāti paaugstina līdz 40%. Tas gan nenozīmē, ka jauniešu ieinteresētības rezultāts ir reālā līdzdalība – reālā līdzdalība ir izteikti zemāka nekā iespējamā (piemēram, kopumā 8% jauniešu novērtē, ka viņiem ir gan iespējas, gan interese piedalīties politiskās aktivitātēs, tomēr tikai 2% to dara regulāri).

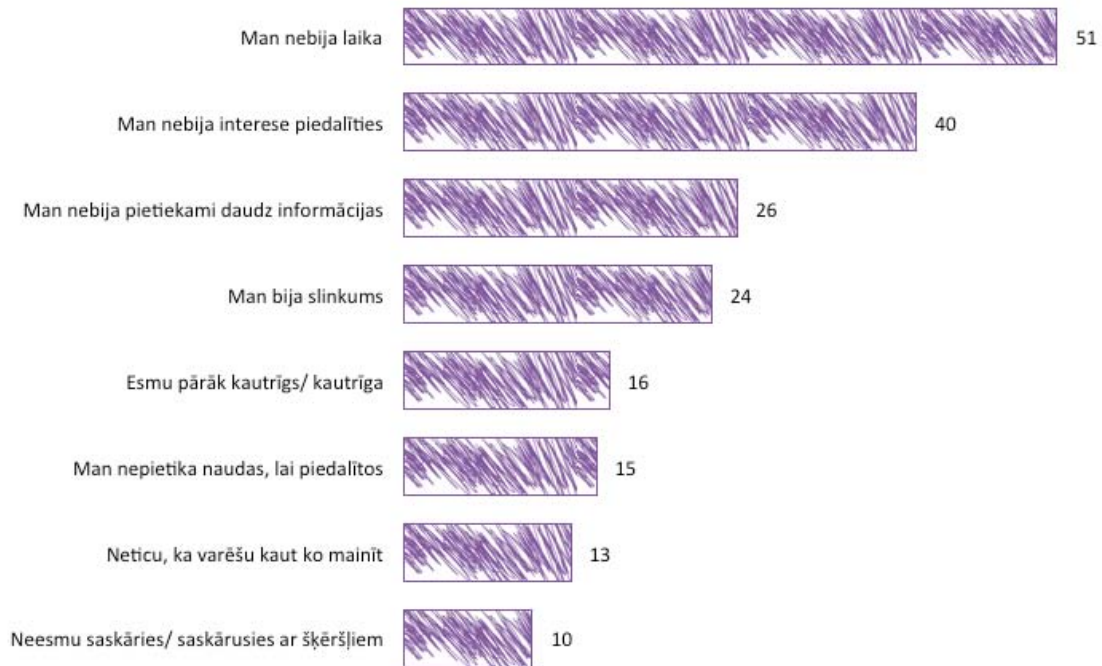
Jaunieši, kuriem ir gan iespējas, gan ieinteresētība līdzdalībai (2012; P1)

Jauniešu līdzdalības palielināšanai ir svarīgi saprast neiesaistīšanās iemeslus un šo iemeslu mazināšanas iespējas. Pētījumu dati liecina, ka aptuveni puse jauniešu kā šķērslī līdzdalībai norāda laika trūkumu, un tieši tas varētu būt grūti pārvarams faktors līdzdalības veicināšanai. Tajā pašā laikā izteikti liels – 40% – ir to jauniešu īpatsvars, kuri apgalvo, ka ir neaktīvi dažādās aktivitātēs, jo viņiem nav personīgas intereses piedalīties. Tas norāda, ka jaunieši nesaskata sev personīgus ieguvumus līdzdalības aktivitātēs. Būtiski, ka, neņemot vērā informācijas plašu pieejamību kā tradicionālajos, tā jaunajos medijos, katrs ceturtais jauniešis norāda, ka viņam nav pietiekami informācijas par iespējām līdzdalībai, kas savukārt liecina par jauniešu informēšanas problēmām un izaicinājumiem.

Būtiskākie šķēršļi dalībai aktivitātēs

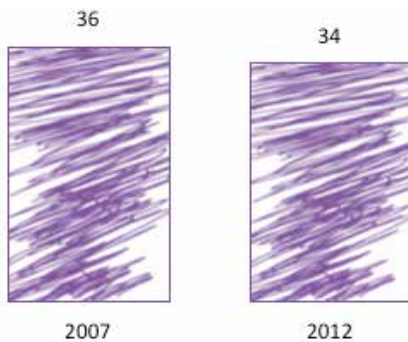
(2013; P2)

Viens no būtiskiem jaunatnes politikas indikatoriem ir jauniešu dalība jaunatnes vai citās nevalstiskajās organizācijās. Aptuveni 1/3 jauniešu ir kādas organizācijas biedri vai ir bijuši iesaistīti kādas organizācijas darbībā citā statusā. Pēdējo piecu gadu laikā organizācijās iesaistīto jauniešu īpatsvars nav būtiski mainījies. Savukārt jaunatnes organizācijās līdzdarbojas tikai 11% jauniešu. Svarīgi ir arī tas, ka tikai aptuveni 1/3 jauniešu zina kādu jaunatnes organizāciju.

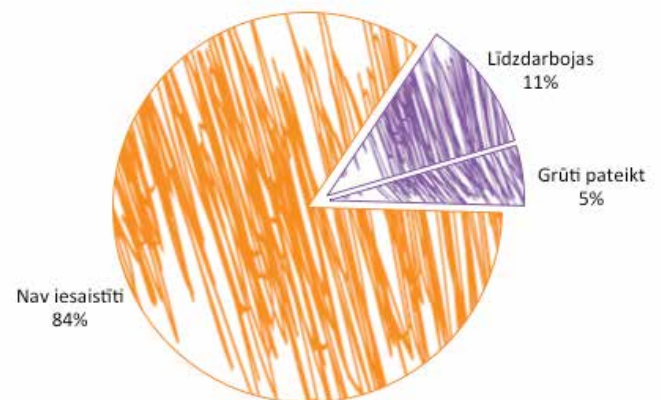
Jauniešu (15-25) dalība organizācijās

(2007/2012; P5)

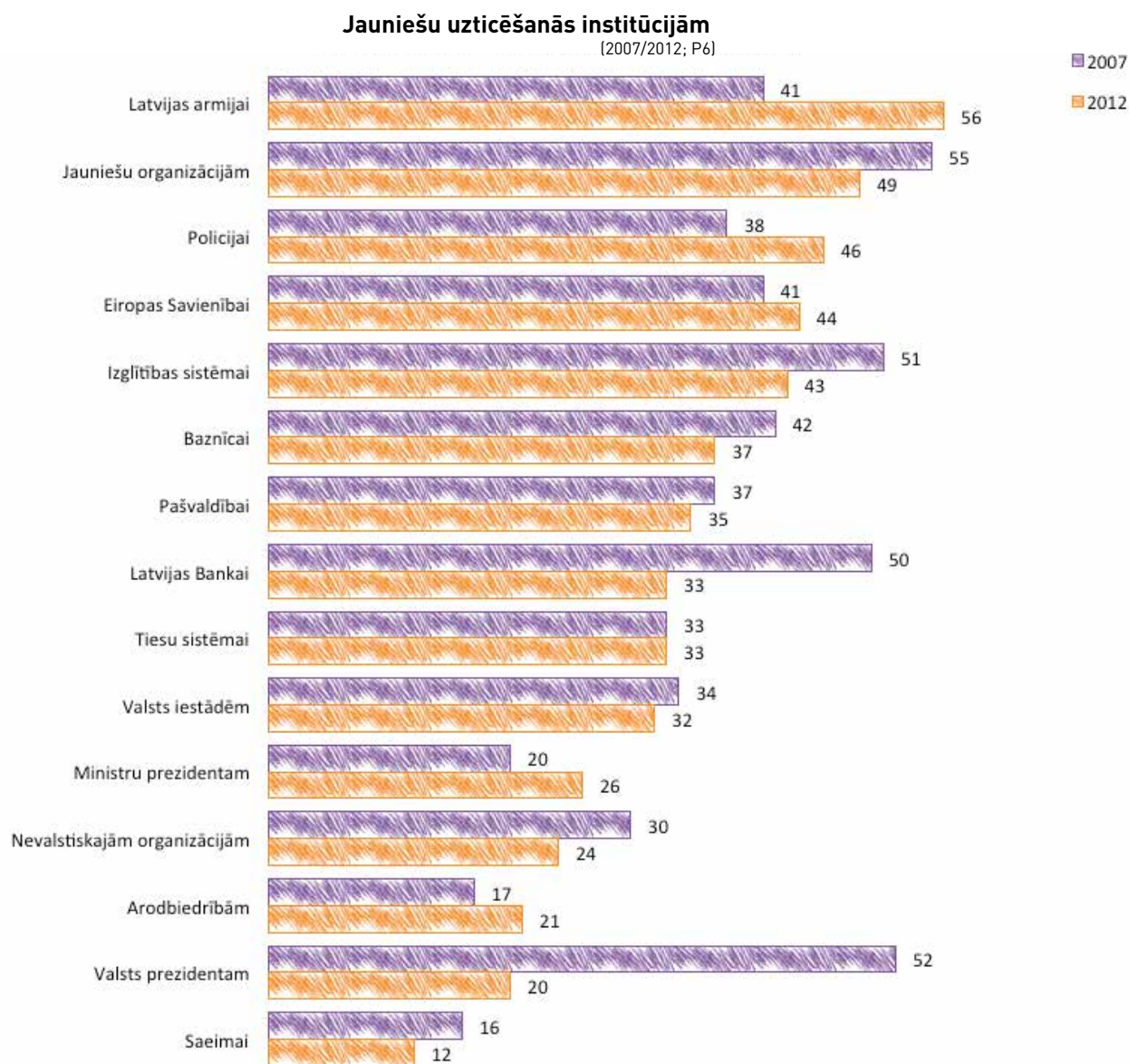
Jauniešu iesaiste jaunatnes organizācijās

(2012; P1)

Kā vienu no iemesliem jauniešu zemajai ieinteresētībai un aktivitātei sociālajās, sabiedriskajās un politiskajās aktivitātēs nereti min zemo uzticēšanos sabiedriskajām un politiskajām institūcijām. Diez vai to var uzskatīt par svarīgāko jauniešu līdzdalības faktoru, tomēr jauniešu uzticēšanās institūcijām rādītāji zināmu korelāciju ļauj saskatīt. Kopumā jauniešu uzticēšanās tādām institūcijām kā Saeima, Valsts prezidents, Ministru prezidents, valsts iestādes, pašvaldības ir izteikti zema – to jauniešu īpatsvars, kuri uzticas šīm institūcijām, ir ne lielāks kā 1/3. Vairāk jauniešu uzticas Latvijas armijai, jauniešu organizācijām, ES un izglītības sistēmai, tomēr arī šo institūciju gadījumā uzticēšanās rādītājs nav augstāks par 50%. Izteikti augstāki uzticēšanās rādītāji novērojami 13–15 gadus veciem jauniešiem, kamēr izteikti kritiskāki savos vērtējumos ir 20–25 gadus veci jaunieši. Tāpat novērojams, ka uzticēšanās vērtējumi ir pozitīvāki reģionu jauniešu vidū, kamēr negatīvāki – Rīgas jauniešu vidū.

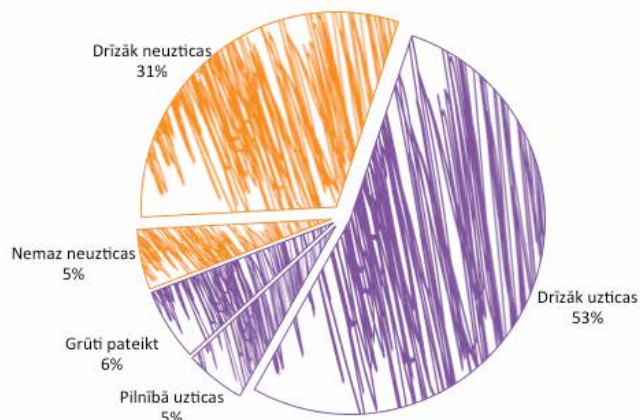
Pēdējo piecu gadu laikā īpaši kritusies jauniešu uzticēšanās Valsts prezidentam un Latvijas Bankai, nedaudz arī izglītības sistēmai un jauniešu un nevalstiskajām organizācijām. Tajā pašā laikā pieaugusi uzticēšanās Latvijas armijai, policijai un Ministru prezidentam.

Uzticēšanās faktoru var skatīt arī plašākā kontekstā – kā sociālā kapitāla rādītāju, proti – cik lielā mērā jaunieši vispār uzticas citiem cilvēkiem. Jo augstāks sociālā kapitāla līmenis sabiedrībā kopumā, jo lielākas iesaistīšanās, sadarbības un sociālās tolerances iespējas. Latvijā salīdzinoši liels ir to jauniešu īpatsvars, kuri novērtē, ka neuzticas citiem cilvēkiem (36%), lai gan kopumā vairākums (58%) jauniešu tomēr pauž uzticēšanos citiem cilvēkiem.

Sociālais kapitāls – jauniešu uzticēšanās citiem cilvēkiem

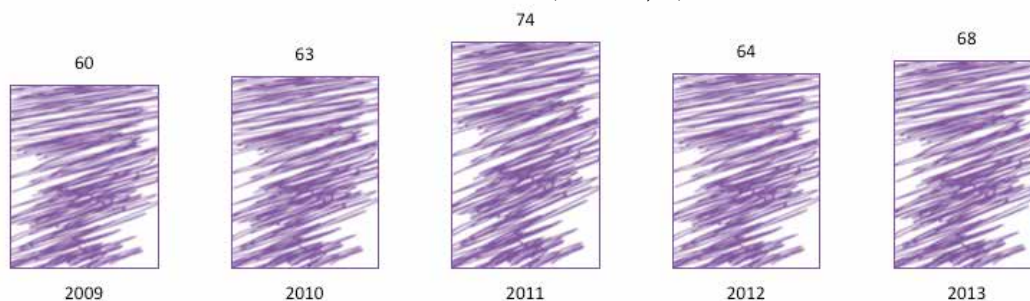
(2012; P1)

Viens no būtiskiem jauniešu līdzdalības aspektiem ir arī lietderīgas brīvā laika aktivitātes. Vairākums jauniešu novērtē, ka viņiem ir visas vai lielas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā viņi to vēlas. Pēdējo piecu gadu laikā šādu vērtējumu sniegušo jauniešu īpatsvars ir palielinājies par aptuveni 10% (no 60% līdz 68%). Tādu jauniešu īpatsvars, kuri vērtē, ka viņiem nav nekādu iespēju pavadīt brīvo laiku sev vēlamā veidā, ir ļoti niecīgs (mazāk par 5%). Pozitīvāki savos vērtējumos par iespējām pavadīt brīvo laiku ir nepilngadīgie jaunieši, bet nedaudz kritiskāki – 20–25 gadus veci jaunieši. Tāpat novērojams, ka kritiskākus vērtējumus sniedz tie jaunieši, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, kā arī Latgalē dzīvojošie. Jaunieši vēlētos lielākas iespējas sporta (fiziskās aktivitātes, aktīvā atpūta), izklaides un kultūras aktivitātēm (kino, teātris, klubi, diskotēkas). Vairāk sporta aktivitāšu vēlētos pilngadīgie jaunieši, ko visdrīzāk iespējams saistīt ar faktu, ka šajā vecuma grupā jauniešiem vairs nav pieejama vispārīzglītojošo skolu sporta infrastruktūra. Savukārt nepilngadīgie jaunieši biežāk norāda, ka vēlētos plašākas ārpuskolas aktivitātes, kā arī kino pieejamību. Kopumā novērojams, ka ārpus galvaspilsētas jaunieši biežāk norāda uz nepietiekamu kultūras un izklaides aktivitāšu pieejamību. Tajā pašā laikā – vairāk nekā puse no jauniešiem, kuri nav apmierināti ar iespējām pavadīt brīvo laiku, nespēj sniegt konkrētu atbildi, kuras brīvā laika aktivitāšu iespējas vēlētos izmantot.

Jaunieši, kuri uzskata, ka viņiem ir iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā viņi to vēlas

(2009–2013; P2)

SECINĀJUMI

Kopumā tikai neliela daļa Latvijas jauniešu ir aktīvi līdzdalībā – dažāda veida aktivitātēs regulāri iesaistās ne vairāk kā 1/4 jauniešu. Aptuveni 1/3 ir tādu jauniešu, kuri pēdējā gada laikā nav iesaistījušies nevienā sociālā, sabiedriskā, politiskā, kultūras vai skolas aktivitātē. Tajā pašā laikā pēdējo piecu gadu pētījumi uzrāda pozitīvas tendences – neaktīvo jauniešu īpatsvars ir būtiski samazinājies.

Lai gan tiek uzskatīts, ka informācija mūsdienās ir plaši pieejama jebkuram, liels ir to jauniešu īpatsvars, kuri novērtē, ka viņiem nav pietiekami informācijas par iespējām līdzdarboties un iesaistīties dažādās aktivitātēs. Tas liek vērtēt līdz šim izmantotos informācijas avotus un domāt par jauniem informēšanas veidiem, kas ir atbilstoši jauniešu komunikācijas ieradumiem. Tajā pašā laikā – jauniešu ieinteresētība līdzdarboties ir ievērojami zemāka nekā iespējas iesaistīties. Tas liecina, ka vairāk jāakcentē nevis iespēju paplašināšana, bet gan līdzdalības ieinteresētības stimulēšana.

Viens no skaidrojumiem zema līdzdalībai varētu tikt saistīts ar zemu sociālā kapitāla līmeni – gandrīz 2/5 Latvijas jauniešu pauž neuzticēšanos citiem cilvēkiem, kas ir būtisks šķērslis sadarbībai, kopīgām sociālajām un sabiedriskajām aktivitātēm. Izteikti zema ir arī jauniešu uzticēšanās valsts un pašvaldību institūcijām, kas savukārt visdrīzāk mazina jauniešu interesi un gatavību iesaistīties politiskajās aktivitātēs. Satraucoši ir arī dati par zemu uzticēšanos nevalstiskajām organizācijām, arodbiedrībai un tiesu sistēmai.

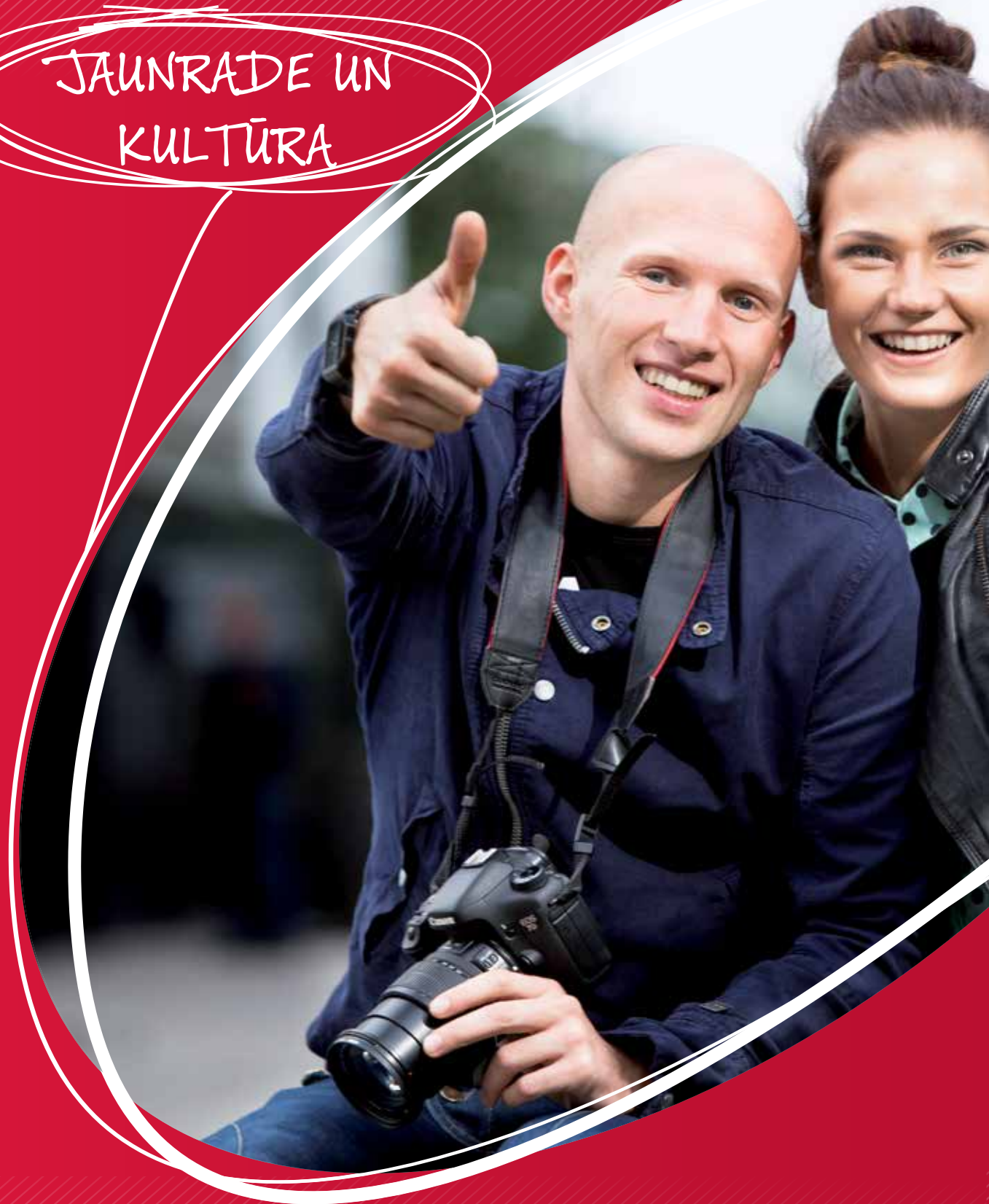

Interese par politiku tiek uzskatīta par vienu no būtiskiem faktoriem līdzdalības sekmēšanā. Kopumā ES dalībvalstīs tikai aptuveni 1/4 jauniešu norāda, ka interesējas par politiku. Augstāki politiskās intereses rādītāji novērojami Dānijā, Nīderlandē un Zviedrijā, bet zemāki – Čehijā un Ungārijā. Tajā pašā laikā absolūtais vairākums (80%) ES dalībvalstu jauniešu (16–29) ir piedalījušies pašvaldību vai parlamenta vēlēšanās. Arī Latvijas jauniešu līdzdalības aktivitāte šādā aspektā ir līdzīga kā vidēji ES. Augstāki pilsoniskās līdzdalības rādītāji novērojami Beļģijā, Maltā, Polijā, Zviedrijā un Austrijā, kur vēlēšanās piedalās aptuveni 90% jauniešu, savukārt izteikti zems (mazāk kā 50%) ir jauniešu vēlēšanu aktivitātes rādītājs Lietuvā.

Vidēji 11% ES dalībvalstu jauniešu vecumā no 15 līdz 30 gadiem piedalās kādas vietējā mēroga organizācijas darbībā, vēl 8% – kādas nevalstiskās organizācijas darbībā, bet tikai 5% – politiskās organizācijas vai partijas darbībā. Latvijas jauniešu līdzdalības rādītāji ir līdzīgi, zemākus aktivitātes indikātorus uzrādot vien politiskās līdzdalības aspektā. Jauniešu iesaistīšanās politisko organizāciju vai partiju darbībā Latvijā ir viena no zemākajām ES (līdz ar tādām valstīm kā Francija, Spānija, Polija un Ungārija).

Tajā pašā laikā Latvijā ir augstāks kā vidēji ES to 16–24 gadus veco jauniešu īpatsvars, kuri ir komunicējuši ar politiķiem, izmantojot internetu – ja ES valstīs vidēji 30% jauniešu ir to darījuši, tad Latvijā 41% (jāmin, ka Igaunijā šis rādītājs ir vēl augstāks (52%), bet Lietuvā – zemāks (26%).

JAUNRADE UN KULTŪRA

Kultūras līdzdalība tiek vērtēta kā būtisks faktors jauniešu personības izaugsmē, arī piederības izjūtas lokālām un globālām kopienām veicināšanā. Kā arī EK iesaistīšanos kultūras aktivitātēs saista ar aktīva pilsoniskuma veidošanu. Savukārt spējas un iespējas realizēt savus talantus un izpaust radošumu ir būtisks faktors darba tirgū nepieciešamo prasmju un zināšanu apguvē. Lielu uzsvaru EK liek uz jauno tehnoloģiju un jauno mediju izmantošanu, kā arī kultūras un radošo industriju sektoru sadarbību, lai nodrošinātu jauniešu radošuma realizēšanas platformas. Īpaši uzsvērta tiek starpkultūru dialoga veidošana, sekmējot jauniešu sociālo toleranci, iecietību un atvērtību citām kultūrām un tradīcijām. Eiropas kultūras plānā (*„European Agenda for Culture”*) kultūra tiek definēta kā radošuma un inovāciju sekmētāja, būtisks ieguldījums kā reģionālās attīstības kopumā, tā atsevišķu ekonomikas sektoru attīstībā.

2009. gadā EK īstenoja pētījumu „Kultūras pieejamība jauniešiem” (*„Access of Young People to Culture”*), kurā tika vērtētas jauniešu iespējas un prakses kultūras līdzdalībā, kā arī analizēti ES dalībvalstu labās prakses piemēri kultūras aktivitāšu veicināšanā. Pētījumā jauniešu kultūras līdzdalībai identificēti šādi būtiski šķēršļi: finanšu trūkums, ģeogrāfiskā pieejamība un laika trūkums. Savukārt iespējas kultūras līdzdalības sekmēšanai saistītas galvenokārt ar digitalizācijas un jauno mediju izmantošanu.

Tajā pašā laikā jāsecina, ka jaunrades un kultūras tēma tikai atsevišķās ES dalībvalstīs tiek uzturēta dienas kārtībā kā pastāvīgs un patstāvīgs rīcībpolitikas virziens, biežāk to iekļaujot un vērtējot līdzdalības tēmas kontekstā.

JAUNIEŠU KULTŪRAS LĪDZDALĪBA LATVIJĀ

Kultūras aktivitātes ir tās, kurās Latvijas jaunieši iesaistās visregulārāk – kopumā 35% jauniešu vismaz reizi mēnesī piedalās kādā kultūras pasākumā, kamēr dažādās citās aktivitātēs iesaistīto īpatsvars ir ne lielāks par 1/4. Pēdējo piecu gadu laikā kultūras līdzdalība jauniešu vidū ir pieaugusi gandrīz par 10%, kamēr citu aktivitāšu līdzdalības pieaugums bijis nebūtisks. Neviēnā kultūras pasākumā pēdējā gada laikā nav piedalījušies tikai 8% jauniešu. Tātad kopumā Latvijas jauniešu kultūras līdzdalība vērtējama kā izteikti augsta.

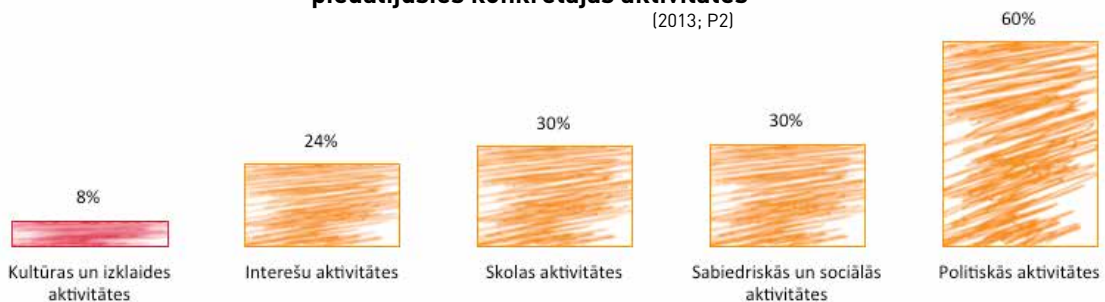
Jaunieši, kuri piedalās konkrētajās aktivitātēs vismaz 12 reizes gadā

(2013; P2)

Jaunieši, kuri nevienu reizi nav piedalījušies konkrētajās aktivitātēs

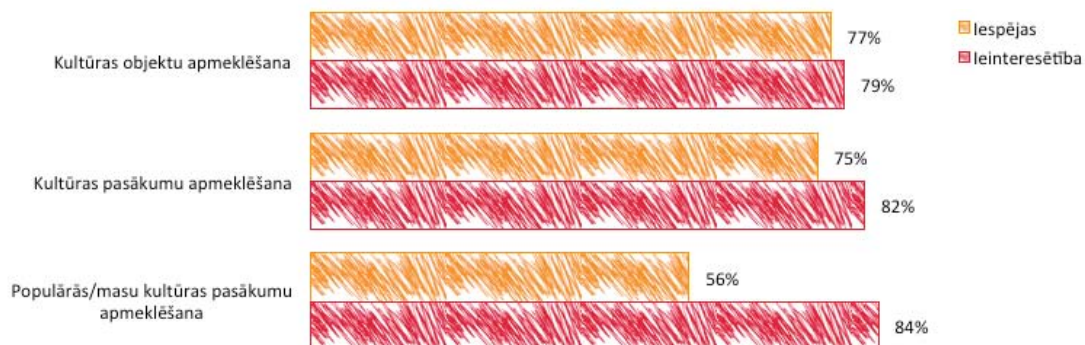
(2013; P2)

Jauniešu ieinteresētība apmeklēt dažādus kultūras pasākumus ir lielāka nekā viņiem pieejamās iespējas to darīt. Īpaši izteikta atšķirība starp iespējām un jauniešu ieinteresētību ir populārās jeb masu kultūras pasākumu aspektā – tos vēlētos apmeklēt 84% jauniešu, bet iespējas apmeklēt ir tikai 56%. Daudz lielākas ir jauniešu iespējas apmeklēt kultūras objektus un kultūras pasākumus, bet arī šajos gadījumos jauniešu ieinteresētība ir augstāka nekā pieejamās iespējas.

Jauniešu iespējas un ieinteresētība līdzdalībai kultūras aktivitātēs kā skatītājiem

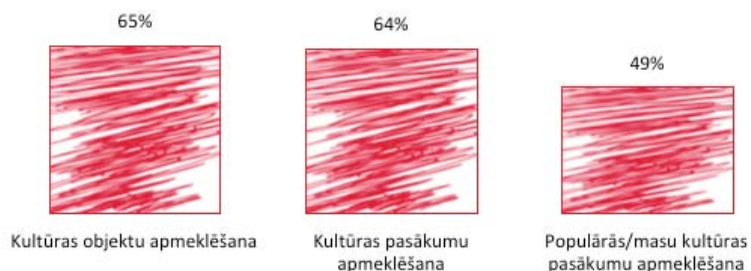
(2012; P1)

Vērtējot, kāds ir to jauniešu īpatsvars, kuriem ir gan iespējas, gan interese kultūras līdzdalībai, novērojams, ka aptuveni 2/3 jauniešu ir iespējas un vēlme apmeklēt kultūras objektus un kultūras pasākumus, savukārt tikai 1/2 jauniešu ir pieejami populārās jeb masu kultūras pasākumi.

Jaunieši, kuriem ir gan iespējas, gan ieinteresētība kultūras līdzdalībai kā skatītājiem

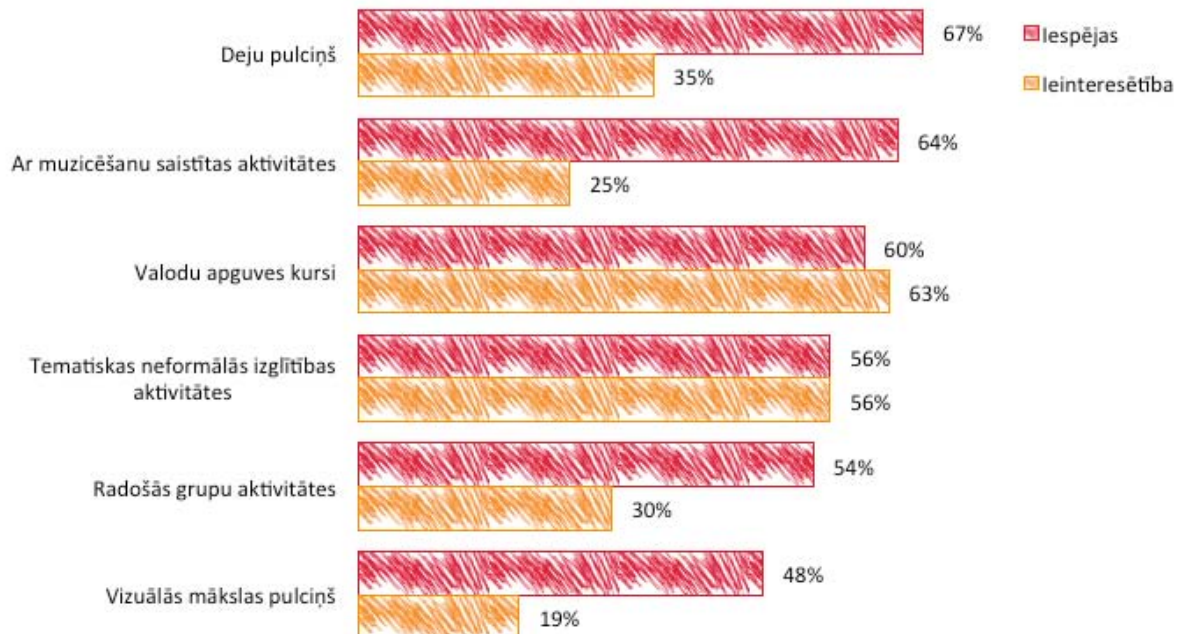
(2012; P1)

Būtiski, lai jaunieši piedalītos kultūras aktivitātēs ne tikai pasīvi – kā apmeklētāji –, bet arī kā aktīvi līdzdalībnieki. Šādā aspektā novērojams, ka jauniešu ieinteresētība būt aktīviem kultūras aktivitāšu dalībniekiem ir daudz zemāka nekā pasīviem skatītājiem. Visvairāk jauniešu ir ieinteresēti valodas apguvē un neformālās izglītības aktivitātēs, kamēr par cita veida aktivitātēm (dejošana, muzicēšana, vizuālā māksla, radošās nodarbības) interesi izsaka ne vairāk kā 1/3 jauniešu. Būtiski uzsvērt, ka jauniešiem pieejamās iespējas aktīvai kultūras līdzdalībai ir daudz plašākas nekā viņu ieinteresētība tajās piedalīties – piemēram, iespējas dejot, muzicēt, zīmēt un gleznot ir nodrošinātas vairāk kā 1/2 jauniešu, kamēr tajās ieinteresēto īpatsvars nepārsniedz 1/3. Līdztekus tomēr vērojams, ka iespēja piedalīties sev interesējošās aktivitātēs (valodu apguve, neformālā izglītība) jauniešiem ir pilnvērtīgi nodrošināta.

Jauniešu iespējas un ieinteresētība aktīvai kultūras līdzdalībai kā dalībniekiem

(2012; P1)

Tajā pašā laikā pētījumu dati arī liecina, ka reģionos ārpus lielajām pilsētām jauniešu pieeja kultūras aktivitātēm un pasākumiem ir ierobežota. Sporta un izklaides, kultūras aktivitātes ir tās, kuras jaunieši vēlētos izmantot biežāk un daudzveidīgāk, nekā viņi to dara šobrīd. Kultūras patēriņā jaunieši izsaka vēlmi pēc plašākām teātra, kino un klubu aktivitāšu iespējām.

SECINĀJUMI

Kopumā Latvijas jaunieši ir aktīvi kultūras patēriņā (kā skatītāji), bet ne tik aktīvi – kultūras līdzdalībā (kā dalībnieki). Kultūras patēriņš pēdējo piecu gadu laikā jauniešu vidū ir pieaudzis straujāk nekā līdzdalība dažādās cita veida aktivitātēs. Kultūras līdzdalību ierobežo jauniešiem pieejamās iespējas – vēlme piedalīties dažāda veida pasākumos ir lielāka, nekā šobrīd pieejamās iespējas to darīt, īpaši attiecībā uz populārās jeb masu kultūras pasākumiem. Īpaši ieinteresēti jaunieši ir valodu apgūvē un neformālās izglītības aktivitātēs, kuras savukārt jauniešiem ir pilnībā nodrošinātas. Kā nepilnīga ir vērtējama kultūras pieejamība reģionos, īpaši ārpus lielajām pilsētām – te dzīvojošajiem jauniešiem kultūras aktivitāšu piedāvājums ir visai ierobežots kā kvantitatīvi, tā kvalitatīvi.

Kopumā jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem daudz biežāk nekā citu vecuma grupu pārstāvji apmeklē tādas kultūras aktivitātes kā kino, bibliotēkas, koncerti, sporta pasākumi, kā arī biežāk lasa grāmatas. Savukārt kultūras objektu, muzeju, galeriju un teātru apmeklēšanas rādītāji jauniešu vidū ir līdzīgi citām vecuma grupām. Vērtējot 15 līdz 30 gadus veco jauniešu intereses, Latvijā ir viens no ES augstākajiem rādītājiem teātru, deju pasākumu un operu apmeklēšanā. Ja ES dalībvalstīs vidēji 42% ir apmeklējuši šādus pasākumus, tad Latvijā 59% (līdzīgi rādītāji ir arī Igaunijā, Čehijā un Austrijā). Arī pieminekļu, muzeju un galeriju apmeklēšanas rādītājs Latvijā ir augstāks nekā vidēji ES (67%) – kopumā 79% jauniešu Latvijā ir tos apmeklējuši (arī šādā aspektā Igaunija, Čehija un Austrija ir līdzīgas valstis). Savukārt kino un koncertu apmeklētības rādītāji Latvijā ir līdzīgi ES vidējiem rādītājiem.

2009. gadā pēc EK pasūtījuma *Joint Research Centre* veica pētījumu, lai novērtētu, cik lielā mērā ES dalībvalstu izglītības sistēmas (pamatizglītības un vidējās izglītības līmenī) iekļauj un sekmē radošuma prasmju attīstīšanu. Šajos mērījumos Latvijas izglītības radošuma indekss ir daudz zemāks nekā ES vidējais (līdz ar tādām valstīm kā Bulgārija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija), kamēr Igaunijas indekss ir izteikti augstāks nekā ES vidēji, bet Lietuvas – nedaudz augstāks nekā Latvijas. Tas ļauj secināt: lai gan Latvijas jaunieši ir izteikti aktīvi kultūras patēriņā, tomēr aktīvas piedalīšanās un radošuma attīstīšanā ir vēl daudz izaicinājumu.

SOCIĀLĀ IEKĻAUSĀNA

SOCIĀLĀ
IEKĻAUSĀNA

Jauniešu bezdarbs, sociālā nevienlīdzība sabiedrībā kopumā, ierobežotas jauniešu iespējas līdzdalībā un politisko lēmumu pieņemšanā, nabadzības risks daudzām jauniešu grupām – tie ir tikai daži no aspektiem, kuri nosaka sociālās iekļaušanas tēmas aktualitāti kā Latvijā, tā ES mērogā. 2010. gads tika noteikts par Eiropas gadu cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību, uzsverot to cilvēku pamattiesības uz cienīgu dzīvi un pilnvērtīgu dalību sabiedrības dzīvē, kas dzīvo trūkumā un ir sociāli atstumti.

Jaunieši ir viena no sociāli visneaizsargātākajām grupām, īpaši pēckrīzes gados, kad strauji palielinājās bezdarbs, samazinājās gan pašu jauniešu, gan viņu ģimeņu ienākumi un finansiālās iespējas, izteikti pieaugot nabadzības un sociālās atstumtības riskam, un tas jauniešu vidū ir augstāks kā citās vecuma grupās.

Iekļaujoša izaugsme ir viena no stratēģijas „Eiropa 2020” prioritātēm. Tā paredz palielināt iesaisti darba tirgū, uzlabot iemaņu apguvi un pastiprināt cīņu pret nabadzību (līdz 2020. gadam paredzot samazināt nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto ES iedzīvotāju skaitu par 20 miljoniem). EK 2013. gada ieteikumos ekonomiskās situācijas uzlabošanai Latvijā nabadzības mazināšana minēta kā viena no būtiskākajām politikas īstenošanas jomām, pamatojoties datos, ka Latvijā ir viens no augstākajiem nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvara rādītājiem ES. Īpaši tiek uzsvērta nepieciešamība pievērst uzmanību bērnu nabadzībai (ņemot vērā faktu, ka nabadzības riska ģimenēs dzimušiem bērniem ir ļoti grūti izkļūt no nabadzības riska grupas arī savā turpmākajā dzīvē).

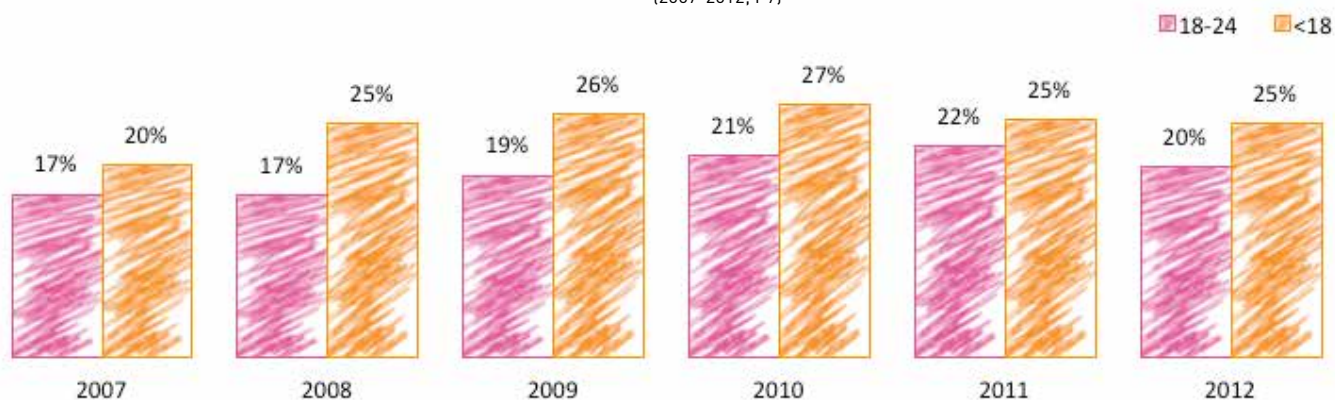
Sociālā iekļaušana ir starpsektorāla joma – tā prasa izglītības, labklājības, ekonomikas, reģionālās attīstības un veselības jomu pārstāvju kopdarbu. Tas nozīmē, ka sociālās iekļaušanas sekmīgums lielā mērā atkarīgs no valsts un pašvaldību iestāžu, kā arī nevalstiskā sektora pārstāvju sadarbības vēlmēm, iespējām un prakses.

JAUNIEŠU SOCIĀLĀ IEKĻAUSĀNA LATVIJĀ

Saskaņā ar Eurostat datiem 18–24 gadu veco jauniešu vidū nabadzības riskam pakļauto īpatsvars Latvijā 2012. gadā bijis 20%, kas ir zemākais rādītājs pēdējo trīs gadu laikā (bet joprojām viens no augstākajiem rādītājiem pēdējo sešu gadu laikā). Latvijā kopumā nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars 2012. gadā bijis 19% un pēdējo četrus gadus tas ik gadu samazinājies. Tātad situācija jauniešu mērķa grupā ir līdzīga situācijai Latvijas iedzīvotāju vidū kopumā. Tajā pašā laikā negatīvāka ir situācija nepilngadīgo jauniešu un bērnu mērķa grupā – katrs ceturtais jauniešs tajā ir pakļauts nabadzības riskam, un šis rādītājs ir bijis stabils pēdējo piecu gadu laikā.

Nabadzības riskam pakļauto jauniešu īpatsvars

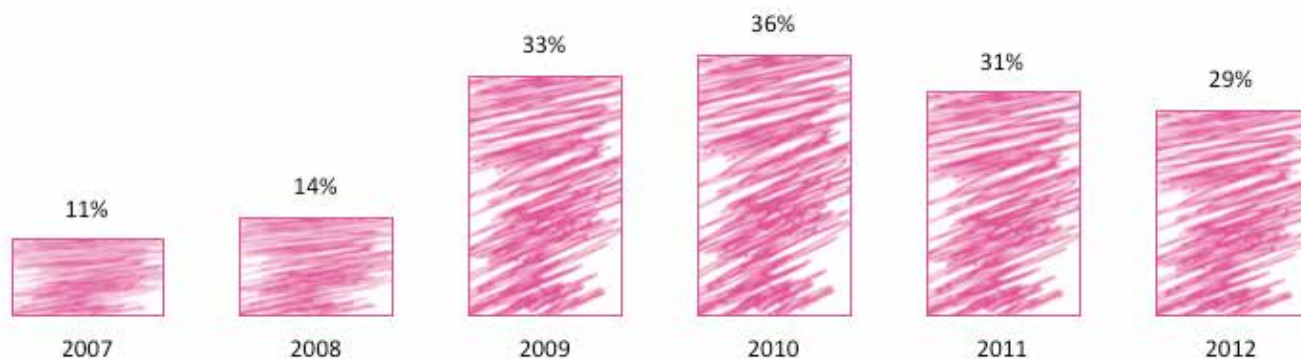
(2007-2012; P7)

Latvijā krīzes gados bija viens no augstākajiem jauniešu bezdarbības rādītājiem ES valstu vidū. Pēdējo divu gadu laikā jauniešu bezdarbības līmenis ir samazinājies, tomēr joprojām augstāks (29%) nekā vidēji ES valstīs (23%) un divreiz augstāks, kā tas ir bijis pirmskrīzes periodā.

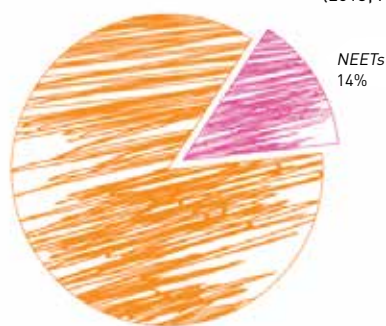
Jauniešu (15–25) bezdarbības līmenis

(2007-2012; P7)

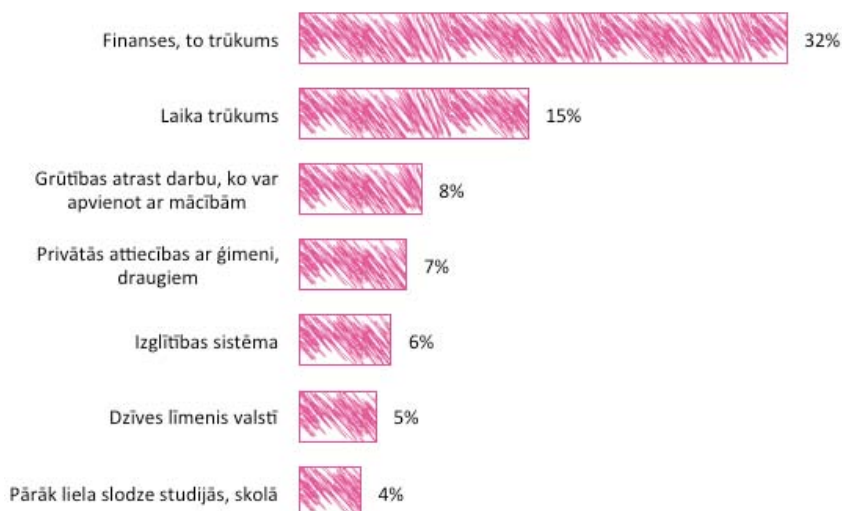
Viena no prioritārām sociālās iekļaušanas mērķa grupām ir jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (tā saucami *NEET* („*Not in Education, Employment, or Training*”). Pēc Izglītības un zinātnes ministrijas rīcībā esošajiem datiem 2012. gada sākumā skolu (vidējo izglītību) nepabeigušo un izglītībā neiesaistīto iedzīvotāju īpatsvars (18–24) bija 10,5%, savukārt 7,1% ir personas (vecumā no 15 līdz 24 gadiem), kas meklē darbu, bet nav iesaistīti izglītībā. Vadoties pēc Izglītības un zinātnes ministrijas un Labklājības ministrijas datiem, aptuveni 30 tūkstošus jauniešu Latvijā var uzskatīt par jauniešiem, kas nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu.

Jaunieši (15–24), kas nemācās, nestrādā, neapgūst arodu (2013; P7)

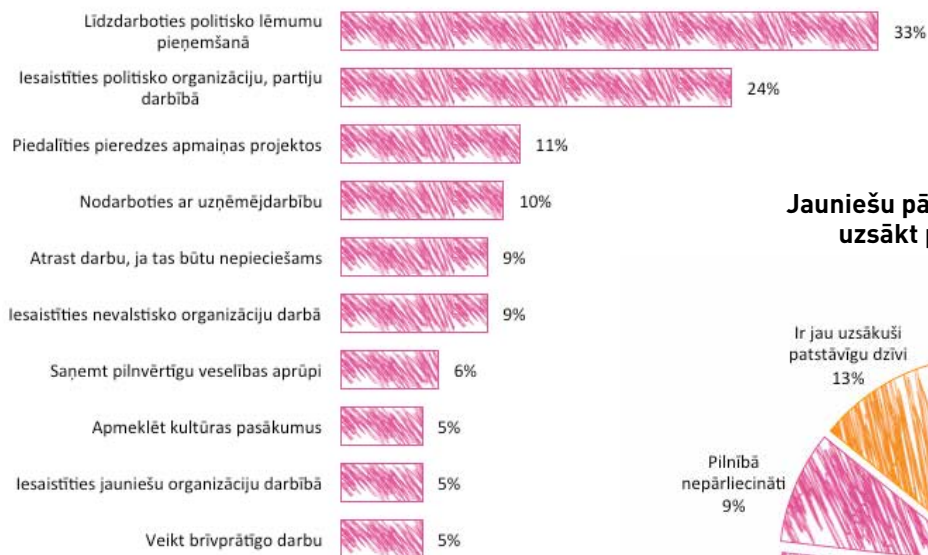
Sociālās atstumtības riskus labi ilustrē dati par to, kas ir galvenie iemesli, kādēļ jaunieši nav pilnībā apmierināti ar savu dzīvi. Pēdējo trīs gadu laikā nemainīga bijusi jauniešu visbiežāk minētā atbilde: finansiālas problēmas, nepietiekami naudas līdzekļi un neliela darba samaksa. Bieži tiek minēti arī tādi iemesli kā bezdarbs, grūtības atrast darbu vai savienot to ar mācībām, kā arī laika trūkums, ko varētu saistīt ar jauniešu lielu noslodzi mācībās.

Galvenie iemesli neapmierinātībai ar savu dzīvi (2013; P12)

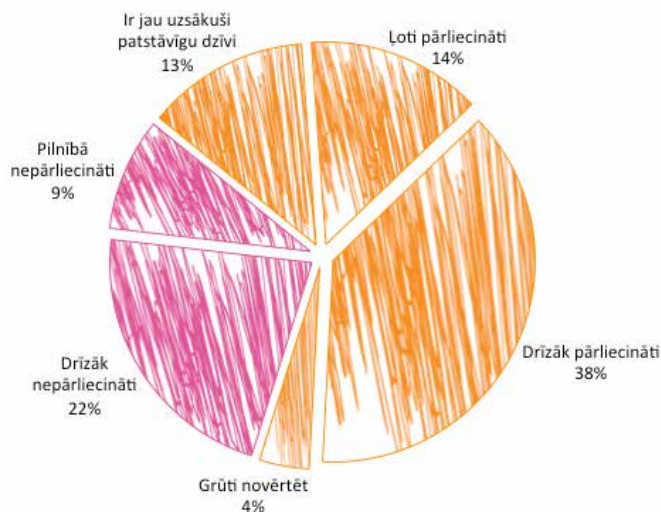

Sociālās atstumtības riskus papildus raksturo arī jauniešu vērtējumi par to, kādos aspektos viņu iespējas ir ierobežotas. Šādā skatījumā vērojams, ka jaunieši jūtas pilnībā atstumti no iespējām ietekmēt politiskos lēmumus – 33% novērtē, ka viņiem nav nekādu iespēju tos ietekmēt un 24% – atzīst, ka nav nekādu iespēju iesaistīties politisko organizāciju darbībā. Sociālās atstumtības riski saistīti arī ar jauniešu mobilitātes iespējām un iespējām iesaistīties uzņēmējdarbībā – aptuveni 1/10 jauniešu uzskata, ka viņiem nav nekādu iespēju veikt šādas aktivitātes. Tāpat katrs desmitais jauniešs novērtē, ka viņiem nav nekādu iespēju atrast darbu, kā arī nav iespēju iesaistīties nevalstisko organizāciju darbā. Jāmin arī, ka 6% jauniešu novērtē, ka viņiem nav pieejama pilnvērtīga veselības aprūpe. Līdz ar to jāuzsver, ka pēdējo piecu gadu laikā jauniešu vērtējumi par savām iespējām nav būtiski mainījušies.

Iespējas, kuras jaunieši novērtē kā sev pilnībā nepieejamas (2013; P6)

Jauniešu pārliecība par spējām uzsākt patstāvīgu dzīvi (2012; P1)

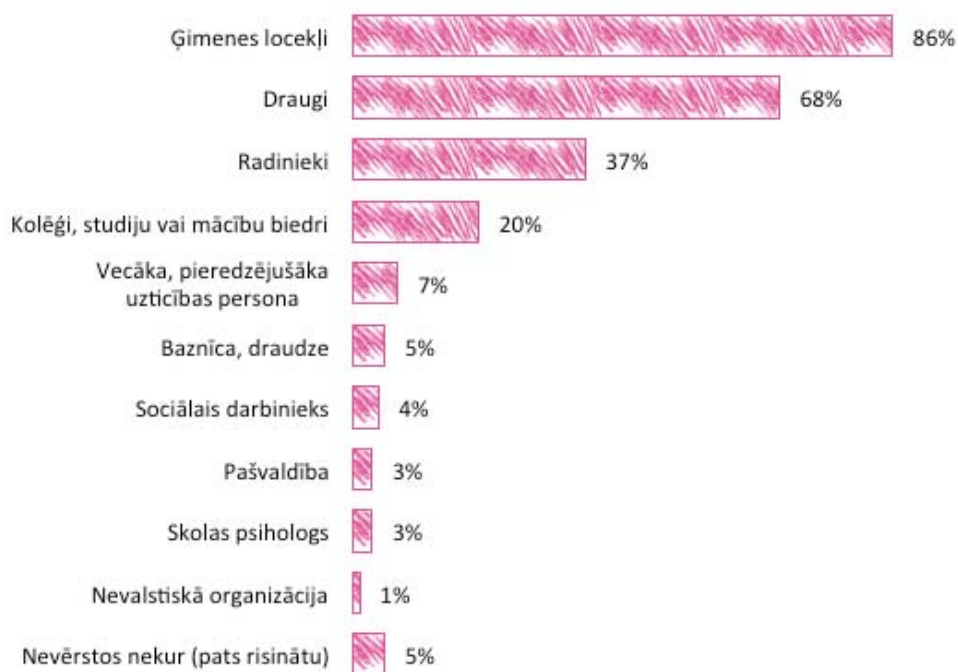

Viens no būtiskiem sociālās atstumtības un nabadzības riska faktoriem ir patstāvīgas dzīves uzsākšana neatkarīgi no vecākiem (mājokļa atrašana vai iegāde, pastāvīga darba atrašana, pietiekamu ienākumu gūšana u. c.). Tikai 13% jauniešu ir uzsākuši patstāvīgu dzīvi jau vecumā līdz 25 gadiem, kamēr absolūtajam vairākumam ir kopīga māsaimniecība ar saviem vecākiem. Aptuveni 1/3 jauniešu novērtē, ka nav pārliecināti par savām spējām uzsākt patstāvīgu dzīvi (1/10 norāda, ka ir pilnībā nepārliecināti), kamēr kopumā 52% tomēr jūtas pārliecināti par sevi un savām spējām dzīvot patstāvīgi (lai gan tikai 14% ir ļoti pārliecināti).

Pozitīvi vērtējams fakts, ka problēmu un sarežģītu situāciju gadījumā absolūtajam vairākumam Latvijas jauniešu būtu pie kā vērsties pēc palīdzības un viņi to arī darītu. Tikai 5% jauniešu novērtējuši, ka paši mēģinātu tikt galā un nevērstos ne pie viena pēc palīdzības. Vairākums vērstos pie ģimenes locekļiem (86%) vai draugiem (68%). Katrs trešais jauniešs palīdzību meklētu pie radniekiem, bet katrs piektais – pie kolēģiem vai studiju un mācību biedriem. Tajā pašā laikā - ņemot vērā, ka to jauniešu īpatsvars, kuri sarežģītās situācijās vērstos pēc palīdzības pie konkrētiem speciālistiem vai formālām institūcijām, ir ļoti neliels (mazāk nekā 5%), kritiski vērtējama valsts un pašvaldību atbalsta sistēma jauniešu problēmu risināšanā.

Kur vērstos pēc emocionālas vai materiālas palīdzības sarežģītā situācijā

(2012; P1)

SECINĀJUMI

Latvijā salīdzinoši liels ir nabadzības riskam pakļauto jauniešu īpatsvars, īpaši starp nepilngadīgajiem jauniešiem, kur katrs ceturtais jaunietis ir pakļauts nabadzības riskam. Pie tam situācija šādā aspektā pēdējo piecu gadu laikā nav būtiski mainījusies. Tāpat akūta ir jauniešu bezdarba problēma – lai gan pēdējo pāris gadu laikā bezdarba rādītāji ir samazinājušies, tomēr tie joprojām ir daudz augstāki nekā pirmskrīzes periodā. Pie tam jaunieši uzskata, ka viņu iespējas atrast darbu, ir ļoti ierobežotas.

Latvijā ir aptuveni 30 tūkstoši jauniešu, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu – šo jauniešu sociālā iekļaušana ir viens no būtiskākajiem tuvākajā laikā risināmajiem jautājumiem. Šādā kontekstā būtiski ņemt vērā, ka jaunieši palīdzību sarežģītās situācijās visbiežāk meklētu pie ģimenes locekļiem un radniekiem, kamēr izteikti zema ir uzticēšanās un ekspektācijas valsts un pašvaldību nodrošinātajai palīdzībai un atbalstam.

Taču sociālās atstumtības riski saistīti ne tikai ar bezdarba un nabadzības faktoriem, bet būtisks riska faktors ir arī ierobežotas jauniešu iespējas iesaistīties politisko lēmumu pieņemšanā, iekļauties mobilitātes aktivitātēs un nodarboties ar uzņēmējdarbību. Tāpat satraucošs ir fakts, ka gandrīz katrs desmitais jaunietis uzskata – viņam nav pieejama pilnvērtīga veselības aprūpe. Tas nozīmē, ka svarīgi risināt ne tikai ar nodarbinātību un materiālo nodrošinātību, bet arī sabiedrisko un pilsonisko līdzdalību saistītus jautājumus.

Vidēji ES dalībvalstīs sociālās atstumtības un nabadzības riskam ir pakļauti aptuveni 20% iedzīvotāju. Jauniešu vidū šis rādītājs ir augstāks un sasniedz gandrīz 30%. Latvija ir viena no dalībvalstīm (līdz ar Bulgāriju, Rumāniju, Ungāriju, Īriju un Lietuvu), kurā šie rādītāji ir izteikti augstāki nekā citās ES dalībvalstīs. Atšķirībā no lielākās daļas ES valstu Latvijā nabadzības un sociālās atstumtības risks ir lielāks tieši nepilngadīgo jauniešu vidū. Jauniešu sociālās iekļaušanas situācija īpaši pasliktinājās 2008.–2010.gada laika periodā, kas bija saistīts ar ekonomiskās krīzes radīto bezdarba pieaugumu.

Latvijā novērojams arī viens no augstākajiem ES rādītājiem nepilngadīgo jauniešu īpatsvaram, kuri dzīvo nepiemērotos mājokļos (nelabiekārtotos, pārapsdzīvotos u. tml.) – ja ES valstīs vidēji tikai 8% nepilngadīgo jauniešu dzīvo šādos mājokļos, tad Latvijā gandrīz 30% (līdzīgi rādītāji ir Ungārijā, Rumānijā un Bulgārijā). Jāuzsver gan, ka pēdējo piecu gadu laikā situācija Latvijā šādā aspektā ir uzlabojusies, lai arī ne tik strauji kā citās valstīs.

Arī veselības aprūpes pieejamības aspektā Latvijas jauniešu iespēju ierobežotības indikators ir būtiski augstāks nekā vidēji ES dalībvalstīs – ja Latvijā aptuveni 6% 18–24 gadus vecie jaunieši novērtē, ka viņiem nav pieejama pilnvērtīga veselības aprūpe (līdzīgs rādītājs ir tikai Bulgārijā), tad ES valstīs vidēji šādu jauniešu īpatsvars ir tikai 3%.

Savukārt jauniešu, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, īpatsvars Latvijā ir līdzīgs kā vidēji ES dalībvalstīs, lai arī tas ir augstāks nekā Lietuvā un Igaunijā.

IZGLĪTĪBA UN
APMĀCĪBA

IZGLĪTĪBA UN
APMĀCĪBA

Augstākās izglītības modernizācija, darba tirgus pieprasījuma lielāka integrācija izglītības saturā, neformālās izglītības atzīšana – tās ir būtiskākās EK prioritātes izglītības un apmācību jomā. Stratēģijā “Eiropa 2020” viens no pieciem ES mērķiem 2020. gadam ir – līdz 10% samazināt to skolēnu skaitu, kas agri pamet skolu, un vismaz līdz 40% paaugstināt to 30 līdz 34 gadus veco ES iedzīvotāju skaitu, kuri ir ieguvuši augstāko izglītību.

ES dalībvalstis ir vienojušās būtiski uzlabot jauniešu izglītības un apmācību iespējas, gan attīstot mūžizglītības un izglītības mobilitātes nodrošinājumu, gan sekmējot izglītības un apmācību kvalitāti un efektivitāti, gan integrējot mācību saturā radošumu, inovāciju un uzņēmējdarbības prasmes. Kā arī izglītība tiek definēta par svarīgu mehānismu aktīva pilsoniskuma, sociālās vienlīdzības un taisnīguma sekmēšanai.

EK aktualizē arī vairākus citus ar izglītību un apmācībām saistītus jautājumus. ES iniciatīvas „Jaunatne kustībā” ietvaros tiek veicināta mācību mobilitāte, nodrošinot jauniešiem iespējas apgūt zināšanas un prasmes citās ES dalībvalstīs, tādejādi attīstot viņu cilvēkkapitālu, starpkultūru kompetenci un citu valodu apguves iespējas. ES Jaunatnes stratēģija savukārt uzsver jauniešu darba kā ārpuskolas izglītības nozīmi jauniešu nodarbinātības iespēju uzlabošanā, sociālās atstumtības mazināšanā un saturīga brīvā laika pavadīšanā. Kā trešā būtiskā iniciatīva jāuzsver mūžizglītība, kas nodrošināma arī pēc formālās izglītības ieguves, akcentējot nepieciešamību arvien papildināt izglītību un prasmes.

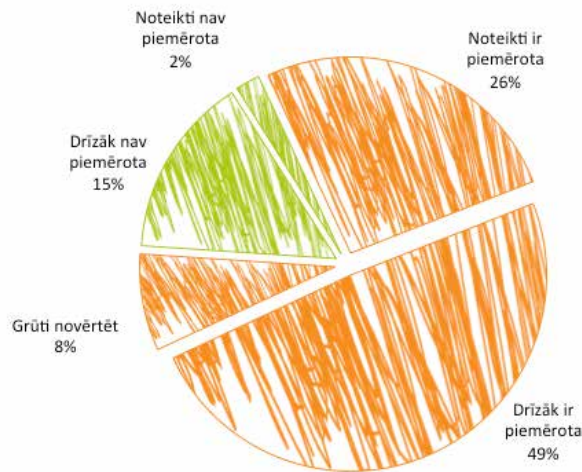
Neņemot vērā īstenotos ES un nacionālā līmeņa pasākumus, pētījumu un statistikas dati liecina, ka izglītības un apmācību iespēju un rezultātu progress ES kopumā ir neliels un nepietiekams, lai 2020. gadā sasniegtu definētos mērķus. Būtiskākie izaicinājumi joprojām saistīti ar izglītības satura modernizāciju, neformālās izglītības atzīšanu un salīdzinoši lielo jauniešu skaitu, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu.

JAUNIEŠU IZGLĪTĪBA UN APMĀCĪBA LATVIJĀ

Kopumā jaunieši pozitīvi vērtē iegūto izglītību. Absolūtais vairākums (75%) uzskata, ka viņu izglītības pieredze ir piemērota, lai iekļautos darba tirgū. Tikai 17% jauniešu ir kritiski par iegūto izglītību. Izteikti pozitīvāk savas iegūtās izglītības piemērotību darba tirgum vērtē tie, kas ieguvuši augstāko izglītību, kamēr kritiskāki ir tie, kuri ieguvuši tikai vidējo izglītību.

Iegūtās izglītības piemērotība, lai iekļautos darba tirgū (2012; P1)

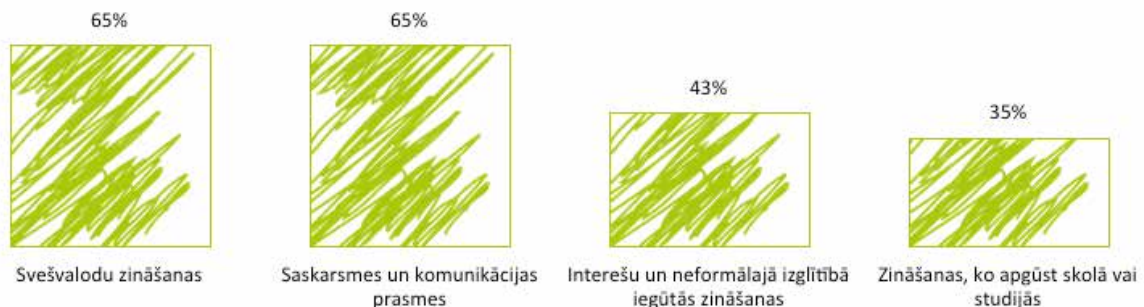
(2012; P1)

Svešvalodu zināšanas un saskarsmes un komunikācijas prasmes vairākums jauniešu novērtē kā tādas, kas viņiem sniedz ievērojamas priekšrocības iekļauties darba tirgū. Salīdzinoši liels ir arī to jauniešu īpatsvars, kuri kā būtiskas novērtē zināšanas, ko ieguvuši interešu vai neformālās izglītības veidā. Tajā pašā laikā - salīdzinoši vismazāk jauniešu kā konkurētspējīgas vērtē tās zināšanas, ko iegūst skolā vai studijās. Tas nozīmē, ka formālās izglītības loma un efektivitāte ir viens no izglītības aspektiem, kam jāpievērš pastiprināta uzmanība.

Prasmes, kas sniedz ievērojamas priekšrocības iekļauties darba tirgū

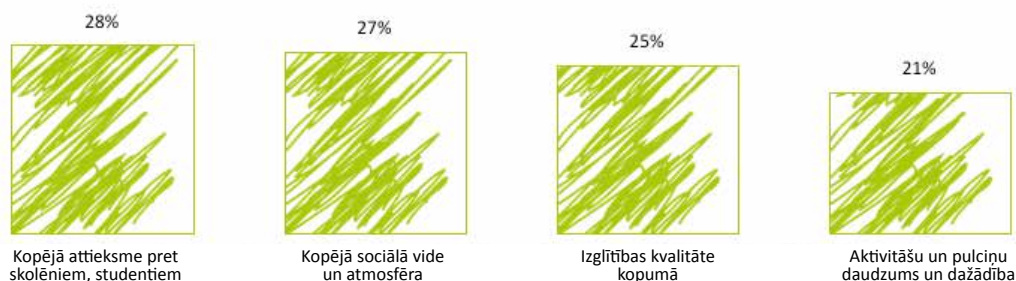
(2012; P1)

Lai gan absolūtais vairākums jauniešu pozitīvi vērtē dažādus ar savu izglītību saistītus aspektus, galēji pozitīvus novērtējumus sniedz ne vairāk kā 1/3 jauniešu. Salīdzinoši visbiežāk ļoti pozitīvi tiek vērtēta kopējā attieksme pret skolēniem un studentiem (28%), kā arī kopējā sociālā vide izglītības iestādē (27%). Tikai 1/4 jauniešu ļoti pozitīvi vērtē savas izglītības kvalitāti kopumā. Un tikai katrs piektais jaunietis ļoti pozitīvi novērtē izglītības iestādē piedāvāto pulciņu daudzumu un dažādību.

Ļoti pozitīvi novērtētie izglītības un izglītības iestādes aspekti

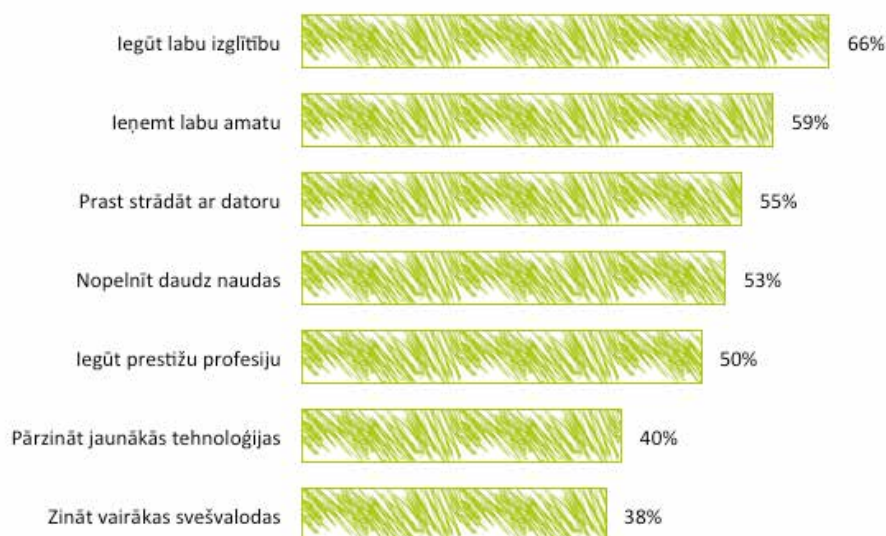
(2012; P1)

2/3 jauniešu labas izglītības ieguvu novērtē kā sev ļoti būtisku vērtību. Jauniešu vidū laba izglītība ir daudz nozīmīgāka vērtība par iespējām ieņemt labu amatu (59%), nopelnīt daudz naudas (53%) vai prestižas profesijas ieguvu (50%). Tas ļauj secināt, ka izglītības vērtība kopumā nav samazinājusies un, iespējams, ir pat pieaugusi. Kā īpaši svarīgas jaunieši novērtē prasmes strādāt ar datoru (55%) un jaunāko tehnoloģiju pārzināšanu (40%). Tajā pašā laikā negatīvi jāvērtē jauniešu attieksme pret svešvalodu apguvi – tikai aptuveni katrs trešais jaunietis (38%) vairāku svešvalodu zināšanas novērtē par sevi ļoti būtisku vērtību.

Jauniešiem ļoti būtiski izglītības faktori

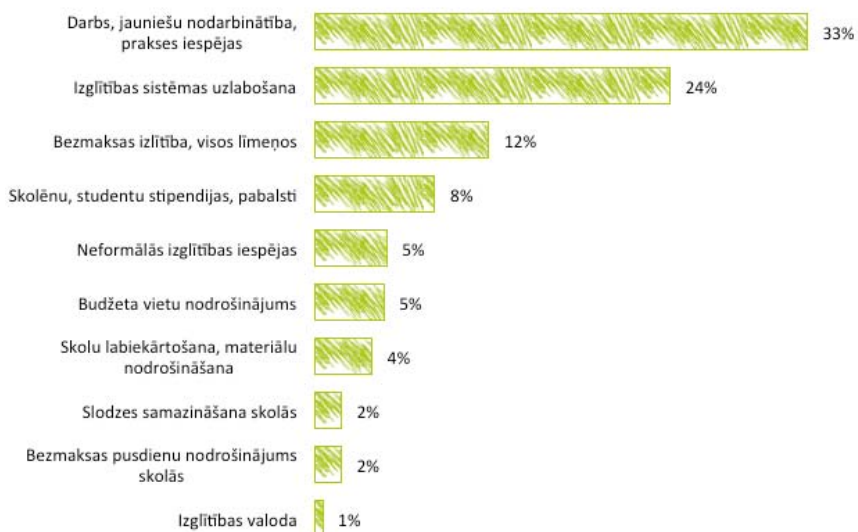
(2013; P6)

Lai gan kopumā jaunieši ar savu izglītību ir apmierināti, samērā daudz ir arī jautājumu, kurus jaunieši novērtē kā valdībai risināmus izglītības jomā. Jauniešu nodarbinātība un prakses iespējas (33%) un izglītības sistēmas uzlabošana kopumā (24%) ir tās izglītības jomas problēmas, kuras jaunieši visbiežāk uzskata kā steidzami risināmas. Aptuveni 1/10 jauniešu norāda uz dažādiem ar finansējumu saistītiem izglītības sistēmas aspektiem: bezmaksas izglītības pieejamība, stipendiju un pabalstu nepieciešamība, budžeta vietu plašāka pieejamība. Neliela daļa jauniešu saskata problēmas neformālās izglītības iespējās, skolu labiekārtošanā, arī mācību slodzē.

Valdībai risināmie būtiskie jautājumi izglītības jomā

(2013; P2)

Tajā pašā laikā aptuveni 2/3 jauniešu uzskata, ka viņiem ir lielas iespējas iegūt tādu izglītību, kādu viņi paši vēlas. Pie tam – šis rādītājs nav būtiski mainījies pēdējo piecu gadu laikā.

Ir lielas iespējas iegūt tādu izglītību, kā vēlas

(2007/2012; P6)

SECINĀJUMI

Kopumā jaunieši ir apmierināti ar viņiem pieejamām izglītības iespējām, kā arī ar izglītības piemērotību darba tirgum. Labas izglītības ieguve jauniešiem ir nozīmīga vērtība, pie tam - būtiskāka par iespējām nopelnīt daudz naudas, iegūt prestižu profesiju vai labu amatu.

Jāsecina, ka izglītības loma kopumā nav mainījies, bet mainās jauniešu prasības pret tās saturu. Arvien samazinās formālās izglītības loma – kā vērtīgākas jaunieši novērtē zināšanas un prasmes, ko iegūst interešu un neformālajā izglītībā. Tas norāda, ka nepieciešams nopietni pārskatīt formālās izglītības saturu un efektivitāti, integrējot tajā zināšanas, prasmes un iemaņas, kas veido jauniešu konkurētspēju mūsdienu globālajā pasaulē. Kā īpaši nozīmīgas jaunieši novērtē svešvalodu zināšanas un saskarsmes un komunikācijas prasmes.

Vairākums jauniešu uzskata, ka viņiem ir lielas iespējas iegūt tādu izglītību, kādu viņi paši vēlas. Tajā pašā laikā jaunieši uzskata, ka ir daudz problēmjautājumu izglītības jomā, kurus valdībai būtu jārisina. Viena no akūtākajām problēmām ir jauniešu prakses iespējas un nodarbinātība. Tāpat jaunieši izsaka bažas par izglītības sistēmas kvalitāti kopumā. Īpaši jāuzsver arī finansiālo iespēju aspekts, kuru jaunieši bieži norāda kā risināmu jautājumu (bezmaksas izglītības pieejamība, stipendijas, budžeta vietas u. c.).

ES dalībvalstu izglītības sistēmas un izglītības saturs ievērojami atšķiras dažādās valstīs, tāpēc iespējas salīdzināt datus ir ierobežotas. Piemēram, atšķiras laiks, ko dažādās valstīs jaunieši pavada formālās izglītības ieguvei (Luksemburgā un Slovēnijā tie ir 15 gadi, kamēr Somijā – 20 gadi). Kopumā novērojama tendence palielināties formālās izglītības sistēmā pavadītajam laikam, kas saistīts ar dalībvalstu centieniem pagarināt obligātās izglītības laika periodu (piemēram, pazeminot formālās izglītības uzsākšanas vecumu).

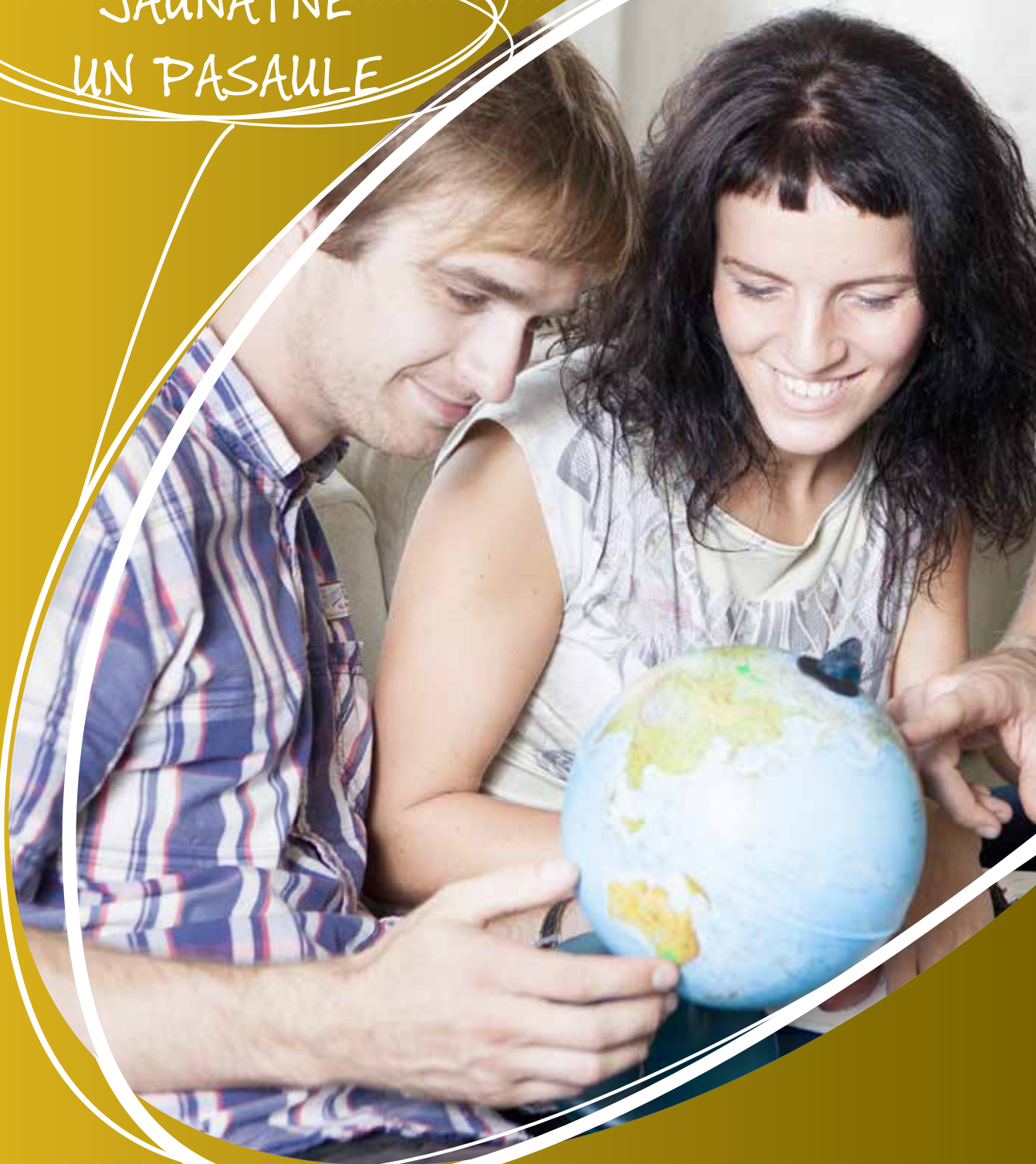
Priekšlaicīga skolas pamešana ir viena no izglītības sociālajām problēmām, kas aktuāla daudzām ES dalībvalstīm (īpaši augsts šis rādītājs ir Maltā, Portugālē un Spānijā). Latvijas rādītājs (12%) gan ir zemāks nekā ES vidējais (14%), pie tam – pēdējo desmit gadu laikā tas ir samazinājies par aptuveni 5%. Jāmin gan, ka satraucoši ir dati dzimumu dalījumā – ja 18–24 gadus veco sieviešu vidū priekšlaicīgi skolu pametušo īpatsvars ir aptuveni 7%, tad vīriešu vidū divas reizes augstāks (15%).

Augstāko izglītību ieguvušo iedzīvotāju īpatsvars vecumā no 30 līdz 34 gadiem Latvijā ir līdzīgs kā ES dalībvalstīs vidēji. Tai pat laikā – sieviešu vidū augstāko izglītību ieguvušo personu īpatsvars (48%) ir gandrīz divas reizes augstāks kā vīriešu vidū (25%), un tas ir izteikti augstāks nekā ES vidēji (38%).

Līdz ar Bulgāriju, Ungāriju, Poliju, Rumāniju un Slovākiju Latvijā ir viens no zemākajiem to 15 līdz 24 gadus veco jauniešu īpatsvaram, kuri ir iesaistīti neformālajā izglītībā – ja ES vidēji tie ir 9% jauniešu, tad Latvijā tikai 2%. Pie tam – tas ir arī daudz zemāks rādītājs nekā Igaunijā (5%) un Lietuvā (8%).

Savukārt mācību mobilitātē Latvijas jaunieši neatpaliek no ES dalībvalstu vidējā rādītāja – aptuveni 15% jauniešu vecumā no 15 līdz 29 gadiem ir mācījušies vai piedalījušies apmācībās ārvalstīs.

JAUNATNE
UN PASAULE

JAUNATNE UN PASAULE

Ņemot vērā stratēģijā „Eiropa 2020” definētos ES mērķus – ilgtspēja klimata pārmaiņu un enerģijas patēriņa aspektā, nabadzības un sociālās atstumtības mazināšana – jauniešu zināšanas par globāliem jautājumiem un gatavība iesaistīties to risināšanā ir viens no ilgtermiņā izšķirošiem attīstības faktoriem. Iecietības, sociālās iekļaušanas un starptautiskās konkurētspējas aspektā būtiskas ir ES iniciatīvas, kas veicina jauniešu pārrobežu mobilitāti un sadarbību (brīvprātīgā darba, prakses un mācību aktivitāšu ietvaros).

Viens no septiņiem pamatprincipiem, kas definēts Latvijas Jaunatnes likumā, ir mobilitātes un starptautiskās sadarbības nodrošināšanas princips. Tas paredz nepieciešamību nodrošināt jauniešiem iespēju būt mobiliem, apgūt zināšanas un prasmes ārpus savas dzīvesvietas un veicināt citu valstu ieteikumu, kā arī labās prakses apmaiņu un ieviešanu Latvijas jaunatnes politikā. Šī principa ievērošana jaunatnes politikas plānošanā un īstenošanā nodrošina jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, veicina iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū, kā arī sekmē jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu. Mobilitātes veicināšana mācību, pētniecības vai brīvprātīgā darba nolūkā un atbalsts daļēji dažādās mobilitātes programmās un projektos ir iekļauts arī vairākos politikas plānošanas dokumentos: Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2007.–2013. gadam, Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2009.–2018. gadam, Mūžizglītības politikas pamatnostādņēs 2007.–2013. gadam.

Ne mazāk būtiska joma ir jauniešu iespēja iesaistīties tiešā vai netiešā komunikācijā par globāliem jautājumiem ar lēmumu pieņēmējiem. Tam EK velta lielu uzmanību, regulāri organizējot tematiskas konferences, seminārus, apmācību un pieredzes apmaiņas iespējas. Par īpaši veiksmīgu jauniešu iesaistes mehānismu ES līmenī tiek atzīts strukturētais dialogs, kas ļauj ļoti detalizēti apkopot jauniešu viedokļus lokālā, reģionālā un nacionālā līmenī un tos iestrādāt Eiropas līmeņa politikas plānošanas dokumentos.

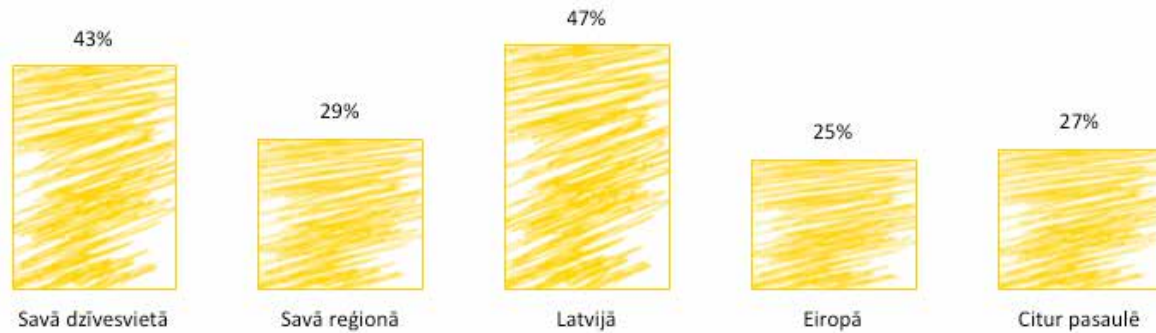
Tēmas būtiskumu nosaka arī arvien izteiktākie globalizācijas procesi pasaulē kopumā. No vienas puses, jaunieši ir būtiska mērķa grupa, kas ilgtermiņā var risināt tādus jautājumus kā klimata pārmaiņas, ilgtspējīga attīstība, nabadzības un nevienlīdzības mazināšana, cilvēktiesību ievērošana. No otras puses, jaunieši paši ir viena no neaizsargātākajām un globalizācijas īpaši ietekmētākajām mērķa grupām.

JAUNATNE UN PASAULE LATVIJĀ

Tikai aptuveni puse jauniešu regulāri seko informācijai par notiekošo savā dzīvesvietā (pilsētā/pagastā) un Latvijā, bet tikai aptuveni 1/4 – par notiekošo Eiropā, pasaulē vai savā reģionā. Zīmīgi, ka notikumiem Latvijā jaunieši seko daudz aktīvāk nekā notiekošajam savā pilsētā vai reģionā. Tas rāda, ka kopumā Latvijas jauniešu interese par lokāla, reģionāla, nacionāla un globāla mēroga aktualitātēm ir visai neizteikta.

Regulāra sekošana informācijai par notiekošo

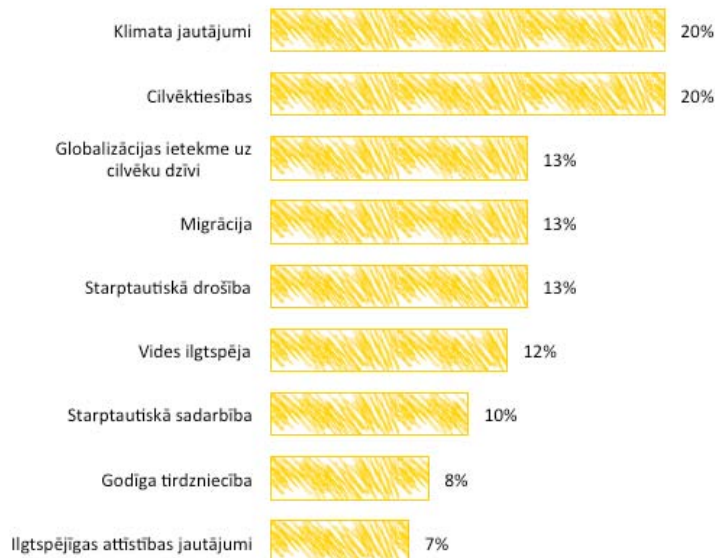
(2012; P1)

Salīdzinoši labi jaunieši ir informēti par klimata un cilvēktiesību jautājumiem – katrs piektais jauniešs novērtē, ka par šīm tēmām ir ļoti labi informēts. Dažādas citas globāli aktuālas tēmas Latvijas jauniešiem ir mazāk zināmas – ne vairāk kā 1/10 jauniešu ir ļoti labi informēti par globalizāciju, migrāciju, starptautisko drošību, vides ilgtspēju u. c.

Par konkrētajām tēmām ļoti labi informēto jauniešu īpatsvars

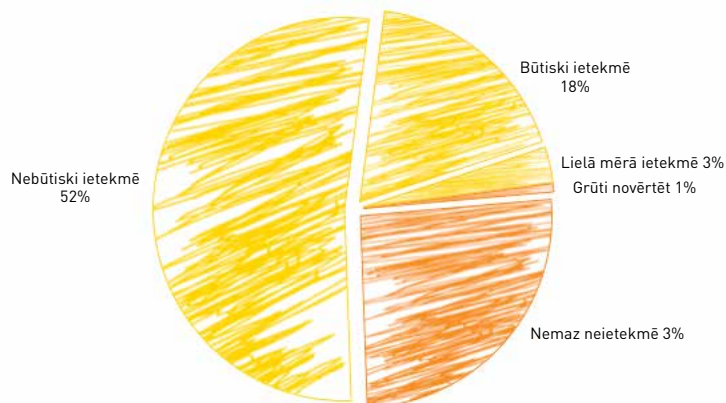
(2013; P6)

Jauniešu interesei un gatavībai iesaistīties globālu jautājumu risināšanā izšķirošs ir viņu vērtējums par iespējam ietekmēt situāciju pasaulē kopumā, kā arī apzināšanās, ka notikumi citur pasaulē ietekmē arī pašus. Tikai 21% jauniešu uzskata, ka viņu personīgā rīcība ietekmē notiekošo pasaulē kopumā, kamēr 53% novērtē, ka tas ietekmē nebūtiski, bet 26% ir pārliecināti, ka nemaz neietekmē.

Personīgās rīcības ietekme uz notiekošo citur pasaulē

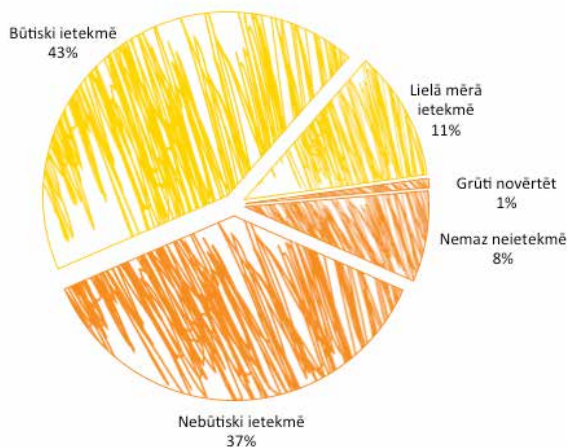
(2013; P6)

Savukārt par to, ka notiekošais citur pasaulē ietekmē viņus personīgi, ir pārliecināti kopumā 54% jauniešu. Salīdzinot dažādas jauniešu grupas, biežāk par to pārliecināti ir latvieši, Kurzemē un Zemgalē dzīvojošie, vidusskolu skolēni, kā arī tie, kuri nekur nemācās un nestrādā, un tie, kuri savas ģimenes materiālo stāvokli vērtē kā drīzāk trūcīgu. Savukārt retāk šādu novērtējumu pauž 13–15 gadus veci jaunieši, cittautieši, Latgalē dzīvojošie, pamatskolu un arodskolu skolēni, kā arī tie, kuri ģimenes materiālo nodrošinātību vērtē kā ļoti pārtikušu.

Citur notiekošā ietekme uz jauniem personīgi

(2013; P6)

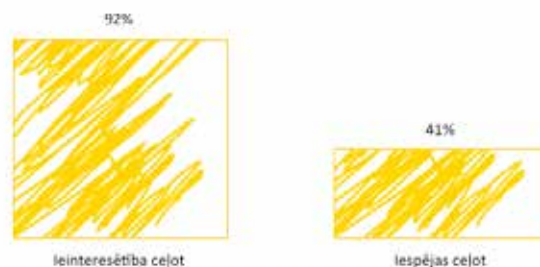
Gatavība iesaistīties globālu jautājumu risināšanā lielā mērā saistīta arī ar vērtējumiem par to, cik lielā mērā jauniešiem ir iespējams ietekmēt lēmumu pieņemšanu kopumā. Tikai aptuveni 1/10 jauniešu uzskata, ka jauniešiem kopumā ir lielā mērā iespējams ietekmēt lēmumus Latvijā, Eiropā vai citur pasaulē. Nedaudz vairāk ir to jauniešu, kuri uzskata, ka ir iespējams ietekmēt lēmumus savā reģionā (19%) vai savā pilsētā, pagastā (28%). Jāpiemin arī, ka liela daļa (aptuveni 2/5) jauniešu uzskata, ka lēmumus ir iespējams ietekmēt nedaudz, tomēr to nevar uzskatīt par būtisku motivatoru līdzdalības veicināšanai.

Mobilitāte, tai skaitā pārrobežu mobilitāte, ir viena no būtiskām aktivitātēm, kas veicina jauniešu interesi un līdzdalību globālu procesu izzināšanā un ietekmēšanā. Latvijas jauniešu ieinteresētība ceļot uz citām valstīm ir izteikti liela – kopumā 92% jauniešu izsaka interesi doties ceļojumos ārpus valsts. Tajā pašā laikā – tikai 41% jauniešu novērtē, ka viņiem ir iespēja ceļot. Tas nozīmē, ka Latvijas jauniešu mobilitātes iespējas un vēlmes tikai daļēji tiek īstenotas.

Jauniešu iespējas un ieinteresētība ceļot uz citām valstīm

(2012; P1)

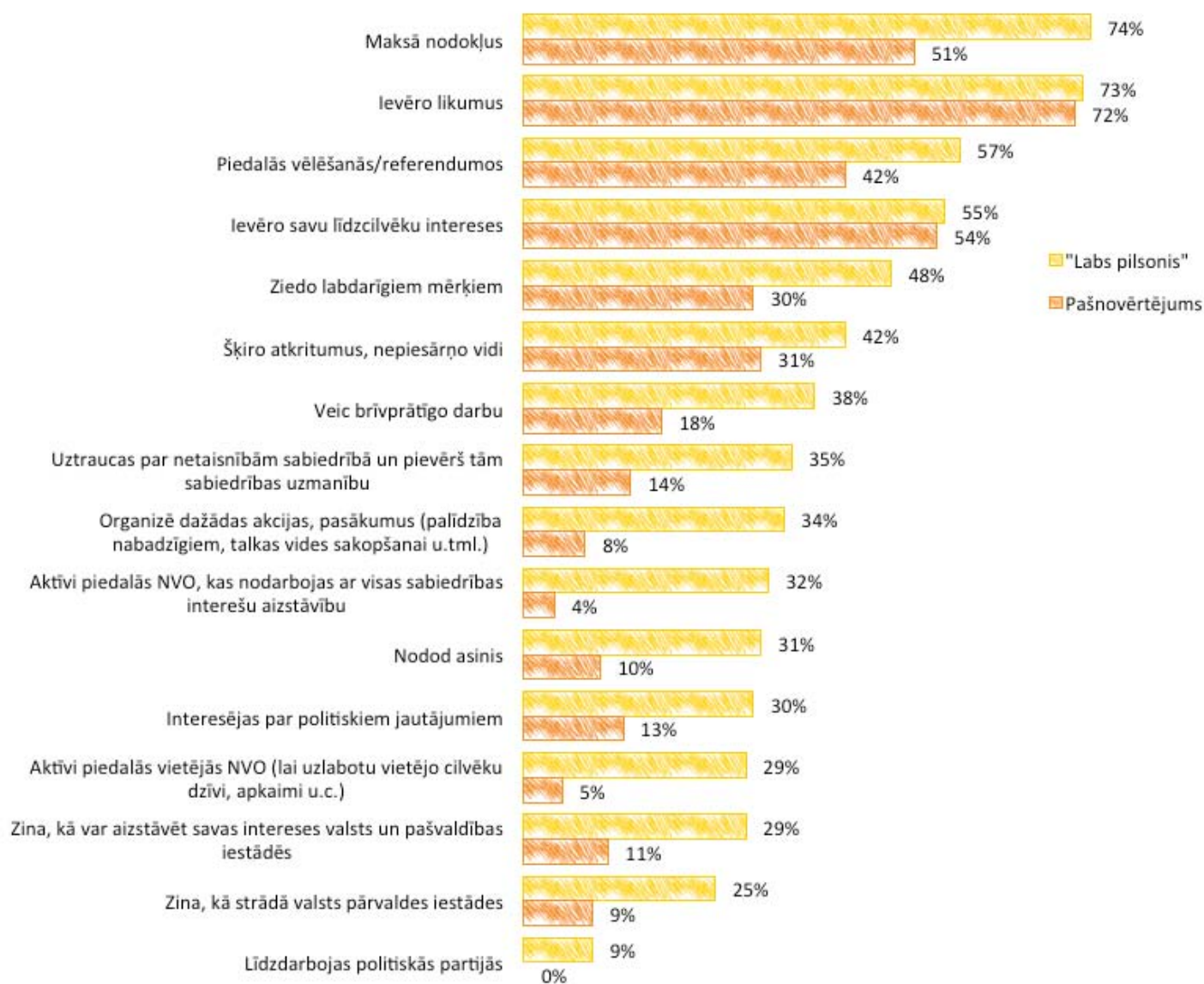

Interesi par pasaulē notiekošo un gatavību piedalīties var saistīt arī ar jauniešu priekšstatiem par to, kas ir labs pilsonis. Nodokļu maksāšana, likumu ievērošana, dalība vēlēšanās, līdzcilvēku interešu ievērošana, ziedošana labdarībai – tās ir aktivitātes, kādas vismaz 1/2 Latvijas jauniešu (15–25) uzskata par atbilstošām apzīmējumam "labs pilsonis". Pašvērtējumā par savām pilsoniskajām aktivitātēm jaunieši novērtē, ka būtiskākās laba pilsoņa aktivitātes veic arī paši (zemākus rādītājus par nodokļu maksāšanu un piedalīšanos vēlēšanās iespējams skaidrot ar faktu, ka ne visi jaunieši ir jau iekļāvušies darba tirgū, un ne visi ir sasnieguši pilngadību, lai varētu piedalīties vēlēšanās).

Tajā pašā laikā ir daudz par ne tik būtiskām novērtētas laba pilsoņa pazīmes, kurās paši jaunieši ir ievērojami neaktīvāki. Piemēram, jaunieši uzskata, ka labam pilsonim jāpiedalās nevalstisko organizāciju darbā, jāorganizē dažādas sociālās palīdzības akcijas un pasākumi, jāveic brīvprātīgais darbs, bet tikai neliela daļa jauniešu paši šādas aktivitātes veic. Kopumā novērojams, ka jauniešu iesaistīšanās vairāk raksturīga aktivitātēs, kas neprasa aktīvu līdzdalību un darbošanos. Tāpat zīmīgi, ka līdzdarbību politiskajās partijās jaunieši neuzskata par pilsoniskumam būtisku aktivitāti, lielāku uzsvāru liekot uz nevalstiskā sektora un individuālām aktivitātēm.

Jauniešu priekšstati par 'labu pilsoni' un pašu aktivitātes

(2012; P1)

SECINĀJUMI

Tikai neliela daļa jauniešu Latvijā interesējas par notiekošo ārpus savas valsts. Līdztekus par notiekošo valstī kopumā jaunieši interesējas vairāk nekā par notikumiem savā dzīvesvietā un reģionā. Vismaz daļēji to iespējams saistīt ar jauniešu uzskatu, ka viņiem personīgi ir ļoti maza ietekme uz notiekošo citur pasaulē. Tajā pašā laikā vairākums uzskata, ka notiekošais citur pasaulē noteikti ietekmē Latvijā dzīvojošos jauniešus.

Jaunieši ir arī skeptiski savos vērtējumos par iespējam ietekmēt lēmumus lokālā, reģionālā, nacionālā vai starpnacionālā līmenī, kas visdrīzāk arī ietekmē jauniešu pasivātāti līdzdalībā dažādās sabiedriskās un politiskās aktivitātēs, kas saistītas ar globāli nozīmīgu jautājumu risināšanu.

Kopumā jaunieši nesaskata nepieciešamību iesaistīties politiskās un formālās aktivitātēs, bet par būtiskākām uzskata nevalstiskā sektora un individuālas personīgas aktivitātes. Tas savukārt nozīmē, ka lielāka uzmanība jāpievērš efektīvu jauniešu iesaistes mehānismu radīšanai, kā arī reālas un praktiskas jauniešu ietekmes uz lēmumu pieņemšanu nodrošināšanā.

Jauniešu līdzdalība globālu jautājumu risināšanā ES līmenī ir izteikti zema – vidēji ES dalībvalstīs ne vairāk kā 5% jauniešu piedalās tādu organizāciju darbībā, kuras nodarbojas ar klimata pārmaiņu, cilvēktiesību vai ilgtspējīgas attīstības jautājumiem. Latvija, Čehija, Igaunija, Francija, Ungārija, Polija un Slovākija ir valstis, kurās jauniešu iesaistīšanās šādās organizācijās ir viszemākā (mazāk par 3%). Savukārt visaktīvākie globālu jautājumu risināšanā ir jaunieši Dānijā, Īrijā, Beļģijā un Zviedrijā (vairāk nekā 8%).

Izņemot dažas valstis (Dānija, Vācija, Luksemburga, Austrija, Somija, Zviedrija), zema ir arī ES dalībvalstu jauniešu līdzdalība sadarbībā ar citu valstu jauniešiem – vidēji ES šādos projektos iesaistījušies tikai 4% jauniešu (Latvijā – 2%).

BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS

BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS

Jauniešu iesaiste brīvprātīgā darba aktivitātēs ir gan viņu personisks, gan visas sabiedrības būtisks ieguvums. Brīvprātīgajā darbā jaunieši apgūst un iegūst nozīmīgas personīgās un profesionālās prasmes, kas nodrošina viņu konkurētspēju darba tirgū ilgtermiņā. Iesaistīšanās brīvprātīgo sociālajās aktivitātēs ļauj stiprināt arī jauniešu pilsoniskuma apziņu un sociālo līdzatbildību par visai sabiedrībai būtiskiem attīstības procesiem.

ES Jaunatnes stratēģija brīvprātīgā darba jeb precīzāk – brīvprātīgo aktivitāšu (stratēģijā tiek lietots termins angļu valodā ‘*voluntary activities*’, kura saturs ir plašāks nekā apzīmējums ‘*volunteer work*’) – nozīmību akcentē vairākos aspektos. Pirmkārt, tā ir ļoti būtiska neformālās izglītības sastāvdaļa. Otrkārt, brīvprātīgā darba ietvaros aktivizētas jauniešu pārrobežu mobilitātes iespējas. Un, treškārt, brīvprātīgais darbs ir viens no potenciāli veiksmīgiem paaudžu solidaritātes veicināšanas instrumentiem.

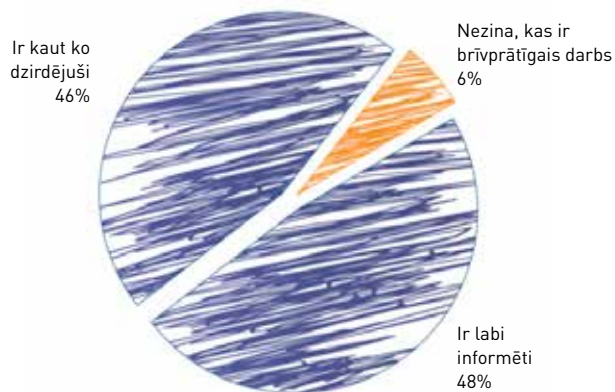
ES dalībvalstis pēdējo trīs gadu laikā īpašu uzmanību pievērš jauniešu mobilitātes iespēju paplašināšanai un popularizēšanai, piemēram, attīstot divpusējās vai daudzpusējās jaunatnes apmaiņas programmas. Daļā valstu brīvprātīgais darbs ir viens no mehānismiem sociālās iekļaušanas nodrošināšanai. Būtiskas ir arī dalībvalstu aktivitātes brīvprātīgā darba ietvaros iegūto prasmju atzīšanā, izmantojot tādus instrumentus kā *Youthpass*, *Europass* u. c., kas nodrošina jauniešu sociālo un darba tirgus prasmju attīstīšanu. Brīvprātīgā darba popularizēšanā nozīmīgs ieguldījums bija 2011. gadā īstenotais Eiropas Brīvprātīgā darba gads aktīva pilsoniskuma veicināšanai. Savukārt Eiropas gads aktīvai novecošanai un paaudžu solidaritātei (2012) devis impulsu starppaaudžu brīvprātīgā darba attīstībai, popularizējot kopīgas jauniešu un senioru brīvprātīgo aktivitātes.

Neskatoties uz šīm un vēl daudzām citām ES, nacionālā un pašvaldību līmeņa aktivitātēm, brīvprātīgā darba aktivitātēs joprojām ir iesaistīta neliela daļa jauniešu. Tātad – tuvāko gadu izaicinājums ir nepieciešamība mazināt šķēršļus brīvprātīgā darba lielākai popularitātei un plašākai jauniešu iesaistei brīvprātīgo aktivitātēs.

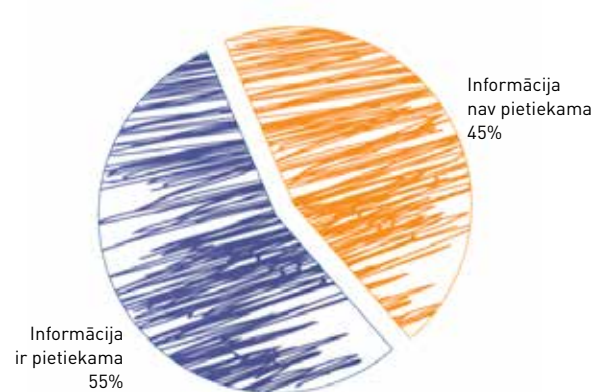
JAUNIEŠU BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS LATVIJĀ

Jauniešu informētība par brīvprātīgo darbu kopumā ir izteikti augsta, tomēr viņiem nav pietiekamas praktiskas informācijas par iespējām tajā iesaistīties. Absolūtais vairākums – 94% – Latvijas jauniešu apgalvo, ka zina, kas ir brīvprātīgais darbs. Tajā pašā laikā liels ir to jauniešu īpatsvars (45%), kuri uzskata, ka informācija par iespējām veikt brīvprātīgo darbu nav pietiekama. Informācijas trūkumu visvairāk izjūt jaunieši, kuri nekur nemācās, Latgalē dzīvojošie, kā arī tie, kuri ir ieguvuši augstāko izglītību.

**Informētība par to,
kas ir brīvprātīgais darbs**
(2012; P1)

**Informācijas pietiekamība par
iespējām veikt brīvprātīgo darbu**
(2012; P1)

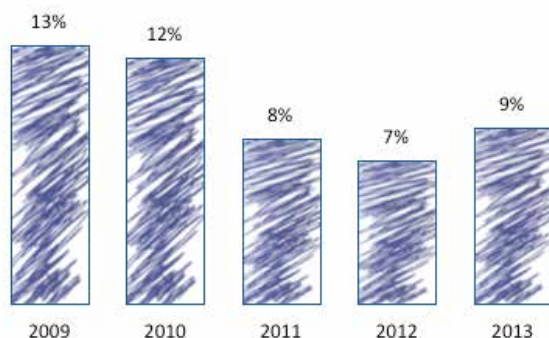

Brīvprātīgā darba veicēju īpatsvars jauniešu vidū pēdējo piecu gadu laikā nav būtiski mainījies – regulāri, vismaz vairākas reizes gadā, brīvprātīgo darbu veic aptuveni 10% jauniešu Latvijā. Pēdējo trīs gadu laikā gan novērojams brīvprātīgajā darbā iesaistīto neliels aktivitātes kritums – ja pirms 4–5 gadiem tajā iesaistīto jauniešu īpatsvars bija vairāk nekā 1/10, tad pēdējos trīs gados – ne lielāks par 1/10.

Kopējais brīvprātīgo darbu veikušo jauniešu īpatsvars gan ir ievērojami lielāks – vismaz vienu reizi gadā brīvprātīgo aktivitātēs iesaistās aptuveni puse no Latvijas jauniešiem. Jāuzsver gan, ka vairumu no šīm aktivitātēm veido tradicionālais ikgadējais vides pasākums „Lielā talka” – ja nebūtu šīs aktivitātes, kopējais brīvprātīgo īpatsvars būtu ievērojami zemāks.

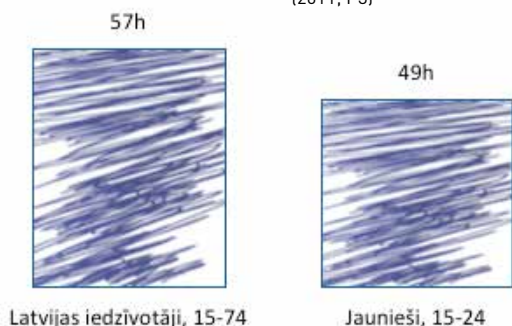
Jauniešu īpatsvars, kas regulāri veic brīvprātīgo darbu

(2009–2013; P2)

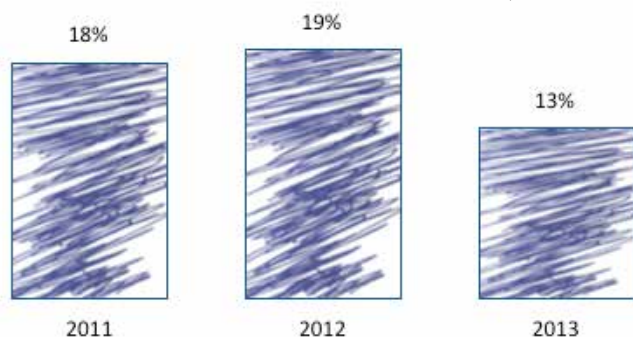
Brīvprātīgajam darbam veltītais laiks vidēji gadā

(2011; P3)

Jauniešu īpatsvars, kuri noteikti vēlas veikt brīvprātīgo darbu tuvākā gada laikā

(2011–2013; P2)

Brīvprātīgie biežāk ir 13–15 gadus veci jaunieši (kopumā aptuveni 2/3 jauniešu no šīs vecuma grupas veic brīvprātīgo darbu vismaz reizi gadā), bet izteikti retāk – 20–25 gadus veci jaunieši (tikai 2/5 veic brīvprātīgo darbu vismaz reizi gadā).

Vidēji viens 15–24 gadus vecs jaunietis gada laikā brīvprātīgā darba aktivitātēm velta 49 stundas sava laika. Viens Latvijas iedzīvotājs kopumā brīvprātīgajam darbam velta vidēji 57 stundas gadā.

Ir vairāk to jauniešu, kuri noteikti vēlētos veikt brīvprātīgo darbu, nekā to, kuri šo darbu veic šobrīd. Aptuveni 1/5 jauniešu izsaka vēlmi tuvākā gada laikā iesaistīties brīvprātīgo aktivitātēs. Tiesa – 2013. gadā novērojams kritums jauniešu ieinteresētībā iesaistīties (tikai 13% izsaka gatavību būt par brīvprātīgajiem). Interesanti, ka gadu pēc Eiropas Brīvprātīgā darba gada (2011) brīvprātīgo jauniešu īpatsvars ir samazinājies, bet brīvprātīgā darba veikšanā ieinteresēto – palielinājies. Gatavību kļūt par brīvprātīgajiem biežāk izteikuši Zemgalē dzīvojošie, sievietes, kā arī tie, kuriem jau ir pieredze brīvprātīgo statusā. Savukārt nevēlēšanos iesaistīties – profesionālo vidējo izglītību ieguvušie.

15–24 gadus vecus jauniešus brīvprātīgā darba veikšanai būtiski motivētu interesantas pieredzes iegūšanas iespējas, brīvā laika pieejamība un kopīgi brīvprātīgo pasākumi. Tāpat jauniešus motivētu konkrētas un praktiskas informācijas pieejamība par iespējām veikt brīvprātīgo darbu, kā arī citu brīvprātīgo pieredzes stāsti un piemēri.

SECINĀJUMI

Kopumā jaunieši ir informēti par to, kas ir brīvprātīgais darbs, tomēr nepilnīgi tiek nodrošināta praktiska informācija par iespējām kļūt par brīvprātīgo. Lai gan vairāk nekā puse jauniešu vismaz reizi gadā veic brīvprātīgo darbu, regulāri brīvprātīgie ir ne vairāk kā 1/10 no Latvijas jauniešiem. Turklāt izteikti zema ir brīvprātīgo aktivitāte pilngadīgo jauniešu vidū. Ir vairāk jauniešu, kuri vēlētos iesaistīties brīvprātīgā darba veikšanā, nekā to, kuri šo darbu jau dara. Kopumā novērojams, ka varētu būt potenciāls regulāro brīvprātīgo jauniešu īpatsvaru palielināt par aptuveni vēl 10%.

Eiropas Brīvprātīgā darba gada iespaidā jauniešu ieinteresētība brīvprātīgā darba veikšanā bija pieaugusi, tomēr tā visbiežāk neparādījās reālā līdzdalībā, un pēc diviem gadiem sāka samazināties arī ieinteresētība brīvprātīgo aktivitātēs. Tas netieši liecina, ka ir nepieciešami regulāri informēšanas un popularizēšanas pasākumi, kā arī jānodrošina praktiska informācija par jauniešu iespējām iesaistīties brīvprātīgo aktivitātēs.

ES valstīs kopumā vidēji 25% jauniešu vismaz reizi gadā piedalās dažādās brīvprātīgo aktivitātēs. Aktīvāki jaunieši brīvprātīgā darba veikšanā ir Dānijā, Īrijā, Nīderlandē un Slovēnijā, bet mazāk aktīvi – Grieķijā, Itālijā, Ungārijā, Polijā un Zviedrijā.

Laika periodā no 2007. gada līdz 2011. gadam ES valstīs jauniešu-brīvprātīgo īpatsvars ievērojami pieaudzis (kopumā par gandrīz 10%). Īrija, Rumānija un Latvija ir valstis, kur brīvprātīgo jauniešu īpatsvars īpaši audzis, un 2011. gadā Latvija bija viena no piecām valstīm, kur jaunieši brīvprātīgā darba veikšanā ir visaktīvākie.

Latvijas jauniešu aktivitātes pieaugumu iespējams skaidrot ar 2008. gadā uzsākto kustību „Lielā talka”, kurā iesaistās aptuveni 200 000 Latvijas iedzīvotāju. Tāpat kā Latvijā, arī citās ES valstīs aktīvāki brīvprātīgo aktivitāšu veicēji ir gados jaunāki jaunieši, bet tie, kuriem ir vairāk nekā 20 gadu, ir mazaktīvi, ko iespējams skaidrot ar iekļaušanos darba tirgū un brīvā laika samazināšanos.

NODARBINĀTĪBA UN
UZŅĒMĒJDARBĪBA

Jauniešu nodarbinātība ir viena no būtiskākajām jaunatnes un arī nodarbinātības politikas jomām gan ES kopumā, gan arī lielākajā daļā dalībvalstu. Tam par iemeslu ir gan ekonomiskās krīzes radītais ļoti augstais jauniešu bezdarbs Eiropā, gan arī ilgtermiņa prognozes par demogrāfiskās slodzes izteiktu palielināšanos lielā daļā ES valstu. Stratēģijā „Eiropa 2020” nodarbinātība tiek definēta par vienu no visbūtiskākajām prioritātēm ES izaugsmei šajā desmitgadē, savukārt EK 2013. gada ieteikumos ekonomiskās situācijas uzlabošanai Latvijā norādīts – valdībai jārīkojas aktīvāk, lai risinātu jaunatnes un ilgstoša bezdarba problēmas (piemēram, īstenojot garantijas jauniešiem shēmu un uzlabojot arodizglītību un apmācību).

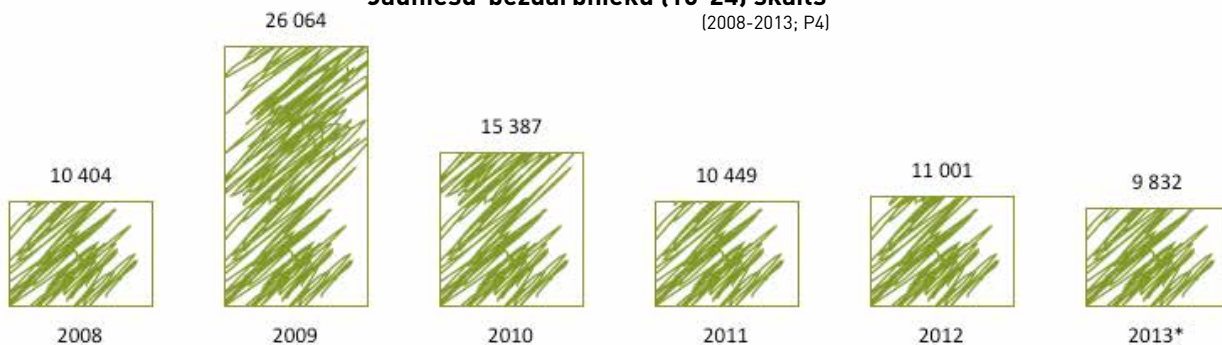
ES Padome jauniešu nodarbinātību valstu prezidentūru ietvaros regulāri definē par vienu no tematiskajām prioritātēm, uzsverot jauniešu aktīvu sociālo iekļaušanu, jaunatnes darba nozīmi nodarbinātības veicināšanā, kā arī pāreju no izglītošanās darba tirgū. Īpaši tiek akcentētas arī jauniešu prakses iespējas, nodarbinātības un karjeras konsultāciju pieejamība un formālās un neformālās izglītības sinerģija. Kā alternatīva darba ņēmēja statusam ES līmenī tiek identificēta jaunatnes uzņēmējdarbība un sava uzņēmuma dibināšana, kas ir viena no iespējam jaunatnes bezdarba mazināšanai. Lielā daļā Eiropas valstu arvien vairāk tiek sekmēta izglītība uzņēmējdarbības jomā, piemēram, attīstot sadarbību starp skolām un uzņēmumiem. Vairākās valstīs izstrādātas arī atsevišķas stratēģijas uzņēmējdarbības izglītības ieviešanā un attīstībā.

JAUNIEŠU NODARBINĀTĪBA LATVIJĀ

15–24 gadu vecu jauniešu – bezdarbnieku – skaits kopš 2009. gada Latvijā ir ievērojami samazinājies (tajā skaitā, samazinās arī to jauniešu-bezdarbnieku īpatsvars, kuru bezdarba ilgums ir lielāks par vienu gadu). Samazinājies arī jauniešu īpatsvars bezdarbnieku skaitā kopumā – ja 2009. gadā 15% no visiem bezdarbniekiem bija jaunieši, tad 2013. gadā īpatsvars samazinājies līdz 10%. Absolūtais vairākums jauniešu-bezdarbnieku ir vecuma grupā no 20–24 gadiem (aptuveni 90%), kamēr 15–19 gadu veco jauniešu īpatsvars bezdarbnieku vidū ir ne lielāks par 1/10. Jauniešu bezdarbnieku kopskaitā 17% bija ilgstošie bezdarbnieki, 10% – personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, 4% – personas ar invaliditāti. Vidējais bezdarba ilgums 2013. gada septembra beigās jauniešiem-bezdarbniekiem bija 108 dienas (aptuveni 3,6 mēneši). Vērtējot pa profesijām pēc pēdējās nodarbošanās, jauniešu vidū par bezdarbniekiem visbiežāk kļuvuši mazumtirdzniecības veikala pārdevēji, palīgstrādnieki, pārdevēji-konsultanti, viesmīļi, pavāri, apkopēji, administratori, būvstrādnieki, tirdzniecības zāles darbinieki un kasieri.

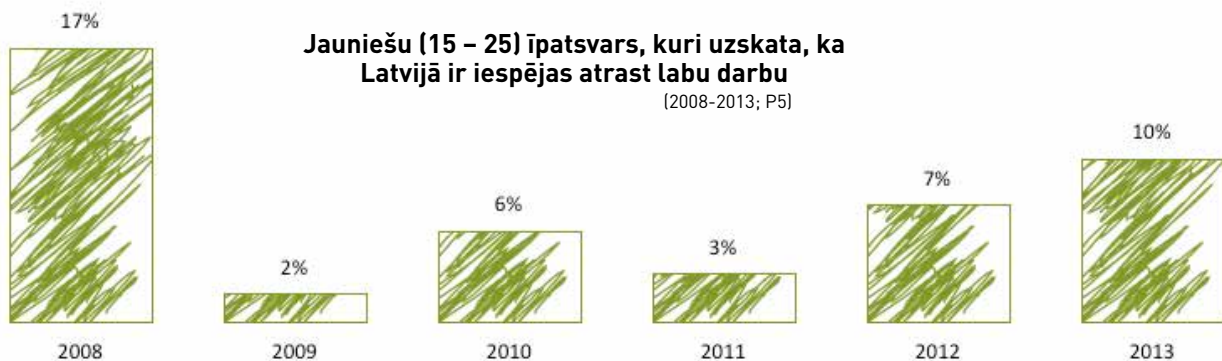
Jauniešu-bezdarbnieku (15-24) skaits

(2008-2013; P4)

Jauniešu (15 – 25) īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā ir iespējas atrast labu darbu

(2008-2013; P5)

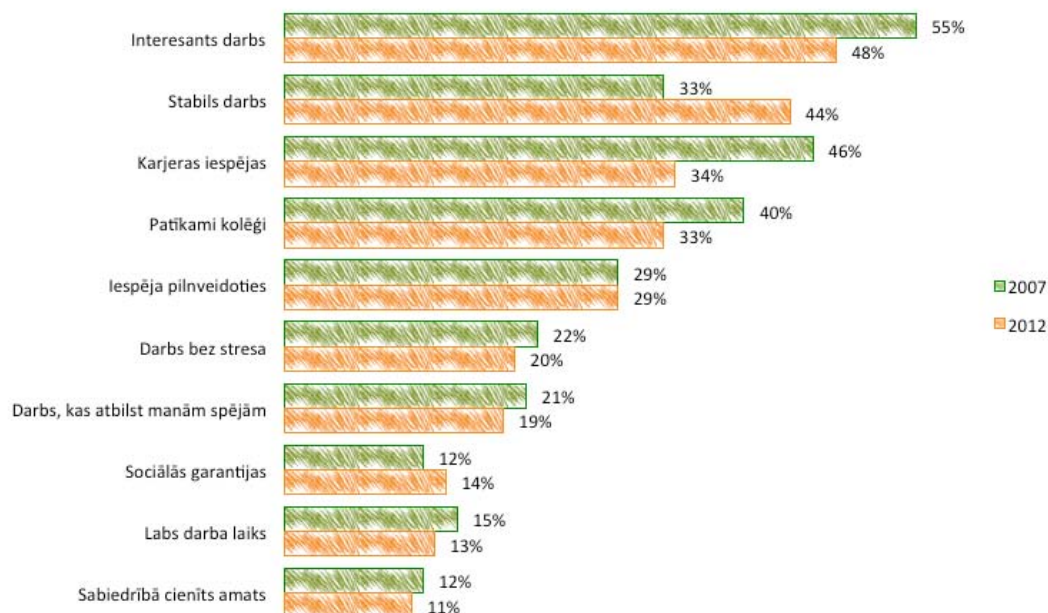

Tikai pavisam neliela daļa (10%) jauniešu uzskata, ka Latvijā ir iespējas atrast labu darbu. Pēdējo trīs gadu laikā šis rādītājs gan ir pakāpeniski pieaudzis, tomēr joprojām nesasniedzot 2008. gada līmeni, kad šādu novērtējumu pauda 17% jauniešu.

Pēdējo piecu gadu laikā būtiski mainījušās jauniešu prioritātes attiecībā uz darba vērtību. Izteikti pieaudzis tāda faktora nozīmīgums kā darba stabilitāte, savukārt samazinājies tādu aspektu nozīmīgums kā karjeras iespējas, interesants darbs un patīkami kolēģi. Izteiktas atšķirības vērojamas sociāli demogrāfisko grupu griezumā. 13–15 gadus veciem jauniešiem svarīgāki ir tādi darba aspekti kā interesants darbs, darbs bez stresa, spējām atbilstošs darbs, arī sabiedrībā cienīts amats. 16–19 gadus veci jaunieši vairāk novērtē tādus darba aspektus kā stabils darbs, spējām atbilstošs darbs, iespēja būt starp cilvēkiem. Savukārt 20–25 gadus veciem jauniešiem svarīgāki šķiet tādi darba aspekti kā karjeras iespējas un iespējas pilnveidoties. Jaunieši Rīgā par sev būtiskākiem darba aspektiem biežāk novērtē interesantu darbu un karjeras iespējas, savukārt reģionos dzīvojošie – darba stabilitāti un sociālās garantijas.

Desmit svarīgākie darba aspekti jauniešu vērtējumā

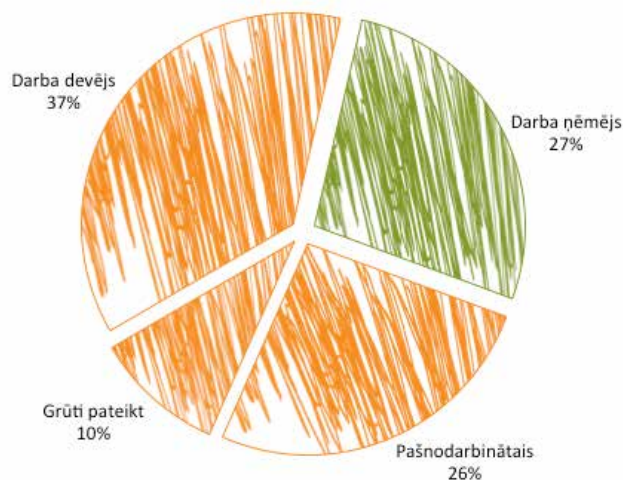
(2007-2012; P6)

Būt par darba ņēmēju vēlas tikai katrs ceturtais jaunietis Latvijā, kamēr lielākais vairākums labprātāk izvēlētos būt par darba devēju (37%) vai pašnodarbinātu personu (26%).

Jauniešu vēlamais statuss darba tirgū

(2012; P1)

SECINĀJUMI

Laī gan jauniešu bezdarbs Latvijā joprojām ir augsts (augstāks nekā ES vidēji), pēdējo trīs gadu laikā tas ir būtiski mazinājies. Samazinās arī to bezdarbnieku īpatsvars, kuriem nav bijis darba 1–3 gadus. Tomēr jauniešu viedokļi par darba tirgu ir pesimistiski – pavisam neliela jauniešu daļa uzskata, ka Latvijā ir iespējams atrast labu darbu.

Novērojams arī, ka izteikti pieaugusi tāda darba aspekta vērtība kā darba stabilitāte, kas norāda uz jauniešu bažām ne tikai par darba iegūšanu, bet ilgtermiņa nodarbinātību. Īpaši izteikti tas vērojams reģionos ārpus lielajām pilsētām. Kā vienas no sekām šādai darba tirgus izpratnei var vērtēt arī jauniešu vēlmi būt par darba devējiem vai pašnodarbinātajiem, nevis darba ņēmējiem.

Tas liecina par nepieciešamību plānot un īstenot tādas jauniešu nodarbinātības veicināšanas aktivitātes, kas nodrošinātu jauniešu potenciāla izmantošanu un realizāciju Latvijas darba tirgū, nevis palielinātu izbraukšanu no valsts darba meklēšanas nolūkos.

ES valstīs kopumā pēdējo desmit gadu laikā ekonomiski aktīvo 15 līdz 30 gadus veco jauniešu īpatsvars sarucis no 66% līdz aptuveni 62%. 25–29 gadus veco jauniešu ekonomiskā aktivitāte nav būtiski mainījusies, kamēr 15–24 gadus veco jauniešu aktivitāte ir nedaudz samazinājusies. Latvijā ir salīdzinoši augsts 20–24 gadus veco jauniešu ekonomiskās aktivitātes rādītājs, kas visdrīzāk norāda uz faktu, ka liela daļa studējošo jauniešu savieno studijas ar darbu.

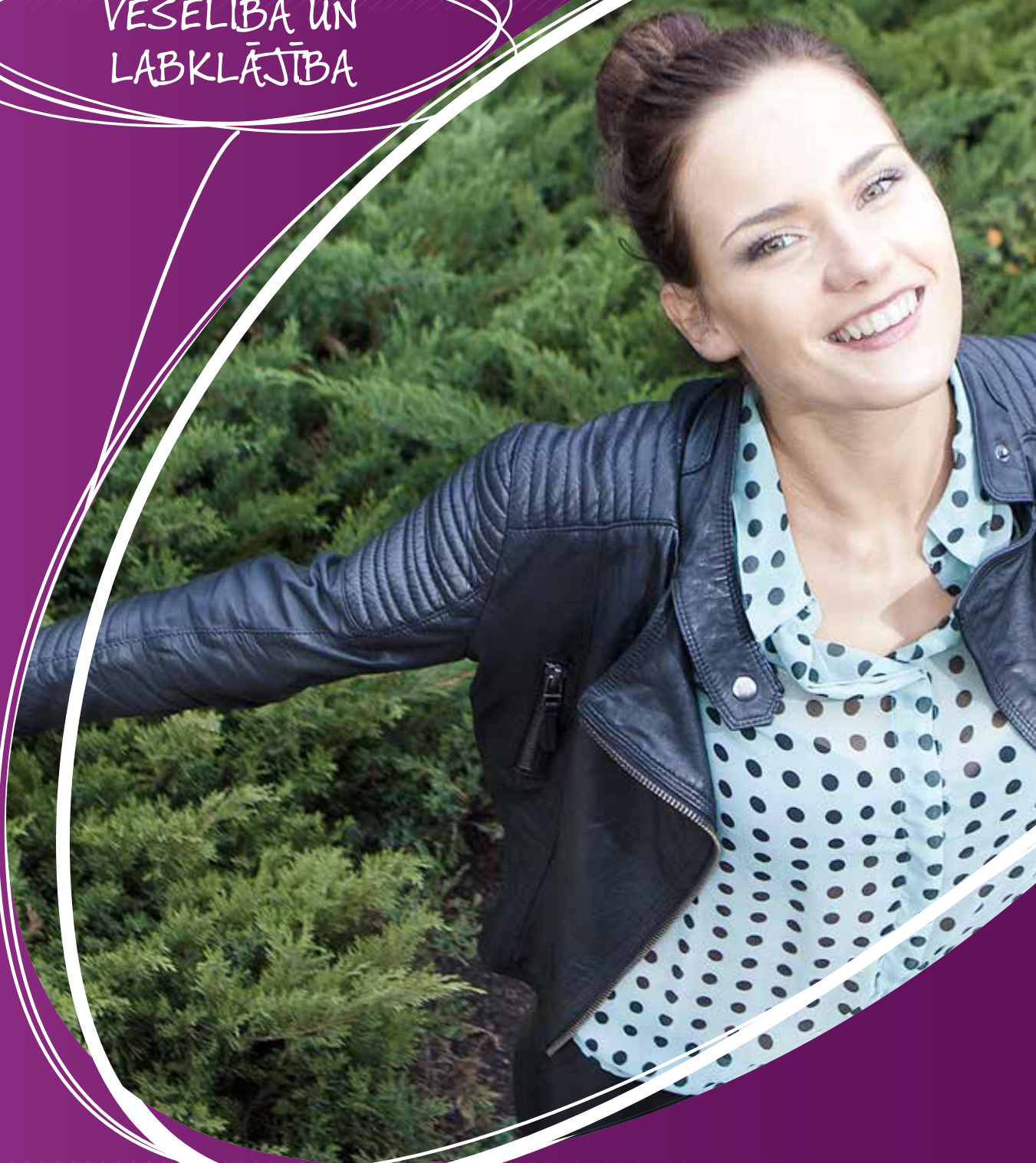
Kopumā Latvija ir viena no tām ES valstīm (blakus Spānijai, Grieķijai, Īrijai, Portugālei un Slovākijai), kurās jauniešu bezdarba problēma ir īpaši aktuāla. Salīdzinot ar citām ES valstīm, Latvijas jaunieši izteikti biežāk kā iemeslu savam bezdarbam min nevis to, ka darba vietas nav pieejamas, bet gan, ka tās netiek pienācīgi atalgotas (šis rādītājs ir augsts arī pārējās Baltijas valstīs).

Pēdējo desmit gadu laikā izteikti pieaudzis to jauniešu īpatsvars, kuri tiek nodarbināti uz nepilna laika darba līgumu pamata – ja 2000. gadā ES tādu bija aptuveni 21%, tad 2012. gadā jau 30% (Latvijā gan šis rādītājs ir tikai aptuveni 1/10). ES valstīs kopumā vidēji 40% jauniešu novērtē, ka vēlētos izveidot savu uzņēmumu, un šādā aspektā Latvijas jauniešu rādītāji ir līdzīgi.

Līdzīgs ES vidējam rādītājam (5%) ir arī Latvijas pašnodarbināto jauniešu īpatsvars vecuma grupā no 20 līdz 24 gadiem. Tajā pašā laikā Latvijā ir viens no augstākajiem ārvalstīs strādājošo jauniešu īpatsvara rādītājiem – ja ES valstīs vidēji tie ir 10% jauniešu, tad Latvijā 17%.

VESELĪBA UN
LABKLĀJĪBA

VESELĪBA UN LABKLĀJĪBA

Smēķēšana, alkohola un narkotiku lietošana, neveselīgas pārtikas patēriņš un aptaukošanās kā neveselīga dzīvesveida sekas – tās ir dažas no būtiskākajām ES līmeņa prioritātēm jauniešu veselības jomā.

Lai gan kopumā ES jauniešu veselības stāvoklis vērtējams kā labs, aktuāli ir jautājumi par veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un dzīves kvalitātes līmeni atsevišķās jauniešu mērķa grupās – zemu ienākumu ģimenes, ārpusģimenes aprūpē esošie jaunieši, jaunieši-bezdarbnieki, jaunieši lauku apvidos u. tml.

Tāpat novērojams, ka negatīva ietekme uz jauniešu veselību un labklājību bijusi ekonomiskajai krīzei, īpaši attiecībā uz nepilngadīgiem jauniešiem, kuri dzīvo maznodrošinātās ģimenēs, kā arī jauniešiem, kuri zaudējuši darbu un ir ilglaicīgie bezdarbnieki.

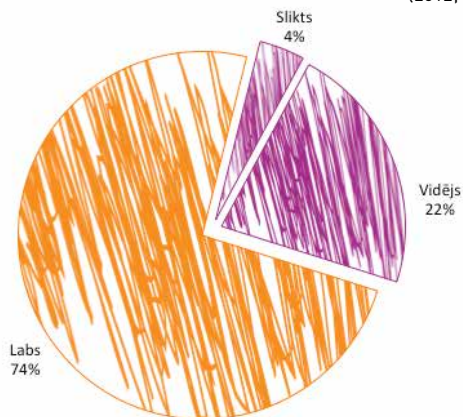
Jauniešu iesaistīšanās fiziskās aktivitātēs un sportā ir arī viens no Latvijas Jaunatnes politikas pamatnostādņu 2009.–2018. gadam apakšmērķiem un jauniešu veselības situācijas uzlabošana – viens no rīcības virzieniem, paredzot jauniešu informētības uzlabošanu, veselīga dzīvesveida veicināšanu, dažāda veida atkarību samazināšanu un jauniešu vajadzībām atbilstošu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

JAUNIEŠU VESELĪBA UN LABKLĀJĪBA LATVIJĀ

Absolūtais vairākums (74%) Latvijas jauniešu savu veselības stāvokli vērtē kā labu. Kritiskāki par savu veselību ir aptuveni 1/4 jauniešu – 22% novērtē, ka viņu veselības stāvoklis ir vidējs, bet 4%, ka tas ir slikts. Savu veselības stāvokli kā labu salīdzinoši biežāk vērtē 13 līdz 15 gadus veci jaunieši.

Sava veselības stāvokļa novērtējums

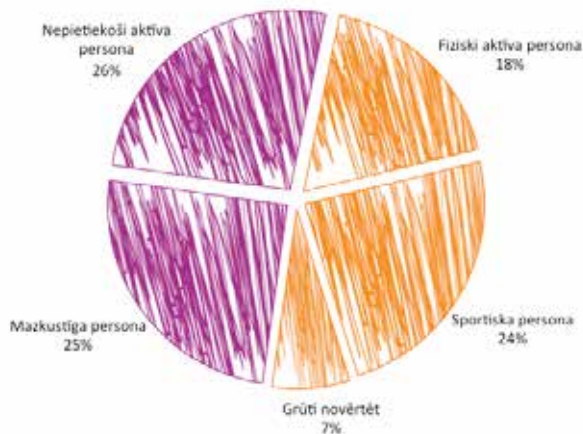
(2012; P1)

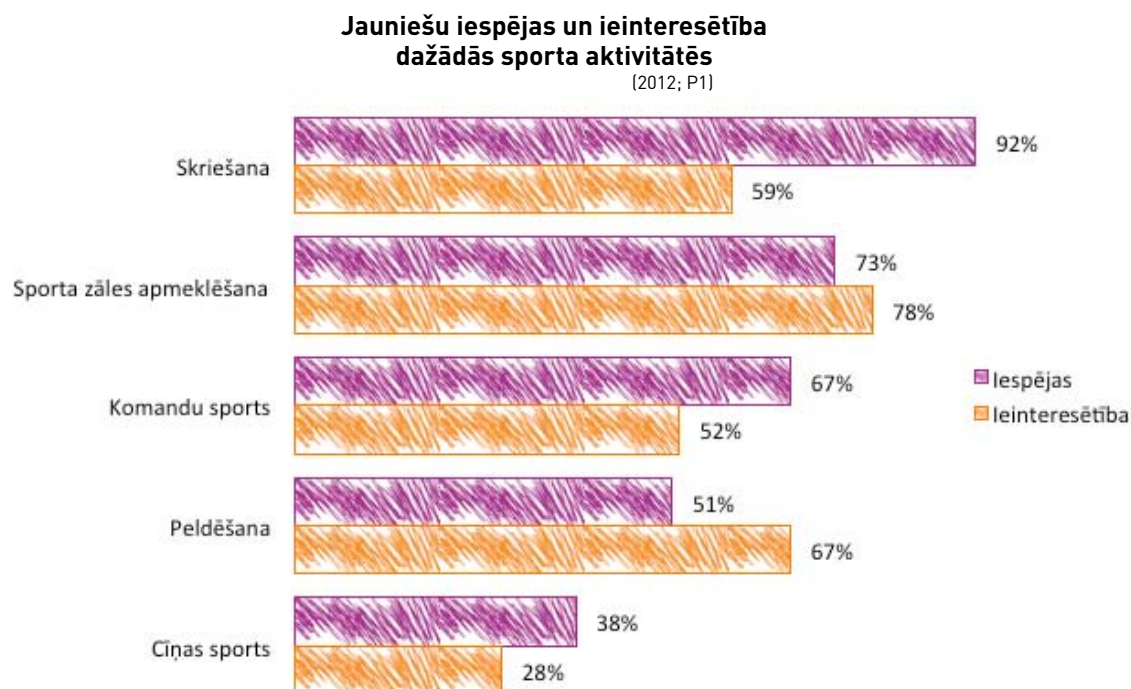
1/4 Latvijas jauniešu var uzskatīt par sportiskām personām (sporta vai fiziskās aktivitātes veic vairāk nekā 5 stundas nedēļā), vēl 1/5 – par fiziski aktīvām personām (2–5 stundas nedēļā), savukārt kopumā 1/2 jauniešu ir nepietiekami aktīvas vai pat mazkustīgas personas (sporta vai fiziskās aktivitātes nepārsniedz 2,5 stundas nedēļā). Fiziski neaktīvas un mazkustīgas personas vairāk pārstāvētas starp jauniešiem vecumā no 20 līdz 25 gadiem, sievietēm, kā arī Rīgā dzīvojošajiem.

Jauniešu fiziskās aktivitātes novērtējums

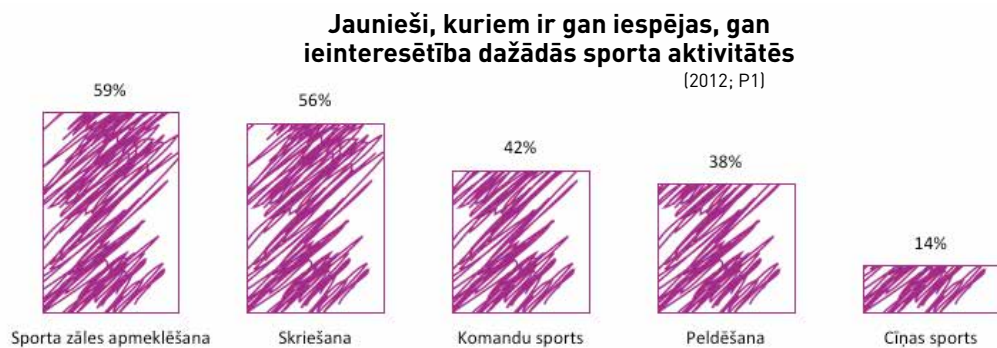
(2012; P1)

Jauniešu sporta aktivitātes, protams, lielā mērā ietekmē viņiem pieejamās iespējas. Vērtējot šādā aspektā, tomēr novērojams, ka tikai dažos gadījumos jauniešu ieinteresētība veikt konkrētas fiziskās aktivitātes ir lielāka nekā iespējas. Skriešanas, komandu sporta, kā arī cīņas sporta iespējas jauniešiem ir plašākas nekā viņu interese tajos iesaistīties (piemēram, iespēja skriet ir 92% jauniešu, kamēr ieinteresēti to darīt ir tikai 59%). Sporta zāles apmeklēšanas iespēja ir pieejama gandrīz visiem, kas to vēlētos - vien 5% ir jauniešu, kuriem ir interese, bet nav iespēju apmeklēt sporta zāli. Savukārt peldēšana ir aktivitāte, kurā ir ieinteresēti kopumā 67% jauniešu, bet tā ir pieejama tikai 51%.

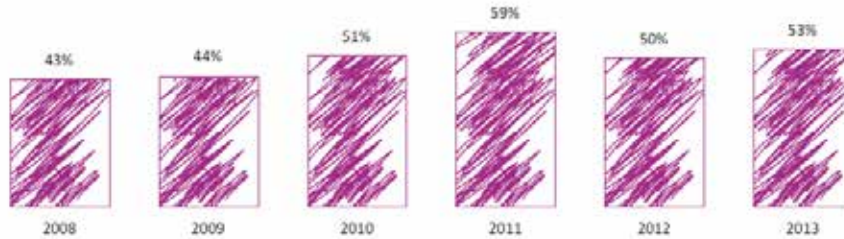
Vērtējot, kāds ir to jauniešu īpatsvars, kuriem ir gan iespējas, gan interese veikt konkrētas fiziskās un sporta aktivitātes, novērojams, ka vairāk nekā 1/2 jauniešu ir gan ieinteresētība, gan iespējas apmeklēt sporta zāli un nodarboties ar skriešanu, aptuveni 2/5 – iespējas un ieinteresētība piedalīties komandu sportā un peldēt, savukārt tikai 1/10 – interese un iespējas nodarboties ar cīņas sportu. Kopumā tas liecina, ka iespējas nodarboties ar sportu jauniešiem ir visumā nodrošinātas, un liela daļa jauniešu ir ieinteresēti to darīt, tomēr ieinteresētība ne vienmēr izpaužas reālā fiziskā aktivitātē.

Pēdējo sešu gadu laikā ievērojami (par aptuveni 10%) pieaudzis to jauniešu īpatsvars, kuri uzskata, ka ikdienā lieto veselīgu pārtiku – ja 2008. gadā šādu jauniešu bija 43%, tad 2013. gadā jau 53%. Turklāt īpaši pieaudzis to jauniešu īpatsvars, kuri uzskata, ka lieto ļoti veselīgu pārtiku – ja pirms 5–6 gadiem tādu bija tikai 1%, tad 2013. gadā jau 5%.

Jauniešu (15–24) ikdienā lietotās pārtikas veselīguma novērtējums

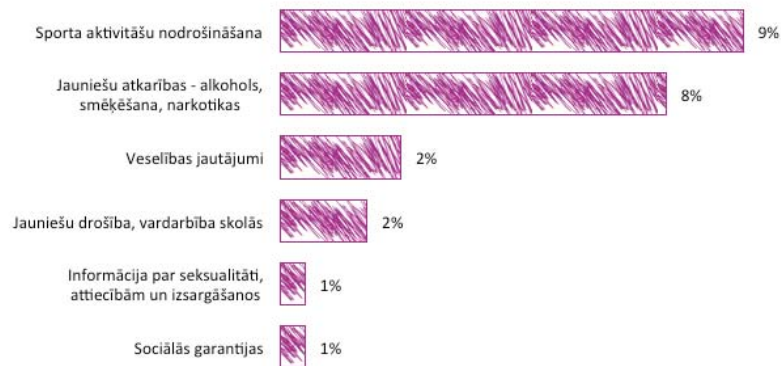
(2008-2013; P5)

Sporta aktivitāšu nodrošināšana un jauniešu atkarību problēmas ir tie jautājumi, kurus jaunieši visbiežāk norāda kā prioritāri risināmus Latvijas valdībai veselības jomā. Lai gan kopējais šādu atbilžu minēšanas biežums nav izteikti liels, tomēr būtiski, ka jaunieši veselības jomas problēmas aktualizē kā būtiskas paralēli nodarbinātības un izglītības kvalitātes jautājumiem.

Valdībai risināmie būtiskie jautājumi veselības un labklājības jomā

(2013; P2)

Tikai aptuveni 1/2 jauniešu novērtē, ka viņiem ir visas vai lielas iespējas saņemt pilnvērtīgu veselības aprūpi. Turklāt šis rādītājs pēdējo piecu gadu laikā nav būtiski mainījies, tā apstiprinot, ka veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība ir viena no jauniešu mērķa grupā aktuālām problēmām.

Ir lielas iespējas saņemt pilnvērtīgu veselības aprūpi

(2007-2012; P6)

SECINĀJUMI

Lai gan absolūtais vairākums Latvijas jauniešu novērtē, ka viņu veselības stāvoklis ir labs, aptuveni puse jauniešu uzskatāmi par mazkustīgām vai nepietiekoši fiziski aktīvām personām, kuras ar fiziskām vai sporta aktivitātēm nodarbojas ne vairāk kā 2,5 stundas nedēļā. Tajā pašā laikā lielākajai daļai jauniešu ir pieejamas daudzveidīgas iespējas nodarboties ar sportu: skriet, izmantot sporta zāli, spēlēt komandu sporta spēles. Ierobežotas ir vien jauniešu iespējas nodarboties ar peldēšanu, lai gan arī šādas iespējas ir pieejamas aptuveni 1/2 jauniešu. Tomēr, neskatoties uz iespēju pieejamību, tikai neliela daļa Latvijas jauniešu ir aktīvi sportotāji vai fizisko aktivitāšu veicēji.

Tajā pašā laikā pozitīvi vērtējama tendence, ka palielinās to jauniešu īpatsvars, kuri ikdienā lieto veselīgu pārtiku – pēdējo sešu gadu laikā novērojams pieaugums par 10%.

Pilnvērtīga veselības aprūpe, sporta aktivitāšu nodrošināšana un jauniešu atkarību apkarošana ir tās jomas, kurām būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība jauniešu veselības un labklājības uzlabošanas aktivitāšu plānošanā.

Lai gan tikai ļoti neliela daļa (2,5%) 16 līdz 24 gadus vecie jaunieši Latvijā novērtē, ka jūtas slikti vai ļoti slikti, tas ir viens no augstākajiem rādītājiem ES (līdzīgs jauniešu pašnovērtējums vērojams arī Dānijā, Slovēnijā un Portugālē). Jāpiebilst, ka arī kopējais visu Latvijas iedzīvotāju pašnovērtējums par pašsajūtu ir ievērojami sliktāks nekā vidēji ES.

Dažādu konkrētu veselības statistisko rādītāju griezumos Latvijas jaunieši neizceļas ar īpaši sliktākiem vai labākiem rādītājiem, salīdzinot ar citām ES valstīm. Piemēram, jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem, kuriem ir palielināts ķermeņa svars, Latvijā ir mazāk nekā lielā daļā citu ES valstu. Smēķētāju īpatsvars šajā vecuma grupā ir līdzīgs citām ES dalībvalstīm, tiesa – vīriešu-smēķētāju īpatsvars ir viens no augstākajiem ES (līdz ar Igauniju, Kipru un Ungāriju). Savukārt jauniešu-smēķētāju īpatsvars pēdējo desmit gadu laikā uzrāda sarūkošas tendences.

Visās trijās Baltijas valstīs, tāpat kā Īrijā un Somijā, ir ES augstākie 15 līdz 24 gadus veco vīriešu pašnāvību rādītāji. Līdztekus Latvijā ir viens no ES zemākajiem šīs vecuma grupas sieviešu pašnāvības rādītājiem.

KOPSAVILKUMS

Jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošana Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2010.–2018. gadam definēta par Latvijas jaunatnes politikas galveno mērķi. Tas sasauca ar Latvijas Jaunatnes likuma mērķi: „uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, darba tikumu un patriotismu, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī atbalstot darbu ar jaunatni”. Apkopojot izdevumā iekļautos datus, iespējams vērtēt, vai un kā mainījusies jauniešu dzīves kvalitāte pēdējo piecu gadu laikā, kas to visbūtiskāk ir ietekmējis un kādas būs jauniešu aktuālākās vajadzības tuvākajā nākotnē.

Metodoloģisku ietvaru šādas kopsavilkuma analīzes veikšanai dod 2012. gadā IZM uzsāktā iniciatīva ieviest jaunatnes politikas īstenošanas indeksa mērījumus. Sasaucoties ar nacionālā un ES līmeņa jaunatnes politikas plānošanas dokumentiem, indekss nodrošina iespēju vērtēt konkrētu jaunatnes politikas aspektu sekmīgumu vai nepietiekamu sekmīgumu, identificējot tos aktivitāšu virzienus, kuros darbs ar jaunatni nacionālajā līmenī būtu jāintensificē.

Savukārt lai vērtētu darbu ar jaunatni iestrādes un sekmīgumu valsts un pašvaldību līmenī, vispirms ir vērts atskatīties uz jaunatnes politikas attīstību Latvijā pēdējo 20 gadu periodā.

JAUNATNES POLITIKA LATVIJĀ

1990.–1998.

Pirmie mēģinājumi definēt jaunatni kā atsevišķu valsts politikas mērķa grupu notika 90. gadu vidū. Periodā no 1995.–1997. gadam notika vairākas konferences (Rēzeknē, Cēsīs, Liepājā), kuru mērķis bija saskaņot valsts un nevalstisko organizāciju sadarbību jaunatnes lietu jomā un tuvināt pašvaldību, valsts sektora pārstāvjus un nevalstisko organizāciju biedrus. Savukārt centieni mērķtiecīgi veidot jaunatnes politiku Latvijā tika uzsākti 90. gadu beigās, kad iesaistītās puses sāka apzināties, ka jaunatnes politika nav saistīta tikai ar interešu izglītību, bet ietver daudzas citas nozīmīgas jomas. Liela loma jaunatnes politikas veidošanā šajā laikā bija nevalstiskajam sektoram. 1998. gadā tika parakstīts līgums starp Valsts jaunatnes iniciatīvu centru, Latvijas Jaunatnes padomi, Latvijas Studentu apvienību un Latvijas Jaunatnes asociāciju, kas paredzēja regulāru savstarpēju informācijas apmaiņu un ar jaunatnes lietām saistītu jautājumu risināšanu, kā arī jauniešu sabiedrisko organizāciju atbalstu un to attīstības veicināšanu, rīkojot dažādus kongresus, konferences, seminārus. 1998. gada martā Ministru kabinets pieņēma zināšanai **Jaunatnes politikas valsts programmu 1998.–2002. gadam**, ko var uzskatīt par pirmo jaunatnes politikas plānošanas dokumentu Latvijā.

1999.–2001.

Aicinājumi pievērst jaunatnes politikai lielāku uzmanību un izvirzīt to politikas dienas kārtībā izskanēja Latvijas Jaunatnes asociācijas, Latvijas Studentu apvienības un Latvijas Jaunatnes padomes izveidotajā Jaunatnes lietu sabiedriskajā padomē, kura centās attīstīt jaunatnes politiku par patstāvīgu valsts politikas jomu. Viens no šīs padomes priekšlikumiem bija izveidot jaunatnes lietu valsts ministra posteni, kura galvenie uzdevumi būtu izstrādāt jaunatnes politikas ieviešanas normatīvo bāzi, izveidot tās īstenošanas struktūru un uzņemties politisko atbildību par mērķtiecīgas un efektīvas jaunatnes politikas izveidi.

Nepieciešamība veidot mērķtiecīgu jaunatnes politiku izskanēja arī Latvijas jaunatnes kongresos. Pirmajā kongresā (1999. gada aprīlī) tika akcentēta jaunatnes politika, savukārt Otrajā kongresā (2001. gada maijā) tika skatīti vispārīgi ar jaunatni saistīti jautājumi: jaunatnes informētība, jaunatnes organizāciju attīstības iespējas, noziedzība, veselība, sabiedrības integrācija, izglītība.

2002.-2004.

2002. gadā vadošo lomu Latvijas Jaunatnes likuma izstrādē un virzīšanā uzņemas Latvijas Jaunatnes padome, izveidojot Koordinācijas padomi (tajā ietilpst ministriju un īpašu uzdevumu sekretariāti, Latvijas Pašvaldību savienība un lielākās nevalstiskās organizācijas) un tā saukto „Ēnu kabinetu” (tas nodrošina jauniešu līdzdalību Jaunatnes likuma izstrādē). Gada sākumā Ministru kabinets apstiprina aktualizēto **Jaunatnes politikas valsts programmu 2002.–2003. gadam**, kā arī Valsts jaunatnes politikas koncepciju, kurā jaunieši definēti kā demogrāfiskā grupa vecumā no 15 līdz 25 gadiem un jaunatnes politika atzīta par patstāvīgu valsts politikas jomu. Dokumentā arī noteikts uzdevums reizi piecos gados izstrādāt rīcības programmu valsts jaunatnes politikas īstenošanai. Turpmākajos gados tiek rīkotas gan plašas sabiedriskas, gan arī darba grupu diskusijas par topošo Jaunatnes likumu, lai saskaņotu dažādu mērķa grupu viedokļus un vajadzības.

Šajā laikā par jaunatnes politikas attīstību ir atbildīga IZM. Pēc neatkarības atjaunošanas ministrijā pastāvēja atsevišķs Jaunatnes lietu departaments, kuru 1997. gadā likvidēja un izveidoja Jaunatnes interešu izglītības nodaļu, kuru savukārt vēlāk pārsauca par Jaunatnes lietu nodaļu. 2002. gadā šo nodaļu likvidēja un divus gadus IZM nebija speciālistu, kuri atbildētu tieši par jaunatnes lietām, visi ar jaunatnes politiku un jaunatnes darbu saistītie jautājumi tika nodoti Valsts jaunatnes iniciatīvu centram. 2004. gadā IZM tika atjaunota Jaunatnes nodaļa, kurā gan strādāja tikai vadītājs, lai arī bija paredzētas vēl divas štata vietas. 2003. gada decembra Latvijas Jaunatnes padomes dalīborganizāciju Kongress pieņēma Pozīcijas dokumentu par Jaunatnes likumu, kurā definēja nepieciešamību pārdalīt IZM funkcijas jaunatnes politikas virzīšanā. Neilgu laiku pēc tam (2004. gada otrajā pusē) ar Ministru Kabineta rīkojumu jaunatnes politikas joma tiek nodota Bērnu un ģimenes lietu ministrijas pārziņā, izveidojot Jaunatnes lietu departamentu.

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES, jaunatnes politikas attīstība iegūst papildu argumentāciju – nepieciešamība pēc ES kopējos politikas plānošanas dokumentos ietvertu mērķu integrēšanas Latvijas politikā. Būtiskākie ES jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumenti un iniciatīvas šai laikā ir **Baltā grāmata “Jauns impulss Eiropas jaunatnei”** (2001.) un **ES programma „Jaunatne”** (2000.–2006.).

2005.-2007.

2005. gadā notiek aktīva darbība Jaunatnes likuma izstrādē un virzīšanā izskatīšanai Valsts sekretāru sanāksmē, kas tomēr pagaidām nevainagojas panākumiem. Atbilstoši Valsts jaunatnes politikas koncepcijā noteiktajam Bērnu un ģimenes lietu ministrija izstrādāja **Jaunatnes politikas valsts programmu 2005.–2009. gadam**. Programmas mērķis ir radīt labvēlīgu vidi, kas palīdzētu jauniešiem uzsākt patstāvīgu dzīvi kā atbildīgam sabiedrības loceklim.

2007. gadā EP Jaunatnes un sporta direktorāta izraudzītu starptautisko ekspertu grupa veic **Latvijas jaunatnes politikas starptautisko izvērtējumu** (publiskots 2008. gada februārī), sagatavojot kopumā vairāk nekā 30 ieteikumus jaunatnes politikas izstrādei un īstenošanai.

2008.

2008. gada 8. maijā pēc gandrīz desmit gadus ilgušas izstrādes un saskaņošanas Saeima pieņem **Jaunatnes likumu**, kurā jaunieši definēti kā personas vecumā no 13 līdz 25 gadiem, un par likuma mērķi izvirzīta jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošana, veicinot viņu iniciatīvas, darba tikumu un patriotismu, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī atbalstot darbu ar jaunatni.

Īsi pēc likuma pieņemšanas ar Ministru kabineta rīkojumu IZM pārņem valsts politikas jaunatnes jomā izstrādāšanas un tās īstenošanas organizēšanas un koordinēšanas funkciju no Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas un turpmāk nodrošina vienotas valsts politikas izstrādi jaunatnes jomā un tās koordinētu īstenošanu. Lai nodrošinātu jaunatnes politikas koordināciju, tiek izveidota Jaunatnes konsultatīvā padome, kuras mērķis ir veicināt saskaņotas jaunatnes politikas izstrādi un īstenošanu, kā arī sekmēt jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē. Padomē tiek pārstāvēti valsts pārvaldes, pašvaldību un jaunatnes organizāciju deleģēti pārstāvji.

2009.–2011.

Gandrīz vienlaicīgi ar darbu pie Jaunatnes likuma tiek izstrādāts arī pirmais ilgtermiņa jaunatnes politikas plānošanas dokuments **Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.–2018. gadam**, kas aizstāj 2002. gadā pieņemto Valsts jaunatnes politikas koncepciju. Pamatnostādnēs par jaunatnes politikas mērķi tiek definēta jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošana, veicinot viņu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, atbalstot darbu ar jaunatni un nodrošinot jauniešiem vieglāku pāreju no bērna uz pieaugušā statusu. Pamatojoties uz Jaunatnes politikas pamatnostādnēs noteikto, tiek izstrādāta **Jaunatnes politikas valsts programma 2009.–2013. gadam**. Programma ir definēta kā vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments turpmākajiem pieciem gadiem un tā nosaka politikas rīcības virzienus un rezultatīvos rādītājus, kurus paredzēts sasniegt līdz 2013. gadam. Saskaņā ar programmu un ņemot vērā ES prezidentūras prioritātes jaunatnes politikas jomā, tiek izstrādāta arī ikgadējā programma, kas paredz pasākumus vienam gadam.

Atšķirīgā dokumentu izstrādes laika perioda dēļ Latvijas jaunatnes politikas dokumenti tikai daļēji ir sasaistīti ar ES līmeņa jaunatnes politikas plānošanas dokumentiem. Piemēram, **ES Jaunatnes stratēģijā (2010.–2018.)** definētie mērķi un tematiskie bloki ir plašāki nekā Pamatnostādnēs iekļautie. Savukārt lai vērtētu darbu ar jaunatni iestrādes un sekmīgumu valsts un pašvaldību līmenī, vispirms ir vērts atskatīties uz jaunatnes politikas attīstību Latvijā pēdējo 20 gadu periodā.

2012.–2014.

Kopš 2008. gada ik gadu tiek veikts **jaunatnes politikas monitoringa pētījums**, aptaujājot jauniešus un iegūstot viņu novērtējumus par būtiskiem jaunatnes politikas rīcības virzieniem, tādejādi veicot novērtējumu par nepieciešamām izmaiņām rīcībpolitikā nākamajā gadā un vidējā termiņā. Savukārt 2012. gadā IZM iniciēja **jaunatnes politikas īstenošanas indeksa** izstrādi un pirmā pilotpētījuma veikšanu. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss ir daudzdimensionāls rādītājs, kas nodrošina iespēju veikt jaunatnes politikas īstenošanas rezultātu izvērtējumu dažādos tās tematiskajos aspektos. Lai veidotu Latvijas jaunatnes politikas īstenošanas novērtējuma sasaisti ar ES Jaunatnes stratēģijas struktūru, indeksā izmantots ES jaunatnes politikas plānošanas dokumentā iestrādātais tematiskais dalījums astoņos tēmu blokos. Izstrādātais indekss ļauj novērtēt jauniešu iespējas dažādās jomās, kā arī jauniešu praksi un gatavību izmantot savas iespējas. Lai gan šāds indekss lielā mērā ir subjektīvs jauniešu mērķa grupas viedokļu mērījums, tas nodrošina iespēju vērtēt jaunatnes politikas īstenošanas rezultativitāti tās tiešās mērķa grupas skatījumā.

Būtiska ir arī **pašvaldību loma jaunatnes politikas īstenošanā** lokālā līmenī. Saskaņā ar Jaunatnes likumu pašvaldības plāno vietējo darbu ar jaunatni, izstrādājot pašvaldības jaunatnes politikas plānošanas dokumentus. Pašvaldības var izveidot institucionālo sistēmu darbam ar jaunatni, nosakot atbildīgo institūciju vai nosakot atbildīgos darbiniekus šī darba īstenošanai, pieņemot darbā jaunatnes lietu speciālistu, kas plāno, veic un koordinē darbu ar jaunatni. Lai veicinātu pašvaldības darbu ar jaunatni plānošanu un īstenošanu, kā arī jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, pašvaldība var izveidot jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju. Pašvaldība var arī izveidot jauniešu centru un jauniešu domi, lai sekmētu jauniešu iniciatīvas, sadarbību, pieredzes apmaiņu u. c. jauniešu aktivitātes vai paredzētu citu darbu ar jaunatni īstenošanas kārtību. Vietējā līmenī darbu ar jaunatni koordinē un īsteno galvenokārt pašvaldības administrācija un tās iestādes, valsts pārvaldes institūciju teritoriālās struktūrvienības, jaunatnes organizācijas, jauniešu iniciatīvu grupas, kā arī citas biedrības un nodibinājumi, kas veic darbu ar jaunatni. 2013. gada sākumā jaunatnes politikas stratēģija ir izstrādāta jau apmēram 30 pašvaldībās, 27 pašvaldības vēl nav uzsākušas darbu pie jaunatnes politikas stratēģijas izstrādes, savukārt 44 pašvaldībās tiek izstrādāta darba ar jaunatni stratēģija vai arī sadaļa jaunatnei tiek iestrādāta kopējā pašvaldības attīstības plānošanas dokumentā.

JAUNIEŠU DZĪVES KVALITĀTE LATVIJĀ

Jauniešu dzīves kvalitātes pašnovērtējums pēdējo gadu laikā nav būtiski mainījies – ik gadu aptuveni 1/3 aptaujāto novērtējuši, ka ir pilnībā apmierināti, aptuveni puse – ka ir drīzāk apmierināti un aptuveni 1/10 – ka ir neapmierināti ar savu dzīves kvalitāti. Ar savu dzīvi apmierinātāki ir 13–15 gadus veci jaunieši un Vidzemē dzīvojošie, savukārt neapmierinātību ar savu dzīvi visbiežāk izsaka jaunieši 20–25 gadu vecumā, kā arī tie, kuriem dzimtā nav latviešu valoda, profesionālo vidējo izglītību ieguvušie, Rīgā un Latgalē dzīvojošie. Finansiālās problēmas ir galvenais iemesls jauniešu neapmierinātībai ar savu dzīvi. Novērojams gan, ka 2013. gadā finansiālās problēmas minētas ievērojami retāk nekā iepriekšējos gados, tomēr joprojām tas ir prevalējošais iemesls kritiskiem savas dzīves kvalitātes novērtējumiem.

Jaunieši, kuri ir pilnībā apmierināti ar savu dzīvi

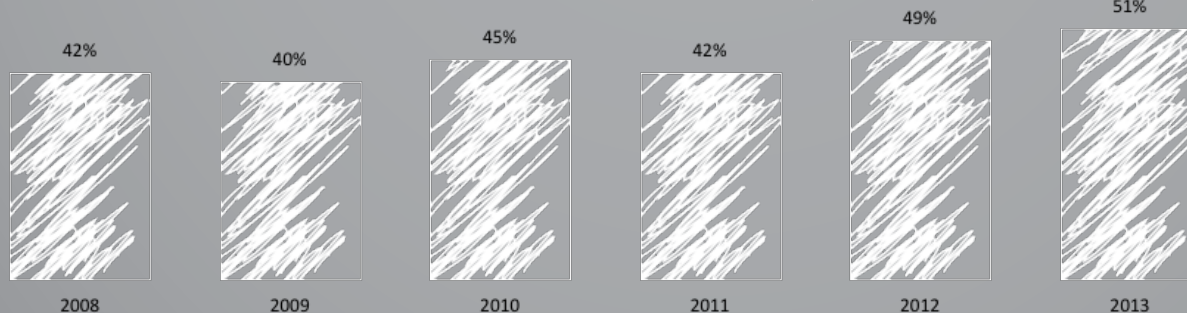
(2011-2013;P2)

Dzīves kvalitātes rādītāji nereti tiek saistīti ar jauniešu pašizjūtu par iespējām ietekmēt savas dzīves lēmumus un notikumus. Šādā aspektā pēdējo piecu gadu periodā novērojams to jauniešu īpatsvara pieaugums, kuri uzskata, ka lielā mērā ir savas dzīves noteicēji – ja pirms 5–6 gadiem šādu vērtējumu sniedza aptuveni 2/5 jauniešu, tad pēdējo divu gadu mērījumos jau 1/2. Tajā pašā laikā nav novērojama tieša šo rādītāju korelācija ar apmierinātības ar dzīvi pozitīvajiem vērtējumiem, kuri nav būtiski mainījušies.

Jaunieši (15-25), kuri novērtē, ka lielā mērā ir savas dzīves noteicēji

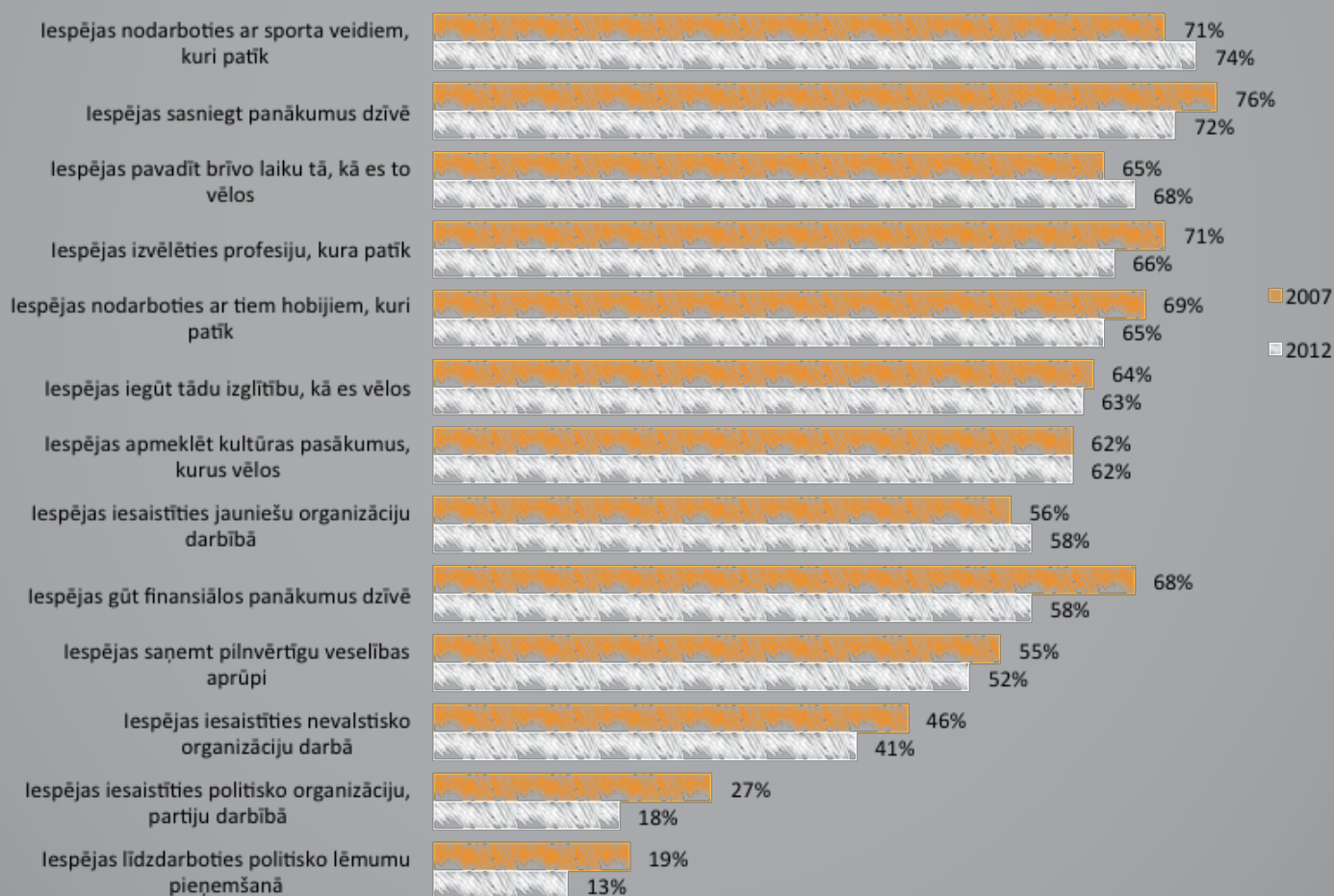
(2008-2013;P5)

Jauniešiem pieejamās iespējas ir vēl viens aspekts, kādā vērtēt dzīves kvalitāti, pieņemot – jo lielākas ir jauniešu iespējas dažādos ikdienas dzīves aspektos, jo augstāka ir apmierinātība ar savu dzīvi. Šādā aspektā novērojams, ka pēdējo piecu gadu periodā jauniešu vērtējumi nav ievērojami mainījušies. Būtiskas atšķirības novērojamas tikai divos aspektos – šogad mazāks ir to jauniešu īpatsvars, kuri uzskata, ka viņiem ir lielas vai visas iespējas dzīvē gūt finansiālos panākumus, kā arī iesaistīties politisko organizāciju, partiju darbībā. Finansiālo panākumu gūšanas iespēju zemāks vērtējums visdrīzāk saistīts ar ekonomiskās krīzes radītajām sekām, savukārt politiskās iesaistīšanās iespēju zemāks vērtējums – ar jauniešu vispārējo neieinteresētību politikā.

Jaunieši, kuri uzskata, ka viņiem ir lielas iespējas

(2007/2012, P6)

Gūt padziļinātāku ieskatu jauniešu dzīves kvalitātē un novērtēt ieguldījumu jaunatnes politikas īstenošanas uzlabošanā ļauj jaunatnes politikas īstenošanas indekss, kura primārais mērķis ir nodrošināt iespēju vērtēt, cik lielā mērā dažādas rīcībpolitikas jaunatnes jomā sasniedz savus definētos mērķus. Indeksa kopējais Latvijas rādītājs ir viduvējs – 51 punkts no 100 iespējamajiem. Augstāki indeksa rādītāji (virs 50 punktiem) novērojami tādos aspektos kā nodarbinātība un uzņēmējdarbība, veselība un labklājība, jaunrade un kultūra, kā arī izglītība un apmācība. Viduvēji (40–50 punkti) vērtēta sociālā iekļaušana un brīvprātīgais darbs, savukārt zemu (zem 40 punktiem) – jaunatne un pasaule, kā arī līdzdalība.

Jaunatnes politikas īstenošanas indekss Latvijā

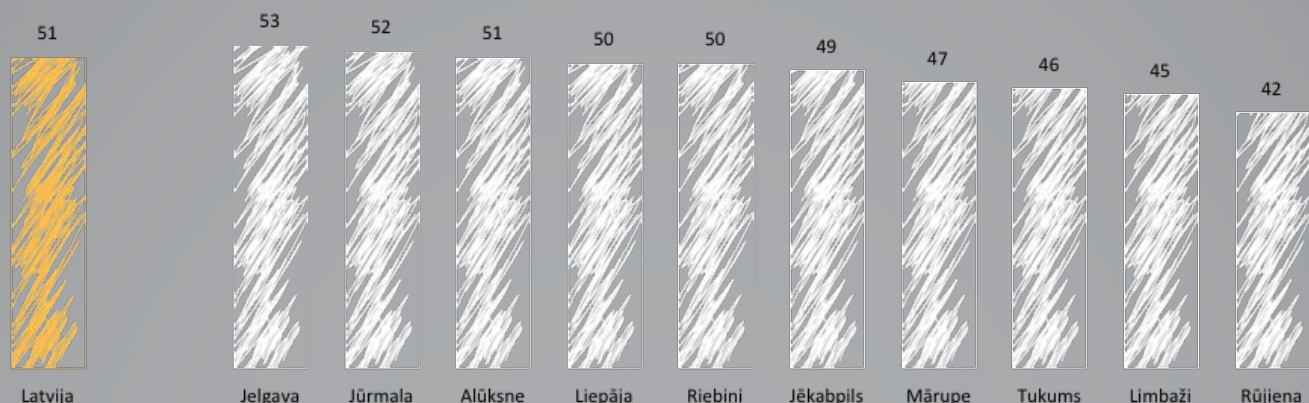
(2013;P1)

Jaunatnes politikas īstenošanas novērtējumu veikušas arī vairākas pašvaldības. Kopumā novērojams, ka pašvaldību indeksu rādītāji ir līdzīgi Latvijas vidējiem rādītājiem, tomēr ir dažas pašvaldības (Rūjiena, Limbaži, Tukums), kurās indekss ir zemāks nekā valstī kopumā. Atšķirības novērojamas arī konkrēto tematisko bloku rādītājos, īpaši attiecībā uz līdzdalību, jaunradi un kultūru, kā arī nodarbinātību un uzņēmējdarbību, kas ļauj secināt, ka tās ir jomas, kurās jauniešu iespējas dažādās pašvaldībās ir būtiski atšķirīgas.

Jaunatnes politikas īstenošanas indekss Latvijā un konkrētās pašvaldībās

(2013;P1)

	Latvija	Jelgava	Rūjiena	Jēkabpils	Jūrmala	Liepāja	Limbaži	Riebiņi	Tukums	Alūksne	Mārupe
Līdzdalība	26	29	25	29	35	36	29	34	33	38	27
Jaunrade un kultūra	59	59	44	56	66	63	48	53	49	51	52
Sociālā iekļaušana	48	52	38	45	38	46	38	47	40	45	39
Izglītība un apmācība	57	62	46	51	57	54	53	53	52	56	51
Jaunatne un pasaule	38	42	28	39	41	33	28	32	33	35	29
Brīvprātīgais darbs	45	47	46	46	53	45	50	56	48	55	53
Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	71	66	51	67	65	63	52	66	58	67	56
Veselība un labklājība	62	65	60	59	63	61	64	61	52	65	73

Piezīme: Zaļā krāsā iekrāsoti tie indeksa rādītāji, kas konkrētajā pašvaldībā ir nozīmīgi zemāki, bet oranžā – tie, kas ievērojami augstāki nekā Latvijā kopumā.

Indekss kā jaunatnes politikas īstenošanas rādītājs atspoguļo vairāk subjektīvos jauniešu pašnovērtējumus par viņiem pieejamām iespējām un praksi dažādos ikdienas dzīves aspektos. Kā objektīvāks raksturojums situācijai jaunatnes jomā var tikt izmantoti Jaunatnes politikas pamatnostādnes iekļautie rīcības virzienu darbības rezultatīvie rādītāji. Arī šeit gan tikuši iekļauti sociālo pētījumu dati, kas ataino jauniešu pašnovērtējumu, tomēr lielākā daļa rādītāju ir statistikas dati, kas raksturo jauniešu situāciju veselības, nodarbinātības, sociālās drošības, brīvā laika un citos aspektos.

Jaunatnes politikas rezultatīvie rādītāji liecina – ir jomas, kurās politikas īstenošana bijusi sekmīga, un ir tādas, kurās novērojams pat regress, nevis tikai nepietiekams progress. Kopumā pozitīvi vērtējamās aktivitātes jauniešu līdzdalības nodrošināšanā, brīvā laika pavadīšanas iespēju daudzveidībā, jauniešu informēšanā, kā arī atsevišķos ar jauniešu veselību saistītos aspektos, tas ir, regulāro smēķētāju skaita samazināšanā, mākslīgo abortu samazinājumā un jauno HIV gadījumu skaita samazinājumā. Tajā pašā laikā ir daudz jomu, kurās jaunatnes politikas īstenošana nav bijusi tik sekmīga. Īpaši tas novērojams dažādu sociālo jautājumu aspektā: jauniešu bezdarbs, nabadzības risks, pašvaldību darbs ar jaunatni. Tāpat kritiski vērtējami vairāki jauniešu veselības aspekti: palielināts ķermeņa masas indekss, pašnāvību skaits, psihoaktīvo vielu lietošana.

Jaunatnes politikas būtiskākie rezultatīvie rādītāji

(2013; autoru atlase)

	2009 (bāzes vērtība)	2013 (plānotais)	2013 (sasniegtais)
Jauniešu īpatsvars, kuri novērtē savu dzīves kvalitāti kā labu	40%	41%	56%
Jauniešu īpatsvars, kas uzskata, ka informācijas trūkums ir kavējošs faktors viņu līdzdalībai dažādās sabiedriskās, sociālās un politiskās aktivitātēs	27%	24%	26%
Jauniešu īpatsvars, kuri uzskata, ka viņiem ir lielas vai visas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā viņi vēlas	65%	67%	68%
Jauniešu īpatsvars jaunatnes organizācijās un jauniešu iniciatīvu grupās	10%	12%	10%
Jauniešu īpatsvars, kuri ir pasīvi jebkāda veida aktivitātēs	34%	29%	26%
Vidējais jaunatnes bezdarba rādītājs Latvijā	13%	12%	28%
Pašvaldību īpatsvars, kurās ir jaunatnes lietu speciālists vai noteikta institūcija, kas ir atbildīga par darbu ar jaunatni īstenošanu un koordinēšanu pašvaldībā	-	60%	89%
Izveidoto jauniešu centru skaits, nodrošinot jauniešu centru tīklojumu un to darbību Latvijas teritorijā	81	111	92
Pašvaldību skaits, kurās ir izstrādāta darba ar jaunatni stratēģija vai darba ar jaunatni organizēšanas jautājumi iekļauti kādā no pašvaldības politikas plānošanas dokumentiem	-	40%	25%
Jauniešu īpatsvars, kuri nepieciešamo informāciju par viņu tiesībām, pienākumiem, atbildību un iespējām iegūst no izglītības iestādes	20%	45%	46%
No valsts budžeta atbalstīto jaunatnes organizāciju projektu skaits	-	80	54
Jauniešu skaits, kuri darbojas skolēnu/studentu pašpārvaldēs	13%	13%	15%
Jauniešu īpatsvars, kuri brīvprātīgo darbu ir veikuši vismaz vienu reizi	33%	63%	51%
No valsts budžeta atbalstīto pašvaldību projektu skaits vides pielāgošanai jauniešu fizisko aktivitāšu nodrošināšanai jauniešiem bez maksas	29	47	20
Mākslīgie aborti vidēji uz 1000 sievietēm vecuma grupā 15 – 19	16	13	9
Mākslīgie aborti vidēji uz 1000 sievietēm vecuma grupā 20–24	32	30	19
Jauno HIV gadījumu īpatsvars uz 100 000 iedzīvotājiem vecuma grupā 15 – 29	32	30	24
Pašnāvību īpatsvars ārējo nāves cēloņu grupā vecuma grupā 15 – 24	20%	15%	39%
Jauniešu-vīriešu īpatsvars ar palielinātu ķermeņa masas indeksu vecuma grupā 15 – 24	13%	11%	14%
Jauniešu-sieviešu īpatsvars ar palielinātu ķermeņa masas indeksu vecuma grupā 15 – 24	9%	8%	11%
Jauniešu-vīriešu īpatsvars, kuri iepriekšējā gadā smēķējuši ik dienas vecuma grupā 15 – 24	40%	39%	31%
Jauniešu-sieviešu īpatsvars, kuri iepriekšējā gadā smēķējuši ik dienas vecuma grupā 15–24	22%	21%	18%
Psihoaktīvo vielu intoksikācija vai to kaitējoši pārmērīga lietošana uz 100 000 iedzīvotājiem vecuma grupā 0 – 17	36	36	48
Interesu izglītības programmās iesaistīto bērnu un jauniešu skaits	260000	273000	190000
Jaunsardzes kustībā iesaistīto bērnu un jauniešu skaits	7000	7500	5000
Jauniešu īpatsvars, kuri piedalījušies Eiropas mobilitātes programmās Latvijā un ārpus tās	-	15%	10%
Nepilngadīgie no noziegumus izdarījušo personu kopskaita	9%	4%	7%
Nabadzības riska indekss vecuma grupā 0 – 17	26%	21%	24%
Nabadzības riska indekss vecuma grupā 18 – 24	18%	13%	20%

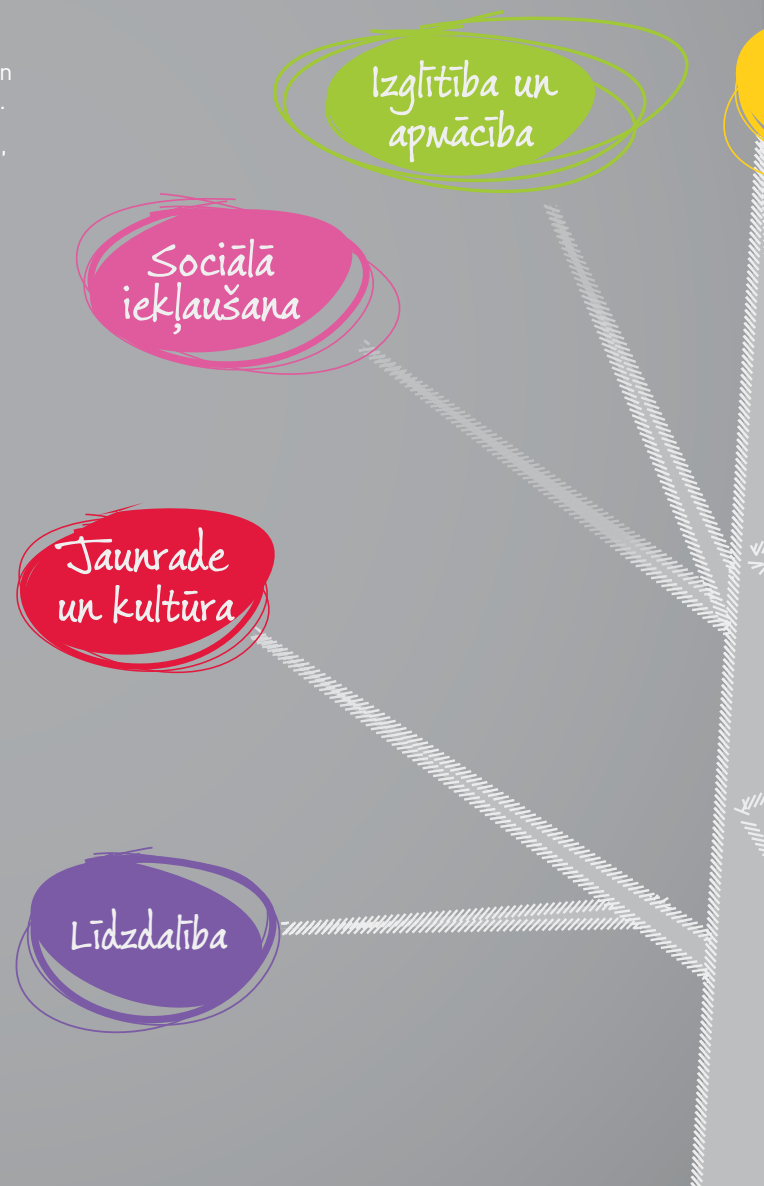
Zilā krāsā minēti tie rezultatīvie rādītāji, kuri ir izpildīti virs plānotā, lillā – tie, kuri nav sasnieguši plānoto, bet sarkanā – tie, kuros bijis regress attiecībā pret bāzes vērtību.

- »» Jaunieši kopumā ir apmierināti ar izglītības iespējām un atbilstību darba tirgum.
- »» Formālās izglītības loma samazinās un par vērtīgākām jaunieši atzīst zināšanas un prasmes, ko iegūst interešu un neformālajā izglītībā.
- »» Izglītības sistēmas kvalitāte kopumā un atsevišķi ar izglītību saistīti jautājumi (prakses iespējas, bezmaksas izglītības pieejamība, stipendijas) ir tie, kurus jaunieši novērtē kā vienus no svarīgākajiem, kas būtu jārisina valdībai.

- »» Jauniešu vidū augsts ir nabadzības risks, īpaši nepilngadīgajiem jauniešiem. Un šie rādītāji pēdējos gados nav uzlabojušies.
- »» Izteikti aktuāla ir jauniešu bezdarba problēma – lai gan rādītāji ir samazinājušies, tomēr tie joprojām ir augsti.
- »» Latvijā ir aptuveni 30 tūkstošu jauniešu, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET).

- »» Jaunieši ir izteikti aktīvi kultūras patēriņā (kā skatītāji), bet pasīvi – personīgajā līdzdalībā (kā dalībnieki). Kultūras patēriņš ik gadu uzrāda pieaugumu.
- »» Populārās jeb masu kultūras pasākumi ir tās aktivitātes, kuras jaunieši vēlētos daudzveidīgākas un regulārākas.
- »» Nepietiekama ir kultūras pieejamība reģionos, īpaši ārpus lielajām pilsētām.

- »» Tikai 1/4 jauniešu ir izteikti aktīvi dažāda veida līdzdalībā, kamēr 1/3 nepiedalās nekādās aktivitātēs. Neaktīvo jauniešu īpatsvars gan ik gadus samazinās.
- »» Liels ir to jauniešu īpatsvars, kuriem nav pietiekamas informācijas par iespējām līdzdarboties.
- »» 2/5 jauniešu neuzticas citiem cilvēkiem – zems sociālā kapitāla līmenis ir viens no kavējošiem faktoriem sadarbībai, kopīgām sociālām un sabiedriskām aktivitātēm. Izteikti zema ir arī jauniešu uzticēšanās valsts un pašvaldību institūcijām, kas savukārt mazina politisko līdzdalību.

- » Tikai neliela daļa jauniešu interesējas par notiekošo ārpus savas valsts, savukārt par notikumiem Latvijā kopumā interesējas vairāk nekā par notiekošo savā dzīvesvietā un reģionā.
- » Kopumā jaunieši uzskata, ka personīgi viņiem ir ļoti maza ietekme uz notiekošo citur pasaulē, kamēr citur notiekošais ļoti ietekmē viņus personīgi. Jaunieši ir kritiski par iespējam ietekmēt lēmumus gan lokālā, gan reģionālā, gan nacionālā vai starpnacionālā līmenī.
- » Nevalstiskā sektora un individuālas personīgas aktivitātes jaunieši uzskata par svarīgākām nekā līdzdalību politisko vai formālo institūciju aktivitātēs.

Jaunatne un pasaule

Brīvprātīgais darbs

- » Jaunieši ir labi informēti par to, kas ir brīvprātīgais darbs, taču neregulāri tajā iesaistās (īpaši pilngadīgie jaunieši). Tikai katrs desmitais jauniešs brīvprātīgo darbu veic regulāri.
- » Praktiskas informācijas trūkums par iespējam veikt brīvprātīgo darbu ir viens no līdzdalību kavējošiem faktoriem.
- » Leinteresētība veikt brīvprātīgo darbu jauniešu vidū ir divreiz augstāka nekā tajā regulāri iesaistīto īpatsvars.

Nodarbinātība un uzņēmējdarbība

- » Jauniešu bezdarbs Latvijā ir augstāks nekā vidēji ES, un lielākā daļa jauniešu uzskata, ka Latvijā nav iespējams atrast labu darbu.
- » Pēdējos gados izteikti pieaugusi darba stabilitātes vērtība jauniešu vidū, kamēr samazinājusies tādu faktoru nozīmība kā karjeras iespējas, interesants darbs un patīkami kolēģi.
- » Tikai katrs ceturtais jauniešs vēlas būt darba ņēmējs, kamēr lielākā daļa – darba devēji vai pašnodarbinātie.

Veselība un labklājība

- » Vairākums jauniešu uzskata, ka viņu veselības stāvoklis ir labs. Tajā pašā laikā to jauniešu īpatsvars, kuri novērtē, ka jūtas slikti vai ļoti slikti, Latvijā ir viens no augstākajiem ES.
- » Katrs otrais jauniešs uzskatāms par mazkustīgu vai nepietiekoši fiziski aktīvu, lai gan lielākajai daļai jauniešu ir daudz iespēju aktīvai laika pavadīšanai un sportošanai.
- » Pilnvērtīga veselības aprūpe, sporta aktivitāšu nodrošināšana un jauniešu atkarību apkarošana ir tās veselības jomas problēmas, kuras jaunieši aktualizē kā valdībai risināmas.

- »» Laika periodā starp 2005. un 2009. gadu bija novērojams stabils to ES jauniešu īpatsvars, kuri mācījās, un to, kuri bija nodarbināti. Savukārt turpmākajos gados situācija būtiski mainījies – studējošo īpatsvars pieaug, kamēr strādājošo – būtiski samazinās. Jaunieši, kuri ekonomiskās krīzes ietekmē zaudēja darbu, arvien vairāk atgriežas izglītības sistēmā.
- »» Kopš 2008. gada ES būtiski pieaudzis to jauniešu skaits, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET). Arī to iespējams interpretēt kā ekonomiskās krīzes radītas sekas, jo šie jaunieši visbiežāk nāk no zemu ienākumu un zemas nodarbinātības ģimenēm.
- »» Četru gadu laikā jauniešu bezdarbs ES pieaudzis par aptuveni 50%, pie tam aptuveni trešdaļa ir ilglaicīgie bezdarbnieki, kuriem nav darba vairāk kā gadu. Jauniešu vidū izteikti lielāks (2/5) nekā pārējās vecuma grupās (1/10) ir to īpatsvars, kuri ir nodarbināti uz pagaidu darba līguma pamata, kas nozīmē nedrošu nodarbinātības statusu. Tātad izglītības ieguve vairs nedod nodarbinātības garantijas.
- »» Jaunieši vairāk kā citu vecuma grupu pārstāvji ir pakļauti sociālās atstumtības un nabadzības riskam, pie tam riska rādītāji uzrāda pieauguma tendences.
- »» Ekonomiskajai krīzei ir arī būtiskas negatīvas sekas uz jauniešu veselību. Bezdarbs, nabadzība, nepietiekams mājokļa nodrošinājums un problēmas ģimenē ievērojami palielina tādu veselības problēmu risku kā depresija, alkohola lietošana un pašnāvības.
- »» Neņemot vērā minētos sociāli ekonomiskos apstākļus, ES jauniešu līdzdalība pilsoniskās un sabiedriskās aktivitātēs ir pat pieaugusi. Lai gan nacionālā un ES līmeņa vēlēšanās piedalās neliels īpatsvars jauniešu, jaunieši ir aktīvi dažāda cita veida sabiedriskās un sociālās aktivitātēs: jaunatnes organizācijās, brīvprātīgajā darbā, nevalstiskajā sektorā, labdarībā u. c. Tiesa – visbiežāk līdzdalība ir lokāla vai nacionāla līmeņa un izteikti reti jaunieši iesaistās globālu tēmu aktivitātēs (ilgtspējīga attīstība, vides aizsardzība, attīstības izglītība u. tml.).

NOSLĒGUMA VĀRDI

Ir pagājuši pieci gadi, kopš stājies spēkā Jaunatnes likums, ieliekot juridiskos pamatus jaunatnes politikas veidošanai Latvijā. 2012. gadā ir noslēdzies pirmais Eiropas Savienības jaunatnes stratēģijas trīs gadu īstenošanas cikls, savukārt pašlaik Latvijā tiek veikts Jaunatnes politikas pamatnostādņu 2009.–2018. gadam īstenošanas vidus posma izvērtējums. Turklāt esam viena gada attālumā no Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē, kas sniedz lielas iespējas aktualizēt mums un visai Eiropas Savienībai būtiskas jaunatnes rīcībpolitikas tēmas.

Pēdējie pieci gadi ir nesuši lielas pārmaiņas gan jaunatnes politikā kopumā, gan tās tiešajai mērķa grupai – jauniešiem. Ir mainījusies par jaunatnes politikas īstenošanu atbildīgo valsts pārvaldes iestāžu struktūra, mainījušās jaunatnes politikas prioritātes, kā arī izpratne par jaunatnes lomu sabiedrības attīstībā kopumā. Mainījusies arī globālā sociāli ekonomiskā vide – ekonomiskā krīze radījusi būtiskas sekas jauniešu aktivitāšu, mobilitātes un līdzdalības iespējās un praksē.

Šis ir piemērots brīdis, lai novērtētu līdz šim paveikto un definētu veicamās darbības jaunam un ražīgam darba posmam jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanā. Kā pozitīvus gribu izcelt vairākus iesāktos procesus. Pirmkārt, jaunatnes pētniecība ļāvusi attīstīt informācijā un datos pamatotu politiku. Latvija ir arī aktīva Eiropas Jaunatnes politikas zināšanu centra un Eiropas Jaunatnes pētnieku tīkla dalībniece, kas dod iespēju Latvijas jauniešu situāciju vērtēt globālā kontekstā. Otrkārt, lai arī lēni un ne bez problēmām, jaunatnes politikā esam sākuši veidot starpnozaru sadarbību. Ņemot vērā jaunatnes politikas daudzpusīgo tematiku – veselības aprūpe, kultūras iesaiste, pilsoniskā aktivitāte, sports, starptautiskā mobilitāte, sociālā drošība, nodarbinātība u. c. –, dažādu valsts un pašvaldību institūciju kopīgs darbs pie jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanas ir efektīvākais jaunatnes politikas īstenošanas modelis nākotnē. Treškārt, un to gribētu uzsvērt kā vissvarīgāko – jauniešu līdzdalība un iesaiste lēmumu pieņemšanā nav vairs tikai tukšas frāzes politikas dokumentos, bet lielā mērā jau ikdienas prakse. Šogad, turpinot 2010. gadā iesāktu tradīciju, jau otro reizi notika Latvijas Jaunatnes politikas forums, kurā jaunieši un jaunatnes politikas pārstāvji kopīgi definēja darba ar jaunatni izaicinājumus, apkopoja tos vienotā rezolūcijā un adresēja nozaru ministrijām un pašvaldībām. Jau vairākus gadus notiek aktīvs Strukturētā dialoga process, kurā jauniešiem ir iespējams diskutēt un piedalīties Eiropas Savienības prezidējošo dalībvalstu izvirzīto tēmu rekomendāciju izstrādē. Savukārt atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai un iniciatīvām jaunatnes jomā ir viena no ikgadējām Izglītības un zinātnes ministrijas Jaunatnes politikas valsts programmas prioritātēm, paredzot tam arī nepieciešamo finansējumu.

Šajā izdevumā apkopotās tendences jauniešu vērtējumos, attieksmēs un ikdienas praksē uzrāda vēl daudz aktuālu un risināmu jaunatnes politikas aspektu. Jauniešu nodarbinātība, formālās izglītības kvalitāte, neformālās izglītības atzīšana, sociālās nevienlīdzības mazināšana, aktīva pilsoniskuma attīstīšana, darba ar jaunatni ieguldījums stratēģijas „Eiropa 2020” mērķu sasniegšanā – tās ir tikai dažas no jomām, kurās tuvākajā laikā nepieciešama aktīva, tālredzīga un ilgtspējīga jaunatnes politikas īstenošana.

Dzīve pārmaiņu laikā nenozīmē tikai apdraudējumus. Tā sniedz arī iespējas. Iespējas iesaistīties, sadarboties, ietekmēt – iespējas ievirzīt Latviju labākas jauniešu dzīves kvalitātes veidošanai. Lai mums izdodas! ●

Diāna Sīmansone

Izglītības un zinātnes ministrijas
Sporta un jaunatnes departamenta
direktora vietniece jaunatnes jomā

JAUNATNES PĒTNIEKI LATVIJĀ

Uzvārds, vārds	Zinātniskais/ akadēmiskais grāds	Institūcija/uzņēmums
Aleksandrov Aleksandrs	Mg.soc.	LU Filozofijas un socioloģijas institūts
Grīviņš Miķelis	Dr.soc.	Baltic Studies Centre
Kārklīņa Ieva	Mg.oec	LU Filozofijas un socioloģijas institūts
Klāsons Gints	Mg.soc.	SIA Excolo Latvia
Kļave Evija	Dr.sc.soc.	Nodibinājums "Baltic Institute of Social Sciences"
Koroļeva Ilze	Dr.sc.soc.	LU Filozofijas un socioloģijas institūts
Niklass Mareks	Dr.soc.	LU ASPRI
Rungule Ritma	Dr.sc.soc.	Rīgas Stradiņa universitāte
Sniķere Sigita	Mg.soc.	LU Filozofijas un socioloģijas institūts, Socioloģisko pētījumu institūts
Strode Ieva	Mg.soc.	Pētījumu centrs SKDS
Sūna Laura	Dr.phil.	Institut für Publizistik- und Kommunikationsforschung, Freie Universität Berlin, Germany
Šupule Inese	Dr.sc.soc.	Nodibinājums "Baltic Institute of Social Sciences"
Trapenciēre Ilze	Dr.grāda pretendente	LU Filozofijas un socioloģijas institūts
Ūdre Karīna	Profesionālais maģistra grāds vadības zinībās	Liepājas Universitāte

Jaunatnes pētniecības interešu jomas	E-pasts	Tālrunis
Identitāte un līdzdalība, sociālā atstumtība, izglītība, deviance un atbēdzības mobilitāte	aleksandra@gmail.com	
Izglītība, izglītības politika, jaunatnes politika	mikelis.grivins@gmail.com	+371 26310170
Jauniešu dzīves kvalitāte, izglītība, nabadzība un sociālā atstumtība	ieva@petijums.lv	+371 29340490
Jauniešu dzīves kvalitāte, jaunatnes politika, jauniešu līdzdalība	gintsklasons@gmail.com	+371 22830200
Jauniešu vispārējās un interešu izglītības politika, pilsoniskā izglītība, mediju lietošanas kompetences, etniskās attiecības, skolēnu atbiršana, pirmsskolas izglītība	evija.klave@biss.soc.lv	+371 29411649
Jauniešu vērtīborientācijas, sociālā mobilitāte, identitāte un līdzdalība, nodarbinātība, jauniešu deviantā uzvedība, vielu un procesu atkarību veidošanās riski, jaunatnes pētniecības metodoloģiskās problēmas un izpētes metodes	ilzek@petijums.lv	+371 29642299
Jauniešu bezdarbs un nodarbinātība	mareks.niklass@lu.lv	+371 25971880
Jauniešu pāreja pieaugušo statusā un ar to saistītās tēmas - identitātes veidošanās, izglītības un profesijas izvēle, iekļaušanās darba tirgū, sociālā iekļaušanās un atstumtība, paaudžu salīdzinājumi	ritma.rungule@rsu.lv	+371 26446362
Jauniešu atkarības, deviance, garīgā veselība, brīvais laiks, neformālā izglītība, identitāte	sigita@petijums.lv	+371 26811698
Izglītības socioloģija, jauniešu viedokļu pētniecība	ieva.strode@skds.lv	+371 67312876
Populārā kultūra, kultūras identitātes, jauniešu kultūras, mediju patēriņš, migrācija	laura.suna@fu-berlin.de	
Jauniešu uzskatu pētniecība (pilsoniskā sabiedrība, integrācija), skolēnu atbiršanas problēmas, atkarību problēmas, mazākumtautību izglītība, mazo lauku skolu situācija, jauniešu iespējas laukos, etniskās attiecības izglītības iestādēs	inese.supule@biss.soc.lv	+371 26523656
Sociālā atstumtība, jauniešu vērtīborientācijas, veselība, brīvais laiks, izglītība, līdzdalība	ilze.trapenciere@lza.lv	+371 27897704
Jauniešu mediju patēriņš	karina.udre@liepu.lv	+371 26573324

IZMANTOTIE DATU UN INFORMĀCIJAS AVOTI

- P1** Jaunatnes politikas īstenošanas indekss. SIA „TNS Latvia”, 2012. Izlases apjoms: 1083 respondenti.
- P2** Aptauja ikgadējā monitoringa ietvaros par jauniešu dzīves kvalitāti, iesaistīšanos brīvprātīgajā darbā, jaunatnes organizāciju darbībā un piekļuvi jauniešiem aktuālai informācijai 2009.–2013. SIA „Excolo Latvia” (2013.), “SIA „TNS Latvia” (2012.), SIA „Aptauju aģentūra” (2011.), SIA „Factum” (2010., 2009.). Izlases apjoms katrā no aptaujas veikšanas reizēm – ne mazāks kā 1000 respondentu.
- P3** Brīvprātīgā darba attīstības iespējas Latvijā un tā ieguldījums tautsaimniecībā. SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2011. Izlases apjoms: 1005 respondenti.
- P4** Bezdarba situācija valstī. 2013.gada septembris. Nodarbinātības valsts aģentūras dati.
- P5** Pētījumu centra SKDS socioloģisko aptauju dati. Izlases apjoms – ne mazāk kā 200 respondentu 15–25 gadus veco jauniešu mērķa grupā.
- P6** Jauniešu iespēju, attieksmju un vērtību pētījums. SIA „Excolo Latvia”, 2013. Izlases apjoms: 1063 respondenti.
- P7** *EUROSTAT, the Statistical Office of the European Union* dati.
- P8** IZM un Labklājības ministrijas informācija un dati.

Arvien pieaugošā globalizācija, demogrāfiskās tendences, vides un ilgtspējas jautājumu aktualizācija, ekonomiskās krīzes sekas – tās ir tikai dažas no attīstības tendencēm, kuras ietekmē mūsdienu jauniešu aktivitāšu, mobilitātes un līdzdalības iespējas un praksi. Jaunatnes pētniecība ļauj analizēt jauniešu uzskatu, ikdienas prakšu, vērtību un attieksmju izmaiņas šo tendenču ietekmē. Savukārt padziļināta analīze, informācija un dati ļauj veidot zināšanās balstītu jaunatnes politiku, kas atbilst jauniešu aktuālajām un ilgtermiņa vajadzībām.

Latvijas jaunatnes pētniecība jau daudzus gadus ir viena no pētnieku interešu jomām. Pēdējo piecu gadu laikā Izglītības un zinātnes ministrija ik gadu veikusi jaunatnes politikas īstenošanas monitoringa pētījumus. Savukārt 2012. gadā tika uzsākta jaunatnes politikas īstenošanas indeksa izstrāde, kas ļauj vērtēt politikas īstenošanas progresu kopumā. Šogad šo indeksu lokāliem mērījumiem adaptējušas vairāk nekā desmit Latvijas pašvaldības. Tematiskus jaunatnes pētījumus veikušas arī citas valsts un pašvaldību institūcijas. Latvija ir arī aktīva Eiropas Jaunatnes politikas zināšanu centra un Eiropas Jaunatnes pētnieku tīkla dalībniece, kas ļauj Latvijas jauniešu situāciju vērtēt Eiropas Savienības valstu un globālā kontekstā.

Šajā izdevumā apkopoti pēdējo piecu gadu laikā veikto jaunatnes pētījumu nozīmīgākie secinājumi, sniedzot gan to tematikas kontekstuālu analīzi Eiropas Savienības Jaunatnes stratēģijas tēmu aspektā, gan arī salīdzinot Latvijas un citu Eiropas Savienības dalībvalstu jauniešu portretējumu. Tas dod iespēju gan novērtēt līdz šim sasniegto, gan noteikt tuvākās nākotnes aktualitātes jaunatnes politikas un darba ar jaunatni īstenošanā. ●